

PREGLED PRAKSE

**Ustavnog suda
Bosne i Hercegovine**

ПРЕГЛЕД ПРАКСЕ

**Уставног суда
Босне и Херцеговине**

Sarajevo, 2009.

PREGLED PRAKSE USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
ПРЕГЛЕД ПРАКСЕ УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Izdavač:

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, Ulica reisa Džemaludina Čauševića 6/III

Za izdavača:

SEADA PALAVRIĆ

Urednik:

ZDRAVKO ĐURIČIĆ

Redakcijski odbor:

Prof. dr. MIODRAG SIMOVIĆ
KRSTAN SIMIĆ
ZDRAVKO ĐURIČIĆ
Mr. MARIJA KOVAČIĆ
ERMINA DUMANJIĆ

Lektura:

Mr. MARIJA KOVAČIĆ
FADILA GUŠO

Korektura:

Mr. MARIJA KOVAČIĆ

DTP:

AMELA HARBA-BAŠOVIĆ

Štampa:

BEMUST, Sarajevo

Tiraž:

600

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342.565.2(497.6)(094.5.07)

PREGLED prakse Ustavnog suda Bosne i
Hercegovine. - Sarajevo : Ustavni sud Bosne i
Hercegovine, 2009. - 232 str. ; 25 cm

Tekst na bos., hrv. i srp. jeziku ; tekst lat. i
ćir.

ISBN 978-9958-9200-8-0

1. Ustavni sud 2. Bosna i Hercegovina. Zakoni itd.
COBISS.BH-ID 17364998

SADRŽAJ

Uvodna riječ	15
Član 2. EK – pravo na život	19
Pozitivna obaveza države da zaštiti život	19
Član 3. EK – zabrana mučenja	19
Nehumano postupanje	19
Ponižavajuće postupanje	21
Član 5. EK – pravo na slobodu i sigurnost	21
Lišavanje slobode	21
Zakonito hapšenje po presudi suda	22
Zakonito lišavanje slobode mentalno oboljelih lica, alkoholičara, narkomana, skitnica	22
Pravovremeno obavještenje	23
Sudija ili drugi „službenik“ koji obavlja sudsku vlast u kontekstu člana 5. EK	23
Hitno privođenje nadležnoj sudskoj vlasti	23
Trajanje pritvora	23
Zahtjev za puštanje iz pritvora	24
Opravdanost dužine trajanja pritvora prije suđenja	24
Sudsko preispitivanje zakonitosti lišavanja ili hapšenja	25
Brzina preispitivanja zakonitosti lišavanja ili hapšenja	26
Proceduralne garancije preispitivanja zakonitosti lišavanja ili hapšenja	26
Kompenzacija	26
Član 6. EK – pravo na pravično suđenje	27
Član 6. EK – pravo na pravično suđenje – općenito	27
Građanska prava i obaveze – utvrđivanje i spor	34
Krivična optužba – utvrđivanje	47
Pristup sudu	48
Pravično suđenje – kontradiktornost postupka	57
Pravično suđenje – jednakost strana u postupku	58
Javnost postupka	61
Pravo na prisustvovanje suđenju	62
Pravo lica da se ne inkriminira	65
Pravo na javnu raspravu	66
Pravično suđenje - razuman rok	66
Odgovornost države za zastoje u radu pravosuđa	74
Pravično suđenje - nezavisan sud	75
Pravično suđenje - nepristran sud	76
Proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnog zakona	79
Pravično suđenje - obrazložena presuda	95
Pravično suđenje - zakonom ustanovljen sud	98
Pravo na javnu raspravu	98
Pretpostavka nevinosti	99

Minimalna prava optuženog	100
- obavještenje o prirodi i vrsti optužbe	100
- obavještenje na jeziku koji razumije	100
- adekvatno vrijeme za pripremu odbrane.....	100
- adekvatni uvjeti za pripremu odbrane	101
- pravo da se sâm brani	101
- pravo da mu se postavi advokat	101
- pravo na ispitivanje svjedoka optužbe pod istim uvjetima	102
- pravo na prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane pod istim uvjetima	105
- besplatna pomoć tumača	106
Član 7. EK – kažnjavanje samo na osnovu zakona	107
Kažnjavanje samo na osnovu zakona	107
Zabrana retroaktivne primjene zakona	107
Član 8. EK – pravo na poštivanje	
privatnog i porodičnog života, doma i prepiske	108
Privatni život	108
Porodični život	109
Miješanje u porodični život	110
Pojam „doma“	110
Šta se ne smatra „domom“	113
Miješanje u pravo na dom	117
Zakovitost u kontekstu člana 8. EK	119
Proporcionalnost u kontekstu člana 8. EK	120
Neophodna mjera u demokratskom društvu	123
Ograničenja prava iz člana 8 – interesi iz drugog stava	123
Član 9. EK – sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti	124
Sloboda misli	124
Ograničenja sloboda – interesi	124
Član 10. EK – sloboda izražavanja	125
Sloboda izražavanja	125
Ograničenja prava iz člana 10.	127
Član 11. EK – sloboda okupljanja i udruživanja - općenito	128
Pravo na štrajk	128
Član 13. EK – pravo na djelotvorni pravni lijek	128
Djelotvoran pravni lijek	128
Domaća vlast	130
Član 14. EK – zabrana diskriminacije	130
Uporedive situacije	131
Objektivna i opravdana diskriminacija	132
Član 1. Protokola broj 1 uz EK – zaštita imovine	132
Šta se smatra imovinom	134
Prenos stanarskog prava	141
Šta se ne smatra imovinom	141
Devizna štednja	147
Pozitivne obaveze	147
Mirmo uživanje imovine	148

Lišavanje imovine	149
Miješanje u imovinu	151
Javni interes	153
Propisano zakonom	156
Proporcionalnost	160
Kontrola korištenja	165
Osiguravanje plaćanja poreza, doprinosa i kazni	166
Član 3. Protokola broj 1 uz EK	
– pravo na slobodne izbore – općenito/obim zaštite	167
Ograničenja prava	167
Član 1. Protokola broj 4 uz EK – zabrana dužničkog zatvora	167
Član 2. Protokola broj 7 uz EK – pravo na žalbu u krivičnim stvarima	168
Osuda nakon oslobađajuće u 1. instanci	168
Član 3. Protokola broj 7 uz EK – naknada za pogrešnu presudu	168
Član 4. Protokola broj 7 uz EK – pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu	169
Dopustivost	169
Izuzetna dopustivost	169
<i>Prima facie</i> (očigledno) neosnovana	170
Nenadležnost za odlučivanje	176
Odustajanje od apelacije	179
Proticanje roka	179
Neovlašteno lice	182
Pitanje o kojem je US već odlučivao	183
Zloupotreba prava na podnošenje apelacije	183
Izmijenjene pravne okolnosti	184
Apelacija <i>ratione materiae</i> inkompatibilna sa Ustavom	185
- postupci u kojima se nisu utvrđivala „građanska prava i obaveze“ u kontekstu člana 6. Evropske konvencije	192
- izvršni postupak	195
- ponavljanje postupka	196
- određivanje privremene mjere / mjere osiguranja	196
- povrat u prijašnje stanje (<i>restitutio in integrum</i>)	197
- postupak upisa u sudski registar	197
- pokretanje krivičnog postupka protiv trećih lica	197
- nije krivična optužba	198
- ne uživa zaštitu koju pružaju Ustav BiH i Evropska konvencija	198
- postupak priznavanja strane sudske odluke	199
- ostavinski postupak	199
- razvod braka	199
- prekid postupka	200
Apelacija <i>ratione personae</i> inkompatibilna sa Ustavom	200
Apelacija <i>ratione temporis</i> inkompatibilna sa Ustavom	201
Pokrenut istovjetan postupak pred Domom	202
Nije dopunjena/precizirana apelacija	202
Apelacija preuranjena	202

Neiscrppljivanje pravnih lijekova	204
Privremena mjera – usvojena	210
Privremena mjera – odbijena	212
Zahtjev za preispitivanje – usvojen	212
Ostalo	213
Predmeti iz nadležnosti člana VI/3.a) Ustava BiH	214
Djelimične odluke broj U 5/98	214
- I djelimična odluka broj U 5/98	214
- II djelimična odluka broj U 5/98	215
- III djelimična odluka broj U 5/98	216
- IV djelimična odluka broj U 5/98	217
Ostali predmeti iz nadležnosti člana VI/3.a) Ustava BiH	219
Nadležnosti iz člana VI/3.c) Ustava BiH	229
Nadležnosti iz člana IV/3.f) Ustava BiH	230
Dopustivosti – „Apstraktni“	231
Nenadležnost za odlučivanje	231
Neovlašteni podnosilac	232

KAZALO

Uvodna riječ	15
Članak 2. EK – pravo na život	19
Pozitivna obveza države da zaštiti život	19
Članak 3. EK – zabrana mučenja	19
Nehumano postupanje	19
Ponižavajuće postupanje	21
Članak 5. EK – pravo na slobodu i sigurnost	21
Lišavanje slobode	21
Zakonito uhićenje po presudi suda	22
Zakonito lišavanje slobode duševno oboljelih osoba, alkoholičara, narkomana, skitnica	22
Pravodobna obavijest	23
Sudac ili drugi „službenik“ koji obnaša sudbenu vlast u kontekstu članka 5. EK	23
Žurno privođenje nadležnoj sudbenoj vlasti	23
Trajanje pritvora	23
Zahtjev za puštanje iz pritvora	24
Opravdanost duljine trajanja pritvora prije suđenja	24
Sudbeno preispitivanje zakonitosti lišavanja ili uhićenja	25
Brzina preispitivanja zakonitosti lišavanja ili uhićenja	26
Proceduralne garancije preispitivanja zakonitosti lišavanja ili uhićenja	26
Kompenzacija	26
Članak 6. EK – pravo na pravično suđenje	27
Članak 6. EK – pravo na pravično suđenje – općenito	27
Građanska prava i obveze – utvrđivanje i spor	34
Kaznena optužba – utvrđivanje	47
Pristup sudu	48
Pravično suđenje – kontradiktornost postupka	57
Pravično suđenje – jednakost strana u postupku	58
Javnost postupka	61
Pravo na nazočnost suđenju	62
Pravo osobe da se ne inkriminira	65
Pravo na javnu raspravu	66
Pravično suđenje - razuman rok	66
Odgovornost države za zastoje u radu pravosuđa	74
Pravično suđenje - neovisan sud	75
Pravično suđenje - nepristran sud	76
Proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnoga zakona	79
Pravično suđenje - obrazložena presuda	95
Pravično suđenje - zakonom ustanovljen sud	98
Pravo na javnu raspravu	98
Pretpostavka nevinosti	99

Minimalna prava optuženog	100
- obavijest o naravi i vrsti optužbe	100
- obavijest na jeziku koji razumije	100
- adekvatno vrijeme za pripremu obrane.....	100
- adekvatni uvjeti za pripremu obrane	101
- pravo da se sâm brani	101
- pravo da mu se postavi odvjetnik	101
- pravo na ispitivanje svjedoka optužbe pod istim uvjetima	102
- pravo na nazočnost i saslušanje svjedoka obrane pod istim uvjetima	105
- besplatna pomoć tumača	106
Članak 7. EK – kažnjavanje samo na temelju zakona	107
Kažnjavanje samo na temelju zakona	107
Zabrana retroaktivne primjene zakona	107
Članak 8. EK – pravo na poštivanje	
privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske	108
Privatni život	108
Obiteljski život	109
Miješanje u obiteljski život	110
Pojam „doma“	110
Što se ne smatra „domom“	113
Miješanje u pravo na dom	117
Zakovitost u kontekstu članka 8. EK	119
Proporcionalnost u kontekstu članka 8. EK	120
Neophodna mjera u demokratskom društvu	123
Ograničenja prava iz članka 8 – interesi iz drugog stavka	123
Članak 9. EK – sloboda misli, savjesti i vjeroispovijedi	124
Sloboda misli	124
Ograničenja sloboda – interesi	124
Članak 10. EK – sloboda izražavanja	125
Sloboda izražavanja	125
Ograničenja prava iz članka 10.	127
Članak 11. EK – sloboda okupljanja i udruživanja - općenito	128
Pravo na štrajk	128
Članak 13. EK – pravo na učinkovit pravni lijek	128
Učinkovit pravni lijek	128
Domaća vlast	130
Članak 14. EK – zabrana diskriminacije	130
Usporedive situacije	131
Objektivna i opravdana diskriminacija	132
Članak 1. Protokola broj 1 uz EK – zaštita imovine	132
Što se smatra imovinom	134
Prijenos stanarskoga prava	141
Što se ne smatra imovinom	141
Devizna štednja	147
Pozitivne obveze	147
Mirmo uživanje imovine	148

Lišavanje imovine	149
Miješanje u imovinu	151
Javni interes	153
Propisano zakonom	156
Proporcionalnost	160
Kontrola uporabe	165
Osiguravanje plaćanja poreza, doprinosa i kazni	166
Članak 3. Protokola broj 1 uz EK	
– pravo na slobodne izbore – općenito/opseg zaštite	167
Ograničenja prava	167
Članak 1. Protokola broj 4 uz EK – zabrana dužničkoga zatvora	167
Članak 2. Protokola broj 7 uz EK – pravo na priziv u kaznenim stvarima	168
Osuda nakon oslobađajuće u 1. instanci	168
Članak 3. Protokola broj 7 uz EK – naknada za pogrešnu presudu	168
Članak 4. Protokola broj 7 uz EK – pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istome predmetu	169
Dopustivost	169
Iznimna dopustivost	169
<i>Prima facie</i> (očigledno) neutemeljena	170
Nenadležnost za odlučivanje	176
Odustanak od apelacije	179
Protek roka	179
Neovlaštena osoba.....	182
Pitanje o kojem je US već odlučivao	183
Zloupotreba prava na podnošenje apelacije	183
Izmijenjene pravne okolnosti	184
Apelacija <i>ratione materiae</i> inkompatibilna sa Ustavom	185
- postupci u kojima se nisu utvrđivala „građanska prava i obveze“ u kontekstu članka 6. Europske konvencije	192
- izvršni postupak	195
- ponavljanje postupka	196
- određivanje privremene mjere / mjere osiguranja	196
- povrat u prijašnje stanje (<i>restitutio in integrum</i>)	197
- postupak upisa u sudbeni registar	197
- pokretanje kaznenog postupka protiv trećih osoba	197
- nije kaznena optužba	198
- ne uživa zaštitu koju pružaju Ustav BiH i Europska konvencija	198
- postupak priznavanja strane sudbene odluke	199
- ostavinski postupak	199
- rastava braka	199
- prekid postupka	200
Apelacija <i>ratione personae</i> inkompatibilna sa Ustavom	200
Apelacija <i>ratione temporis</i> inkompatibilna sa Ustavom	201
Pokrenut istovjetan postupak pred Domom	202
Nije dopunjena/precizirana apelacija	202
Apelacija preuranjena	202

Neiscrpljivanje pravnih lijekova	204
Privremena mjera – usvojena	210
Privremena mjera – odbijena	212
Zahtjev za preispitivanje – usvojen	212
Ostalo	213
Predmeti iz nadležnosti članka VI/3.(a) Ustava BiH	214
Djelomične odluke broj U 5/98	214
- I. djelomična odluka broj U 5/98	214
- II. djelomična odluka broj U 5/98	215
- III. djelomična odluka broj U 5/98	216
- IV. djelomična odluka broj U 5/98	217
Ostali predmeti iz nadležnosti članka VI/3.(a) Ustava BiH	219
Nadležnosti iz članka VI/3.(c) Ustava BiH	229
Nadležnosti iz članka IV/3.(f) Ustava BiH	230
Dopustivosti – „Apstraktni“	231
Nenadležnost za odlučivanje	231
Neovlašteni podnositelj	232

САДРЖАЈ

Уводна ријеч	15
Члан 2 ЕК – право на живот	19
Позитивна обавеза државе да заштити живот	19
Члан 3 ЕК – забрана мучења	19
Нехумано поступање	19
Понижавајуће поступање	21
Члан 5 ЕК – право на слободу и безбједност	21
Лишавање слободе	21
Законито хапшење по пресуди суда	22
Законито лишавање слободе ментално обољелих лица, алкохоличара, наркомана, скитница	22
Благовремено обавјештење	23
Судија или други „службеник“ који обавља судску власт у контексту члана 5 ЕК	23
Хитно привођење надлежној судској власти	23
Трајање притвора	23
Захтјев за пуштање из притвора	24
Оправданост дужине трајања притвора прије суђења	24
Судско преиспитивање законитости лишавања или хапшења	25
Брзина преиспитивања законитости лишавања или хапшења	26
Процедуралне гаранције преиспитивања законитости лишавања или хапшења	26
Компензација	26
Члан 6 ЕК – право на правично суђење	27
Члан 6 ЕК – право на правично суђење – уопштено	27
Грађанска права и обавезе – утврђивање и спор	34
Кривична оптужба – утврђивање	47
Приступ суду	48
Правично суђење – контрадикторност поступка	57
Правично суђење – једнакост страна у поступку	58
Јавност поступка	61
Право на присуствовање суђењу	62
Право лица да се не инкриминише	65
Право на јавну расправу	66
Правично суђење - разуман рок	66
Одговорност државе за застоје у раду судства	74
Правично суђење - независан суд	75
Правично суђење - непристрасан суд	76
Произвољност у утврђивању чињеница и примјени материјалног закона	79
Правично суђење - образложена пресуда	95

Правично суђење - законом установљен суд	98
Право на јавну расправу	98
Претпоставка невиности	99
Минимална права оптуженог	100
- обавјештење о природи и врсти оптужбе	100
- обавјештење на језику који разумије	100
- адекватно вријеме за припрему одбране.....	100
- адекватни услови за припрему одбране	101
- право да се сâм брани	101
- право да му се постави адвокат	101
- право на испитивање свједока оптужбе под истим условима	102
- право на присуство и саслушање свједока одбране под истим условима	105
- бесплатна помоћ тумача	106
Члан 7 ЕК – кажњавање само на основу закона	107
Кажњавање само на основу закона	107
Забрана ретроактивне примјене закона	107
Члан 8 ЕК – право на поштивање приватног и породичног живота, дома и преписке	108
Приватни живот	108
Породични живот	109
Мијешање у породични живот	110
Појам „дома“	110
Шта се не сматра „домом“	113
Мијешање у право на дом	117
Законитост у контексту члана 8 ЕК	119
Пропорционалност у контексту члана 8 ЕК	120
Неопходна мјера у демократском друштву	123
Ограничења права из члана 8 – интереси из другог става	123
Члан 9 ЕК – слобода мисли, савјести и вјероисповијести	124
Слобода мисли	124
Ограничења слобода – интереси	124
Члан 10 ЕК – слобода изражавања	125
Слобода изражавања	125
Ограничења права из члана 10	127
Члан 11 ЕК – слобода окупљања и удруживања - уопштено	128
Право на штрајк	128
Члан 13 ЕК – право на дјелотворни правни лијек	128
Дјелотворан правни лијек	128
Домаћа власт	130
Члан 14 ЕК – забрана дискриминације	130
Упоредиве ситуације	131
Објективна и оправдана дискриминација	132
Члан 1 Протокола број 1 уз ЕК – заштита имовине	132
Шта се сматра имовином	134
Пренос станарског права	141

Шта се не сматра имовином	141
Девизна штедња	147
Позитивне обавезе	147
Мирно уживање имовине	148
Лишавање имовине	149
Мијешање у имовину	151
Јавни интерес	153
Прописано законом	156
Пропорционалност	160
Контрола коришћења	165
Обезбјеђење плаћања пореза, доприноса и казни	166
Члан 3 Протокола број 1 уз ЕК	
– право на слободне изборе – уопштено/обим заштите	167
Ограничења права	167
Члан 1 Протокола број 4 уз ЕК – забрана дужничког затвора	167
Члан 2 Протокола број 7 уз ЕК – право на жалбу у кривичним стварима ...	168
Осуда након ослобађајуће у 1. инстанци	168
Члан 3 Протокола број 7 уз ЕК – накнада за погрешну пресуду	168
Члан 4 Протокола број 7 уз ЕК – право да се не	
буде суђен или кажњен двапут по истом предмету	169
Допустивост	169
Изузетна допустивост	169
<i>Prima facie</i> (очигледно) неоснована	170
Ненадлежност за одлучивање	176
Одустајање од апелације	179
Протицање рока	179
Неовлашћено лице	182
Питање о ком је УС већ одлучивао	183
Злоупотреба права на подношење апелације	183
Измијењене правне околности	184
Апелација <i>ratione materiae</i> инкомпатибилна са Уставом	185
- поступци у којима се нису утврђивала „грађанска права и обавезе“	
у контексту члана 6 Европске конвенције	192
- извршни поступак	195
- понављање поступка	196
- одређивање привремене мјере / мјере обезбјеђења	196
- поврат у пређашње стање (<i>restitutio in integrum</i>)	197
- поступак уписа у судски регистар	197
- покретање кривичног поступка против трећих лица	197
- није кривична оптужба	198
- не ужива заштиту коју пружају Устав БиХ и Европска конвенција	198
- поступак признавања стране судске одлуке	199
- оставински поступак	199
- развод брака	199
- прекид поступка	200
Апелација <i>ratione personae</i> инкомпатибилна са Уставом	200

Апелација <i>ratione temporis</i> инкомпатибилна са Уставом	201
Покренут истовјетан поступак пред Домом	202
Није допуњена/прецизирана апелација	202
Апелација преурањена	202
Неисцрпљивање правних лијекова	204
Привремена мјера – усвојена	210
Привремена мјера – одбијена	212
Захтјев за преиспитивање – усвојен	212
Остало	213
Предмети из надлежности члана VI/3а) Устава БиХ	214
Дјелимичне одлуке број У 5/98	214
- I дјелимична одлука број У 5/98	214
- II дјелимична одлука број У 5/98	215
- III дјелимична одлука број У 5/98	216
- IV дјелимична одлука број У 5/98	217
Остали предмети из надлежности члана VI/3а) Устава БиХ	219
Надлежности из члана VI/3ц) Устава БиХ	229
Надлежности из члана IV/3ф) Устава БиХ	230
Допустивости – „Апстрактни“	231
Ненадлежност за одлучивање	231
Неовлашћени подносилац	232

UVODNA RIJEČ

Dragi čitatelji,

Pregled prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine posebna je i izuzetno korisna publikacija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koja detaljno obrađuje cjelokupnu praksu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, izgrađenu u periodu od maja 1997. godine, kada je ovaj Sud počeo funkcionirati nastavljajući kontinuitet ustavnog sudstva u Bosni i Hercegovini umjesto ranijeg Ustavnog suda RBiH, do januara 2009. godine.

U vidu kratkih stavova i sentenci kroz sistem ključnih riječi ova publikacija sadrži sažeti opis svih bitnih odluka kojima je Ustavni sud Bosne i Hercegovine izgrađivao praksu promoviranja i zaštite temeljnih ljudskih prava i sloboda i tumačenja Ustava Bosne i Hercegovine.

S obzirom na način na koji je ovaj Pregled prakse koncipiran i činjenicu da je po prvi put objedinjena cjelokupna praksa Suda, sigurno je da će predstavljati koristan vodič svim domaćim i međunarodnim institucijama, pravnicima koji zastupaju žrtve kršenja ljudskih prava i svima onim koji su zainteresirani za promoviranje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

U Pregledu koji je pred vama nećete pronaći gotova rješenja za probleme sa kojima se suočavate, ali hoćete veliki broj stavova i ključnih odlomaka iz odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koje vas mogu dovesti do željenog cilja. Do konkretnog stava vodit će Vas ključne riječi klasificirane prema članovima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, prema dopustivosti (član 16. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - dopustivost apelacije iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i član 17. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - dopustivost zahtjeva iz člana VI/3.a), VI/3.c) i IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine) i nadležnostima Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz člana VI/3.a), c) i IV/3. f).

Svi stavovi, sadržani u ovom Pregledu, unutar svakog naslova, poredani su hronološki tako da na izvjestan način možete pratiti evoluciju prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Posebno treba obratiti pažnju na neke slučajeve u kojima je praksa Ustavnog suda Bosne i Hercegovine evoluirala: apelacije podnesene protiv odluka Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, pitanje primjenjivosti garancija prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije na državne službenike, pitanje dopustivosti apelacija koje se odnose na postupak uknjižbe prava vlasništva itd.

Sarajevo, maj 2009. godine

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

PREGLED PRAKSE

ПРЕГЛЕД ПРАКСЕ

Član 2. EK – Pravo na život

Pozitivna obaveza države da zaštiti život

■ Povrijeđeno je pravo na život iz člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i član 2. Evropske konvencije u slučaju kada su državni organi propustili da poduzmu neophodne mjere kojima bi zadovoljili pozitivnu obavezu da zaštite život apelantove kćerke.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1045/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 54, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Uprkos vlastitoj relevantnoj dokumentaciji kojom je evidentirana nasilna smrt bliskog srodnika apelanata, te navodnom izgledu i položaju posmrtnih ostataka navedenog lica, nadležno pravno lice u konkretnom slučaju propustilo je da preduzme neophodne mjere i o navedenim okolnostima koje ukazuju da je riječ o nasilnoj, ubilačkoj smrti obavijesti organe gonjenja, kako je propisano u sva tri zakona o krivičnom postupku koji su bili na snazi u relevantnom periodu, u skladu sa svojom pozitivnom obavezom da prijavi krivična djela i zaštiti život srodnika apelanata u smislu člana 2. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1107/06 od 27. februara 2008. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/08; propust vlasti da provede istragu o okolnostima smrti sina apelanata; utvrđena povreda člana 2. Evropske konvencije**

Član 3. EK – zabrana mučenja

Nehumano postupanje

■ Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantino pravo da ne bude izložena nehumanom postupku u periodu od nastanka saobraćajne nezgode u kojoj je smrtno stradao njen suprug, do okončanja krivičnog postupka koji se vodi protiv lica okrivljenog za nastanak ove nezgode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 12/02 od 19. aprila 2004. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; neaktivnost organa u krivičnom gonjenju počinioca krivičnog djela, utvrđena povreda člana 3. Evropske konvencije**

■ Ustavni sud primjećuje da je žalba apelanata u vezi sa povredom ovog člana proizvoljna, a apelanti nisu priložili nikakve dokaze u prilog ovoj žalbi. Činjenica da su redovni sudovi odbili njihovu tužbu za naknadu štete nikako se ne može tumačiti

kao radnja kojom su izloženi ponižavajućem i neljudskom postupku u smislu člana 3. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 173/02 od 15. juna 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04**

■ Apelantov prigovor kako je odveden u pritvor vezanih ruku, bez njegove dodatne argumentacije o ovom postupanju, može se tumačiti kao uobičajena dozvoljena mjera obezbjeđenja i sprečavanja bijega, koja ne predstavlja prekomjernu i neopravdanu upotrebu sile, niti predstavlja, samo po sebi, kršenje prava iz člana 3. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 81/04 od 28. januara 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/05**

■ Činjenica da ni nakon skoro 10 godina od prestanka ratnih dejstava u Bosni i Hercegovini nadležne vlasti nisu apelantima dostavile informacije o sudbini članova njihovih porodica, nestalih tokom ratnog sukoba u Bosni i Hercegovini, dovoljna je Ustavnom sudu da zaključi da je u odnosu na članove porodica nestalih lica došlo do povrede prava na zabranu nehumanog postupka iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 129/04 od 27. maja 2005. godine, stav 68, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 58/05;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 143/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 83, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 228/04 od 13. jula 2005. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05;**
nestale osobe

■ Nema povrede apelantovog prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije, jer su nadležna tijela nakon ubojstva apelantove majke poduzela odgovarajuće aktivnosti, te i sada poduzimaju aktivnosti s ciljem da pronađu osumnjičene za predmetno ubojstvo, pa su time nadležni organi ispunili svoje obaveze u skladu sa pozitivnopravnim propisima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2058/05 od 17. novembra 2006. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07;** *nestale osobe*

■ U situaciji kada vlasti Bosne i Hercegovine nisu poduzele mjere da ispituju uvjete za hapšenje i pritvor apelanata i kada u odgovoru na apelaciju nisu osporeni navodi iz apelacije, Ustavni sud ne smatra potrebnim da dalje ispituje uvjete za pritvor apelanata uprkos mogućim sumnjama.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. januara 2007. godine, stav 86, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07;**
lišavanje slobode od SFOR-a i uvjeti pritvora, utvrđena povreda članova 3, 5. i 8. Evropske konvencije

■ U konkretnom slučaju, činjenica da vlasti nisu pokrenule službenu istragu o nestanku i nasilnoj smrti člana porodice apelanata i nisu apelantima dostavili informacije o tome, po mišljenju Ustavnog suda, apelante ne može ostaviti ravnodušnim. Naprotiv, nedjelovanje javnih vlasti kod apelanata mora izazvati „*osjećaj straha, snažnog nemira i inferiornosti, koje je u stanju da žrtvu ponizi ili degradira*“ što predstavlja nehumano postupanje, koje je zabranjeno članom 3. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1107/06 od 27. februara 2008. godine, stav 56, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/08; propust vlasti da provedu istragu o okolnostima smrti sina apelanata; utvrđena povreda članova 2. i 3. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 6 uz Evropsku konvenciju**

Ponižavajuće postupanje

■ Tvrdnja o ponižavajućem tretmanu je ozbiljna stvar, i mora biti potkrijepljena jasnim dokazima o povredi, patnji ili trpljenju. Pored toga, tretman mora uzrokovati žrtvi visok stepen patnje da bi se ustanovila povreda člana 3. Evropske konvencije. S obzirom da nijedan apelant nije dostavio dokaze koji bi potkrijepili tvrdnju da je došlo do povrede prava da se ne bude podvrgnuto mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu, Ustavni sud je ove tvrdnje odbio kao neosnovane.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 22/03 od 26. marta 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 24/04; krivični postupak – policijsko iznuđivanje iskaza**

Član 5. EK – pravo na slobodu i sigurnost

Lišavanje slobode

■ Evropska konvencija nameće državi ugovornici pozitivnu obavezu da temeljno istraži navode o namjernom lišavanju slobode čak i u predmetima u kojima se ne može utvrditi da se lišavanje slobode može pripisati organima vlasti (vidi Dom za ljudska prava, Odluku broj CH/02/9851 i ostali, *M.Ć. i drugi protiv Republike Srpske*, odluku o prihvatljivosti i meritumu od 4. decembra 2003. godine, tačka 60; presuda Evropskog suda za ljudska prava *Ilascu protiv Moldavije i Rusije*).

• **Odluka o meritumu broj AP 696/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. januara 2007. godine, stav 58, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; lišavanje slobode od pripadnika SFOR-a; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

■ Obaveza države ugovornice da zaštiti, npr., pravo na slobodu i sigurnost ličnosti, kao i pravo da se ne bude podvrgnut torturi i neljudskom postupku, u vezi je sa općim obavezama iz člana 1. Evropske konvencije da se osiguraju svakome ko je

pod njenom jurisdikcijom prava i slobode definirane u Evropskoj konvenciji. Zbog toga su nadležni domaći organi bili dužni da provedu istragu o povredi apelantovih prava. Pri tome takva istraga ne mora u svakom slučaju dati pozitivne rezultate. Evropska konvencija ne nameće obavezu državi da dođe do određenog rezultata, nego da provede odgovarajući postupak. Pošto je obaveza postupanje, a ne rezultat, moguće je da organi ispune svoje pozitivne obaveze prema Evropskoj konvenciji čak i ako ne dođe do konkretnog utvrđivanja činjenica i okolnosti u kojima je došlo do povrede prava.

- **Odluka o dopustivost i meritumu broj AP 2582/05 od 16. januara 2007. godine, stav 59, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; lišavanje slobode od pripadnika SFOR-a; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH;**
- **Odluka o meritumu broj AP 696/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 54, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05**

■ Povrijeđeno je pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada je osoba zadržana u pritvoru nakon pravosnažnosti osuđujuće presude, a za to zadržavanje nije bilo osnova u zakonu.

- **Odluka o dopustivost i meritumu broj AP 1426/05 od 9. novembra 2006. godine, st. 42. i 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07; pritvor nakon pravosnažnosti presude; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

Zakonito hapšenje po presudi suda

■ Apelant nije lišen slobode zbog toga što ne može ispuniti ugovornu obavezu, već zbog izvršenja krivičnog djela koje je kao takvo u vrijeme izvršenja djela bilo propisano zakonom, tako da nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 227/03 od 27. oktobra 2004. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05; krivična presuda za krivično djelo prevare**

Zakonito lišenje slobode mentalno oboljelih osoba, alkoholičara, narkomana, skitnica

■ Smještaj mentalno oboljelih lica u posebnom zatvorskom odjelu, također, ne ispunjava zahtjev „zakonitosti“ iz člana 5. stav 1.e. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2271/05 od 21. decembra 2006. godine, st. 63-65, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; krivični postupak, izricanje mjere bezbjednosti liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi**

Pravovremeno obavještenje

■ Postoji povreda prava iz člana 5. stav 2. Evropske konvencije u slučaju kada apelant nije bio obaviješten o „zakonskim“ razlozima za njegovo hapšenje, niti o činjeničnim razlozima iz kojih bi proizlazila sumnja da je izvršio neko konkretno krivično djelo, niti je bio u mogućnosti da pokrene pitanje „zakonitosti“ hapšenja i pritvaranja.

- **Odluka o meritumu broj AP 696/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 61, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. januara 2007. godine, stav 65, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; lišavanje slobode od pripadnika SFOR-a; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

Sudija ili drugi „službenik“ koji obavlja sudsku vlast u kontekstu člana 5. EK

■ Položaj tužioca ne zadovoljava kriterij naveden u članu 5. stav 3. Evropske konvencije. Evropski sud je naveo da je osnovni razlog taj što je tužilac, zato što obavlja i istražne i tužilačke funkcije, stranka u postupku i ne može se očekivati da lice koje je u toj ulozi može biti smatrano „licem koje je zakonom ovlašteno da vrši sudsku vlast“ u smislu ovog člana.

- **Odluka o meritumu broj AP 976/05 od 9. februara 2006. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/06; tužilac ne može biti lice koje vrši sudsku vlast; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

Hitno privođenje nadležnoj sudskoj vlasti

■ Sudovi trebaju direktno primijeniti odredbe člana 5. stav 3. Evropske konvencije i u slučajevima kada Zakon o krivičnom postupku ne propisuje striktnu obavezu da uhapšeno lice, tj. lice kojem je određen pritvor, izvedu pred nadležnog sudiju radi davanja iskaza.

- **Odluka o meritumu broj AP 976/05 od 9. februara 2006. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/06; zakonitost pritvora; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava iz člana 5. stav 3. Evropske konvencije jer je prekoračen rok za pet sati i četiri minute u kojem je tužitelj bio dužan da preda zahtjev za određivanje pritvora sudiji za prethodni postupak.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2561/05 od 9. novembra 2006. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 14/07**

Trajanje pritvora

■ Ustavni sud nalazi da je Okružni sud, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, ispitao opravdanost produženja pritvora i detaljno obrazložio razloge zbog kojih

smatra da postoje legitimni ciljevi koji opravdavaju produženje pritvora. Ustavni sud nalazi da je i Vrhovni sud, ispitujući zakonitost produženja pritvora, dao ocjenu o neophodnosti ove mjere i razloge u pogledu žalbenih navoda apelantata u odnosu na produženje pritvora. Ustavni sud zapaža da je apelantu pritvor određen rješenjem Okružnog suda od 24. novembra 2006. godine, a da je, nakon što je optužnica potvrđena, produžen rješenjem Okružnog suda od 22. maja 2007. godine. Nakon toga je, u skladu sa članom 194. stav 1. ZKP RS, svaka dva mjeseca vršena kontrola opravdanosti pritvora da bi Okružni sud konačno, osporenim rješenjem od 19. februara 2008. godine, utvrdio da i dalje postoji opravdanost pritvora. Imajući u vidu da se radi o veoma složenom slučaju u pogledu prirode krivičnog djela, te da se radi o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, a zbog načina na koje je krivično djelo učinjeno ili njegovih posljedica, određivanje pritvora je bilo neophodno za sigurnost građana i imovine. Ustavni sud ne smatra da je period od jedne godine i četiri mjeseca, koliko traje pritvor apelantata u Okružnom zatvoru u Trebinju, nerazuman u pogledu dužine držanja.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 744/08 od 17. aprila 2008. godine, stav 25;** *dužina trajanja pritvora, pritvaranje umobolnika; apelacija očigledno neosnovana*

Zahtjev za puštanje iz pritvora

■ Nema povrede prava iz člana 5. Evropske konvencije u situaciji kada je odobreno ponavljanje postupka po apelantovom zahtjevu a produžen mu je pritvor na osnovu člana 191. stav 1. tačka 4. ZKP-a (težina krivičnog djela). Navedena osnova je objektivna i nepromjenjiva kategorija, gdje primjena te osnove zavisi isključivo od apstraktne opasnosti svakog pojedinog krivičnog djela, tj. od visine zapriječene kazne za izvršeno djelo, te stoga nema utjecaja na to činjenica da apelantu ne može biti izrečena teža kazna od ranije izrečene zbog nemogućnosti *reformatio in peius*.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 330/04 od 17. decembra 2004. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/05**

Opravdanost dužine trajanja pritvora prije suđenja

■ Nema povrede prava na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije, jer se apelant žali na povredu prava na „izvođenje pred sud“ prilikom odlučivanja o produženju pritvora, a Ustavni sud nije utvrdio da su apelantovi navodi osnovani, niti da postoje drugi elementi koji bi ukazivali da je postupak produženja apelantovog pritvora bio neustavan.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 247/05 od 18. maja 2005. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/05**

■ Ustavni sud je utvrdio da je Sud BiH ispitao opravdanost produženja pritvora s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, i detaljno obrazložio razloge zbog kojih smatra da postoje legitimni ciljevi koji opravdavaju produženje pritvora. Sud BiH je, ispitujući zakonitost produženja pritvora, dao ocjenu o neophodnosti ove mjere i

razloge u pogledu apelantovih žalbenih navoda u odnosu na produženje pritvora koji su se zasnivali na potvrđenoj optužnici i na postojanju realne opasnosti od apelantovog bijega, te njegovog uticaja na svjedoke, odnosno eventualne saučesnike.

- **Odluka o meritumu broj AP 542/05 od 14. marta 2006. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 252/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06**

■ Postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije ako je apelantu određen pritvor zbog bojazni da će utjecajem na svjedoke ometati krivični postupak, a takva bojazan nije opravdana konkretnim i valjanim razlozima koji bi objektivno ukazivali da je apelant pokušao, ili da postoji ozbiljan rizik da će pokušati, utjecati na svjedoke, već se odluka zasniva samo na pretpostavkama suda zbog prirode i težine djela koje se apelantu stavlja na teret i zbog eventualne istrage protiv saučesnika.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 6/08 od 13. maja 2008. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/08; razlozi za određivanje pritvora; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

■ Ne postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije ako je apelantu produžen pritvor zbog bojazni da će utjecajem na svjedoke ometati krivični postupak, a takva bojazan je opravdana konkretnim i valjanim razlozima koji objektivno ukazuju da postoje pokušaji ili ozbiljni rizici zastrašivanja svjedoka, čak i onih prema kojima su poduzete mjere zaštite, te utjecaja na saizvršioce protiv kojih se također vodi istraga.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1966/08 od 28. oktobra 2008. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 18/09; razlozi za određivanje pritvora; nema povrede člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

Sudsko preispitivanje zakonitosti lišenja ili hapšenja

■ Postoji kršenje prava iz člana 5. stav 1.e. i stav 4. Evropske konvencije kada važeći zakoni precizno ne definišu mogućnost, uvjete, način i postupak izricanja, produženja ili prestanka mjere obaveznog liječenja i čuvanja u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi licima koja su krivično djelo učinila u stanju neuračunljivosti, niti pristup „sudu“ radi ispitivanja zakonitosti pritvaranja, što ostavlja prostor za proizvoljnu primjenu zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2271/05 od 21. decembra 2006. godine, st. 77-81, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; krivični postupak, izricanje mjere bezbjednosti liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi**

Brzina preispitivanja zakonitosti lišenja ili hapšenja

■ Ustavni sud zaključuje da apelantu nije uskraćeno pravo na žalbu sudu radi razmatranja zakonitosti lišavanja slobode i da je ispunjen zahtjev hitnog ispitivanja zakonitosti postupka, kako je to predviđeno članom 5. stav 4. Evropske konvencije, s obzirom da je Vrhovni sud u roku od osam dana donio odluku po apelantovoj žalbi na rješenje o produženju pritvora

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 641/03 od 30. novembra 2004. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/05**

Proceduralne garancije preispitivanja zakonitosti lišenja ili hapšenja

■ Činjenica da je o dvije žalbe protiv istog rješenja Sud BiH odlučio u dva odvojena rješenja ne znači da je apelantu, na bilo koji način, uskraćeno pravo da koristi propisani pravni lijek protiv rješenja o pritvoru, niti da je prekršena neka procesna garancija koju zahtijeva član 5. stav 4. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 6/08 od 13. maja 2008. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj AP 49/08; razlozi za određivanje pritvora; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

Kompenzacija

■ Formalno propisivanje prava na naknadu u konkretnom slučaju kada je hapšenje i pritvaranje izvršio SFOR ne zadovoljava kriterij iz člana 5. stav 5. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. januara 2007. godine, stav 78, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; lišavanje slobode od pripadnika SFOR-a; utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH**

■ Osoba koja traži obeštećenje prema članu 5. stav 5. Evropske konvencije mora biti žrtva kršenja nekog od st. od 1. do 4. člana 5. Evropske konvencije. U suprotnom takva osoba ne bi imala pravo na obeštećenje prema stavu 5. člana 5. Evropske konvencije. Prema praksi Evropskog suda sama činjenica da osoba koja je u pritvoru kasnije bude oslobođena sudskom odlukom ne čini hapšenje nezakonitim sa retroaktivnim efektom (vidi Evropski sud za ljudska prava, *X protiv Velike Britanije*, Odluke i izvještaji, 1980, strana 223).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2666/06 od 28. novembra 2008. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/09; pitanje naknade nematerijalne štete zbog pritvora nakon kojeg je apelant oslobođen optužbe; nema povrede člana 5. Evropske konvencije i II/3.d) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1928/06 od 18. decembra 2008. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/09**

Član 6. EK – pravo na pravično suđenje

Član 6. EK – pravo na pravično suđenje – općenito

■ Ustavni sud BiH, kao domaća institucija koja ima apelacione nadležnosti u pogledu prava i sloboda zagwarantiranih Ustavom BiH, mora ukazati na povredu prava zagwarantiranih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, pa samim tim i prava zagwarantiranih Ustavom BiH bez obzira na činjenicu da postupak nije okončan.

• **Odluka broj U 34/01 od 22. juna 2001. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/01;** *krivični postupak nije vodio zakonom određen sud; postupak po prigovoru stvarne nadležnosti; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Pravilo po kojem se vremenski rok računa od dana kada je presuda dostavljena okrivljenom, a ne od dana kada je dodijeljena njegovom braniocu, ne može se smatrati da je takve prirode koja bi dovela u pitanje povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka broj U 36/01 od 3. novembra 2001. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/02;** *krivični postupak, rok za izjavu pravnog lijeka; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Propust redovnih sudova da razmotre pitanje imuniteta, kao važno prethodno pitanje u krivičnom postupku, predstavlja povredu apelantovog prava na pravično suđenje.

• **Odluke broj U 59/01, U 60/01 i U 61/01 od 10. maja 2002. godine, objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 24/02;** *krivični postupak, imunitet; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;*

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 412/04 od 29. oktobra 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05;** *krivični postupak, prigovor imuniteta; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Zakonodavac ne smije pitanje zastare regulirati tako da suštinski onemogućiti ili neopravdano oteža ostvarivanje ovih prava, ali je ovaj institut potreban da bi se osigurao princip pravne sigurnosti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 158/03 od 22. septembra 2004. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 5/05**

■ Čak i kada bi se neko pravo moglo jasno svrstati u domen javnog prava, koje je izvan djelokruga člana 6. Evropske konvencije, neophodno je, u nacionalnim okvirima, osigurati minimum procesnih *pretpostavki* u svrhu vođenja postupka u skladu s članom 6. Evropske konvencije. Pri tome najveća obaveza leži upravo na pravosudnim organima koji imaju ustavnu obavezu, bez obzira na karakter spora, da osiguraju puno poštivanje zahtjeva člana 6. Evropske konvencije.

• **Odluka broj U 148/03 od 28. novembra 2003. godine, stav 51, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 1/04; upravni postupak i spor; primjena člana 6. u postupcima koji se odnose na utvrđivanje carinskih obaveza, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Evropska konvencija štiti, u principu, pojedince, nevladine organizacije i udruženja građana. Član 6. Evropske konvencije, prema tome, ne štiti državne organe i ustanove sa javnim ovlastima. Štoviše, Evropskom konvencijom je predviđeno da su, u vršenju svojih dužnosti, svi nivoi državnih vlasti obavezni da poštuju prava i obaveze navedene u njoj. Prema tome, Ustavni sud smatra da apelant (Federalno ministarstvo odbrane) ne uživa zaštitu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka broj U 5/02 od 21. januara 2004. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/04; upravni postupak, povrat stana; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Spor je ekonomske prirode i u djelokrugu člana 6. stav 1. Evropske konvencije u slučaju kada apelant, u skladu sa zakonima, ima pravo da traži povrat određene sume više naplaćene carinske dažbine koja se ima smatrati njegovom imovinom i koja predstavlja „građansko pravo“. U skladu sa navedenim, Ustavni sud zaključuje da je član 6. Evropske konvencije primjenjiv u konkretnom predmetu.

• **Odluka broj U 46/03 od 23. aprila 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; upravni postupak i upravni spor za povrat više uplaćenih prelevmana**

■ Apelant nije naveo nikakvu proceduralnu grešku ili neregularnost koje bi mogle uticati na pravičnost postupka, niti bilo koji drugi element koji bi postupak učinio nepravičnim. Suprotno navodima iz apelacije, iz stanja spisa proizlazi da je apelantu data mogućnost da zastupa svoje interese u svim postupcima na svim nivoima, a iz potpunih i jasnih razloga pobijanih odluka, donesenih na osnovu zakona, može se zaključiti da nema dokaza da sudovi nisu postupali pravično, kao što to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 61/03 od 19. marta 2004. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/04;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 68/03 od 17. maja 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 105/03 od 26. augusta 2004. godine, st. 24. i 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 910/04 od 15. juna 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 73/05**

■ Zadatak Ustavnog suda nije da odlučuje da li su izjave pravilno prihvaćene kao dokazi, već da utvrdi da li je postupak u cjelini pravedan, uključujući način na koji su dokazi dobijeni (vidi, između ostalih izvora, presudu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Doorson protiv Holandije*, 26. mart 1996. godine, Izvještaji presuda i odluka 1996-II, stav 67).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 71/02 od 28. aprila 2004. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; vanparnični postupak za izdavanje naloga za otkaz ugovora o zakupu spornog poslovnog prostora**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u situaciji kada su tužbe apelanata odbijene zbog nepoštivanja zakonskog roka.

• **Odluka AP 28/02 od 15. juna 2004. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; upravni postupak povrata novca naplaćenog na ime posebne carinske pristojbe**

■ U pogledu svjedoka i drugih dokaza, član 6. Evropske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve navode, argumente i dokaze koje su strane izložile i predložile u toku postupka, nego samo one koje sud smatra relevantnim za zakonsko odlučivanje. Sud mora da uzme u obzir argumente strana u postupku, ali oni ne moraju svi da budu izneseni u obrazloženju presude (vidi Ustavni sud, Odluku U 62/01 od 5. aprila 2002. godine, tačka 19, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 24/02). Ova diskrecija, koju ima svaki sud, postoji radi efikasnosti vođenja postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. juna 2004. godine, stav 63, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04; prenos stanarskog prava sa djeda na unuka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ U dokaznom postupku Okružni sud je saslušao ovlaštene radnike kriminalističke službe i predmetnog istražnog sudiju, koji su bili izričiti u tvrdnji da je okrivljeni apelant svoju odbranu iznio i djelo priznao bez upotrebe sile ili prijetnje, a zaključak istražnog sudije se temelji na utvrđivanju neposrednim opažanjem tragova prinude u fizičkom smislu, ili straha u ličnosti okrivljenog. Radi toga, nema povrede prava na pravično suđenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 50/03 od 21. jula 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04**

■ Ustavni sud smatra da je tokom cjelokupnog postupka apelantu bilo omogućeno da iznosi sve dokaze s ciljem da se utvrdi činjenično stanje odlučno za donošenje sudskih presuda. Dalje, sudovi su uzeli u obzir sve navode i tvrdnje i ispitali apelantove zahtjeve na osnovu primjenjivih pravnih odredbi i dovoljno jasno obrazložili svoje odluke u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje indikacije da je postupak vođen na nepravičan način, niti da je došlo do procesnih povreda koje bi bile od važnosti za poštivanje principa pravičnog suđenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 91/02 od 23. jula 2004. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 152/02 od 15. juna 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04;**

■ S obzirom da je apelant u apelaciji nepropisan sastav prvostepenog suda naveo kao jedinu povredu prava na pravičan postupak, te da ne postoje druge indicije da je postupak vođen na nepravičan način, Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede prava na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 216/03 od 29. septembra 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje jer je apelantima onemogućeno da usmeno ispituju vještaka na glavnoj raspravi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 280/03 od 27. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04**

■ Pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 381/04 od 27. oktobra 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05; *krivični postupak, osporavanje činjeničnog stanja utvrđenog u postupku pred prvostepenim sudom; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;***
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 404/04 od 23. marta 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; *postupak utvrđivanja visine naknade troškova; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH***

■ Nije bilo povrede prava na pravično suđenje zbog odluke redovnog suda da ne spoji parnične postupke, s obzirom da se radilo o procesnoj odluci za koju ovlaštenje sud crpi iz zakona o parničnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 289/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog tumačenja koje je dao redovni sud u vezi sa apelantovom neblagodarnošću kod ugovora o poklonu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 545/03 od 17. decembra 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/05; *raskid ugovora o poklonu zbog neblagodarnosti***

■ Pretjeran teret na pojedinca stavlja se odredbom zakona koja propisuje da će potraživanja koja su utvrđena pravosnažnim sudskim presudama biti izmirena „emitiranjem obveznica sa rokom dospijeca do 50 godina“, zbog čega se opravdano

postavlja pitanje da li će iko od građana, koji će posjedovati takvu vrstu obveznica, doživjeti mogućnost naplate obveznica i tako efektivno ostvarenje svojih prava.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 288/03 od 17. decembra 2004. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/05; odlaganje izvršenja pravosnažnih sudskih presuda – Republika Srpska**

■ Činjenica da je apelantu rješenje o otkazu ugovora o radu, po kojem mu je *ex lege* prestao ugovor o radu, uručeno nakon što je izdržao zatvorsku kaznu, sama po sebi ne predstavlja kršenje prava na pravičan postupak, jer je apelant imao i koristio predviđena pravna sredstva za zaštitu svojih prava.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 119/04 od 9. decembra 2004. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05**

■ Bespredmetno je raspravljati o validnosti optužnice i dokaza koji su prikupljeni bez istražnog sudije kada je optužnica već stupila na pravnu snagu a apelant je propustio na nju uložiti prigovor, nakon čega bi eventualni propusti u pogledu zakonitosti podnijete optužnice mogli biti ispravljeni u postupku pred redovnim sudovima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 476/04 od 17. decembra 2004. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/05; krivični postupak, naknada troškova krivičnog postupka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Javni interes u pogledu ograničenja prava propisivanjem određenih rokova ogleđa se u efikasnom funkcioniranju pravnog sistema i pravnoj sigurnosti, a apelantovo propuštanje zakonom predviđenih rokova onemogućilo je redovne sudove da meritorno rasprave njegov tužbeni zahtjev, što nije u suprotnosti sa zahtjevima iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 150/04 od 17. februara 2005. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 36/05**

■ Izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao integralni dio „suđenja“ u smislu člana 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 464/04 od 17. februara 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; nemogućnost izvršenja pravosnažne sudske odluke kojom je dodijeljena naknada nematerijalne štete na ime pogibije bliskih članova porodice, pristup sudu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Apelantove tvrdnje da prvostepeni sud nije pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje ne predstavlja ustavno pitanje koje je u nadležnosti Ustavnog suda.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 74/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/05**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog toga što su redovni sudovi

u konkretnom slučaju koristili dokaze koje su prikupili pravosudni i policijski organi SR Njemačke, jer je ustupanje dokaza zasnovano na bilateralnom ugovoru bivše SFRJ i SR Njemačke.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 91/04 od 23. marta 2005. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/05**

■ Neosnovani su prigovori apelanata da je došlo do povrede prava na pravično suđenje, s obzirom da Vrhovni sud nije odgovorio na sve žalbene razloge, zbog toga što presuda Vrhovnog suda sadrži sasvim dovoljno razloga i objašnjenja zašto se odbija žalba apelanata, te šta čini suštinske razloge na osnovu kojih Vrhovni sud potvrđuje presudu Okružnog suda.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 108/04 od 23. marta 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/05**

■ Apelant je imao priliku da ostvaruje zaštitu svojih prava iz radnog odnosa u sudskom postupku, i to na dvije sudske instance pune jurisdikcije. Sudovi su proveli dokazni postupak u kojem je sudjelovao apelant i mogao je iznijeti svoj stav u pogledu odlučnih činjenica. U pobijanim presudama su dati jasni razlozi za njihovo donošenje i dovoljno su obrazložene.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 351/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; decertificirani policajac**

■ Nema povrede principa pravičnog suđenja kada se u vršenju javnih ovlaštenja postupalo po službenoj dužnosti koja je propisana zakonom, s ciljem da se provjere dokazi provedeni u postupcima, zatim da li su ranija rješenja kojima su konstituirana određena prava donesena u skladu sa zakonom, što predstavlja specijalan postupak koji se bavi isključivo pravnim pitanjima, a ne utvrđivanjem činjenica.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 556/04 od 15. juna 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 69/05; upravni postupak, utvrđivanja prava na porodičnu invalidninu; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u slučaju kada redovni sudovi, rješavajući o prigovoru imuniteta, utvrde da sporne izjave nosioca imuniteta, *in abstracto*, u konkretnom slučaju izlaze iz okvira djelatnosti zbog čijeg obavljanja mu je pozitivnim pravnim propisima dodijeljen imunitet.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 963/05 od 22. jula 2005. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06**

■ Standardi prava na pravičan postupak se odnose i na postupak u kojem se odlučuje o pravu na imunitet, jer ukoliko se odbije prigovor imuniteta i nastavi parnični postupak, pitanje imuniteta se više ne može isticati. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je apelacija u ovom slučaju, u odnosu na pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, dopustiva iako još uvijek nije donesena konačna odluka u parničnom postupku.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 963/05 od 22. jula 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 412/04 od 29. oktobra 2004, stav 18; objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05; pitanje imuniteta kao prethodno pitanje**

■ Nije povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje, jer je apelantima u toku sudskih postupaka pred tri sudske instance data mogućnost da iznesu svoje navode, činjenice i dokaze, a same sudske presude su rezultat nepristranog i nezavisnog rada suda koji nije proizvoljno protumačio i primijenio zakonske propise.

• **Odluka o meritumu broj AP 972/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 1073/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 20. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 94/05**

■ Redovni sudovi su dali potpune i jasne razloge zbog kojih su odlučili da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni zakonski uvjeti za spajanje postupaka, te da je neosnovan apelantov navod da je vođenjem postupka pred Okružnim sudom u Banjoj Luci, nezavisno od već započetog postupka pred Okružnim sudom u Doboju, došlo do povrede apelantovog prava na odbranu, odnosno fer suđenje.

• **Odluka o meritumu broj AP 934/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Korištenje dokaza koji su prikupljeni u fazi prije suđenja ne predstavlja samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje ukoliko se osuđujuća presuda ne zasniva isključivo na tim dokazima.

• **Odluka o meritumu broj AP 1064/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 94/05**

■ Izvršenje pravosnažnog i izvršnog rješenja koje je doneseno u upravnom postupku je sastavni dio prava na pravično suđenje.

• **Odluka o meritumu broj AP 602/04 od 13. oktobra 2005. godine, st. 31. i 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; upravni postupak, neizvršavanje pravosnažnog rješenja, pristup sudu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ako je došlo do odustajanja od optužbe kao rezultat amnestije, ta optužba više nije „određena“ u smislu člana 6. stava 1. Evropske konvencije, i stoga se ova odredba ne može primijeniti.

• **Odluka U 24/01 od 28. septembra 2001. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 5/02; amnestija; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Princip *ne bis in idem* nije prekršen u slučaju kada se osporena osuđujuća presuda i ranija oslobađajuća presuda odnose na različite kredite koje je apelant podizao u saradnji sa različitim licima, u različitim iznosima i u različitim periodima, mada su te radnje i u jednom i u drugom postupku kvalificirane kao krivično djelo prevare.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 954/06 od 5. aprila 2007. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 70/07; krivični postupak, krivično djelo prevare, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije prekršen princip *ne bis in idem*, budući da se ranije presude u postupku supsidijarnih tužilaca u svojstvu osumnjičenih i osporene osuđujuće presude protiv apelanta ne odnose na istu osobu, pa osporene presude ne mogu imati karakter presuđene stvari.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1828/06 od 28. marta 2008. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 99/08; krivični postupak; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ S obzirom na to da su garancije prava na pravično suđenje, prema praksi Evropskog suda, primjenjive u svim postupcima uknjižbe prava vlasništva, Ustavni sud će pružiti iste garancije u postupcima povodom apelacija podnesenih ovom sudu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2706/06 od 14. oktobra 2008. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 99/08; Izmjena prakse Ustavnog suda BiH u pogledu dopustivosti apelacija koje se odnose na postupak uknjižbe prava vlasništva, tako da je zaključeno da su takve apelacije ratione materiae kompatibilne sa Ustavom Bosne i Hercegovine; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Gradanska prava i obaveze – utvrđivanje i spor

■ Postupak registracije određenih pravnih podataka ne predstavlja utvrđivanje građanskih prava u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije niti se tiče prava iz člana 1. Protokol br. 1 Evropske konvencije.

• **Odluka broj U 20/01 od 4. maja 2001. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 25/01**

■ Član 6. stav 1. Evropske konvencije i član II/3. Ustava BiH se ne mogu primijeniti na sporove koji se vode između administrativnih organa i zaposlenih na onim mjestima koja podrazumijevaju učešće u izvršavanju ovlasti koje su proizašle iz javnog prava.

• **Odluka broj U 38/00 od 22. juna 2001. godine, st. 20-21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 25/01; otpuštanje vojnog lice iz vojske**

■ Ukoliko se rješenje ostavinskog suda jasno bazira na pravu i činjenicama utvrđenim u parničnom postupku, a koji se nesumnjivo može smatrati „sporom“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, onda se taj postupak mora smatrati cjelinom i kao takav biti predmet razmatranja pred Ustavnim sudom i ukoliko je i taj postupak obuhvaćen apelanticinom žalbom.

• **Odluka broj U 65/02 od 26. septembra 2003. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/03**

■ Zahtjev koji je apelantica podnijela Općinskom i Kantonalnom sudu, u vezi sa stanarskim pravom, konstituira građansko pravo na koje se primjenjuje član 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka broj U 32/02 od 24. oktobra 2003. godine, stav 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/04; upravni postupak, prenos stanarskog prava na davaoca izdržavanja; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ U pogledu primjenjivosti člana 6. stav 1. Evropske konvencije u konkretnom slučaju, Evropski sud za ljudska prava je prihvatio nadležnost u pogledu rješavanja predmeta koji se tiču prava na penziju, ali samo u slučajevima u kojima je penzija stečena prethodnim dobrovoljnim (kontributivnim) uplatama doprinosa apelanata u penzijski fond. Međutim, u konkretnom predmetu, u pitanju je domaći zakon koji predviđa sticanje prava na penziju za invalide rata obaveznim uplatama doprinosa u odgovarajući fond. U skladu sa navedenim, Ustavni sud smatra da član 6. Evropske konvencije nije primjenjiv u konkretnom slučaju.

• **Odluka o meritumu broj U 79/03 od 28. novembra 2003. godine, st. 21. i 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/04; upravni postupak i upravni spor za priznavanje svojstva ratnog invalida**

■ Ukoliko rješenje upravnog spora pred Vrhovnim sudom može imati za posljedicu poništavanje odluka donesenih u upravnom postupku, onda se taj postupak mora smatrati cjelinom i kao takav biti predmet razmatranja pred Ustavnim sudom i ukoliko je i taj postupak obuhvaćen apelantovom žalbom.

• **Odluka o meritumu broj U 63/02 od 21. januara 2004. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 13/04; upravni postupak, povrat posebne pristojbe za uvezenu robu; član 6. Evropske konvencije nije primjenjiv**

■ Apelanticin položaj iziskuje, u smislu pripadajućih obaveza i dužnosti sudije, sudjelovanje u vršenju sudske vlasti koje ima za cilj zaštitu općih interesa države. Iz navedenog proizlazi da član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenjiv u slučaju osporavanja rješenja kojim je apelantici prestao radni odnos radi odlaska u penziju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 104/03 od 19. aprila 2004. godine, st. 24. i 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04**

■ Postupak u vezi sa otkazom ugovora o zakupu poslovnih prostorija smatra se građanskim, kako u pogledu domaćih zakona, tako i u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 71/02 od 28. aprila 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; vanparnični postupak za izdavanje naloga za otkaz ugovora o zakupu spornog poslovnog prostora**

■ Ustavni sud zapaža da je cilj vođenja upravnih sporova bio da se utvrdi da li postoje ili ne postoje neke činjenice ili prava o kojima mogu ovisiti odluke u upravnom postupku pred carinskim organima. Međutim, Ustavni sud smatra da, ukoliko rješenje upravnog spora pred Vrhovnim sudom može imati za posljedicu poništavanje odluka donesenih u upravnom postupku, onda se taj postupak mora smatrati cjelinom i kao takav biti predmet razmatranja pred Ustavnim sudom i ukoliko je taj postupak obuhvaćen apelantovom žalbom (vidi Odluku Ustavnog suda u predmetu broj U 65/02).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 28/02 od 15. juna 2004. godine, st. 27. i 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; upravni postupak povrata novca naplaćenog na ime posebne carinske pristojbe**

■ Član 6. stav 1. Evropske konvencije je primjenjiv u konkretnom slučaju s obzirom da organi koji su vodili postupak radi utvrđivanja apelantove obaveze plaćanja prelevmana nisu posvetili neophodnu pažnju važnim pitanjima na koja je ukazao apelant, pa je kao rezultat takvog djelovanja tih organa nastala finansijska obaveza za apelanta, koja nesumnjivo utiče na njegova imovinska, tj. „građanska prava i obaveze“, u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 236/03 od 15. juna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; Lijanovići**

■ Ustavni sud primjećuje da se postupak pred redovnim sudovima, u konkretnom slučaju, odnosio na naknadu štete u vidu izgubljene zarade, te je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u datom slučaju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 203/02 od 30. juna 2004. godine, stav 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04**

■ Postupak kojim se određuje iznos troškova postupka se mora sagledavati kao nastavak parnice o glavnom pitanju i, u skladu s tim, kao dio „utvrđivanja građanskih prava i obaveza“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 189/02 od 30. juna 2004. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 85/04 od 18. marta 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 36/05; osporavanje odluke o troškovima postupka**

■ U izvršnom postupku se nisu utvrđivala građanska prava i obaveze, nego u parničnom postupku koji je prethodio, a u tom postupku apelant nije iznio relevantnu

činjenicu o postojanju ugovora o zakupu. Stoga član II/3.e) Ustava BiH i član 6. stav 1. Evropske konvencije nisu primjenjivi.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 206/02 od 23. jula 2004. godine, stav 14**

■ Sporovi u pogledu naknade, u skladu sa socijalno-zdravstvenom shemom, tiču se „građanskih prava“.

• **Odluka broj U 66/03 od 21. jula 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04**

■ Prava fizičkih osoba i njihovi međusobni odnosi koji proizlaze iz ugovornog prava, tj. ugovornih odnosa, su uvijek građanska prava.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 261/03 od 26. augusta 2004. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04**

■ U skladu sa ustaljenom praksom organa Evropske konvencije, prekid radnog odnosa, iz bilo kojeg razloga, spada u građanska prava u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 221/02 od 26. augusta 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04**

■ Postupak u vezi sa naplatom duga za komunalne usluge presudan je za apelantovu imovinu, i nije od značaja, za određivanje karaktera tog spora, to što se radilo o plaćanju duga za usluge koje tužilac vrši u okviru javnih ovlaštenja predviđenih zakonom. Prema tome, član 6. stav 1. Evropske konvencije u konkretnom slučaju je primjenjiv.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 116/02 od 29. septembra 2004. godine, st. 23. i 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04; parnični postupak u vezi sa naplatom duga za odvoz smeća**

■ Prvi stav člana 6. Evropske konvencije je primjenjiv, pored postupaka koji imaju karakter privatnog prava, i na postupke gdje se utvrđuju građanska prava i obaveze, postupke izdavanja građevinskih i drugih dozvola koje se tiču nekretnina, a imaju direktne posljedice na pravo vlasništva nad imovinom i općenito postupke čiji ishod utiče na korištenje ili uživanje prava na imovinu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Fredin*, presuda od 18. februara 1991. godine, serija A, broj 192).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 128/03 od 21. septembra 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 2/05; nadziđivanje, postupci koji se tiču izdavanja građevinske dozvole, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ustavni sud smatra da standardi prava na pravičan postupak vrijede i za postupak u kojem se odlučuje o istaknutom prigovoru imuniteta, te konačnu odluku o tom pitanju može ispitivati Ustavni sud.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 548/03 od 29. oktobra 2004. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/06;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 322/04 od 19. novembra 2004. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05**

■ Svi zahtjevi koji se odnose na zaposlenje, sa izuzetkom zahtjeva državnih službenika koji izvršavaju svoja ovlaštenja na osnovu relevantnog zakona i čija je dužnost da štite opće interese države, potpadaju pod pojam građanskih prava i obaveza.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 107/03 od 19. novembra 2004. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 23/05**

■ S obzirom da su osporenim rješenjem nižestepene presude preinačene, u postupku izvršenja tog rješenja apelantica ima obavezu da vrati novčani iznos koji je naplatio njen muž na ime naknade štete. Dakle, nesumnjivo se u ovom slučaju radi o apelanticinim imovinskim pravima, pa se predmetni postupak odnosi na njena građanska prava, te je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 300/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05**

■ Pravo na slobodne izbore nije građansko pravo, već ono spada u subjektivno političko pravo koje se odnosi na „*pravo glasa*“ i „*pravo da se bude biran na izborima za zakonodavne organe*“. Dakle, apelacija nije podnesena zbog povrede građanskog prava u smislu Evropske konvencije, već je podnesena zbog povrede političkog prava iz člana 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te stoga Ustavni sud zaključuje da član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenljiv u konkretnom slučaju, s obzirom da u postupku koji je okončan osporenim odlukom Suda BiH nisu utvrđivana apelantova „*građanska prava i obaveze*“ iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 35/03 od 28. januara 2005. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/05**

■ Spor o smetanju posjeda je građanskopravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 434/04 od 18. januara 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; spor o smetanju posjeda; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 445/04 od 23. mart 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/05; spor o smetanju posjeda; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Spor oko isplate zarađenih a neisplaćenih plaća je građanskopravne prirode, pa i kada se kao poslodavac pojavljuje javna ustanova.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 752/04 od 18. januara 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 44/05; isplata „ratnih“ plaća, različita primjena zakona u sličnim predmetima; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Bez obzira na činjenicu da su u predmetu povrata određene sume više naplaćene carinske dažbine u prva dva stepena odlučivali carinski organi, spor je ekonomske prirode i u djelokrugu člana 6. stav 1. Evropske konvencije jer se u konkretnom slučaju radi o pravu na imovinu koje je „građansko pravo“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 870/04 od 17. februara 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05; postupak povrata sume više naplaćene carinske dažbine; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Spor u vezi sa naknadom materijalne štete zbog povrede na radu je građanskopravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 489/04 od 17. februara 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; građanski postupak, naknada nematerijalne štete; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postupak koji se vodi zbog isplate duga je građanskopravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 473/04 od 18. marta 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; postupak naplate duga po osnovu ugovora koji se odnosio se na štampanje, pakovanje i distribuciju novca – BH dinara, zaključen sa državom BiH; utvrđena povreda člana II/3.e) Ustava BiH**

■ Pravo na naknadu štete u traženom iznosu predstavlja pravo privatnog karaktera i, kao takvo, građansko pravo na koje se primjenjuju standardi pravičnog suđenja.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 428/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; građanski postupak, naknada materijalne štete, proizvoljna primjena prava; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Zahtjevi koji se odnose na zaposlenje, sa izuzetkom zahtjeva državnih službenika koji izvršavaju svoja ovlaštenja na osnovu relevantnog zakona i čija je dužnost da štite opće interese države, potpadaju pod pojam građanskih prava i obaveza.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 398/04 od 23. marta 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; postupak isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 452/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; radni spor; potraživanje isplate naknade plate za vrijeme provedeno na čekanju posla; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Spor koji se tiče utvrđivanja prava na isplatu plaće je građanskopravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 405/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; postupak**

isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH

■ Pravo na naknadu plaće za vrijeme provedeno na tzv. „čekanju posla“ je građansko pravo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 452/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; radni spor, potraživanje isplate naknade plaće za vrijeme provedeno na čekanju posla; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Odluke donesene u stečajnom postupku, koje se tiču imovine dužnika, ulaze u okvir člana 6. stav 1. Evropske konvencije, budući da dužnikova „određena građanska prava i obaveze u smislu člana 6. stav 1. mogu biti privremeno dovedena u pitanje“.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 914/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 10; stečajni postupak**

■ Unapređenje u državnoj službi nije „građansko pravo ili obaveza“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pa stoga ne ulazi u djelokrug člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine, stav 8; apelacija ratione materiae inkompatibila sa Ustavom BiH**

■ Spor između organa javne vlasti i zaposlenih koji rade na mjestima koja uključuju sudjelovanje u izvršavanju ovlasti proizašlih iz javnog prava ne povlači za sobom primjenu člana 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 73/05; disciplinski postupak protiv sudije koji se vodi pred VSTV; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Pravo na naknadu plaće za vrijeme provedeno na bolovanju je građansko pravo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 397/04 od 15. juna 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 78/05; postupak isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije**

■ Postupak u kojem apelanti pobijaju rješenja kojima je prekinut parnični postupak je građanskopravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 691/04 od 28. juna 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06; naknada štete; parnični postupak po imovinskopravnom zahtjevu, nakon pravosnažno okončanog krivičnog postupka, obustavljen jer je podnesen zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Pravo na penziju je građansko pravo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 491/04 od 28. juna 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; upravni spor, utvrđivanje prava na invalidski dodatak; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Prava koja se odnose na pitanja u vezi sa pravom na korištenje stana, uključujući i pitanje stjecanja stanarskog prava, odnosno imovinskih prava na nekom stanu, potpadaju pod pojam građanskih prava i obaveza.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 497/04 od 28. juna 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06; građanski postupak, poništenje kupoprodajnog ugovora; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postupak kojim se određuje iznos troškova postupka se mora sagledavati kao nastavak parnice o glavnom pitanju i, u skladu s tim, kao dio „utvrđivanja građanskih prava i obaveza“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 536/04 od 28. juna 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; isplata troškova parničnog postupka; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 792/04 od 18. januara 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05; naknada troškova odbrane, diskriminacija u vezi sa utvrđivanjem troškova advokata; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Spor koji se odnosi na potraživanje naknade po ugovoru o zakupu je građansko-pravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 561/04 od 13. jula 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05; građanski postupak, isplata zakupnine; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Sporovi između privatnih lica koji se tiču imovinskih prava spadaju u građanska prava.

• **Odluka o meritumu broj AP 642/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; građanski postupak, utvrđivanje prava vlasništva; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Član 6. stav 1. Evropske konvencije je primjenjiv u situaciji kada se privremenom mjerom donesenom u postupku u kojem se tek utvrđuju građanska prava i obaveze zaustavlja realizacija prava ili obaveza pravosnažno utvrđenih u drugom postupku.

• **Odluka o meritumu broj AP 743/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; građanski**

postupak, povrat u posjed stana, pitanje razumnog roka za donošenja meritorne odluke kojom će se riješiti opravdanost i zakonska osnovanost donošenja privremene mjere; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH

■ Spor oko utvrđivanja naknade za ekspropirane nekretnine, gdje sud u vanparničnom postupku treba da odredi visinu naknade u dijelu u kojem korisnik eksproprijacije i raniji vlasnik (apelant) nisu postigli sporazum, je građanskopravne prirode.

• **Odluka o meritumu broj AP 836/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06; dužina trajanja postupka utvrđivanja naknade za ekspropirane nekretnine; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Utvrđivanje da li su se ispunili zakonski uvjeti za otkaz ugovora o korištenju stana na kojem je bilo stečeno stanarsko pravo do 30. aprila 1991. godine ulazi u okvir „građanskih prava i obaveza“.

• **Odluka o meritumu broj AP 645/04 od 2. decembra 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06; građanski postupak, sticanje prava na stan nakon što je nosiocu stanarskog prava otkazan ugovor o korištenju; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Pojam „spora“, u smislu značenja člana 6. stav 1. Evropske konvencije, podrazumijeva „sve postupke čiji je rezultat presudan za privatna prava i obaveze“, čak i kada se postupak tiče spora između pojedinca i javne vlasti koja djeluje u okviru svojih ovlaštenja, a odnose se, kao u konkretnom slučaju, na privatna prava i obaveze, karakter „zakonodavstva koje određuje kako će se problem riješiti“ i „ovlaštenja“ koja pripadaju predmetnom organu je od malog značaja (vidi Ustavni sud, Odluka AP 540/04 od 18. januara 2005. godine, stav 20. i Evropski sud za ljudska prava, *Ringeisen protiv Austrije*, presuda od 16. jula 1971. godine, serija A, broj 13, stav 94).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1831/05 od 16. januara 2007. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; utvrđivanje pravične naknada za ekspropirano zemljište**

■ Odlučivanje o kretanju i boravku stranaca isključiva je nadležnost državnih organa i ne može se podvesti pod koncept „građanskih prava i obaveza“ zaštićen članom 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 244/05 od 9. februara 2006. godine, stav 7; apelacija racione materiae inkompatibila sa Ustavom BiH**

■ Spor koji se odnosi na apelanticin tužbeni zahtjev da se ukine služnost na njenim nepokretnostima je građanskopravne prirode.

• **Odluka o meritumu broj AP 1180/05 od 9. februara 2006. godine, stav 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06; građanski postupak; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Prema tome, Ustavni sud zaključuje da apelant, kao nositelj javne funkcije u radiodifuznoj djelatnosti, u sporu za zaštitu prava iz radnog odnosa uživa zaštitu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 356/04 od 9. maja 2006. godine, st. 32. i 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06**

■ Pravo iz radnog odnosa po osnovu inventivnog rada kod poslodavca, odnosno njegovog prava industrijskog vlasništva je građanskopravne prirode.

• **Odluka o meritumu broj AP 1232/05 od 9. maja 2006. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; građanski postupak, industrijsko vlasništvo; nema povrede člana 6. Evropske konvencije člana i II/3.e) Ustava BiH**

■ Izvršenje pravosnažne i izvršne presude je od odlučne važnosti za ostvarivanje prava apelanata, koje spada u građansko pravo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1177/05 od 13. juna 2006. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; građanski postupak; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Spor u kojem je utvrđivana obaveza apelanata na naknadu sredstava koje je tužitelj uložio u spornu kuću je građanskopravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1193/05 od 27. juna 2006. godine, stav 17, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 75/06; građanski postupak; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Priznanje prava vlasništva na nekretninama je predmet građanskopravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1187/05 od 13. juna 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; građanski postupak, sticanje prava vlasništva; nema povrede člana 6. Evropske konvencije člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postupak radi naplate novčanih potraživanja od izvršenika je odlučujući za ostvarivanje apellantovih građanskih prava, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; izvršni postupak, vremensko važenje izvršnog zakona; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postupak kojim se određuje iznos troškova postupka se mora sagledavati kao sastavni dio postupka u cjelini i, u skladu s tim, kao dio „utvrđivanja građanskih prava i obaveza“ (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Robins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 23. septembra 1997. godine, stav 25.f).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1365/05 od 29. septembra 2006. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj**

9/07; građanski postupak, troškovi postupka-advokatska tarifa; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH

■ Pravo stranca da ostane u određenoj zemlji ubraja se u djelokrug javno-pravnih ovlaštenja određene države koje je isključeno iz djelokruga člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Praksa Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu izričito se zasniva na stanovištu da je odlučivanje o kretanju i boravku stranaca a, analogno tome, i odluka o protjerivanju stranca iz Bosne i Hercegovine isključiva nadležnost državnih organa i da se ne može podvesti pod koncept „građanskih prava i obaveza“ zaštićen članom 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1788/05 od 20. septembra 2006. godine, st. 33-35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07; protjerivanje stranca**

■ Postupak koji se odnosi na utvrđivanje ništavosti ugovora je građanskopravne prirode, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u ovom predmetu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1605/05 od 20. oktobra 2006. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07**

■ Sudski postupak radi utvrđivanja da je nezakonita odluka o prestanku radnog odnosa je građanskopravne prirode.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2144/05 od 20. oktobra 2006. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/07**

■ Postupak koji se tiče prava na rad i isplate neisplaćenih plaća je građanskopravne prirode, pa i kada se kao poslodavac pojavljuje javna ustanova.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2405/05 od 16. januara 2007. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 70/07;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 116/03 od 15. juna 2004. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04**

■ Ishod akcesornog postupka o prijedlogu za delegaciju mjesne nadležnosti, u kojem je odlučivano o procesnim pitanjima, nije odlučujući za utvrđivanje apelantovih građanskih prava i obaveza.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 2950/06 od 6. marta 2007. godine;**

• **Odluka o dopustivosti broj AP 923/06 od 5. aprila 2007. godine; delegiranje mjesne nadležnosti; apelacija ratione materiae nedopustiva**

■ U vezi sa pitanjem primjenjivosti člana 6. stav 1. Evropske konvencije na postupak naknade troškova postupka u izvršnom postupku i utvrđivanja „građanskih prava i obaveza“ apelanta u ovakvom postupku, Ustavni sud ukazuje na svoju praksu i praksu Evropskog suda za ljudska prava prema kojoj se garancije člana 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjuju i na postupak koji se tiče određivanja iznosa troškova postupka, koji se mora sagledavati kao nastavak parnice o glavnom pitanju i, u skladu s tim, kao dio „utvrđivanja građanskih prava i obaveza“ (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud,

Odluku broj *AP 85/04* od 18. marta 2005. godine i Evropski suda za ljudska prava, *Robins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 23. septembra 1997. godine, stav 25.f). Dalje, prema praksi Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao integralni dio „suđenja“ u smislu člana 6. Evropske konvencije (vidi, *inter alia*, Ustavni sud, Odluku broj *AP 2653/05* od 12. septembra 2006. godine i Evropski sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. maja 1974. godine, serija A-18, str. 16-18, st. 34-36). S obzirom na iznesene principe, Ustavni sud zaključuje da je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv na konkretan slučaj.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 1525/06 od 26. juna 2007. godine, stav 9;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 128/06 od 10. januara 2008. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/08 izvršni postupak, naknada troškova postupka**

■ Ishod akcesornog postupka po zahtjevu za izuzeće izvršnog službenika, sudije i predsjednika suda, u kojem je odlučivano o procesnim pitanjima, nije odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obaveza apelanta.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 2138/07 od 13. septembra 2007. godine, stav 10; apelacija ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom**

■ U slučaju obligacionopravne prirode, apelant ima zaštićeno „građansko pravo“ samo u slučaju da zakon omogućava apelantu da bezuvjetno stekne određenu imovinu (opravdano očekivanje) sklapanjem pravnog posla.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2195/06 od 18. oktobra 2007. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/08; pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu, proizvoljna primjena zakona, promet vrijednosnih papira; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ustavni sud podsjeća da je u pojedinim predmetima, neovisno o tome što se radi o osobama koje su praktično imale status javnih službenika, razmatrao navode apelanata o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, predmete takvih osoba tretirao kao i ostale sporove iz radnih odnosa, te ih, ovisno o činjenici svakoga konkretnoga predmeta, rješavao kroz dopustivost ili meritum. U vezi s tim, Ustavni sud konstatira da je i Evropski sud u predmetu *Vilho Eskelinen i dr. protiv Finske* (presuda od 19. aprila 2007. godine, broj aplikacije 63235/00, st. 42. do 62), preispitao svoju dotadašnju praksu, te zaključio da je za isključivanje državnih službenika iz zaštite predviđene članom 6. stav 1. Evropske konvencije nužno kumulativno ispuniti dva uvjeta. „Prvo, država, u domaćem pravu, mora izričito isključiti pristup sudu za određenu poziciju ili kategoriju osoblja. Drugo, isključivanje mora biti opravdano i utemeljeno na objektivnim razlozima interesa države“, te da „ništa ne opravdava isključivanje običnih radnih sporova iz jamstava na temelju člana 6. – onih koji se odnose na plaću, nadoknadu drugih prava tog tipa – na temelju posebne prirode odnosa između određenih državnih službenika i države. Ustvari, postoji presumpcija da se član 6.

primjenjuje.“ S obzirom na navedeno, budući da u konkretnome slučaju niti jednim propisom Bosne i Hercegovine nije regulirano da apelant kao državni službenik nema pravo na pristup sudu, te imajući u vidu pobijane presude redovnih sudova, nesporno je da je apelant prema domaćem pravu imao pristup sudu, pa je prema tome član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv na apelantov slučaj.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 2231/06 od 23. novembra 2007. godine, st. 10-13;** *primjena člana 6. Evropske konvencije kada je riječ o državnim službenicima, izmjena prakse Pellegrin protiv Francuske*

■ Član 6. EK je primjenjiv u situaciji kada se apelant poziva na pravo u pogledu iznosa koji se može izračunati u skladu sa validnom pravnom mjerom kao što su odredbe člana 48. stav 3. Zakona o advokaturi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 37/02), kada javna vlast nije koristila diskreciono pravo u njegovu ili njenu korist, a kada je apelant učinio sve što je bilo potrebno da bi stekao pravo da primi taj iznos.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 1918/06 od 25. januara 2008. godine, stav 9;** *primjena Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata*

■ U predmetnom slučaju apelant navodi da, u skladu sa zakonom, ima pravo da traži povrat naplaćene akcize, koja se mora smatrati imovinom. Nesporno je da je pravo na imovinu „građansko pravo“. Također je jasno da je spor, koji se javio između apelanta i državnih organa, spor oko apelantovog prava na imovinu. Stoga, bez obzira na činjenicu da su o ovom pitanju u prva dva stepena odlučili poreski organi spor je ekonomske prirode i u djelokrugu člana 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u konkretnom predmetu (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 28/02 od 15. juna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“, broj 34/04 od 18. augusta 2004. godine).

• **Odluka o dopustivosti broj AP 1284/06 od 11. marta 2008. godine, stav 8;** *plaćanje akciza; apelacija očigledno (prima facie) neosnovana*

■ Ustavni sud konstatuje da je predmetni vanparnični postupak pokrenut po prijedlogu apelanta radi prijema novčane naknade – novca u sudski depozit u korist Brčko Distrikta BiH, a da je Osnovni sud, na osnovu odredbi čl. 193. do 200. Zakona o vanparničnom postupku, koje su po svojoj prirodi odredbe procesnog karaktera i regulišu situacije u kojima je nadležni sud dužan primiti u sudski depozit novac i hartije od vrijednosti, uz primjenu materijalnopravnog propisa, jer se radi o tačno određenom odnosu obligacionopravnog karaktera, i to Zakona o obligacionim odnosima, kojim su regulirani uvjeti predaje u sudski depozit, prijedlog apelanta odbio. Ustavni sud konstatuje da se u konkretnom vanparničnom postupku nije raspravljalo o građanskim pravima i obavezama, s obzirom da su ona određena ranije zaključenim Ugovorom, već je u navedenom postupku odlučeno da li su ispunjeni ili ne uvjeti za predaju novca u sudski depozit.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 3296/07 od 17. aprila 2008. godine, stav 8**

Krivična optužba – utvrđivanje

■ S obzirom da izrečena kazna u prekršajnom postupku ima za cilj prevenciju i predstavlja znatnu sumu novca, takva prekršajna djela spadaju u djelokrug člana 6. Konvencije prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava.

• **Odluka broj U 19/00 od 4. maja 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/01**

■ Postupak u kojem su apelanti proglašeni krivim za privredni prijestup zasnovan je na zakonodavnoj regulativi koja je, u suštini, po svojoj prirodi krivična. Novčana kazna, nametnuta apelantima, je veliki novčani iznos. Uzimajući u obzir sve relevantne faktore, zaključeno je da apelanti imaju prava na ukupnu proceduralnu zaštitu, koja je na raspolaganju pri utvrđivanju krivične optužbe iz člana 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 223/02 od 23. jula 2004. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; postupak utvrđivanja odgovornosti za privredni prijestup**

■ Obrnuto tumačenje člana 6. Evropske konvencije, prema kojem bi se pravo na pravičan postupak garantovalo i nekome ko traži utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv drugog lica, prevazilazilo bi okvire tumačenja člana 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 408/04 od 18. januara 2005. godine, stav 11; obustava istrage u krivičnom postupku u kojem je apelant oštećeni**

■ Da bi se odredilo je li suštinski karakter legislativne sheme krivični, sudovi moraju razmotriti čitav niz faktora, uključujući posebno: a) je li cilj ili jedan od ciljeva relevantnih zakona sprečavanje ili kažnjavanje određenog ponašanja; b) ako postoji cilj sprečavanja ili kažnjavanja, implicira li ponašanje koje treba biti spriječeno ili kažnjeno krivicu (naprimjer nepoštenje ili nebriga); i c) koja visina kazne se može nametnuti za sankcionirano djelo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 437/04 od 23. marta 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; plaćanje novčane kazne zbog vrijeđanja suda; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Gledano sa stanovišta sudske prakse u vezi sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije, legislativna regulativa vezana za konkretan predmet je, u suštini, krivična po svojoj prirodi. [...] Uzimajući u obzir relevantne faktore, Ustavni sud je zaključio da apelant ima pravo na ukupnu proceduralnu zaštitu koja je na raspolaganju pri utvrđivanju „krivične optužbe“ iz člana 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 437/04 od 23. marta 2005. godine, stav 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; plaćanje novčane kazne zbog vrijeđanja suda; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 508/04 od 23. marta 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; plaćanje novčane kazne zbog saobraćajnog prekršaja; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 530/04 od 18. januara 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 42/05; plaćanje novčane kazne zbog kršenja obaveze uplate poreza; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o meritumu broj AP 599/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; prekršajni postupak, optuženo (pravno lice) nije zastupalo ovlašteno lice; povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Disciplinski postupak protiv sudija i tužilaca koji vodi VSTV je po svojoj prirodi krivični.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, st. 20-29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 73/05;**
- **Odluka o meritumu broj AP 662/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06; disciplinski postupak protiv sudije koji se vodi pred VSTV; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ „Krivična optužba“ je autonomni koncept, to jest neko djelo koje je u domaćem zakonu klasificirano kao prekršaj može, ipak, pokrenuti pitanje krivične optužbe u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, iako je suštinski karakter legislativne sheme prema svojoj prirodi prije krivični nego građanski – da bi se omogućilo da država ne može izbjeći obavezu osiguravanja pravičnog postupka jednostavnim klasificiranjem nekog djela prekršajnim u svom zakonodavstvu.

- **Odluka o meritumu broj AP 2078/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; oduzimanje vozila zbog carinskog prekršaja**

■ Ocjena da li je neka optužba „krivična“ u smislu značenja iz člana 6. Evropske konvencije daje se na osnovu kriterija: klasificiranje prema zakonodavstvu, priroda prekršaja i priroda i strogost kazne (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Engel i dr. protiv Holandije*, presuda od 8. juna 1976. godine). Ovi kriteriji ne moraju biti kumulativno ispunjeni. Priroda prekršaja uključuje dva potkriterija: obim prekršene norme i svrhu kazne, koji moraju biti kumulativno ispunjeni.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2468/05 od 21. decembra 2006. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; prekršajni postupak**

Pristup sudu

■ Odbijajući nadležnost da preispita činjenično stanje, Vrhovni sud Republike Srpske povrijedio je apelantičino pravo na pristup sudu pune jurisdikcije

zajamčeno Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustavom BiH.

• **Odluka U 7/00 od 18. i 19. augusta 2000. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/01; upravni postupak**

■ U situaciji kada Vrhovni sud tri puta vraća predmet upravnim organima na ponovno rješavanje, zbog čega apelant nije bio u prilici da dođe do odluke suda o meritumu njegovih građanskih prava, apelantu nije pružen efektivan pristup sudu zajamčen članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka broj U 15/00 od 15. i 16. decembra 2000. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/01**

■ Član 6. stav 1. Evropske konvencije osigurava pravo na pristup sudu pune nadležnosti, kao i pravo da sud donese odluku u meritumu radi odlučjenja o zahtjevu za povrat nezakonito oduzetog stana, čak i u slučaju kada je odgovarajući upravni postupak u toku.

• **Odluka broj U 24/00 od 31. augusta 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 1/02**

■ Postoji povreda prava na pristup sudu u slučajevima koji se tiču stambenih pitanja kada su Općinski i Kantonalni sud, vraćajući predmet upravnom organu, odbili da odluče o meritumu predmeta zbog navodnog nedostatka nadležnosti. Upravni postupak, koji je u toku, ne može biti razlog za nedonošenje odluke o meritumu.

• **Odluka broj U 32/02 od 24. oktobra 2003. godine, st. 21. i 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/04; upravni postupak, prenos stanarskog prava na davaoca izdržavanja; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Pravo na pristup sudu je povrijeđeno kada sud propusti da meritorno odluči o građanskom pravu apelanta.

• **Odluka broj U 64/02 od 24. oktobra 2003. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/04; utvrđivanje građanskih prava u redovnom postupku nakon što obaveze iz vansudskog poravnjanja nisu ispunjene; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ustavni sud zapaža da je, time što nije riješeno o meritumu apelantice tužbe, Općinski sud uskratilo apelantici pravo na pristup sudu i time povrijedio član II/3. e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije. Dalje, ova povreda nije ispravljena ni nakon podnošenja žalbe Kantonalnom sudu i izjavnjene revizije Vrhovnom sudu.

• **Odluka U 28/00 od 28. novembra 2003. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/04; postupak po zahtjevu za naknadu štete protiv UN-a i UNPROFOR-a**

■ Svaka država ima diskreciono pravo da sama organizuje pravni sistem unutar kojeg će svakome omogućiti pristup sudu kada se radi o „*utvrđivanju građanskih prava i obaveza*“. Na taj način proizlazi pravo države da od svakoga traži da poštuje relevantne domaće pravne propise kojima se propisuju postupci pred nadležnim organima. Ovdje se misli, prije svega, na propise od kojih zavisi nadležnost organa i dopustivost pravnog lijeka.

• **Odluka o meritumu broj U 25/03 od 21. januara 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; parnični postupak radi utvrđivanja prava vlasništva nad „vojnim stanovima“**

■ Svako lice koje je direktno ili indirektno povrijeđeno mjerama upravnih organa ima pravo pristupa sudu pune jurisdikcije da bi se osigurala zaštita njegovih ugroženih prava.

• **Odluka o meritumu broj U 25/03 od 21. januara 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; parnični postupak radi utvrđivanja prava vlasništva nad „vojnim stanovima**

■ Redovni sudovi su osporenim odlukama odlučivali o apelantovom zahtjevu za pokretanje postupka za provođenje istrage protiv trećeg lica, tako da se apelant ne žali na sudsku odluku o njegovoj krivici. Kako pravo na pristup sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije ne obuhvata pravo na pokretanje krivičnog postupka protiv trećih lica, član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenjiv na konkretan slučaj.

• **Odluka o meritumu broj U 63/03 od 27. februara 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/04**

■ Vrhovni sud je odbacivanjem kao nedopustive žalbe za sudsku zaštitu protiv odluke drugostepenog carinskog upravnog organa apelantima uskratilo pravo na pristup sudu jer određivanje građanskog prava ili krivične optužbe od upravnog organa koji ne ispunjava zahtjeve vezane za nezavisan i nepristran sud, mora biti podložno sudskoj kontroli neovisnog i nepristranog suda sa punom jurisdikcijom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 10/03 od 26. marta 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/04**

■ U slučaju kada je apelantima, kao sestri i djedu maloljetne djece, osporenim sudskim odlukama odbijen pristup sudu jer nemaju aktivnu legitimaciju za pokretanje postupka za oduzimanje roditeljskog prava, budući da Zakon o vanparničnom postupku to omogućava samo roditelju, odnosno usvojitelju i organu starateljstva, to predstavlja razumno proporcionalan odnos između sredstava koja su korištena i cilja koji se želi postići.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 62/03 od 21. jula 2004. godine, st. 22. i 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/05**

■ S obzirom na restriktivno tumačenje člana 187. Zakona o parničnom postupku, kojim je regulirano pravo na podnošenje tužbe za utvrđenje, došlo je do povrede

apelantovog prava na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 219/03 od 23. jula 2004. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04; tužba kojom je traženo utvrđenje da Elektroprivreda nema pravo na naplatu duga od apelanta**

■ U situaciji kada apelanti nisu ishodili meritornu odluku o svom tužbenom zahtjevu u periodu dužem od tri godine, proizlazi da, pored formalnog, nisu imali i suštinski pristup sudu i da im je osporenim sudskim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 130/02 od 23. jula 2004. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; postupak po tužbi suvlasnika protiv privremenog korisnika zbog smetanja posjeda**

■ Sama činjenica da je apelant izdejstvovao da nižestepeni sudovi donesu osporene odluke nepobitno potvrđuje da je pravo apelanta na pristup sudu u konkretnom slučaju ostvareno. Nižestepeni sudovi su o tužbenom zahtjevu apelanta raspravljali i odlučivali o meritumu ovog predmeta, što, samo po sebi, isključuje postojanje povrede prava na pristup sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Jer, u slučajevima u kojima je povrijeđeno pravo na pristup sudu potrebno je, kao uvjet postojanja te povrede, da je sud odbacio iz nekog od procesnih razloga da odlučuje o meritumu spora, što u ovom predmetu nije slučaj.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 218/02 od 23. jula 2004. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; navodna nemogućnost pokretanja parničnog postupka zbog rata – zastara-Brčko Distrikt**

■ Dosljednom primjenom odredbe člana 323. Zakona o parničnom postupku, prvostepeni sud je trebalo da zastane s dostavom apelantove žalbe drugostepenom sudu, dok se ne donese odluka o prijedlogu za dopunu presude i dok ne protekne rok za žalbu protiv te odluke. Međutim, prvostepeni sud je odmah cijeli spis dostavio drugostepenom sudu na odluku o žalbi. Na taj način povrijeđeno je apelantovo pravo na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 53/03 od 26. augusta 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04; parnični postupak radi naknade zaostalih plaća**

■ Nije povrijeđeno apelantino pravo na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. Evropske konvencije, jer je apelantica imala pravo pristupa sudu pune jurisdikcije, pokrećući tužbu kojom je tražila utvrđenje prava na predaju stana u posjed na kojem su ona i njen suprug bili sunosioci stanarskog prava prije razvoda braka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 107/03 od 29. septembra 2004. godine, st. 25 -28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04; priznanje strane sudske odluke**

■ Apelantici je povrijeđeno pravo pristupa sudu iz člana 6. Evropske konvencije, jer domaći pravni sistem, u slučaju koji se ticao apelantinih prava iz člana 6. Evropske konvencije, nije omogućio sudsku zaštitu pune jurisdikcije protiv carinskih prekršajnih organa barem u jednom stepenu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 106/03 od 27. oktobra 2004. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 23/05**

■ Povrijeđeno je pravo na pristup sudu u situaciji kada je odbačena apelantina tužba zbog nenadležnosti i apelantica upućena da potražuje štetu kod Državne komisije za utvrđivanje ratne štete. Redovni sudovi su trebali prihvatiti nadležnosti na osnovu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te ispitati osnovanost apelantinih tužbenih zahtjeva u smislu važećih odredaba Zakona o vlasničkim odnosima i Zakona o obligacionim odnosima, te meritorno odlučiti da li tužene stranke snose odgovornost ili ne.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 98/03 od 27. oktobra 2004. godine, st. 36-41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 464/04 od 17. februara 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; nemogućnost izvršenja pravosnažne sudske odluke kojom je dodijeljena naknada nematerijalne štete na ime pogibije bliskih članova porodice; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava na pristup sudu kao elementa prava na pravično suđenje ako je zakonom ili kojim drugim aktom vlasti onemogućeno izvršenje pravosnažne sudske presude, kada takav zakon ili drugi akt stavlja „pretjeran teret na pojedince“, čime ne zadovoljava uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 969/04 od 23. marta 2005. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/05;**

• **Odluka o meritumu broj AP 1094/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 276/05 od 9. februara 2006. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 487/05 od 20. decembra 2005. godine, stav 413, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/06**

■ Pravo na jednakost pred zakonom podrazumijeva i mogućnost jednakog pristupa sudu svim osobama na teritoriji Bosne i Hercegovine, odnosno pravo da o građanskim pravima tih osoba rješava, pod jednakim uvjetima, nadležan sud u postupku koji je predviđen zakonom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 402/04 od 23. marta 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; postupak isplate naknade plaća, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Apelantovo pravo na pravično suđenje zaštićeno članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. Evropske konvencije je povrijeđeno jer u sudskom postupku

nije u cijelosti odlučeno o njegovom tužbenom zahtjevu, čime mu je onemogućen pristup sudu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 225/04 od 23. marta 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05**

■ Odbijanje apelantovog tužbenog zahtjeva, u dijelu koji se tiče obaveze tuženog da uplati doprinose, onemogućilo je apelantu ostvarenje same suštine njegovog „prava na pristup sudu“ iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/05; odbijanje dijela tužbenog zahtjeva koji se odnosio na uplatu doprinosa zbog navodnog nepostojanja aktivne legitimacije**

■ Povrijeđeno je pravo apelanata na pristup sudu u okviru prava na pravičan postupak u slučaju kada je parnični postupak prekinut do okončanja krivičnog postupka koji je već ranije pravosnažno okončan, ali je u toku postupak po vanrednom pravnom lijeku – zahtjevu za ponavljanje postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 70/05 od 22. aprila 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 36/05**

■ U konkretnom slučaju, kada su redovni sudovi tužbe apelanata radi zaštite prava iz radnog odnosa odbacili kao neblagovremene, postoji javni interes u pogledu ograničenja prava propisivanjem određenih rokova, koji se ogleda u efikasnom funkcioniranju pravnog sistema i pravnoj sigurnosti. Propuštanje zakonom predviđenih rokova onemogućilo je redovnim sudovima da meritorno rasprave tužbeni zahtjev apelanata, što nije u suprotnosti sa zahtjevima iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1110/04 od 18. maja 2005. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 47/06**

■ Pravo na pristup sudu je povrijeđeno kada redovni sud prekine parnični postupak pokrenut nakon pravosnažno okončanog krivičnog postupka zbog toga što je podnesen zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 691/04 od 28. juna 2005. godine, st. 25-27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06; naknada štete; parnični postupak, po imovinskopravnom zahtjevu nakon pravosnažno okončanog krivičnog postupka, obustavljen jer je podnesen zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Pravo na pristup sudu traje sve dok se ne realizira utvrđeno građansko pravo. U protivnom, efektivan postupak prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza bio bi iluzoran ako u naknadnom, izvršnom postupku, to građansko pravo ne može da zaživi.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 552/04 od 28. juna 2005. godine, stav 9; Odluka broj U 38/02 od 19. decembra 2003. godine, st. 50-51, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/04; radni spor; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava na pristup sudu kao elementa prava na pravično suđenje ako je zakonom ili kojim drugim aktom vlasti onemogućeno izvršenje pravosnažne sudske presude, kada takav zakon ili drugi akt stavlja „pretjeran teret na pojedince“, čime ne zadovoljava uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 703/04 od 28. juna 2005. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; neprovođenje pravosnažnog rješenja o izvršenju, isplata duga nastalog u ratnom periodu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

■ U slučaju kada u periodu od četiri godine Osnovni sud nije poduzeo nijednu radnju s ciljem da procesuiraju tužbu povrijeđeno je apelantično pravo na pristup sudu, što predstavlja povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 994/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

■ Federacija Bosne i Hercegovine nije omogućila apelantima pravo na pristup sudu, te je na taj način povrijeđen član 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 130/04 od 2. decembra 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/06; stara devizna štednja**

■ U slučajevima u kojima je povrijeđeno pravo na pristup sudu potrebno je da je, kao uvjet postojanja te povrede, sud iz nekog od procesnih razloga odbacio da odlučuje o meritumu spora, što u ovom predmetu nije slučaj.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 1000/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 10**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje kada je odluku donio nadležni organ uprave čiju je zakonitost ispitao Vrhovni sud putem zahtjeva za sudsku zaštitu.

• **Odluka o meritumu broj AP 676/04 od 20. decembra 2005. godine, st. 30. i 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06; upravni postupak, apelant je naveo povredu prava na pravično suđenje jer je u drugostepenom postupku odlučivao organ uprave a ne sud; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji javni interes u pogledu ograničenja prava propisivanjem određenih rokova, koji se ogleda u efikasnom funkcioniranju pravnog sistema i pravnoj sigurnosti, te propuštanje zakonom predviđenih rokova onemogućava redovnim sudovima da

meritorno rasprave suštinu tužbenog zahtjeva, što nije u suprotnosti sa zahtjevima iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 85/06 od 15. februara 2006. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; upravni postupak, propuštanje prekluzivnih rokova; nema povrede prava na pravično suđenje**

■ Ne postoji povreda prava na pristup sudu u slučaju kada apelant tužbom u upravnom sporu nije zahtijevao od suda da se održi usmena rasprava, a sud osporenu odluku donese u sjednici vijeća.

• **Odluka o meritumu broj AP 908/05 od 9. februara 2006. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06**

■ Iako je prijašnji zahtjev za izvršenje pravosnažno odbijen, stvar nije pravosnažno riješena jer je, imajući u vidu da je podnesen prije nego što je nastupio uvjet iz izvršne isprave, prijašnji zahtjev za dozvolu izvršenja bio preuranjen.

• **Odluka o meritumu broj AP 1202/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 61/06; izvršni postupak, neizvršenje pravosnažne sudske odluke, pristup sudu**

■ Nepoduzimanje bilo kakvih radnji od redovnih sudova u rokovima višestruko dužim od onih koji su propisani prinudnim zakonskim propisima, bez poduzimanja bilo kakvih koraka u pravcu uklanjanja smetnji koje dovode do takvog rada sudova, pri tome bez bilo kakve dužnosti objašnjenja ili obavještanja građana o redoslijedu rješavanja njihovih građanskih prava i obaveza, predstavlja kršenje prava na pravično suđenje u odnosu na pravo na pristup sudu, predviđeno u članu II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1199/06 od 13. juna 2006. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 957/06 od 13. juna 2006. godine, st. 26. i 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/06; parnični postupak, sud od podnošenja tužbe nije poduzeo niti jednu radnju**

■ Ograničenjem prava na pristup sudu, ustanovljenim donošenjem Zakona o ostvarivanju prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale u razdoblju ratnih dejstava od 20. maja 1992. godine do 19. juna 1996. godine, kojim te predmete nadležni sudovi ustupaju Pravobranilaštvu Republike Srpske na dalji postupak s ciljem zaključenja vansudskog poravnanja, apelanticama nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1257/05 od 12. septembra 2006. godine, st. 30-31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; građanski postupak, ratna šteta; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Propust Republike Srpske da osigura da se ispune zakonske obaveze njenih organa, te time omogućiti apelantima izvršenje njihovih pravosnažnih odluka, predstavlja povredu prava na pravično suđenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1431/05 od 12. septembra 2006. godine, st. 54-56, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07; izvršni postupak**

■ Postoji povreda prava na pristup sudu ako Vlada Republike Srpske nije u zakonom propisanom roku, a ni nakon isteka roka, donijela propis o postupku, uvjetima i prioritetima za ostvarivanje prava na borački dodatak i na taj način onemogućila izvršenje pravosnažne odluke.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 231/06 od 13. septembra 2007. godine, st. 36-37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/07; izvršni postupak; isplata boračkog dodatka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Okružni sud je arbitrarno primijenio odredbe Zakona o ostvarivanju prava na naknadu štete tako da se, pozivajući se na odredbe navedenog zakona, Okružni sud praktično proglasio stvarno nenadležnim za odlučivanje o žalbi tuženih protiv presude donesene u parničnom postupku pokrenutom po tužbi apelanta, premda potraživanje apelanta nije nastalo u periodu koji tretira navedeni zakon (od 20. maja 1992. godine do 19. juna 1996. godine) niti su pravni osnov potraživanja odredbe ZOO koje reguliraju institut naknade štete. Na taj način Okružni sud je onemogućio apelantu da ostvari pravo na pristup sudu koje pretpostavlja pravo apelanta da o njegovom tužbenom zahtjevu nadležni sud donese konačnu odluku u efikasnom sudskom postupku.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 430/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/08; parnični postupak zbog neosnovanog obogaćenja, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava na pristup sudu u situaciji kada je Vrhovni sud odbacio apelantovu tužbu u upravnom sporu kao nedozvoljenu, iako su činjenice predmeta ukazivale na to da je tužba bila dozvoljena i da je Vrhovni sud trebao postupiti po tužbi u skladu sa članom 8. Zakona o pravnim sporovima u kojem je propisana mogućnost pokretanja upravnog spora zbog ‘šutnje administracije’.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2329/06 od 13. maja 2008. godine, stav 23; objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/08; upravni spor, povrat stana; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Povrijeđeno je apelantovo pravo na pristup sudu propuštanjem redovnog suda da apelantov zahtjev za stupanje u parnicu, kao umješača na strani tuženog, riješi tako da mu omogućiti da stupi u parnicu u fazi u kojoj je mogao imati efektivan, odnosno suštinski pristup sudu, tako da uživa sve garancije prava na pravično suđenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2394/06 od 4. septembra 2008. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 91/08; parnični postupak, pristup sudu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Pravično suđenje – kontradiktornost postupka

■ Redovni sudovi mogu da odluče koje će stranke saslušati, a koje ne. Kada je punomoćnik svih apelanata u postupku dao svoju izjavu na sudu u ime svih njih, a niko od apelanata nije prigovorio u toku postupka da je imao još nešto posebno da izjavi, nema povrede načela kontradiktornosti u okviru prava na pravično suđenje.

• **Odluka broj U 12/03 od 26. marta 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 18/04**

■ S obzirom da je u žalbenom postupku učestvovao nadležni javni tužilac, a da apelantu i njegovom braniocu nije bila data ta mogućnost, povrijeđen je princip kontradiktornosti postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 54/03 od 23. jula 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; krivični postupak – neprisustvovanje sjednici drugostepenog vijeća**

■ Postupak mora biti u skladu sa principom kontradiktornosti, tako što optuženi mora da ima informacije o svim navodima i dokazima koje je iznio javni tužilac, kao i da ima mogućnosti da odgovori na iznesene navode i dostavi druge dokaze u korist svoje odbrane.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 557/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05; krivični postupak, krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Imajući u vidu da u žalbenom postupku nisu sudjelovali ni apelant ni javni tužilac, apelantov izostanak sa sjednice Okružnog suda ne narušava principe ravnopravnosti stranaka i kontradiktornosti postupka.

• **Odluka o meritumu broj AP 1065/05 od 13. septembra 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06; Odluka broj AP 1245/05 od 13. juna 2006. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06; krivični postupak**

■ Ne postoji kršenje prava na jednakost u postupku kao elementa prava na pravično suđenje kada je drugostepeni sud, u skladu sa zakonom, donio odluku na sjednici vijeća bez pretresa i bez izvođenja novih dokaza, te kada sjednici drugostepenog vijeća nije prisustvovala nijedna stranka u postupku.

• **Odluka o meritumu broj AP 1124/05 od 9. februara 2006. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06; krivični postupak, krivično djelo poreske utaje**

■ Nije narušeno načelo prava na pravično saslušanje niti načelo kontradiktornosti ako je jedan od svjedoka odbio svjedočenje, a svi drugi dokazi i činjenice ukazuju na to da je optuženi, kao u konkretnom slučaju apelant, izvršio određeno krivično djelo i da je krivično odgovoran. Istina, tačka d. stav 2. člana 6. Evropske konvencije zahtijeva da se optuženom omogući „*da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe*“, ali uskraćivanje svjedočenja jednom od svjedoka kojeg predlaže odbrana optuženog nikako se ne može tretirati kao povreda prava na pravično saslušanje u krivičnopravnim stvarima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 702/05 od 30. marta 2007. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/07; krivični postupak, ratni zločin; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Pravično suđenje – jednakost strana u postupku

■ Ukoliko je saslušanje, koje se odnosi na činjenične i pravne aspekte apelacije, održano u odsustvu apelanta i njegovog pravnog punomoćnika a u prisustvu zamjenika javnog tužioca, čak i u slučaju da je zasnovano na važećem zakonu, ipak predstavlja povredu prava na pravično suđenje a pogotovo povredu principa jednakosti.

• **Odluka broj U 28/01 od 21. juna 2001. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 5/02; krivični postupak, apelantu nije data mogućnost da učestvuje u postupku pred drugostepenim sudom; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije**

■ S obzirom da je u žalbenom postupku sudjelovao apelantov branilac i da su apelant i njegov branilac bili uredno pozvani na javnu sjednicu drugostepenog suda, apelantov izostanak sa javne rasprave pred drugostepenim sudom ne narušava principe ravnopravnosti stranaka i kontradiktornosti postupka.

• **Odluka broj U 13/03 od 24. oktobra 2003. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/03**

■ U slučaju kada su svjedokinje bile lično prisutne i saslušane na glavnom pretresu, tako da je apelant imao mogućnost ličnog suočenja sa svjedokinjama, umanjuje se značaj činjenice da je pri uzimanju iskaza jedne od svjedokinja van glavnog pretresa prisustvovao i tužilac, dok optuženi nije bio pozvan. Zbog toga nije povrijeđen princip jednakosti oružja pred sudom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 101/03 od 17. maja 2004. godine, st. 26. i 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04**

■ Apelant u postupcima pred redovnim sudovima nije bio stavljen u podređen položaj u odnosu na protivnika i nije došlo do procesnih povreda koje bi bile od važnosti za poštivanje principa pravičnog suđenja u slučaju kada su sudovi uzeli u obzir sve navode i tvrdnje apelanta, pri čemu su nekim dali veći, a nekim manji značaj, a svoje su odluke dovoljno jasno obrazložili.

- **Odluka broj U 34/03 od 17. maja 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 80/03 od 26. augusta 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04;**
- **Odluka o meritumu broj AP 161/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 711/05 od 14. marta 2006. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06**

■ Nema kršenja principa jednakosti pred sudom, kao elementa prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kada je drugostepeni sud, u skladu sa zakonom, donio odluku na sjednici vijeća bez pretresa i bez izvođenja novih dokaza, te kada sjednici drugostepenog vijeća nije prisustvovala ni jedna stranka u postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 415/04 od 23. jula 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; *krivični postupak, jednakost strana u postupku, pogrešna primjena zakona; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;***
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 444/04 od 17. februara 2005. godine, st. 27. i 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; *krivični postupak, krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja; jednakost strana u postupku; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH***

■ Ustavni sud smatra da član 6. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da sasluša svjedoke pred sudom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 114/02 od 27. oktobra 2004. godine, st. 23, 24. i 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/04; *krivični postupak zbog zloupotrebe položaja***

■ Nisu povrijeđeni principi pravičnog suđenja iz člana 6. Evropske konvencije, odnosno ravnopravnost stranaka, time što nije uzet u obzir nalaz vještaka kojeg je apelant predložio, zato što vještačenje obavljaju vještaci koje određuje parnični sud sa utvrđene liste vještaka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 95/03 od 29. septembra 2004. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 10/05**

■ S obzirom da se radilo o fazi krivičnog postupka u kojoj ni jedna strana nije bila prisutna, ispunjen je princip jednakosti pred sudom zbog čega su navodi iz apelacije, u ovom dijelu, o povredi prava na pravično suđenje neosnovani.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 592/03 od 14. oktobra 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 639/03 od 14. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/05**

■ Učesnici u postupku imaju pravo da predlože dokaze i činjenice o kojima ovisi pravično okončanje postupka pred redovnim sudovima. Ukoliko sudovi ne ispituju

sve relevantne navode koje su iznijeli učesnici u postupku, postoji opasnost da redovni sudovi donesu arbitrarnu odluku koja može dovesti do kršenja Ustavom Bosne i Hercegovine garantiranih prava.

• **Odluka broj U 47/01 od 24. oktobra 2003. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/04; izvršni postupak, naplata novčanog potraživanja; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ U postupku pred redovnim sudovima data je razumna mogućnost i optužbi i odbrani da iznesu dokaznu građu i to na dvije sudske instance. Apelantu je u toku postupka bilo omogućeno da iznese sve dokaze s ciljem da se utvrdi činjenično stanje odlučno za donošenje presude, imao je mogućnost da poziva i saslušava svjedoke, angažiran je odgovarajući sudski vještak i izvršeno potrebno stručno vještačenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 278/04 od 18. januara 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/05**

■ Ustavni sud smatra da je, s obzirom na spor u kojem je država jedna od stranaka i na zakonsku odredbu koja omogućava da se nove činjenice mogu iznositi samo do zaključenja glavne rasprave, prvostepeni sud morao poduzeti sve neophodne mjere kako bi se obezbijedilo ravnopravno učešće apelantice (Države BiH) u prvostepenom postupku (u smislu uklanjanja nedostatka u zastupanju), tim prije što je jedino pitanje koje je sud morao riješiti pitanje ko je dužan izvršiti ugovornu obavezu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 473/04 od 18. marta 2005. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; postupak naplate duga po osnovu ugovora koji se odnosio na štampanje, pakovanje i distribuciju novca – BH dinara, zaključen sa državom BiH; utvrđena povreda člana II/3.e) Ustava BiH**

■ Stranka u postupku ne može imati prednost u odnosu na drugu stranu u pogledu mogućnosti da iznese dokaze.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 447/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; krivični postupak, pitanje iznošenja svih dokaza optužbe; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nema povrede principa jednakosti pred sudom kao elementa prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kad branilac apelanta koji je bio prisutan na glavnom pretresu iznese apelantovu odbranu i ne zatraži odgodu glavnog pretresa po izmijenjenoj – preciziranoj optužnici javnog tužioca u toku glavnog pretresa.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 990/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada sudija u toku istražnog postupka, krećući se u granicama zakonskih ovlaštenja, odbije prijedlog odbrane za izvođenje određene procesne radnje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 447/04 od 12. aprila 2005. godine, st. 29-31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; krivični postupak, pitanje iznošenja svih dokaza optužbe; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Domaći sudovi uživaju diskrecionu ovlast da sami odluče da saslušaju svjedoke za koje im se čini da će im pomoći u utvrđivanju istine, odnosno da ocijene da li je nužno da se pozovu predloženi svjedoci, pazeći da se ne naruše smisao i cilj prava na pravično suđenje koji obavezuju da se suđenje odvija „pod jednakim uvjetima“ i uz „jednakost oružja“. Član 6. Evropske konvencije zahtijeva samo da sud navede razloge zbog kojih je odlučio da ne pozove one svjedoke čije saslušanje se izričito zahtijeva.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 637/04 od 22. jula 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/06; krivični postupak, iznošenje novih dokaza; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Član 6. stav 1. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo na izvođenje predloženih dokaza pred sudom. Ustvari, sud treba da ocijeni da li bi izvođenje drugih predloženih dokaza bilo relevantno za odlučivanje u konkretnom slučaju.

• **Odluka o meritumu broj AP 620/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05; prekršajni postupak; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Princip ravnopravnosti strana u postupku prekršen je kada sud u upravnom sporu propusti dostaviti tužbu zainteresiranoj osobi, kako to propisuje Zakon o upravnim sporovima, iako je odluka koju sud donese odlučujuća za građanska prava zainteresirane osobe.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 307/06 od 18. oktobra 2007. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 2/08;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2998/07 od 14. februara 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 23/08; upravni spor u vezi sa stanarskim pravom, zbog propusta u pogledu dostavljanja utvrđena povreda principa ravnopravnosti stranaka a ne pristupa sudu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Javnost postupka

■ Ustavni sud podsjeća da je rasprava pred sudom u principu javna. Javnost omogućava društvenu kontrolu suđenja, služi općem interesu, prvenstveno djeluje u pravcu suzbijanja kriminaliteta, razvijanju morala i društvene discipline građana.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 74/04 od 23. marta 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/05**

■ Upravni sud, ako okolnosti pojedinog slučaja na to ukazuju, a apelant to zahtijeva, ima obavezu da održi javnu raspravu (uporedi AP 963/04, od 17. novembra 2005. godine, tačka 40. i dalje). Prema tome, upravni sud ne može svoje diskreciono pravo

tumačiti arbitrarno ili samovoljno. Ono se mora tumačiti u duhu standarda ustavnog materijalnog prava, unutar kojeg spada i Evropska konvencija, koje je nadređeno svim drugim zakonima (član II/2. Ustava Bosne i Hercegovine). Neodržavanje javne rasprave u postupcima u kojima se odlučuje o „građanskim pravima“ u smislu člana 6. Evropske konvencije je izuzetak, koji je opravdan ukoliko nejavna sjednica opravdava sve elemente jednog pravičnog postupka. Ovo je posebno osjetljivo pitanje u upravnim postupcima i sporovima, jer upravni organi ne zadovoljavaju kriterije „nezavisnosti“ i „nepristranosti“, te je upravni sud jedina instanca koja zadovoljava ove kriterije. U svakom slučaju, standardi jednog pravičnog postupka neće biti zadovoljeni ukoliko je nužno da sud sasluša stranku *in persona*, te ukoliko je nužno da se izvedu dokazi na koje će se stranka moći direktno osvrnuti. Po mišljenju Ustavnog suda, ovo će uvijek biti slučaj ukoliko je potrebno da upravni sud utvrdi komplicirano činjenično stanje ili utvrdi pravilnu primjenu propisa (uporedi U 148/03, od 28. novembra 2003. godine, tačka 55. i dalje, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 1/04).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1139/06 od 17. aprila 2008. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 55/08; upravni postupak, arbitrarno utvrđeno činjenično stanje i arbitrarna primjena propisa, obrazložena presuda; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na prisustvo suđenju

■ Postupak koji je proveo VS RS na osnovu Zakona o prekršajima ne može se smatrati kao potpuno preispitivanje svih aspekata predmeta. Vrhovni sud ispituje samo primjenu prava i ne ispituje činjenice koje su utvrdili upravni organi, ne sasluša svjedoke i iznosi dokaze. Postupak pred vrhovnim sudom nije javan i sud ne donosi sam odluku u meritumu o podignutoj optužnici, već vraća predmet prvostepenom ili drugostepenom upravnom organu.

■ Stoga, Ustavni sud nalazi da postupak pred VS RS u predmetnom slučaju ne zadovoljava zahtjeve st. 1. i 3. člana 6. Konvencije, s obzirom da ovaj postupak ne uključuje puno pravno ispitivanje podignute optužnice.

• **Odluka U 19/00 od 4. maja 2001. godine, st. 32. i 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/01**

■ Vrhovni sud nije obezbijedio apelantu, bez obzira na njegovo izričito traženje, javno i neposredno saslušanje prilikom utvrđivanja krivične optužbe, što je u suprotnosti sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 59/03 od 17. maja 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; prekršajni postupak radi neplaćanja carine na uvezenu robu**

■ U slučaju kada apelant ima pravo da podnese zahtjev za ponavljanje postupka u roku od jedne godine od dana kada je saznao za presudu kojom je osuđen u odsustvu, a zahtjev za ponovnim postupkom ne daje nikakve posebne uvjete, sudovi su obavezni

da uvažuje takav zahtjev i da održi novo saslušanje u predmetu. S obzirom na to, ne može se reći da je zbog suđenja u odsustvu apelantu oduzeto pravo na pravično saslušanje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 103/03 od 28. maja 2004. godine, st. 27. i 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04**

■ Apelantu ni u postupku koji je vođen pred carinskim organima, a ni u postupku pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, nije osigurana javnost postupka i nije mu dana mogućnost da lično ispita navode prijave protiv njega niti da lično obrazloži razloge zbog kojih je podnesena tužba u upravnom sporu, pa zato u konkretnom slučaju pravo na javno suđenje nije ispoštovano.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 236/03 od 15. juna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; Lijanovići**

■ Nije došlo do povrede člana 6. Evropske konvencije kada ni tužilac ni optuženi ili njegov branilac nisu prisustvovali sjednici vijeća na kojoj se odlučivalo o žalbi optuženog (apelanta).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 119/03 od 15. juna 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; sjednica vijeća održana bez prisustva i optuženog i tužioca; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Suprotno apelantovim navodima, njegovo pravo na odbranu nije bilo prekršeno zbog toga što je fotodokumentacija sačinjena bez prisustva njegovog branioca. Ova fotodokumentacija se također ne odnosi na dokaze na osnovu kojih je u odnosu na njega sud zasnovao svoju odluku.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 50/03 od 21. jula 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04**

■ Činjenica, dakle, da u cjelokupnom krivičnom postupku nisu učestvovali apelant i njegov izabrani branilac, a da se, pri tome, nije izričito odrekao prava saslušanja i učestvovanja u postupku, ozbiljno dovodi u pitanje princip ravnopravnosti stranaka. Ipak, i pored svega navedenog, Ustavni sud konstatira da u konkretnom slučaju, s obzirom na obaveznost primjene ranijeg ZKP-a u ovom postupku, apelant ima mogućnost u ovom predmetu podnijeti vanredni pravni lijek - zahtjev za ponavljanje postupka. Podnošenjem navedenog apelantovog zahtjeva nadležnom sudu, po samom automatizmu, bez ikakvog diskrecionog prava u odlučivanju, taj sud je dužan donijeti rješenje kojim će dopustiti ponavljanje postupka. Tako će apelant doći u poziciju da u ponovljenom postupku, uživajući sva prava i procesne garancije iz člana 6. Evropske konvencije, učestvuje u rješavanju pitanja osnovanosti optužbe protiv njega. Ujedno, Ustavni sud nije upoznat ni sa jednom činjenicom koja bi sugerirala da apelant neće imati pravično saslušanje u ponovnom postupku.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 407/04 od 23. jula 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; pitanje prava na prisustvovanje suđenju u krivičnom postupku u kojem nisu učestvovali ni**

apelant niti njegov branilac; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH

■ Kako apelant nije bio obaviješten o mjestu i datumu održavanja sjednice, te kako njemu, a niti njegovom braniocu, nije bilo omogućeno da prisustvuju sjednici, ne može se smatrati da je apelant imao pravično suđenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 145/02 od 26. augusta 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04; prisustvovanje sjednici vijeća u žalbenom postupku**

■ Apelant mora imati mogućnost da lično prisustvuje sjednici suda. Ovo se odnosi, prvenstveno, na suđenje pred prvostepenim sudom. Međutim, pravo na pravično suđenje, također, podrazumijeva pravo da se prisustvuje pred sudovima više instance koji odlučuju o žalbama osim kada je razmatranje pred ovim sudovima ograničeno na procesna ili čisto pravna pitanja, kada lično prisustvo optuženog nije značajno.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 557/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05; krivični postupak, krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o meritumu broj AP 656/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 83/05; krivični postupak, primjena blažeg zakona, zamjena smrtne kazne kaznom zatvora u trajanju od 20 god.; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Uvijek se radi o povredi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3.c. Evropske konvencije kad apelant nije bio pozvan na sjednicu žalbenog vijeća, ako je to propisano zakonom a odluka se ticala činjenica i navoda krivičnog djela, okolnosti pod kojim je djelo učinjeno, ličnog počiniteljevog viđenja tih činjenica, a on je zahtijevao da bude prisutan radu žalbenog vijeća.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 224/04 od 17. februara 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/05**

■ Pravo na pravično suđenje nije povrijeđeno u slučaju kad apelant nije tražio da bude prisutan niti je bio pozvan na sjednicu žalbenog vijeća, kojoj nije prisustvovao ni ovlašteni tužilac, ako je takva mogućnost propisana zakonom, a odluka se nije ticala činjenica i navoda krivičnog djela.

• **Odluka o meritumu broj AP 1102/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06**

■ Prekršajni postupak u kojem je apelant osporenim rješenjima kažnjen novčanim kaznama smatra se „krivičnim“ postupkom, pa je donošenjem tih rješenja bez ispitivanja apelanta prekršeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 1087/04 od 2. decembra 2005. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06**

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. c. i d. Evropske konvencije kada je apelant u prekršajnom postupku, u kojem nije saslušan kao okrivljeni, rješenjem proglašen krivim za prekršaj.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2255/05 od 16. januara 2006. godine, st. 30-32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; prekršajni postupak, odlučeno o apelantovoj krivici u njegovom odsustvu**

■ U slučaju kada je nesporno utvrđeno da su pred prvostepenim sudom saslušavani svjedoci a da apelant nije prisustvovao njihovom saslušanju, te da je određeno i provedeno vještačenje sudskog vještaka saobraćajne struke a da apelantu nije data prilika da se izjasni o izboru vještaka kao ni o njegovom nalazu prije donošenja prvostepene odluke, te da o održavanju sjednice žalbenog vijeća pred drugostepenim sudom apelant nije obaviješten, prekršeno je apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3.c. i d. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 481/05 od 14. marta 2006. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06**

■ Ukoliko se svi dobiveni dokazi, bez obzira na način pribavljanja, kasnije razmatraju i ocjenjuju u sudnici u prisustvu optuženog i branioca, koji onda imaju priliku da se o njima očituju, pri čemu i dato priznanje mora biti dokazano, tada činjenica da je optuženi saslušan prije podnošenja optužnice bez prisustva branioca ne može imati značaj ocjene cjelokupnog postupka kao nepravičnog. Pored toga, činjenica da apelant i njegov branilac nisu bili na mjestu događaja pri izvođenju određenih dokaza, a jesu bili na glavnoj raspravi kada su ti dokazi provjeravani, kada je utvrđivana njihova vjerodostojnost uz ispitivanje vještaka, nije mogla dovesti do povrede standarda pravičnog suđenja utvrđenih članom 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 263/05 od 14. marta 2006. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06**

■ U odnosu na navode o uskraćivanju prava na javnu raspravu pred drugostepenim sudom, Ustavni sud se pozivao na praksu Evropskog suda za ljudska prava prema kojoj postoji razlika između prvostepenog i drugostepenog suđenja, odnosno odlučivanja o žalbi.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1401/05 od 12. septembra 2006. godine, stav 59, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; građanski postupak**

Pravo osobe da se ne inkriminira

■ Iz cjelokupnog spisa i teksta prvostepene presude je vidljivo da sud svoju presudu nije zasnivao isključivo na iskazu prvooptuženog koji je dat u istrazi, nego je svestrano ispitao sve činjenice i dokaze u toku glavnog pretresa, i to kako one koje idu u prilog optuženima, tako i one koji ih terete. Stoga, nema povrede apelantovog prava na pravično suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 177/05 od 12. aprila 2006. godine, st. 28. i 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06**

Pravo na javnu raspravu

■ U slučaju kada prvostepeni sud nije održao javnu raspravu iako su to apelanti predložili u tužbi, niti je drugostepeni sud pokušao da ispravi ovakav propust prvostepenog suda tako da sam održi raspravu, a nisu postojali izuzetni razlozi koji bi opravdali to što drugostepeni sud nije održao raspravu, došlo je do povrede ustavnog prava apelanata na pravičan postupak.

- **Odluka o meritumu broj AP 1124/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 32. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 231/05 od 23. februara 2006. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 35/06; upravni postupak i upravni spor o zakonitosti odluka i ugovora o korištenju stana**

■ U vezi sa apellantovim navodima da mu nije data mogućnost da bude saslušan, iz stanja spisa proizlazi da su sve presude Vrhovnog suda donesene u nejavnoj sjednici. Apelant u vezi sa navedenom tvrdnjom Ustavnom sudu nije dostavio dokaz da je predlagao da se održi ročište pred Vrhovnim sudom, pa je stoga ovaj apellantov navod neosnovan i ne postoji povreda prava na pravično suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 993/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 80, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/06;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1044/04 od 26. aprila 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05**

■ S obzirom da apellantu ni u postupku koji je vođen pred carinskim organima, a ni u postupku pred Vrhovnim sudom, nije osigurana javnost postupka i nije mu data mogućnost da lično ispita navode prijave protiv njega niti da lično obrazloži razloge za podnošenje tužbe u upravnom sporu, došlo je do povrede prava na pravično suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 505/05 od 23. februara 2006. godine, stav 27. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 580/05 od 23. februara 2006. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06**

Pravično suđenje - razuman rok

■ Ukupna dužina postupka u trajanju od sedam godina i 10 mjeseci, a koji je još uvijek u postupku rješavanja pred prvostepenom instancom, nije opravdana. Apelantica se ne može smatrati odgovornom za odugovlačenje postupka, slučaj nije kompleksan, a ponašanje sudova ukazuje na nedostatak potrebne posvećenosti predmetu, pa se dužina postupka ne može smatrati „razumnom“.

- **Odluka broj U 15/03 od 28. novembra 2003. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/04**

■ Naglašava se da Ustavni sud, u principu, nije nadležan da ispituje tok postupka pred upravnim organima, već samo pred sudovima, s obzirom da su jedino sudovi striktno obavezani pravilima Evropske konvencije. Međutim, kod donošenja odluke o tome da li je postupak završen u razumnom roku mora se uzeti u obzir i dužina trajanja postupka pred organima uprave. U protivnom, Ustavni sud ne bi mogao donijeti pravičnu odluku u pogledu toga da li je postupak završen u razumnom roku.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. juna 2004. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04; prenos stanarskog prava sa djeda na unuka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postupak radi smetanja posjeda koji traje preko šest godina i četiri mjeseca i koji nije složen, te postupak radi utvrđivanja prava suvlasništva na nekretninama koji je trajao pet godina, devet mjeseci i 17 dana, a koji je relativno složen, čijim dužinama apelantica nije značajno doprinijela, a sudovi su neopravdano dugo vodili postupak, prešao je granice razumnog roka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 129/02 od 30. juna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04; dužina trajanja postupka zbog smetanja posjeda i postupka utvrđivanja prava suvlasništva na zemljištu**

■ Postupak zbog utvrđenja troškova u vezi sa izgradnjom kuće koji je trajao 15 godina i četiri mjeseca, od kojim osam godina i sedam mjeseci spadaju u nadležnost razmatranja Ustavnog suda, koji je bio naročito složen, čijoj dužini apelant nije doprinio i za čiju je dužinu odgovoran Općinski sud u Ljubuškom, prešao je granice razumnog roka u smislu člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 138/03 od 27. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05**

■ Radni spor koji je trajao sedam godina i osam mjeseci, od kojim sedam godina i šest mjeseci u nadležnosti razmatranja Ustavnog suda, koji je bio naročito složen, kojem apelant nije doprinio, a za čiju su dužinu odgovorni redovni sudovi, prešao je granice razumnog roka u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 256/03 od 27. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05**

■ Nije prešao granice razumnog roka postupak po tužbi za naknadu štete koji je trajao ukupno 12 godina i devet mjeseci, od kojih je šest godina i dva mjeseca u nadležnosti ispitivanja Ustavnog suda, koji nije bio naročito složen, čijoj su dužini apelanti značajno doprinijeli, a redovni sud imao razumno i objektivno opravdanje zašto postupak ranije nije mogao okončati.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu AP 167/03 od 30. novembra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05**

■ U skladu sa pravnom praksom Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava, kod određivanja „razumnog roka“ u krivičnim predmetima kao početak roka uzima se u obzir trenutak kada je podignuta optužnica, imajući pri tome u vidu autonomno značenje „optužnice“ kao suštinskog, a ne formalnog koncepta (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Scopelliti protiv Italije*, presuda od 23. novembra 1993. godine, stav 18). Kao završetak roka se računa trenutak kada je sud okončao neizvjesnost u vezi sa pravnim položajem osobe koja je u pitanju. U obzir se uzimaju žalbeni i kasacioni postupci u skladu sa njihovom mogućnošću da utiču na ishod postupka, ali se vanredni pravni lijekovi moraju isključiti iz razmatranja (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Poiss protiv Austrije*, presuda od 23. aprila 1987. godine, A.117-C, str. 103).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 631/04 od 18. januara 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 42/05; krivični postupak, razuman rok u postupku po zahtjevu za zaštitu zakonitosti; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada apelant nije u mogućnosti da ishodi pravosnažnu odluku u izvršnom postupku u kojem traži izvršenje pravosnažne sudske presude, i to u periodu od šest godina od dana pokretanja tog postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 701/04 od 18. januara 2005. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 73/05; razuman rok u postupku izvršenja presude donesene u radnom sporu; povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Odlaganje dostavljanja drugostepenog rješenja od dva mjeseca, samo po sebi, ne predstavlja kršenje prava na pravično suđenje kada nema drugih elemenata koji bi ukazivali da je odlaganje takve prirode da ne ispunjava zahtjeve iz člana 6. Evropske konvencije ili da nadležne vlasti ne poduzimaju mjere da se takva situacija popravi.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 600/04 od 17. februara 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 42/05; prekršajni postupak; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nema kršenja razumnog roka iz člana 6. stav 1. EK kada je na dužinu postupka uticalo niz faktora, poput reforme sudstva u Bosni i Hercegovini, zbog čega je došlo do izmjene stvarne nadležnosti, zatim činjenica da apelantica boravi na teritoriji druge države, zbog čega je komuniciranje vršeno uz posredovanje Ministarstva pravde i opterećenost Privrednog odjeljenja Općinskog suda predmetima. Zbog izmjena Zakona o parničnom postupku apelantica morala ponovo urediti svoju tužbu, što je također uticalo na dužinu postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 505/04 od 15. juna 2005. godine, st. 30-32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; dužina trajanja parničnog postupka radi naknade štete zbog povrede autorskog prava; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ U konkretnom slučaju spor se odnosi na isplatu autorske naknade, u sklopu čega se trebalo riješiti pitanje da li je tuženi izvršio povredu autorskih prava apelanta, kao i da li mu je isplatio naknadu za autorsko djelo koje je napravljeno prema njegovom nalogu, te koliku naknadu treba isplatiti ukoliko je to učinjeno. Takav spor se, prema mišljenju Ustavnog suda, ne može okarakterizirati kao naročito složen.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 519/04 od 22. jula 2005. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05; dužina trajanja parničnog postupka zbog isplate autorske naknade; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku kada postupak naplate autorske naknade traje 16 godina i pet mjeseci, od toga 10 godina i četiri mjeseca spadaju u relevantni period nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine a odgovornost za nedonošenje meritorne odluke u relevantnom periodu preteže na stranu apelanta.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 519/04 od 22. jula 2005. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05; dužina trajanja parničnog postupka zbog isplate autorske naknade; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postupak radi poništenja ugovora o daru koji traje ukupno 15 godina i devet mjeseci, od toga devet godina i devet mjeseci spada u relevantni period nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, čijoj dužini apelantica nije značajno doprinijela, a na drugoj strani kod Općinskog suda postoje očiti propusti zbog gubljenja predmetnog sudskog spisa, te odgađanja donošenja naredbe o rekonstrukciji predmetnog spisa, prešao je granice razumnog roka.

• **Odluka o meritumu broj AP 542/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; dužina trajanja postupka poništenja ugovora o daru; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Uopćeni argumenti Osnovnog suda o utjecanju reforme pravosuđa i velikog broja predmeta tog suda na dužinu predmetnog postupka ne mogu prihvatiti kao opravdanje za potpunu neaktivnost suda po apelantovoj tužbi koja je trajala tri godine i šest mjeseci, a zatim i kasnije dodatno odugovlačenje postupka, pa je parnični postupak u apelantovom slučaju prešao granice „razumnog roka“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 938/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 1097/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06**

■ Apelantima u Bosni i Hercegovini, u slučajevima kada su ispunjeni uvjeti za to, kao nadoknadu na ime nematerijalne štete treba isplatiti iznos od približno 150 KM

za svaku godinu za koju su domaći sudovi odlagali donošenje odluke, odnosno dvostruki iznos u predmetima koji zahtijevaju posebnu hitnost.

• **Odluka o meritumu broj AP 938/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Uzevši u obzir sve navedene faktore, neokončavanje predmetnog postupka u roku dužem od pet godina prešlo je granice „razumnog roka“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 949/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 71; objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 490/05 od 9. maja 2006. godine, st. 44. i 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06**

■ Cijeneći dužinu postupka i navedene objektivne okolnosti koje su uticale na to da odluka Vrhovnog suda još nije donesena, ne postoje okolnosti na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da je odlaganje o kojem je riječ bilo takve prirode da bi kršilo zahtjeve iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 955/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Postupak za utvrđivanje očinstva u kojem je bilo potrebno utvrditi činjenično stanje, izvršiti ekshumaciju posmrtnih ostataka umrlog lica i analizu potrebnog materijala – vještačenje vještaka, smatra se složenim postupkom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1539/05 od 16. januara 2006. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; parnični postupak, složenost vještačenja; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Činjenica da je upravni postupak za povrat spornog stana apelantu do dana donošenja izvršnog rješenja trajao preko pet godina, te da u naredne dvije godine, do donošenja odluke Ustavnog suda, to rješenje još nije izvršeno, kao i da se za tako dugo trajanje postupka odgovornost može u cijelosti pripisati nadležnim upravnim organima, predstavlja povredu prava na „suđenje u razumnom roku“ kao jednom od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 1070/05 od 9. februara 2006. godine, stav 57, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06; postupak za vraćanje stana predratnom nosiocu stanarskog prava**

■ Ne smatra se pretjerano složenim parnični postupak za uspostavu radno-pravnog statusa u kojem je bilo potrebno utvrditi činjenično stanje koje se nije u cijelosti moglo utvrditi iz javnih isprava predočenih sudovima bez analize vještaka finansijske struke.

• **Odluka o meritumu broj AP 1149/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06; parnični postupak, radni spor**

■ Promjena zakonodavstva primjenjivog na pravnu situaciju u konkretnom slučaju ne utiče na složenost predmeta.

• **Odluka o meritumu broj AP 1149/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06; parnični postupak, radni spor**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u razumnom roku kada je apelantica svojim ponašanjem najvećim dijelom doprinijela da postupak traje veoma dugo, jer je tokom tri godine trajanja postupka insistirala na provođenju dokaza vještačenjem vještaka finansijske struke, radi konačnog i potpunog preciziranja visine tužbenog zahtjeva, a kada je sud u više navrata udovoljavao njenom zahtjevu (donošenjem rješenja kojim je odredio vještaka, dopunu vještačenja i, konačno, novog vještaka), nije izvršavala svoju obavezu, najprije uplatom za troškove vještačenja, kako bi se ono u ostavljenom roku moglo obaviti, a zatim i tako što je bez obrazloženja taj prijedlog povukla, pa ga nakon nekog vremena ponovo iznijela.

• **Odluka o meritumu broj AP 1098/05 od 13. juna 2006. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/06; parnični postupak, radni spor**

■ Činjenica da je predmetni parnični postupak pokrenut i vođen u vrijeme donošenja novog Zakona o parničnom postupku i reforme pravosuđa što je utjecalo da postupak duže traje, ne može se staviti na teret Osnovnom sudu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1291/05 od 29. septembra 2006. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07; parnični postupak, reforma pravosuđa i dužina postupka; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Propusti u organizaciji pravnog i sudskog sistema države, u konkretnom slučaju entiteta, koji ugrožavaju zaštitu individualnih prava ne mogu se pripisati pojedincu, niti posljedice tih propusta može snositi pojedinac. Na redovnim sudovima, prema mišljenju Ustavnog suda, jeste obaveza da nadležnim organima javnih vlasti ukazuju, a na Visokom sudskom i tužilačkom vijeću obaveza da osigura nezavisno, nepristrano i profesionalno sudstvo, te uspostavi profesionalan i djelotvoran sudski sistem.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1410/05 od 9. novembra 2006. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07; parnični postupak, reforma pravosuđa i dužina postupka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ I pored evidentne neažurnosti suda koji je doprinio odugovlačenju postupka, apelantov propust da podnese urednu tužbu, odnosno da po rješenju suda tužbu potpuno uredi, u dovoljnoj mjeri je opravdana dužina trajanja predmetnog postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2240/05 od 9. novembra 2006. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/07; parnični postupak, ponašanje apelanta; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Imajući u vidu član 10. Zakona o parničnom postupku, koji propisuje dužnost suda da pazi da parnične stranke ne zloupotrebjavaju svoja prava i da se postupak odvija bez odugovlačenja, evidentno je da Općinski sud nije na zadovoljavajući način u konkretnom slučaju ispunio svoju dužnost. Općinski sud je pokazao neprihvatljivu toleranciju prema ponašanju tužitelja u ovom predmetu, te je evidentno postupao bez neophodne ažurnosti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2554/05 od 16. januara 2007. godine, stav 87, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 70/07; parnični postupak, ponašanje suda; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Iako je predmetni postupak trajao 14 godina, od kojih osam godina i osam mjeseci spadaju u relevantan period nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, nije povrijeđeno apelantovo ustavno pravo na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku, zato što u relevantnom periodu preteže apelantova odgovornost za donošenje meritorne odluke.

• **Odluka o meritumu broj AP 962/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 55, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Vrijeme od jedne godine, devet mjeseci i četiri dana, koliko je proteklo od podnošenja tužbe do donošenja presude, u svjetlu datih okolnosti nije pretjerano dug vremenski period, te nije povrijeđeno apelantovo pravo na donošenje meritorne odluke Kantonalnog suda u razumnom roku.

• **Odluka o meritumu broj AP 992/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

■ Povrijeđeno je apelantovo pravo na donošenje meritorne odluke u razumnom roku od Osnovnog suda s obzirom na to da je odlukom Ustavnog suda predmet vraćen Osnovnom sudu na hitan ponovni postupak, te da on u roku od gotovo dvije godine nije održao niti jedno ročište, niti je donio meritornu odluku u navedenom predmetu, a cjelokupan postupak traje duže od sedam godina.

• **Odluka o meritumu broj AP 1101/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 52, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06**

■ Postoji povreda prava na pravičan postupak u razumnom roku kada postupak donošenja rješenja o povratu stana nije okončan ni nakon sedam godina od dana podnošenja zahtjeva, a takvo neopravdano trajanje sveukupnog postupka se može, u cijelosti, pripisati ponašanju nadležnih javnih vlasti.

• **Odluka o meritumu broj AP 19/05 od 20. decembra 2005. godine, stav 68, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u razumnom roku kada je sud u roku od 10 mjeseci donio rješenje kojim se odobrava izvršenje potraživanja sa nelikvidnog računara izvršenika i kada je po uređenim prijedlozima apelantata sud, nakon provedenog postupka, u roku od godinu dana donio rješenja kojim se odobrava izvršenje pljenidbom i prijenosom novčane tražbine izvršenika koju ima prema trećem licu.

- **Odluka o meritumu broj AP 155/05 od 14. marta 2006. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06**

■ Imajući u vidu jednostavnost, kao i zakonom određenu hitnost izvršnog postupka, činjenicu da u njemu, osim vještačenja, nisu bile provođene, niti je bilo potrebe da se provode bilo kakve druge radnje, da dužnik nije osporavao rješenje o izvršenju, da je apelant učinio sve potrebne radnje s ciljem da ubrza postupak, izvršni postupak koji je trajao dvije i po godine do njegovog obustavljanja prešao je granice „razumnog roka“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 200/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06**

■ Povrijeđeno je apelantovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku u slučaju kada je postupak trajao više od četiri godine, tako što je pred prvostepenim sudom postupak trajao tri godine, a pred drugostepenim 13 mjeseci. Radi se o predugom trajanju jednog veoma hitnog postupka s obzirom na to da se radi o pružanju sudske zaštite u slučaju smetanja posjeda, pa se može opravdano postaviti pitanje svrhe zaštite posjeda i hitnosti takvih postupaka ukoliko će oni trajati više od četiri godine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 148/05 od 29. septembra 2006. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07**

■ Postoji povreda prava na donošenje odluke u razumnom roku kada je postupak za utvrđivanje radno-pravnog statusa po osnovu člana 143. Zakona o radu trajao više od sedam godina, i u situaciji kada je apelant značajno doprinio dužini tog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 431/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/08; postupak utvrđivanja radno-pravnog status; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nemogućnost da apelant u periodu dužem od osam godina izvrši pravosnažno sudsko rješenje, čak ni u dijelu koji žalbom nije pobijan, može se u konkretnom slučaju staviti na teret redovnih sudova zbog čega je povrijeđeno pravo na pristup sudu kao element prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1360/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 96, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/08; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava apelantata na izvršenje pravomoćnih i izvršnih sudskih presuda i nagodbi u razumnom roku kada su sudovi, u roku od tri godine, uprkos činjenici da su izvršili određene radnje, propustili da vladaju postupkom, koriste raspoloživa zakonska sredstva, te bili neaktivni u određenim periodima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2358/07 od 13. decembra 2007. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/08**

■ Postoji povreda prava na pravičan postupak u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada odluka o žalbi u predmetu u kojem je apelant stranka traje pet godina, te kada se takvo neopravdano trajanje sveukupnog postupka može u cijelosti pripisati ponašanju nadležnog suda, koji nije naveo da poduzima bilo kakve mjere da bi popravio situaciju sa rješavanjem predmeta u zaostatku, niti je dao bilo kakve druge razloge koji bi se mogli smatrati razumnim i objektivnim opravdanjem za ovako dugo trajanje postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2780/06 od 17. aprila 2008. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 72/08; dužina trajanja postupka po žalbi; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Krivični postupak koji je vođen protiv apelanta od 1989. godine do 2006. godine, od kojeg perioda u vremensku nadležnost odlučivanja Ustavnog suda ulazi period od 11 godine, prešao je granice razumnog roka. Kašnjenja do kojih je došlo u postupku Ustavni sud je u potpunosti stavio na teret nadležnih organa vlasti koji, u periodu od 1993. do 2005. godine nisu obezbijedili prisustvo drugotuzenog suđenju, iako su imali na raspolaganju odgovarajuće mehanizme koji su se pokazali efikasnim kad su upotrijebljeni.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2497/06 od 4. septembra 2008. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 91/08; dužina trajanja krivičnog postupka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Dužina postupka po apelantovom prijedlogu za uknjižbu prava vlasništva koji je do donošenja odluke Ustavnog suda trajao 18 godina, za šta Osnovni sud u Banja Luci nije dao nikakvo obrazloženje, nije zadovoljila zahtjev „razumnosti“ iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2706/06 od 14. oktobra 2008. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 99/08; Izmjena prakse Ustavnog suda BiH u pogledu dopustivosti apelacija koje se odnose na postupak uknjižbe prava vlasništva, tako da je zaključeno da su takve apelacije ratione materiae kompatibilne sa Ustavom Bosne i Hercegovine; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Odgovornost države za zastoje u radu pravosuđa

■ Ukoliko sud ne donese odluku u meritumu u roku od pet godina a da za to ne iznese bilo kakvo opravdanje, dolazi do kršenja apelantovog prava na utvrđivanje njegovih prava putem suda u razumnom roku (član 6. stav 1. Evropske konvencije u vezi sa članom II/2. Ustava), čak i u slučaju ako je postupak obustavljen u skladu sa vladinom naredbom.

• **Odluka broj U 23/00 od 2. i 3. februara 2001. godine, objavljena u „Službenom**

glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 10/01; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH

■ Imajući u vidu sve pojedinosti konkretnog slučaja, kao i teškoće sa kojima se susreću redovni sudovi u pogledu velikog broja predmeta, te uzimajući u obzir i činjenicu da se organ uprave nije izjasnio u pogledu dužine trajanja postupka, Ustavni sud zaključuje da te teškoće nisu bile takve prirode da liše apelanta prava na sudsko odlučivanje u „razumnom roku“. Prema tome, Ustavni sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 6. stav 1. Evropske konvencije u pogledu odlučivanja u razumnom roku.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. juna 2004. godine, stav 72, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04; prenos stanarskog prava sa djeda na unuka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Pravično suđenje - nezavisan sud

■ S obzirom na činjenicu da upravni carinski organi nisu nezavisne institucije nego se radi o izvršnim organima, povreda člana 6. stav 1. može se izbjeći ako odluke koje donesu organi koji nisu nezavisni i nepristrani budu preispitane ili ako se izjavi žalba nezavisnom i nepristranom sudu koji ima punu jurisdikciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 59/03 od 17. maja 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 106/03 od 27. oktobra 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; prekršajni postupak zbog neplaćanja carine na uvezenu robu**

■ Postoji kršenje prava na „nezavisan sud“, kao elementa prava na pravično suđenje, kada zakonodavac svojim mjerama mijenja pravosnažne sudske odluke, čime krši i princip vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

• **Odluka o meritumu broj AP 982/05 od 14. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06; ratna šteta; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava na „nezavisan sud“ ukoliko se aktima zakonodavne ili izvršne vlasti mijenjaju ili suspendiraju od izvršenja obavezujuće sudske odluke ili kada se propisuje da su mišljenja izvršne vlasti obavezujuća za sudove (kao što to zakonodavac čini u Uredbi o načinu utvrđivanja i realiziranju javnog duga Federacije BiH za vrijeme ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti) ... „Sud“ se, u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ne smatra „nezavisnim“ ukoliko traži i prihvata obavezujuća mišljenja izvršne vlasti, budući da se na taj način „potčinjava sudska funkcija izvršnoj vlasti“ (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Beaumont protiv Francuske*, presuda od 24. novembra 1994. godine, serija A, broj 296 B, stav 38).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 703/04 od 28. juna 2005. godine, st. 42. i 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05;**

neprovođenje pravosnažnog rješenja o izvršenju, isplata duga nastalog u ratnom periodu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH

■ Zakonom o sudovima garantira se nezavisnost sudova u vršenju sudske funkcije i sudovi sude na osnovu ustava i zakona Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i kantona. Činjenica da se rad sudova finansira iz budžeta kantona sama po sebi nije dokaz da sud nije nezavisan. Država je dužna da finansira rad sudova, što ne dovodi u pitanje nezavisnost sudova.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 971/04 od 28. juna 2005. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06**

Pravično suđenje - nepristran sud

■ Radi utvrđivanja pristranosti, odnosno nepristranosti, provodi se subjektivni i objektivni test.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 71/02 od 28. aprila 2004. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; vanparnični postupak za izdavanje naloga za otkaz ugovora o zakupu spornog poslovnog prostora**

■ Sud, čija je odluka predmet apelacije, bio je nepropisno sastavljen jer je u vijeću tog suda u donošenju odluke sudjelovala sutkinja koja je morala biti izuzeta kako bi se osiguralo nepristrano suđenje, s obzirom da je njen suprug bio zastupnik oštećenog u predmetom postupku. Slijedi da apelantu nije bilo osigurano pravično suđenje pred nepristranim sudom u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 98/04 od 28. aprila 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/04**

■ Imajući u vidu da apelant nije naveo zašto smatra da je postupak pred Kantonalnim sudom i Vrhovnim sudom bio nepravičan, te zbog čega tvrdi da se oni ne mogu smatrati nepristranim sudovima, niti je priložio bilo kakve dokaze u vezi sa navedenim, navodi su neutemeljeni i kao takvi moraju biti odbijeni.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. juna 2004. godine, stav 61, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04; prenos stanarskog prava sa djeda na unuka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Za nepristranost se zahtijeva da sud nije opterećen predrasudom u vezi sa odlukom koju donosi, da ne dozvoli da u sudnici bude pod uticajem vanjskih informacija, bilo da je to stav javnosti, ili bilo koji drugi pritisak, već svoje mišljenje temelji na onom što je izneseno na suđenju. Mada sudija, naravno, ima svoje lične emocije, također i tokom postupka, on sebi ne smije dozvoliti da ga one vode tokom rasprave o predmetu, i u formiranju mišljenja.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 47/03 od 15. juna 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; parnični postupak radi raskida ugovora o poklonu**

■ Nisu osnovani navodi o povredi principa nepristranosti suda zbog činjenice da je o osnovanosti prigovora protiv optužnice odlučivao sudija koji je ranije učestvovao u istrazi.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 255/03 od 14. oktobra 2004. godine, st. 19-28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05**

■ Apsolutno su paušalne i bez ikakvih dokaza tvrdnje apelanata da sudovi u Republici Srpskoj nisu bili nepristrani i nezavisni zbog toga što su, navodno, bili pod pritiskom predmeta, gdje su morali odlučiti o osnovanosti krivične odgovornosti za lica srpske nacionalnosti, koja su optužena da su lišila života lica bošnjačke nacionalnosti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 108/04 od 23. marta 2005. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/05**

■ Da bi se utvrdila subjektivna pristranost sudije potrebni su čvrsti dokazi. Samo činjenica da je predsjednik krivičnog vijeća apelantu odredio pritvor u vezi sa drugim krivičnim djelom, nekoliko dana prije sjednice na kojoj je donijeta osporena presuda, ne može biti dovoljan argument za tvrdnju da je taj sudija bio pristran.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 450/04 od 23. marta 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; krivični postupak, krivično djelo ubistva, sumnja na nepristranost sudije; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada je u donošenju prvostepene osuđujuće presude sudjelovao sudija koji je u toku istražnog postupka, kao član krivičnog vijeća, sudjelovao u donošenju odluke o produženju pritvora apelantu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 543/04 od 23. marta 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06; krivični postupak, sumnja na pristranost sudije; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Činjenica da je isti sudija sudjelovao u vijeću koje je donosilo zakonom propisane odluke u nekoj ranijoj fazi postupka pred prvostepenim sudom, koje je prethodilo donošenju meritorne odluke, nije smetnja da taj sudija sudjeluje u vijeću drugostepenog suda koje donosi odluku o žalbi protiv prvostepene presude, niti može, samo po sebi, predstavljati kršenje principa „nepristranog suda“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 524/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 42/05; krivični postupak, sastav vijeća koje je odlučivalo o žalbi; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 525/04 od 18. januara 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 42/05;**

krivični postupak, sastav vijeća koje je odlučivalo o žalbi; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH

■ U pogledu apelantičnih žalbenih navoda da su u donošenju drugostepene presude učestvovali sudije koje su učestvovali i u donošenju drugostepene presude Kantonalnog suda kojom se odlučivalo i o nezakonitosti rješenja kojim je apelantica stavljena na raspolaganje, Ustavni sud ne smatra da je takva situacija inkompatibilna sa zahtjevom za pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se radi o drugom postupku, a apelantica, osim paušalnih navoda, nije ponudila niti jedan dokaz koji bi učinio vjerovatnim i mogućim da je riječ o postojanju sumnje u nepristranost suda zbog ovih razloga.

• **Odluka o meritumu broj AP 1112/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 25/06**

■ Apelanti ne nude nikakve konkretne dokaze o pristranosti suda, već ovaj svoj prigovor zasnivaju na tome da su medijsko izvještavanje i štrajkovi radnika poduzeća koje su apelanti privatizirali bili takvi da je „*sud radio pod pritiskom*“. Međutim, ovi navodi nisu dovoljni, jer se ni iz čega ne može zaključiti da se radi o proizvoljnim odlukama ili o odlukama donesenim „*pod pritiskom*“, pa nema povrede prava na pravično suđenje.

• **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 72, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06**

■ Činjenica da su određene sudije učestvovali u donošenju procesnog rješenja o razdvajanju krivičnog postupka, a zatim i u vijeću koje je u prvom stepenu odlučivalo o krivičnoj apelantovoj odgovornosti, sama po sebi ne predstavlja kršenje principa nepristranosti suda.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 23/06 od 15. februara 2007. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 55/07; krivični postupak, učešće sudije za prethodni postupak u vijeću koje je u prvom stepenu odlučivalo o krivičnoj apelantovoj odgovornosti, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ne postoji kršenje prava na nepristran sud kao elementa prava na pravičan postupak kada je u žalbenom vijeću drugostepenog suda u odlučivanju učestvovala sudija koji je u ranijem postupku protiv apelanta bio na dužnosti republičkog tužioca koji nije bio nadležan za krivično gonjenje u konkretnom slučaju, a koji u vrijeme kada je postupak ponovljen nije više bio na toj dužnosti, niti je u krivičnom postupku protiv apelanta imao aktivnu ulogu koja je mogla štetiti apelantu ili imati utjecaja na ishod postupka protiv njega.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1187/06 od 13. septembra 2007. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine broj 86/07; krivični postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Apelantovi navodi o pristranosti sutkinje Kantonalnog suda ulaze u okvir subjektivnog testa, s obzirom da je navedeno da je izbjegavanjem da se rasvijetli status privremenog korisnika sutkinja postupala u interesu te strane, a na apelantovu štetu, čime se dakle ukazuje na subjektivni odnos nadležne sutkinje prema stranama u postupku, odnosno preferiranje jedne strane na štetu druge strane. Ustavni sud smatra nespornim da je nadležna sutkinja u osporenoj presudi zaključila da nije potrebno razmotriti apelantove navode o statusu sadašnjeg korisnika stana, što samo po sebi nije bila proizvoljna odluka, imajući u vidu da apelant nije imao zakonske uvjete da se udovolji njegovom zahtjevu za povrat spornog stana. Sama činjenica da se sutkinja nije upustila u meritorno ispitivanje apelantovih navoda nije dovoljna kako bi se pobila pretpostavka o njenoj nepristranosti u ovom predmetu. Prema tome, Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi o povredi principa nepristranosti kao principa pravičnog suđenja iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije očigledno (*prima facie*) neosnovani.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 2364/06 od 3. aprila 2008. godine, stav 8, apelacija očigledno (*prima facie*) neosnovana**

■ Postoji povreda prava na nepristranost sudskog vijeća u slučaju u kojem je jedan član vijeća koje je odlučivalo o apelantovoj žalbi bila sutkinja koja je podnijela tužbu protiv nekih od apelanata, po istom pravnom osnovu, u isto vrijeme kada je odlučivala o žalbi.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1513/06 od 12. juna 2008. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine broj 91/08; naknada štete zbog klevete, nepristranost; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnog zakona

■ Povreda prava na pravično suđenje postoji u slučaju kada se presuda zasniva na zakonu koji je u vrijeme donošenja sporne presude prestao da važi.

• **Odluka broj U 65/01 od 25. jula 2003. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/03; prenos stanarskog prava na vanbračnog druga; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Princip pravne države i član 6. Evropske konvencije zahtijevaju da se sud pozove na određenu pravnu normu. Pravna osnova presude ne smije da bude proizvoljna, tj. van konteksta konkretnog predmeta, niti njeno tumačenje smije da bude van okvira jezičkog značenja.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 45/03 od 17. maja 2004. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; parnični postupak radi predaje u posjed**

■ Pošto su nadležni redovni sudovi u postupku po apelantovoj tužbi proveli temeljit dokazni postupak koji je uključivao i angažiranje vještaka finansijske struke, te

utvrdili činjenično stanje, pa primjenom relevantnih odredbi zakona zaključili da odbiju apelantov tužbeni zahtjev, nema naznaka da su redovni sudovi proizvoljno primijenili zakon.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 100/03 od 28. maj 2004. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04**

■ Postoji proizvoljnost u primjeni relevantnih materijalnih propisa u slučaju kada su redovni sudovi zaključili da se nesreća nije dogodila na radu i u vezi sa radom i da tuženi nije odgovoran za štetu koju je apelant pretrpio. Na taj način redovni sudovi sud su zanemarili apelantovo pravo jer nisu primijenili zakon koji, kao *lex specialis* u konkretnom slučaju, ima prioritet nad općim zakonima i mora biti primijenjen na konkretan slučaj.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 36/03 od 15. juna 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; parnični postupak radi naknade štete zbog nesreće na radu**

■ Nema naznaka da su redovni sudovi proizvoljno primijenili odredbe materijalnog prava o zastari privremenih davanja.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 71/03 od 15. juna 2004. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada Općinski sud odbaci žalbu kao nedopuštenu jer je sud, prema Zakonu o parničnom postupku, dužan da vodi računa da li zastupnik stranke ima valjanu punomoć, jer bi u suprotnom počinio bitnu povredu parničnog postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 86/03 od 23. jula 2004. godine, st. 22. i 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04**

■ Donošenje pobijanih presuda u smislu općih pravila ugovornog prava propisanih Zakonom o obligacionim odnosima ne može predstavljati povredu apelantovog prava na pravično suđenje a u vezi sa navodima o proizvoljnoj primjeni zakona.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 122/02 od 26. augusta 2004. godine, st. 25. i 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; zakašnjenje sa ispunjenjem obaveze**

■ Proizlazi da su sudovi, koji su odlučivali o apelantovom zahtjevu za objedinjavanje pravosnažno izrečenih kazni zatvora, pravilno postupali i primijenili relevantne odredbe zakona, jer je očigledno da se u okolnostima ovog slučaja apelantov zahtjev odnosio na pravna i procesna pitanja koja se tiču drugog postupka i koja nisu mogla biti raspravljena pred sudovima koji su odlučivali o apelantovom zahtjevu za objedinjavanje pravosnažno izrečenih kazni u “nepravom” ponavljanju postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 85/03 od 29. septembra 2004. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 10/05**

■ Ustavni sud nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su nižestepeni sudovi protumačili pozitivnopravne propise, osim ukoliko odluke nižih

sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na efektivan pravni lijek i u drugim slučajevima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 381/04 od 27. oktobra 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05; krivični postupak, osporavanje činjeničnog stanja utvrđenog u postupku pred prvostepenim sudom; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 404/04 od 23. marta 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; postupak utvrđivanja visine naknade troškova; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 405/04 od 12 aprila 2005. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; postupak isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o meritumu broj AP 978/05 od 13. septembra 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06**

■ Nije bilo proizvoljne ili diskriminirajuće primjene zakona u slučaju odlučivanja o pravu na imunitet apelanata.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 58/03 od 29. oktobra 2004. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/05**

■ Vrhovni sud je svojim rješenjem, kojim je ukinuo osporenu i prvostepenu presudu i odbacio apellantovu tužbu, a nisu ispunjeni zakonski uvjeti za dopuštenost revizije, arbitrarno tumačio pravo pristupa sudu, proizvoljno primjenjujući relevantni zakon na apellantovu štetu, odnosno povrijedio je apellantovo pravo na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 107/03 od 19. novembra 2004. godine, st. 39. i 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 23/05**

■ Redovni sud je proizvoljno primijenio odredbe u pogledu granica ispitivanja žalbe, odnosno prekoračio je svoja ovlaštenja i po službenoj dužnosti ispitivao navode o zastari iako oni nisu bili istaknuti u žalbi nego samo u toku prvostepenog postupka, zbog čega je došlo do povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 289/03 od 19. novembra 2004. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05**

■ Izvan nadležnosti Ustavnog suda je da procjenjuje kvalitet zaključaka redovnih sudova u pogledu procjene dokaza ukoliko se ova procjena ne doima očigledno proizvoljnom. Isto tako, Ustavni sud se neće miješati u način na koji su redovni sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu. U vezi s tim, Ustavni sud se neće miješati ni u to kojim dokazima strana u postupku redovni sudovi poklanjaju povjerenje na

osnovu slobodne sudijske procjene. To je isključivo uloga redovnih sudova, čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom suprotne jedna drugoj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 612/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05; krivični postupak, primanje mita; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 539/04 od 28. juna 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06; građanski postupak, naknada štete prouzrokovane na vozilu; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Primjena Naloga Supervizora za Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine u konkretnom slučaju je bila arbitrirana, što je prouzrokovalo povredu apelantovih ustavnih prava. Ustavni sud ovim ne dovodi u pitanje Supervizorova ovlaštenja u pogledu uređivanja određenih odnosa i u skladu s tim donošenja određenih propisa, jer se ovo ovlaštenje zasniva na međunarodnompravnom osnovu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 214/03 od 30. novembra 2004. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05; tužbeni zahtjev usmjeren na poništenje nezakonitog upisa prava raspolaganja nekretninama – Brčko Distrikt**

■ Ustavni sud je nadležan da izvrši provjeru načina na koji su redovni sudovi primijenili materijalni zakon, kada okolnosti ukazuju da je primjena zakona bila arbitrarna.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 389/04 od 23. marta 2005. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/05; postupak poništenja ugovora o poklonu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Presudom kojom je usvojena revizija u radnom sporu u kojem se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu koje ne prelazi 15.000,00 KM, Vrhovni sud je arbitrarno primijenio član 364. stav 2. Zakona o parničnom postupku i time povrijedio apelantovo pravo na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 398/04 od 23. marta 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 402/04 od 23. marta 2005. godine, st. 25. i 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 405/04 od 12 aprila 2005. godine, st. 23. i 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; postupci isplate naknada plaća; postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Pošto je u konkretnom slučaju očigledno da je došlo do proizvoljnog postupanja suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa, suprotno stavu ovoga suda iz tačke 25. ove odluke, Ustavni sud smatra

neophodnim da se upusti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/05; odbijanje dijela tužbenog zahtjeva koji se odnosio na uplatu doprinosa zbog navodnog nepostojanja aktivne legitimacije**

■ Dokazivanje putem indicija nije, samo po sebi, protivno principima pravičnog suđenja iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 661/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 44/05; krivični postupak u kojem se osuđujuća presuda protiv apelanta zasniva, u najvećoj mjeri, na iskazu svjedoka koji je zaključio sporazum sa tužilaštvom o priznanju krivice, kao jedinom neposrednom dokazu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Kada se u konkretnom slučaju radi o različitom shvatanju teksta predmetne bankarske garancije, gdje apelant ima jedno a redovni sudovi drugo stanovište, nema povrede prava na pravično suđenje samo zato što je pravno shvatanje redovnih sudova u pogledu toga pod koju zakonsku odredbu treba podvesti sadržaj predmetne bankarske garancije drukčije od njegovog.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1001/04 od 26. aprila 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06**

■ Ustavni sud je nadležan da izvrši provjeru načina na koji su redovni sudovi primijenili pozitivnopravne propise kada okolnosti ukazuju da je primjena zakona bila arbitrarna. Arbitrarna primjena procesnog zakona predstavlja kršenje prava na pravično suđenje koje je zagantirano članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1040/04 od 27. maja 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05**

■ U odsustvu eksplicitnih zakonskih odredaba o tome šta se smatra djelimičnim uspjehom u parnici, na redovnim sudovima je da tumače odredbe Zakona o parničnom postupku, u skladu sa principima zakonitosti i pravičnosti i uvijek vodeći računa o zaštiti prava na pravično suđenje svih strana u postupku.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 536/04 od 27. maja 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; građanski postupak, isplata troškova parničnog postupka; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se apelantica žalila na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu i proizvoljnu primjenu materijalnog prava, a

Ustavni sud nije utvrdio da postoje drugi elementi koji bi ukazivali da je postupak bio nepravičan ili da je zakon proizvoljno primijenjen.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1003/04 od 28. juna 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1008/04 od 20. decembra 2005. godine, st. 34. i 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1019/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1063/04 od 13. oktobra 2005. godine, st. 22. i 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje u situaciji kada je sud u državi izvršenja izrekao jedinstvenu kaznu zatvora koja je nepovoljnija za apelanta u odnosu na onu koja je izrečena u državi presuđenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 726/04 od 28. juna 2005. godine, st. 35-37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 73/05; *krivični postupak, proizvoljna primjena zakona u slučaju izricanja kazne za krivična djela u sticaju izvršena u različitim državama; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH***

■ U slučaju kada je prvostepeni sud proizvoljno primijenio materijalni propis, a u vrijeme donošenja drugostepenog rješenja je došlo do izmjene pravnih okolnosti, odluka drugostepenog suda da potvrdi prvostepeno rješenje je pravilna.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 670/04 od 13. jula 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05; *građanski postupak; navodi o proizvoljnoj primjeni člana 75. Zakona o osnovnim vlasničko-pravnim odnosima, zbog toga što redovni sudovi nisu mogli zabraniti izvođenje građevinskih radova koji su odobreni i poduzeti na osnovu izvršne građevinske dozvole; građevinska dozvola poništena je u vrijeme donošenja odluke drugostepenog suda; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH***

■ Apelacioni sud je u slučaju kada zakonom nije propisano rješenje situacije kada ne postoji regulacioni plan, proizvoljno tumačio tu odredbu na način kojim se direktno utječe na ostvarivanje apelantovih prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 301/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05**

■ Apelaciona jurisdikcija Ustavnog suda (član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, u principu, ne podrazumijeva da Ustavni sud može da preispituje odluke redovnih sudova u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja ili tumačenja i primjene nižerangiranog prava, sve dok te odluke ne povređuju apelantova ustavna prava. Ovo će biti slučaj, *inter alia*, kada nadležni organi primijene pozitivnopravne propise ili utvrde činjenično stanje na proizvoljan način. Stoga Ustavni sud ne može da se bavi utvrđivanjem činjenice o visini penzije jer je to na nadležnim upravnim organima.

• **Odluka o meritumu broj AP 1028/04 od 2. decembra 2005. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06; upravni postupak i upravni spor za utvrđivanje visine penzije**

■ Povreda prava na pravično suđenje postoji u slučaju kada se na lice koje nije izbjeglica ili raseljeno lice, u vezi sa dobrovoljnim napuštanjem stana bez prisile, potpuno nevezano za ratni sukob, primijene zakonske odredbe koje se odnose na izbjeglice ili raseljena lica, odnosno lica koja su bila lišena svojih domova zbog ratnih okolnosti.

• **Odluka o meritumu broj AP 645/04 od 2. decembra 2005. godine, st. 32. i 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06; građanski postupak, sticanje prava na stan nakon što je nosiocu stanarskog prava otkazan ugovor o korištenju; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ne postoji kršenje prava na pravično suđenje kada se apelantovi navodi odnose isključivo na pitanje sudijske procjene dokaza u krivičnom postupku i na primjenu pozitivnopravnih propisa na utvrđeno činjenično stanje ukoliko nema drugih odlučujućih elemenata koji bi ukazivali na to da je ocjena dokaza ili primjena materijalnog prava bila proizvoljna.

• **Odluka o meritumu broj AP 945/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/06;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 995/04 od 22. jula 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 1043/04 od 2. decembra 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 1089/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/06**

■ Postoji kršenje prava na pravično suđenje kada se osuđujuća presuda zasniva na dokazima koji, ni neposredno ni posredno, sa sigurnošću ne ukazuju da je apelant počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret i kada sud ne daje logično i uvjerljivo obrazloženje za svoj zaključak o apelantovoj krivici, već se njegova ocjena dokaza doima proizvoljnom.

• **Odluka o meritumu broj AP 5/05 od 14. marta 2006. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06**

■ Nema proizvoljnosti u odluci Vrhovnog suda u odnosu na primjenu odredaba materijalnog zakona koje se tiču bankarske garancije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 912/04 od 1. aprila 2006. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06;**

Odluka o dopustivosti broj AP 892/06 od 6. jula 2007. godine, stav 9; parnični postupak radi naplate potraživanja po osnovu izdate bankarske garancije

■ Redovni sudovi su arbitrarno primijenili zakon u vezi sa računanjem roka zastare u vezi sa tužbom za naknadu štete radi smrti nestalog lica.

- **Odluka o meritumu broj AP 1123/04 od 1. aprila 2006. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06**

■ Nema proizvoljne primjene odredaba Zakona o izvršnom postupku kada apelant u svom prijedlogu za izvršenje, koji je podnio protiv Centra za socijalni rad, nije ukazao na osnovu kojih pozitivnopravnih propisa je navedeni Centar u obavezi da mu izvrši isplatu po privremenom Rješenju broj OVIII-456/96 od 27. februara 1996. godine, s obzirom da predmetnim rješenjem nije određeno čija je to obaveza.

- **Odluka o meritumu broj AP 1175/05 od 9. maja 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06; izvršni postupak, nije određen izvršenik; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ U parničnim postupcima koji se vode po zahtjevima za naknadu štete radi klevete, radi zaštite prava na pravično suđenje, neophodno je da sudovi pri utvrđivanju postojanja pravnog osnova i visine štete za klevetu dosljedno primjenjuju principe iz relevantnih odredaba odgovarajućih Zakona o obligacionim odnosima, Zakona o zaštiti od klevete i Zakona o parničnom postupku, uvažavajući specifičnost svakog konkretnog slučaja. Samo na taj način će se izbjeći moguće arbitrarno postupanje redovnih sudova u pojedinačnim slučajevima kao što je to bilo u konkretnom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1203/05 od 27. juna 2006. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; građanski postupak, sudovi primijenili institut „mogućeg nastanka štete“, koji ne poznaju ni Zakon o zaštiti od klevete ni Zakon o obligacionim odnosima, kao kriterij za utvrđivanje osnovanosti tužbenog zahtjeva za naknadu štete za klevetu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Redovni sudovi su proizvoljno primijenili odredbe materijalnog zakona u vezi sa apelantovim zahtjevom da se prizna presuda stranog suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1570/05 od 27. juna 2006. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07; parnični postupak, priznavanje presude stranog suda**

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada Kantonalni sud nije primijenio Zakon o izvršnom postupku koji je bio na snazi i koji je bio dužan da primijeni, nego je primijenio prijašnji Zakon o izvršnom postupku, suprotno odredbi novog zakona prema kojoj je za slučajeve kao što je predmetni izričito propisano da se primjenjuje novi zakon.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1293/05 od 12 septembra 2006. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; izvršni postupak; vremensko važenje izvršnog zakona; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Sud BiH je arbitrarno primijenio odredbe Izbornog zakona koje se odnose na kandidaturu za izbore.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2679/06 od 29. septembra 2006. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07; upravni postupak; arbitrarnost u potvrđivanju kandidature na izborima; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Obrazloženje u kojem sudovi samo konstatiraju da *nisu mogli pouzdano utvrditi* odlučnu činjenicu da je tužilac bio u stanju posljednjeg posjeda, ne obrazlažući detaljnije na osnovu čega su stekli takav utisak, odnosno proces ocjene tih dokaza, kako to zahtijeva princip slobodne ocjene dokaza, ne zadovoljava zahtjev za brižljivu i savjesnu ocjenu dokaza.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2348/05 od 20. oktobra 2006. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07; parnični postupak; odlučne činjenice nisu utvrđene na pouzdan način; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Povrijeđeno je apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i time što su, izricanjem novčane kazne, redovni sudovi nepotpuno i pogrešno utvrdili činjenično stanje i pogrešno primijenili materijalno pravo kvalificirajući apelantovu žalbu kao vrijeđanje suda i narušavanje njegovog autoriteta.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 198/03 od 20. oktobra 2006. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07; kazna za vrijeđanje suda**

■ Proizvoljnim tumačenjem prava i arbitrarnim odbijanjem da primijeni obavezno pravno shvaćanje Građanskog odjeljenja tog suda, Vrhovni sud je povrijeđio apelantino pravo na pravično suđenje zaštićeno članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2141/05 od 20. oktobra 2006. godine, st. 36-37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/07; parnični postupak, pitanje početka toka zakonskih zateznih kamata na nematerijalnu štetu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji kršenje prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada Vrhovni sud u revizijskom postupku prekorači ovlaštenja koja ima po Zakonu o parničnom postupku u pogledu donošenja odluke o reviziji tako što revizijskom odlukom, suprotno Zakonu o parničnom postupku, utvrdi neku odlučnu činjenicu, kao i kada revizijskom odlukom ne riješi konkretnu pravnu stvar tako da ta odluka bude izvršiva.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1505/06 od 20. oktobra 2006. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07; građanski postupak, Vrhovni sud u revizijskom postupku prekoračio zakonska ovlaštenja; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Sudovi u redovnom postupku su dužni da primijene pozitivne propise, a ako im se u postupku postavi pitanje pravne valjanosti ili ustavnosti određenog općeg pravnog

akta onda to pitanje mogu proslijediti nadležnom sudu, u konkretnom slučaju Ustavnom sudu Republike Srpske, što nije učinjeno. Ovakvo *ad hoc* ocjenjivanje pravne valjanosti propisa od redovnih sudova ne samo da nije zakonito, već nije ni u skladu s ustavnim principom vladavine prava iz člana I/2. Ustava BiH i u njega inkorporiranom principu pravne sigurnosti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/05 od 21. decembra 2006. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; krivični postupak, ocjenjivanje pravne valjanosti od redovnih sudova; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kad je sud proizvoljno primijenio pozitivnopravne propise tako da je, odlučujući u postupku po žalbi, donio odluku o prvobitnom a ne o konačno opredijeljenom tužbenom zahtjevu i kad iz izreke i obrazloženja presude nije vidljivo je li sud djelimično ili u cijelosti udovoljio postavljenom tužbenom zahtjevu niti su u tom pogledu dati razlozi u obrazloženju osporene odluke.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2089/05 od 16. januara 2007. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; parnični postupak, odlučeno o prvobitnom a ne o konačno opredijeljenom tužbenom zahtjevu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ustavni sud smatra da zastarjelost za ostvarivanje prava iz člana 143. Zakona o radu počinje teći prvog dana nakon pravosnažnosti rješenja kojim je apelantici utvrđen status zaposlenice na čekanju posla.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 299/06 od 27. januara 2007. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; građanski postupak, Vrhovni sud u revizijskom postupku prekoračio zakonska ovlaštenja; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ U nedostatku eksplicitne zakonske odredbe koja bi propisivala od kada treba dosuđivati zakonske zatezne kamate, kad se utvrdi iznos materijalne štete koji štetnik treba platiti, Ustavni sud smatra da redovni sudovi imaju pravo da svojom sudskom praksom uredi to pitanje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2524/05 od 16. januara 2007. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; građanski postupak, materijalna šteta, od kada treba dosuđivati zakonske zatezne kamate; nije utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji kršenje prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada Vrhovni sud u revizijskom postupku arbitrarnom primjenom prava propusti da o dopuštenosti revizije odluči na osnovu relevantnih odredbi zakona, na čiju primjenu upućuju Prijelazne i završne odredbe Zakona o parničnom postupku – „Službene novine FBiH“ br. 42/98 i 3/99.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2675/05 od 15. februara 2007. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj**

70/07; *građanski postupak, dopuštenost revizije; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Postoji povreda apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u slučaju kada je drugostepeni sud meritorno rješavao neblagovremenu žalbu koju je izjavio tuženi u postupku pokrenutom po apelantovoj tužbi.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1522/05 od 15. februara 2007. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 55/07;** *utvrđivanje radno-pravnog statusa, naknada plaća; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Prvostepena disciplinska komisija je u konkretnom slučaju prekoračila tužbeni zahtjev utvrđujući apelantovu odgovornost za disciplinski prekršaj koji nije bio obuhvaćen disciplinskom optužnicom, a Drugostepena disciplinska komisija je na apelantovu žalbu preinačila prvostepenu odluku i utvrdila apelantovu odgovornost upravo u pobijanom dijelu, za kojeg je konstatirala da je produkt prekoračenja tužbenog zahtjeva. Zbog toga, apelant nije imao sve garancije koje pruža član 6. Evropske konvencije koji garantira svakom protiv koga je podignuta „krivična optužba“ pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred „nezavisnim i nepristranim sudom“, pravo na odbranu i ravnopravan položaj s tužiocem.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2581/05 od 30. marta 2007. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 50/07;** *disciplinski postupak protiv sudije koji se vodi pred VSTV; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Sud je arbitrarno primijenio pravo u slučaju kada je nedostatak propisa koji reguliraju visinu regresa protumačio kao gubitak apelantovog prava na regres, bez obzira što je osnov za ovu vrstu naknade, odnosno samo pravo na naknadu regresa, propisan u Zakonu o sudskoj i tužilačkoj funkciji u Federaciji Bosne i Hercegovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2587/05, od 23. maja 2007. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 70/07;** *parnični postupak, utvrđivanje prava na regres; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Vrhovni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo kada je presudu o odbijanju tužbenog zahtjeva za naknadu materijalne štete zasnovao na Zakonu o zdravstvenom osiguranju i Pravilniku o uvjetima i načinu upućivanja osiguranog lica na liječenje u inozemstvo polazeći od toga da se mlđb. apelant liječio u inozemstvu, a da za takvo liječenje nije dobio odobrenje nadležne zdravstvene ustanove, niti je ispoštovao zakonsku proceduru za odlazak na liječenje u inozemstvo. Ustavni sud zaključke nižestepenih sudova baziranih na Zakonu o obligacionim odnosima smatra pravilnim. Stanovište Vrhovnog suda u osporenoj odluci nije bitno za rješavanje konkretnog spora, jer u postupku pred sudovima nije postavljen regresni tužbeni zahtjev prema nadležnoj zdravstvenoj zajednici osiguranja.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 97/06 od 5. juna 2007. godine, st. 30-32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/08; pogrešna primjena materijalnog prava; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Retroaktivna uplata doprinosa ne može uticati na početak ostvarivanja prava na penziju i određivanje dana početka isplate penzije, naročito ako se uzme u obzir da se naknadna uplata doprinosa vrši uz plaćanje zatezne kamate Fondu. Po mišljenju Ustavnog suda, sve suprotno bi predstavljalo prevelik teret za apelanta koji bi bio u situaciji da zbog neizvršavanja zakonske obaveze poslodavca kao obveznika osiguranja prema Fondu kao korisniku osiguranja, a koji također ima zakonsku obavezu kontrole obveznika osiguranja i poduzimanja odgovarajućih zakonskih mjera u slučaju neplaćanja doprinosa, snosi posljedice poslodavčevog neurednog plaćanja doprinosa.

• **Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj AP 1330/06 od 16. jula 2007. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 79/07; proizvoljno tumačenje Vrhovnog suda odredbi Zakona PIO, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj AP 2019/06 od 3. aprila 2008 godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/08**

■ Redovni sudovi su proizvoljno primijenili materijalno pravo na štetu apelantovog ustavnog prava na pravično suđenje kada u redovnom sudskom postupku nisu utvrdili elemente ništavosti ugovora koje propisuje član 103. ZOO-a, tj. da je ugovor protivan „Ustavu RBiH, prinudnim propisima, ili moralu društva“, i kada iz utvrđenih činjenica ne proističe da je sudska nagodba ništava u smislu člana 88. ZOO-a, zaključak redovnih sudova je u tom smislu u cijelosti proizvoljan, jer se u konkretnoj stvari ne radi o ugovoru zaključenom u ime drugog bez njegovog ovlaštenja i bez naknadno datog odobrenja.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1783/06 od 13. septembra 2007. godine, st. 41-43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/07; građanski postupak, arbitrarna primjena zakona, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Stav Okružnog suda prema kojem se zatezne kamate računaju od dana donošenja prvostepene odluke je proizvoljan pogotovo kada se uzmu u obzir odredbe čl. 186. i 277. Zakona o obligacionim odnosima koje Okružni sud u svojoj odluci nije ni cijenio, a iz kojih, kako je već Ustavni sud utvrdio, proizlazi da se kod materijalne štete zatezna kamata dosuđuje od dana nastanka štete, a ne od dana donošenja prvostepene presude (podnošenja tužbe).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1433/06 od 13. septembra 2007. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/07; građanski postupak, isplata naknade štete, zatezne kamate i troškova postupka apelantovom punomoćniku; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu AP 1757/06 od 8. jula 2008. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 70/07**

■ Redovni sudovi su proizvoljno primijenili procesno pravo, jer su prilikom odlučivanja o žalbi apelanata potpuno zanemarili odredbu člana 141. stav 2. Zakona o prekršajnom postupku kojom je propisano da se pozivi radi saslušanja ili ispitivanja dostavljaju okrivljenom lično, što je bio konkretan slučaj, zbog čega je apelantima bilo onemogućeno da učestvuju u postupku, te predlože svoje dokaze, kao i da se svojim argumentima suprotstave argumentima suprotne strane.

• **Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj AP 1480/06 od 18. oktobra 2007. godine, st. 32-33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 2/08; prekršajni postupak, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Valjano sklopljeni ugovor o kupoprodaji vrijednosnih papira, dionica poduzeća „Polirond“ d.d, u periodu kada zakoni o vrijednosnim papirima, o Komisiji za vrijednosne papire i Registru vrijednosnih papira nisu mogli biti implementirani jer država za to nije osigurala institucionalne uvjete, moraju biti realizirani, jer je redovan promet vrijednosnim papirima kao izraz, s jedne strane, raspolaganja vlastitom imovinom, a, s druge strane, investicionog ulaganja važniji od realizacije javnih interesa koji su inkorporirani u ovim zakonima potpunom blokadom prometa do mogućnosti provođenja navedenih zakona.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2195/06 od 18. oktobra 2007. godine, stav 54, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/08; pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu, proizvoljna primjena zakona, promet vrijednosnih papira; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju**

■ Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u primjeni prava u situaciji kad su redovni sudovi na nesporan način utvrdili da je punomoćnik apelanata uredno obaviješten o održavanju ročišta na koje nije pristupio niti je svoj izostanak opravdao, a tuženi nije zahtijevao da se ročište održi.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 1793/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 11; parnični postupak po tužbi za utvrđivanje prava svojine**

■ Ustavni sud smatra da ne postoji arbitrarnost u primjeni odredaba ZOO-a u slučaju kada su redovni sudovi zaključili da “sama mogućnost određenog privrednog poslovanja, kao što je ulaganje dugovanog iznosa u štednju, ne znači još uvijek ‘redovan tok stvari’ ili posebne okolnosti, tj. realnu šansu. Drugostepeni sud je pravilno zaključio da je apelantica bila dužna dokazati da je to bila njena konkretna namjera, tj. poslovni potez koji bi se izjednačavao sa onom vjerovatnoćom koja graniči sa sigurnošću, a ne samo mogućnost. U protivnom, kada bi se podržao apelanticein stav, svaki građanin bi mogao izabrati bilo koju poslovnu mogućnost i hipotetički tvrditi da je pretrpio štetu, jer je mogao takav potez povući, a bio je spriječen kašnjenjem izvršenika...”.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 2121/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 14;** *parnični postupak po tužbi za naknadu štete, u vidu izgubljene dobiti, zbog dužnikovog kašnjenja*

■ Ustavni sud smatra da je došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje kada je Vrhovni sud u postupku odlučivanja o reviziji izašao izvan granica razloga navedenih u reviziji i proizvoljno primijenio odredbe Zakona o Ustavnom sudu RS-a.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1434/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/08;** *revizija, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Dakle, za Vrhovni sud presudan razlog kod donošenja odluke o zakonitosti rješenja tužene o brisanju apelanta iz imenika advokata tužene predstavlja za apelanta mogućnost da se ponovo upiše u imenik advokata tužene. Osim što upis u imenik advokata tužene nije bio predmet spora, krajnje je nelogično i arbitrarno da se ocjenjuje zakonitost rješenja o brisanju iz imenika advokata tužene sa pravom apelanta da može zahtijevati ponovni upis u isti imenik. Činjenica o ovom apelantovom pravu ni na koji način nije smjela uticati na donošenje odluke o zakonitosti rješenja koje je apelant osporavao. Prema tome, Ustavni sud smatra da obrazloženje Vrhovnog suda u osporenoj odluci, u navedenom smislu, nije zadovoljilo princip pravičnog suđenja iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Pored iznesenog, Ustavni sud primjećuje da je u osporenoj odluci Vrhovnog suda pogrešno citiran i zakonski propis na koji se Vrhovni sud poziva u presudi. U djelu presude u kojem se poziva na sticanje uvjeta iz člana 266. stav 1. tačka 4. Zakona o općem upravnom postupku, koji je važio u vrijeme donošenja osporenog akta, Vrhovni sud navodi da taj član odgovara sadašnjem članu 252. stav 1. tačka 4. sada važećeg Zakona o upravnim sporovima. Iako se može zaključiti da je u pitanju *lapsus calami* i da se Vrhovni sud, u stvari, poziva na sadašnji Zakon o općem upravnom postupku, Ustavni sud smatra da je i do ovog propusta Vrhovnog suda došlo zbog nedovoljno brižljivog i savjesnog pristupa u donošenju presude koju apelant osporava.

• **Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj AP 1518/06 od 29. marta 2008. godine, st. 56-57, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 47/08;** *proizvoljnost u predmetu brisanja apelanta iz imenika advokata; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH*

■ Ustavni sud podsjeća da je pristanak tuženog na povlačenje tužbe nakon što je tužba dostavljena tuženom eksplicitno propisan odredbom člana 59. ZPP. Pristanak tuženog je zakonska pretpostavka da bi se tužba mogla smatrati povučenom. U konkretnom slučaju punomoćnik drugotužene i četvrtotužene je direktno i nedvosmisleno izjavio da u njihovo ime ne pristaje na povlačenje tužbe. Ustavni sud smatra da nakon ove izjave sud nije imao zakonsku osnovu da rješenjem utvrdi da se tužba smatra povučenom. Također, Ustavni sud ne smatra da se iz daljnjeg ponašanja punomoćnika tuženih, dakle na indirektan način, može smatrati kako proizlazi da je zastupnik tuženih pristao na povlačenje tužbe, kao što to zaključuje Okružni sud, te da je time povreda zakona otklonjena. Naime, Ustavni sud smatra da se dejstvo

potpune i eksplicitne izjave o protivljenju povlačenju tužbe ne može staviti van snage radnjama koje u svojoj suštini na samo indirektan način, baziran na pretpostavkama, negiraju datu izjavu. S obzirom na navedeno Ustavni sud smatra da su Okružni i Osnovni sud na arbitraran način primijenili zakonsku odredbu člana 59. ZPP i da je ovakva arbitarnost nesumnjivo uticala na apelantovo pravo na pravično suđenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 431/08 od 17. aprila 2008. godine, st. 29. i 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/08; građanski postupak, naknada materijalne štete, sticanje bez osnova; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Okružni sud je, odlučujući o žalbama tužilaca u postupku koji se odnosio na isplatu razlike plaća i drugih novčanih prava iz radnih odnosa, pogrešno primijenio materijalno pravo, jer su u konkretnim sporovima relevantne odredbe Zakona o radu koji ima pravnu prirodu *lex specialis* u odnosu na Zakon o obligacionim odnosima. Naime tužiocu su, u skladu sa članom 105. Zakona o radu, imali pravo da u roku od godinu dana od saznanja za povredu (subjektivni rok), a najdalje tri godine od dana učinjene povrede (objektivni rok), podnesu tužbu. Prema tome Okružni sud je, kada je odlučivao o tužbenim zahtjevima, arbitrarno primijenio pravnu osnovu za odlučenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1258/06 od 12. juna 2008. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 91/08; proizvoljna primjena Zakona o obligacionim odnosima u postupku koji se tiče isplate plaća, regres; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Kako je propisano odredbama Zakona o parničnom postupku, sud u postupku rješavanja o žalbi ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu koji se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi. Stoga, kako je Okružni sud razmatrao meritorno samo apelanticinu žalbu protiv prvostepene presude morao se ograničiti samo na njene žalbene navode, te je morao i paziti na institut *reformatio in peus*, tj. na zabranu da se na štetu strane koja je izjavila žalbu ne može „na gore“ promijeniti prvostepena odluka. Žalba tuženog je razmatrana samo sa proceduralnog aspekta, tj. da li je žalba izjavljena blagovremeno i da je odbijena. Dakle, meritorno je Okružni sud mogao ispitati samo apelanticine žalbene navode i to u dijelu protiv kojeg se ona žalila. Dakle, prvostepena presuda u dijelu protiv kojeg apelantica nije izjavila žalbu, a protiv kojeg je tuženi izjavio žalbu koja nije blagovremena, je nesporno postala pravosnažna. Ovakvim postupanjem Okružni sud je, suprotno odredbi člana 230. Zakona o parničnom postupku, preinačio presudu na štetu strane koja je jedina podnijela žalbu, i to ukidajući prvostepenu presudu u dijelu protiv kojeg nije bilo dozvoljene, potpune i blagovremene žalbe, čime je apsolutno izašao iz granica svoje nadležnosti prilikom odlučivanja u postupku o žalbi.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1876/06 od 4. septembra 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 91/08; proizvoljna primjena Zakona o parničnom postupku; radni spor - isplate plaća; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Vrhovni sud je na arbitraran način primijenio odredbu člana 247. stav 2. ZPP-a kada je odlučivao o reviziji od koje je tužitelj prethodno odustao i koju je, stoga, Vrhovni sud trebao odbaciti kao nedozvoljenu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1116/07 od 17. septembra 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 102/08; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ne postoji arbitarnost u pravnom stavu sudova prema kojem je ništav ugovor o kupoprodaji zaključen na osnovu punomoći koju je ovjerio inostrani sud ali bez „apostille“ pečata.

■ Propisana obavezna forma nadovjere „apostille“ pečatom nužna je zbog poštivanja principa državnog suvereniteta i pravne sigurnosti, jer Bosna i Hercegovina tim pečatom na stranoj javnoj ispravi dobiva jamstvo druge države da se radi o nadležnom organu i originalnom potpisu službene osobe dotične države, čime se, ujedno, štiti i pravni interesi drugih strana u postupcima, koji mogu biti subjekt pravnog prometa sa licem koje posjeduje ovjerene javne isprave. Prema tome, postoji sasvim opravdan javni interes za tom procedurom i formalnostima, za koje Ustavni sud ne smatra da su pretjeran teret.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 1516/06 od 17. septembra 2008. godine, st. 17. i 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 91/08; pravna valjanost ugovora o kupoprodaji u smislu Zakona o prodaji stanova; apelacija očigledno (prima facie) neosnovana**

■ S obzirom na navedeno, u postupanju Vrhovnoga suda nema propusta na koje apelant ukazuje u apelaciji. Apelant u toku postupka nije uspio dokazati da je volja tužioca-protivtuženog bila stvarna volja da proda predmetne nekretnine, odnosno da je on pravo vlasništva na nekretninama stekao na dobrovoljan način u smislu dodatne odredbe člana 17.b) stav 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana, budući da je nesporno utvrđeno da je predmetni ugovor zaključen svojevrsnom prinudom, u ratnim okolnostima, a što potvrđuje i činjenica očigledne nesrazmjere cijene i stvarne vrijednosti predmetnih nekretnina.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 292/06 od 28. novembra 2008. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/09; ništavost ugovora o kupoprodaji zaključenog u toku rata; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ograničenje u pravu na pokretanje parničnog postupka radi naknade otpremnine, onako kako ga je tumačio Ustavni sud, a kako u novijim presudama tumači i Kantonalni sud, ima legitimni cilj i nije apsolutno, niti krši samu suštinu prava zaposlenika kojima je priznato pravo na otpremninu budući da imaju dug vremenski rok u kojem su ovlašteni da traže sudsku zaštitu u slučaju neisplate otpremnine. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je obrazloženje presude Kantonalnog suda u vezi sa pitanjem računanja roka zastare proizvoljno na način koji je doveo u pitanje princip pravne sigurnosti i apelantovo uživanje prava na pravično suđenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3263/06 od 18. decembra 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/09; računanje roka zastarjelosti u postupku radi naknade otpremnine; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Pravično suđenje – obrazložena presuda

■ Pravo na pravično suđenje ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u toku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora uzeti u obzir argumente strana u postupku, ali oni ne moraju svi biti izneseni u obrazloženju presude.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 415/04 od 23. jula 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; krivični postupak, jednakost strana u postupku, pogrešna primjena zakona; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 417/04 od 23. marta 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; građanski postupak, zahtjev za brisanje uknjižbe zemljišta iz posjedovnog lista; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 476/04 od 17. decembra 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/05; krivični postupak, naknada troškova krivičnog postupka; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH;**

• **Odluka o meritumu broj AP 978/05 od 13. septembra 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje kada je prekršajno rješenje zasnovano, između ostalog, i na iskazu suokrivljenog, koji je ranije osuđivan za isti prekršaj, ukoliko je za odluku suda dato logično i uvjerljivo obrazloženje, te ukoliko nema elemenata koji bi ukazivali da je ocjena dokaza koju su donijeli redovni sudovi bila očigledno proizvoljna, ili da je dokazni postupak zloupotrijebljen na štetu apelanata u smislu prava na pravičan postupak.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 628/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 42/05; krivični postupak; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Obaveza redovnog suda je da u obrazloženju presude opiše proces pojedinačne ocjene dokaza, dovede svaki ocijenjeni dokaz u vezu sa drugim dokazima i izvede zaključak o dokazanosti određene činjenice.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 661/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 44/05; krivični postupak u kojem se osuđujuća presuda protiv apelanata zasniva, u najvećoj mjeri, na iskazu svjedoka koji je zaključio sporazum sa tužilaštvom o priznanju krivice, kao jedinom neposrednom dokazu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji kršenje prava na pravično suđenje kada se osuđujuća presuda u najvećoj mjeri zasniva na iskazu svjedoka koji je sa tužiocem sklopio sporazum o priznanju krivice, a sud ne daje logično i uvjerljivo obrazloženje za ocjenu, kako tog, tako i drugih provedenih dokaza, već se ta ocjena doima proizvoljnom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 661/04 od 22. aprila 2005. godine, st. 39-41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 44/05; krivični postupak u kojem se osuđujuća presuda protiv apelanta zasniva, u najvećoj mjeri, na iskazu svjedoka koji je zaključio sporazum sa tužilaštvom o priznanju krivice, kao jedinom neposrednom dokazu; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Stranka u postupku ne može imati prednost u odnosu na drugu stranu u pogledu mogućnosti da iznese dokaze.

• **Odluka Ustavnog suda broj AP 628/04 od 12. aprila 2005. godine;**
• **Odluka o meritumu broj AP 1124/05 od 9. februara 2006. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06; krivični postupak, krivično djelo poreske utaje**

■ Ustavni sud se neće miješati u situaciji kada redovni sudovi povjeruju dokazima jedne strane u postupku na osnovu slobodne sudijske ocjene. To je isključivo uloga redovnih sudova, čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom suprotne jedna drugoj (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Doorson protiv Holandije*, presuda od 6. marta 1996. godine, objavljena u Izvještajima broj 1996-II, stav 78).

• **Odluka o meritumu broj AP 1103/05 od 9. maja 2006. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06; krivični postupak, krivično djelo prevare**

■ Element pravičnog suđenja je i zahtjev da sudska odluka mora navesti razloge na kojima je zasnovana. Međutim, kolika je ta dužnost zavisi od prirode odluke i može je procijeniti samo sud u odnosu na okolnosti svakog pojedinačnog slučaja.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1401/05 od 12. septembra 2006. godine, stav 61, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; građanski postupak**

■ Ustavni sud zapaža da konstatacija u obrazloženju osporene odluke Vrhovnog suda da se „apelant u tužbi opredijelio za vrijednost spora do 10.000,00 KM, odnosno da nije označio vrijednost predmeta spora preko iznosa od 10.000,00 KM“, u odnosu na navedene dokaze u spisima (prema kojima apelant u tužbi nije označio vrijednost spora, ali je na pripremnom ročištu označio vrijednost spora na iznos od 10.100,00 KM), ukazuje da konkretno obrazloženje nije u dovoljnoj mjeri argumentirano i jasno, jer se ne vidi na osnovu čega je Vrhovni sud izveo zaključak u svom obrazloženju da je apelant označio vrijednost spora do 10.000,00 KM, odnosno da nije označio vrijednost predmeta spora preko iznosa od 10.000,00 KM, pa ne postoje zakonski uvjeti da se odluči o izjavljenoj reviziji, što se doima kao proizvoljna ocjena dokaza i proizvoljna primjena procesnog prava. Ustavni sud smatra da takvo obrazloženje

osporene odluke Vrhovnog suda ne zadovoljava zahtjev brižljive i savjesne ocjene dokaza, jer je Vrhovni sud u konkretnom slučaju trebalo detaljnije da ispita da li izvedeni zaključak, koji je dat u obrazloženju osporene odluke, zadovoljava zahtjeve ZPP-a, ali i zahtjeve člana 6. Evropske konvencije, koja ima snagu ustavnih odredaba i nadređena je svakom zakonu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 884/06 od 8. novembra 2007. godine, st. 30-31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 23/08; revizija, obrazložena presuda; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Načelo slobodne procjene dokaza ne predstavlja apsolutnu slobodu. Ta sloboda je ograničena općim pravilima i zakonitostima ljudskog mišljenja, logike i iskustva. Zbog toga je obaveza redovnog suda da u obrazloženju presude opiše proces pojedinačne ocjene dokaza, dovođenja svakog ocijenjenog dokaza u vezu s drugim dokazima i izvođenja zaključka o dokazanosti određene činjenice.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/05 od 21. decembra 2006. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; krivični postupak, ocjenjivanje pravne valjanosti od redovnih sudova; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Subjektivno ubjeđenje suda da je apelant počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret nije dovoljno, već mora postojati stvarna, na objektivnim činjenicama zasnovana i obrazložena istinitost zaključka suda. Redovni sudovi ne mogu samo reći da određenom svjedoku ne vjeruju samo zato što je njegov iskaz u suprotnosti s iskazom nekog drugog svjedoka kojem vjeruju, niti je dovoljno da dokaze samo subjektivno kvalifikuju kao „paušalne“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/05 od 21. decembra 2006. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; krivični postupak, ocjenjivanje pravne valjanosti od redovnih sudova; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ustavni sud ne negira pravo redovnih sudova da vjeruju određenim dokazima, ali je arbitrarno zaključiti da se određenim dokazima ne vjeruje iz prostog razloga što su u suprotnosti sa drugim dokazima. Sud mora suštinski obrazložiti zašto nečemu ne vjeruje, te dati razloge za tvrdnju da su određeni dokazi vjerodostojni, a drugi nisu. Samo na taj način sud pokazuje zadovoljavajuću dozu nepristranosti i objektivnosti, te ispunjava svoju ulogu koju ima, a to je propisana provjera dokaza. Prema tome, sud se mora suočiti sa dokazima koji idu u prilog apelantu i obrazložiti zašto im ne vjeruje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2482/06 od 11. marta 2008. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/08; arbitrarno utvrđivanje činjeničnog stanja; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje u odnosu na obrazloženu presudu u situaciji kada sud u osporenoj odluci nije dao zadovoljavajuće, jasne i potpune

razloge iz kojih bi bilo vidljivo zašto je sud u istom pravnom pitanju koje je i ranije razmatrao odstupio od ranije prakse.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2478/06 od 17. septembra 2008. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 102/08; radni spor; obrazložena presuda, razuman rok; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Pravično suđenje - zakonom ustanovljen sud

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje kada zakonom određen sud ne provede krivični postupak.

• **Odluka broj U 34/01 od 22. juna 2001. godine, st. 21-25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/01; krivični postupak nije vodio zakonom određen sud, stvarna nadležnost; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ O reviziji, kao vanrednom pravnom lijeku, nije odlučivao sud „ustanovljen u skladu sa zakonom“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kada je u postupku o reviziji odlučio sud u vijeću trojice sudija, iako je Zakonom o parničnom postupku predviđeno da u postupku o reviziji rješava sud u vijeću od petorice sudija.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 421/04 od 25. februara 2005. godine, st. 26. i 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; postupak po reviziji, nepravilan sastav sudskog vijeća; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na javnu raspravu

■ Upravni spor je, u konkretnom slučaju, bio jednostepen i jedino postupak pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ima karakter redovnog sudskog postupka, pa samim tim, taj postupak mora biti vođen tako da zadovolji zahtjeve „javnog suđenja“ i zahtjeve prava javnosti na kontrolu pravosuđa.

• **Odluka broj U 148/03 od 28. novembra 2003. godine, stav 58, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 1/04; neodržavanje javne rasprave u upravnom sporu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Neodržavanje javne rasprave u situaciji kad apelant to nije izričito u tužbi ni tražio, te kad su apelantovi stavovi vezani za blagovremenost predmetnog zahtjeva, s obzirom na sadržaj žalbe protiv prvostepenog rješenja i sadržaj tužbe u upravnom sporu već poznati sudu, ne predstavlja propust koji bi ukazivao na povredu prava na pravično suđenje.

• **Odluka o meritumu broj AP 85/06 od 15. februara 2007. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; upravni postupak, neodržavanje javne rasprave u upravnom sporu; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Pretpostavka nevinosti

■ Odluka suda da obustavi postupak u skladu sa Zakonom o amnestiji te relevantnom odlukom o troškovima postupka ne izražava mišljenje o krivici optuženog u smislu člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

• **Odluka U 24/01 od 28. septembra 2001. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 5/02; amnestija; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ U konkretnom slučaju nije primijenjen nepovoljniji zakon za apelanta, odnosno nije prekršen princip „*in dubio pro reo*“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu AP 378/04 od 23. marta 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; krivični postupak za djelo navođenja na prostituciju**

■ Samom činjenicom da su dokazi na kojima sud zasniva svoju presudu osporeni tokom suđenja, ne dokazuje se da je došlo do povrede načela *in dubio pro reo*, a time i do povrede prava na presumpciju nevinosti, ako je sud dao uvjerljive i logične argumente zašto odbija dokaze koje je ponudio apelant, te zašto prihvata one dokaze na kojima temelji svoju presudu.

• **Odluka o meritumu broj AP 767/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; krivični postupak; navodna povreda pretpostavke nevinosti (*in dubio pro reo*), nepristranost suda, povreda prava na odbranu; nema povrede člana 6. st. 1. i 2, i stav 3. tač. b. i c. Evropske konvencije i člana 13. Evropske konvencije**

■ Uzimanje u obzir ranijeg osuđivanja, na način propisan zakonom, nije samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje i kršenje pretpostavke nevinosti, a osporene presude se ne zasnivaju isključivo na izvodu iz krivične evidencije, već i na iskazima drugih svjedoka i drugim materijalnim dokazima

• **Odluka o meritumu broj AP 579/05 od 9. maja 2006. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06**

■ Zbog primjene principa *in dubio pro reo*, činjenice koje idu na teret optuženog moraju biti sa sigurnošću utvrđene, za razliku od činjenica koje idu u korist okrivljenog, a koje se uzimaju kao utvrđene čak i onda kada su samo vjerovatne, tj. kada postoji sumnja u njihovo postojanje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/05 od 21. decembra 2006. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; krivični postupak, ocjenjivanje pravne valjanosti od redovnih sudova; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

Minimalna prava optuženog

■ obavještenje o prirodi i vrsti optužbe

■ Time što član 6. Evropske konvencije zahtijeva da apelant bude u najkraćem roku obaviješten o optužbi koja se podiže protiv njega, ne znači da o tome mora biti obaviješten u nalogu za hapšenje, već u najkraćem roku.

• **Odluka o meritumu broj AP 86/05 od 13. oktobra 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06**

■ U vezi sa apelantovim navodima, Ustavni sud ukazuje na to da je nesporno Vrhovni sud u supstrat optužnice ugradio određene činjenice i okolnosti za koje je sam sud utvrdio da su bile „bitne za pravilno sagledavanje cjelokupnog inkriminiranog događaja...“, kako je to uostalom i navedeno u obrazloženju osporene presude. Međutim, Ustavni sud smatra da time nije narušen objektivni identitet optužnice, na način koji bi mogao dovesti u pitanje apelantovo uživanje prava na pravično suđenje, jer je izmjenom sačuvan identitet s obzirom da je apelant osuđen za isto djelo za koje je i optužen.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2323/06 od 3. aprila 2008. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 47/08; krivični postupak, prekoračenje optužbe**

■ obavještenje na jeziku koji razumije

■ Apelantovo pravo da odmah, na jeziku koji razumije, bude detaljno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega nije povrijeđeno kada su u postupku pred sudom korišteni kao dokaz nalaz i mišljenje vještaka saobraćajne struke, koji je, kao stručno lice, koristio dijagram sila kočenja sačinjen na računarskom obrascu čiji je tekstualni dio na njemačkom jeziku koji apelant ne razumije, kada je kao dokaz sud ocijenio nalaz i mišljenje vještaka, a ne dijagram.

• **Odluka o meritumu broj AP 1158/05 od 12. aprila 2006. godine, st. 34. i 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06; krivični postupak, korištenje nalaza i mišljenja vještaka kada je korišten zapisnik o tehničkom pregledu vozila sačinjen na njemačkom jeziku; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ adekvatno vrijeme za pripremu odbrane

■ Nema povrede prava iz člana 6.3.b. Evropske konvencije, s obzirom na utvrđene činjenice iz spisa krivičnog predmeta, a posebno ako se ima u vidu činjenica da su se i apelant i njegov novoimenovani branilac izjasnili da im nije potrebno dodatno vrijeme za pripremanje odbrane.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 639/03 od 14. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/05**

■ Nema kršenja prava na odgovarajuće vrijeme za pripremanje odbrane iz člana 6. stav 3.b. Evropske konvencije kada se takve tvrdnje zasnivaju isključivo na argumentima da dokazi koji su izvedeni na glavnoj raspravi i dostavljeni u sudski spis nisu dostavljeni direktno apelantu, u situaciji kada je apelant te dokaze unakrsno ispitao, a nije od suda tražio dodatno vrijeme za pripremu odbrane. Osim toga, nema kršenja ni principa nepristranosti suda kad apelant takve tvrdnje nije objektivno opravdao i dokazao.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 651/08 od 28. oktobra 2008. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 18/09; krivični postupak, ravnopravnost stranaka u postupku, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ adekvatni uvjeti za pripremu odbrane

■ Sam boravak službenog lica u susjednim prostorijama odvojenim staklom, kako je bilo predviđeno tada važećim zakonom, nije poželjan, ali ne čini povredu Ustavom zaštićenih prava u smislu člana 6. Evropske konvencije. U suprotnom pravo na odbranu moglo bi biti smatrano „iluzornim“, „teoretskim“ i neostvarivim u praksi.

• **Odluka broj U 2/02 od 27. juna 2003. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/03; krivični postupak, pravo na odbranu; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ pravo da se sam brani

■ Pravo na odbranu je povrijeđeno u situaciji kada se optuženom nije osiguralo propisano pravo da se brani sam ili uz pomoć branioca, a odluka suda se isključivo ili uglavnom zasniva na iskazu lica koje se predstavilo kao zastupnik optuženog pravnog lica, ali bez propisane punomoći optuženog.

• **Odluka o meritumu broj AP 599/04 od 13. oktobra 2005. godine, st. 30-32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; prekršajni postupak, optuženo (pravno lice) nije zastupalo ovlašteno lice; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ pravo da mu se postavi advokat

■ Prisustvo branioca u izvođenju procesne radnje, pa tako i vođenja glavnog pretresa, je obavezno samo u slučaju obavezne odbrane. U konkretnom slučaju, s obzirom da se radi o fakultativnoj odbrani, nisu postojala zakonska ograničenja koja bi onemogućila apelantu da disponira svojim pravom na stručnu odbranu. Imajući to u vidu, kao i činjenicu da je apelant dobrovoljno, ni od koga prisiljen, odustao od pomoći branioca na glavnom pretresu, prvostepeni sud u takvoj situaciji nije bio obavezan da odloži glavni pretres.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 502/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05; krivični postupak, opravdano odsustvo branioca na glavnom pretresu; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Ne postoji kršenje prava na odbranu kao elementa prava na pravično suđenje kada je Vrhovni sud, u skladu sa zakonom, donio odluku na sjednici vijeća kojoj je prisustvovao apelant, koji se saglasio da se sjednica vijeća Vrhovnog suda održi bez prisustva njegovog branioca.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2050/05 od 16. januara 2007. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; sjednica vijeća održana bez prisustva advokata uz saglasnost okrivljenog, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ pravo na ispitivanje svjedoka optužbe pod istim uvjetima

■ U konkretnom slučaju je povrijeđen princip iz člana 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije, koji optuženim licima garantuje pravo da pozivaju i ispituju bilo kojeg svjedoka čije svjedočenje smatraju relevantnim za svoj slučaj, kao i da ispituju svakog svjedoka kojeg pozovu ili na čije se svjedočenje oslanja tužilac.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 146/03 od 26. marta 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 24/04; dopunsko saslušanje zaštićenog svjedoka; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije zbog toga što se osporene osuđujuće presude zasnivaju isključivo na iskazu svjedoka koje apelant nije mogao ispitivati ni u jednoj fazi postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 117/03 od 29. oktobra 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 24/05; presuda zasnovana isključivo na iskazima svjedoka koje apelant nije imao mogućnost ispitivati; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nije došlo do povrede prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6.3.d. Evropske konvencije s obzirom da su u konkretnom slučaju na glavnom pretresu pročitani ranije dati iskazi svjedoka, a da oni nisu bili lično prisutni na glavnom pretresu u svojstvu svjedoka, međutim, za takav postupak redovni sudovi su imali valjane razloge utemeljene na članu 333. stav 1. tačka 1. Zakona o krivičnom postupku.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 105/03 od 30. novembra 2004. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05; krivično djelo trgovine ljudima – čitanje iskaza datih u istrazi**

■ Prema tome, ispunjen je uvjet iz člana 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije da, u slučaju kada optuženi ne može direktno postavljati pitanja svjedoku optužbe, presuda kojom se utvrđuje njegova krivica ne može se zasnivati isključivo na iskazima svjedoka koji su pročitani na glavnom pretresu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 91/04 od 23. marta 2005. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/05**

■ Korištenje izjava anonimnih svjedoka kao dokaza prilikom utvrđivanja osnovanosti krivične optužbe može dovesti do povrede prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije u dva slučaja: a) kada se presuda zasniva isključivo na iskazu anonimnog svjedoka i b) kada optuženom ili njegovom braniocu nije data mogućnost da tokom suđenja ospori iskaz anonimnog svjedoka, odnosno da se izjasni u vezi s njim.

• **Odluka o meritumu broj AP 506/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05; krivični postupak, pravo na odbranu; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nema kršenja prava na pravično suđenje niti prava na odbranu u slučaju kada apelantici nije dostavljeno rješenje kojim se određuje saslušanje zaštićenog svjedoka ukoliko je takav propust, koji se desio prilikom pripremanja glavnog pretresa, ispravljen na glavnom pretresu, kada je apelantica imala priliku da se izjasni i da ospori iskaz zaštićenog svjedoka, a osporene presude se ne zasnivaju isključivo na iskazu zaštićenog svjedoka.

• **Odluka o meritumu broj AP 506/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05; krivični postupak, pravo na odbranu; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Pravo optuženog da mu se omogući da ispituje svjedoka optužbe nema apsolutno djelovanje, tj. ovo pravo optuženog nije neograničeno. Naprimjer, postoje slučajevi kada zakon ne dopušta da optuženi direktno ispituje svjedoka optužbe, u kojima se koriste iskazi tzv. *zaštićenih svjedoka*. Osim toga, postoje situacije kada, zbog objektivnih okolnosti, nije moguće na glavnom pretresu saslušati svjedoka koji je već dao iskaz u prethodnom postupku bez prisustva optuženog ili njegovog branioca.

• **Odluka o meritumu broj AP 679/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05; krivični postupak, na glavnom pretresu pročitane izjave svjedoka koje su date u istražnom postupku; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Izvođenje dokaza *čitanjem* iskaza svjedoka na glavnom pretresu, na način propisan zakonom, nije samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje, a osporene presude se ne zasnivaju isključivo na tim iskazima, već i na iskazima drugih svjedoka i drugim materijalnim dokazima.

• **Odluka o meritumu broj AP 679/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05; krivični postupak, na glavnom pretresu pročitane izjave svjedoka koje su date u istražnom postupku; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada se osporene presude ne temelje samo na iskazima svjedoka kojima apelanti prigovaraju, a proceduralni propusti vezani za iskaze tih svjedoka koje su oni dali zamolbenim putem pred

istražnim sudijom ispravljeni su na glavnom pretresu, kada ih je prvostepeni sud neposredno saslušao i uz saglasnost stranaka pročitao njihove iskaze sa zapisnika kod istražnog sudije.

• **Odluka o meritumu broj AP 1083/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06**

■ Nema kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tačka d. Evropske konvencije, zato što čitanje iskaza svjedoka koji „zbog važnih razloga“ nije mogao pristupiti na glavni pretres, na način propisan zakonom, nije samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje, a osporene presude se ne zasnivaju isključivo na tim iskazima, već i na iskazima drugih svjedoka i drugim materijalnim dokazima.

• **Odluka o meritumu broj AP 977/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Član 6. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da sasluša svjedoke pred sudom i predlaže izvođenje drugih dokaza.

• **Odluka o meritumu broj AP 2345/05 od 14. marta 2006. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 66/06; diskrecija suda da ocijeni da li bi izjave predloženih svjedoka ili izvođenje drugih predloženih dokaza bilo relevantno za odlučivanje u konkretnom slučaju**

■ U slučaju kada je nesporno utvrđeno da su pred prvostepenim sudom saslušavani svjedoci a da apelant nije prisustvovao njihovom saslušanju, te da je određeno i provedeno vještačenje sudskog vještaka saobraćajne struke a da apelantu nije data prilika da se izjasni o izboru vještaka kao ni o njegovom nalazu prije donošenja prvostepene odluke, te da o održavanju sjednice žalbenog vijeća pred drugostepenim sudom apelant nije obaviješten, prekršeno je apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3.c. i d. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 481/05 od 14. marta 2006. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06**

■ Nema kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tačka d. Evropske konvencije, jer čitanje iskaza svjedoka koji „zbog važnih razloga“ nije mogao ponovo pristupiti na glavni pretres na način propisan zakonom nije samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje, a osporene presude se ne zasnivaju isključivo na tom iskazu već i na iskazima drugih svjedoka i drugim materijalnim dokazima.

• **Odluka o meritumu broj AP 154/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06**

■ Nije narušen princip prava na pravično saslušanje niti načelo kontradiktornosti ako je na glavnom pretresu samo pročitano svjedočenje jednog od svjedoka a nije neposredno saslušan, a svi drugi dokazi i činjenice ukazuju na to da je dotično lice, kao u konkretnom slučaju apelant, izvršilo određeno krivično djelo i da je krivično odgovorno.

• **Odluka o meritumu broj AP 800/05 od 9. maja 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06**

■ Nema kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije, zato što čitanje iskaza svjedoka koji „zbog važnih uzroka“ nisu mogli pristupiti glavnom pretresu, na način propisan zakonom, nije samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje, a osporene presude ne zasnivaju se isključivo na tim iskazima, već i na drugim materijalnim dokazima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1492/05 od 12. septembra 2006. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07;**

Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 223/06 od 15. februara 2007. godine, st. 26-28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; krivični postupak, čitanje iskaza svjedoka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH

■ Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 3. tačka d. Evropske konvencije zbog toga što se osporene osuđujuće presude zasnivaju isključivo na iskazu oštećene koju apelant nije mogao ispitivati ni u jednoj fazi postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2238/05 od 17. novembra 2006. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/07; presuda zasnovana isključivo na iskazu oštećenog kojeg apelant nije imao mogućnost ispitivati; utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ pravo na prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane pod istim uvjetima

■ Pravo na pravično suđenje nije povrijeđeno u slučaju kada redovni sudovi, na osnovu svojih dispozicija, odluče da nije svrsishodno izvođenje pojedinih dokaza u postupku na prijedlog optuženog i njegovog branioca i u obrazloženju o takvoj odluci daju valjane razloge pri čemu nema drugih naznaka da je postupak bio nepravičan.

• **Odluka o meritumu broj AP 1076/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 98, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06**

■ Da bi se ustanovila povreda apelantovog prava na pozivanje svjedoka, apelant mora dokazati da je pozivanje svjedoka bilo neophodno za utvrđivanje istine i da je nepozivanje svjedoka prejudiciralo apelantov predmet (vidi Evropska komisija za ljudska prava, *X protiv Švicarske*, 28, Odluke i izvještaji, stav 136).

• **Odluka o meritumu broj AP 662/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06; disciplinski postupak protiv sudije koji se vodi pred VSTV; nema povrede člana 6. Evropske konvencije i II/3.e) Ustava BiH**

■ U slučaju kada su redovni sudovi imali razumno opravdanje što su odbili apelantov zahtjev za provođenje dokaza dodatnim vještačenjem vještaka neuropsihijatra, takvo odbijanje suda, u okolnostima kada su činjenice zbog kojih se traži vještačenje već utvrđene, je diskreciono pravo suda i ne predstavlja povredu člana 6. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 257/05 od 20. decembra 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

■ U slučaju kada je apelant mogao predložiti Osnovnom sudu saslušanje svjedoka, ali to nije učinio, niti je bio spriječen da predloži saslušanje tih lica u prigovoru protiv optužnice, a i kasnije u toku glavnog pretresa, čak i ukoliko nije znao da li su ta lica dostupna organima gonjenja, nema povrede njegovih prava iz člana 6. stav 3.d. Evropske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 85/05 od 20. decembra 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

■ U pogledu iskaza svjedoka i drugih provedenih dokaza, član 6. Evropske konvencije ne predviđa mogućnost da sud ispituje sve navode, argumente i dokaze koje su strane izložile i predložile u toku postupka, nego samo one koje sud smatra relevantnim i potrebnim za zakonsko odlučivanje. Ova diskrecija, koju ima svaki sud u jednom kontradiktornom postupku, postoji radi efikasnosti vođenja postupka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 74/05 od 23. februara 2006. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada apelant nije dostavio bilo kakav dokaz kojim bi dokazao da je prvostepeni sud proizvoljno odbio njegov prijedlog za saslušanje svjedoka, niti u predmetu postoji bilo šta što bi ukazalo na takvu proizvoljnost ili da je dokazni postupak zloupotrijebljen na štetu apelanta, nego, naprotiv, iz prvostepene presude proizlazi da je apelant imao i koristio mogućnost da izvodi svoje dokaze na isti način kao i Tužilaštvo, kao i da ispituje dokaze optužbe.

• **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 62, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine broj 68/06**

■ **besplatna pomoć tumača**

■ Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada je saslušanju apelanta, koji ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu, u prethodnom postupku pred istražnim sudijom, na njegovo izričito traženje, prisustvovao izabrani, a ne stalni sudski tumač za strani jezik.

• **Odluka o meritumu broj AP 1030/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

Članak 7. EK – kažnjavanje samo na temelju zakona

Kažnjavanje samo na temelju zakona

■ Ustavni sud smatra da su sudovi primijenili zakon koji je za apelanta blaži, te da u konkretnom slučaju nema kršenja apelantovih prava iz članka 7. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 114/02 od 27. listopada 2004. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/04; pitanje primjene blažeg zakona na kazneno djelo zlouporabe položaja**

■ Neutemeljen je apelantov navod kako je postupak vođen i on optužen za „produljeno kazneno djelo“ koje kao takvo nije bilo propisano u Kaznenom zakonu, jer ovakva primjena zakona predstavlja povoljnost za optuženoga. Da nema toga instituta optuženome bi bilo suđeno za svaku od učinjenih kaznenopravnih radnji i za svaku od tih radnji bi mu bile utvrđene zasebne kazne, pa bi mu po tome uz primjenu odredaba o stjecanju kaznenih djela bila izrečena jedinstvena kazna, što je za optuženoga nedvojbeno nepovoljnije nego u slučaju kada se primjenjuje institut produljenoga kaznenoga djela, te kada mu se sudi i utvrđuje kazna propisana za jedno djelo.

• **Odluka o meritumu broj AP 86/05 od 13. listopada 2005. godine, st. 59. i 60, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06**

Zabrana retroaktivne primjene zakona

■ Nije potrebno posebice ispitivati je li pobijanim rješenjima Ustavnog suda Federacije narušeno načelo zabrane retroaktivne primjene prava, posebice kada se ima u vidu da je Ustavni sud, u svojoj Odluci broj U 24/03 od 22. rujna 2004. godine, utvrdio kako su odredbe Zakona o imunitetu Bosne i Hercegovine i Zakona o imunitetu Federacije Bosne i Hercegovine sukladne Ustavu Bosne i Hercegovine, te kako nemaju retroaktivno djelovanje koje je zabranjeno člankom 7. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 58/03 od 29. listopada 2004. godine, stavak 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/05; imuniteti**

Članak 8. EK – Pravo na poštovanje privatnoga i obiteljskoga života, doma i prepiske

■ Pravo na dom iz članka 8. Europske konvencije nudi zaštitu od neopravdanoga miješanja u postojeći dom, ali ne nudi i pravo na veći ili bolji dom.

• **Odluka broj U 22/01 od 1. rujna 2001. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 33/01; pravo na adekvatan smještaj; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3. (f) Ustava BiH**

■ Kako bi se utvrdilo radi li se u konkretnom slučaju o povredi članka 8. Europske konvencije, prvo se mora utvrditi je li prijemni stan predstavljao apelantov “dom” u smislu značenja stavka 1. članka 8. Europske konvencije i odnose li se mjere na koje se apelant poziva na “miješanje” javnih vlasti u poštivanje toga “doma”. Drugo, kako bi “miješanje” bilo opravdano, mora biti “sukladno zakonu”. Ovaj se uvjet zakonitosti, sukladno značenju termina Europske konvencije, sastoji iz više elemenata: (a) miješanje mora biti utemeljeno domaćim ili međunarodnim zakonom; (b) zakon o kojemu je riječ mora biti primjereno dostupan tako da pojedinac bude primjereno upućen na okolnosti zakona koje se mogu primijeniti na dati predmet i (c) zakon također mora biti formuliran sa odgovarajućom točnošću i razvidnošću kako bi se pojedincu dopustilo da prema njemu prilagodi svoje postupke (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sunday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 26. travnja 1979. godine, serija A, broj 30, stavak 49).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; prijenos stanarskoga prava na dijete; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3. (f) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskoga prava**

Privatni život

■ Nema povrede prava na poštovanje privatnoga i obiteljskoga života, doma i prepiske iz članka 8. Europske konvencije zbog isključenja telefonske linije.

• **Odluka AP 21/02 od 17. svibnja 2004. godine, st. 38. i 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; postupak po apelantovom zahtjevu za naknadom štete zbog isključenja telefonske linije**

■ Činjenica da ni nakon skoro 10 godina od prestanka ratnih djelovanja u Bosni i Hercegovini mjerodavne vlasti nisu apelantima dostavile informacije o sudbini članova njihovih obitelji, nestalih tijekom ratnoga sukoba u Bosni i Hercegovini,

dostatna je Ustavnom sudu da zaključi kako je u odnosu na članove obitelji nestalih osoba došlo do povrede prava na privatni i obiteljski život.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 129/04 od 27. svibnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 58/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 143/04 od 23. rujna 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 228/04 od 13. srpnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 58/05; *nestale osobe***

■ Novinski navodi o apelantovoj djelatnosti kao zapovjednika vojne jedinice tijekom rata ne ubrajaju se u privatnost, nego se tiču „javne funkcije“ koju je apelant obavljao tijekom rata. U slučaju kada objavljivanje članka ne zadire u apelantovu privatnu sferu, kao u konkretnome slučaju, nema povrede prava na „privatni život“, garantiranoga člankom II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 427/06 od 5. lipnja 2007. godine, stavak 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/08; *kleveta, veza između zaštićenih prava na privatni život iz članka 8. Europske konvencije i vrijednosti koje se štite člankom 10. Europske konvencije***

Obiteljski život

■ Nema povrede prava na obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije u konkretnom slučaju u kojemu je odluka o povjeravanju i uzdržavanju djece donesena na temelju stručne ocjene svih odlučnih činjenica u najboljem interesu djece, uz uvažavanje želje djece i na temelju pozitivnih zakonskih odredbi. Ova odluka ne ometa pravo pristupa djeci koji ima apelant, niti okončava njegov obiteljski život sa djecom i ne prekida autentičnost njihovih obiteljskih veza. U interesu društvene zajednice je da se, ako već roditelji ne mogu postići sporazum, djeci omoguće najbolji uvjeti za zaštitu i odgoj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 60/03 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; *pozitivna zaštita obiteljskoga života***

■ Prigodom donošenja pobijane odluke o dodjeljivanju djece na čuvanje i odgoj majci, sudovi su poštovali članak 93. Obiteljskoga zakona, ispitujući sve činjenice o povjeravanju djece jednomu od roditelja. Sud u ovakvim slučajevima svoju ulogu vidi prvenstveno u nadgledanju zakonitosti u procesu odlučivanja i donošenja kvalitetnih odluka o povjeravanju djece na daljnju skrb i čuvanje (vidi, *inter alia*, Europski sud, *Olsson v Sweden*, presudu od 27. studenoga 1992. godine, serija A, broj 250, stavak 90. i Europski sud, *Johansen v Norway*, presudu od 7. kolovoza 1996, 23 EHRR 33, stavak 64).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 83/03 od 29. rujna 2004. godine, st. 24, 25. i 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04**

■ Odluka kojom je dijete nakon rastave braka dodijeljeno majci na čuvanje i odgoj ne ometa pravo pristupa djeci koje ima apelant, niti okončava njegov obiteljski život sa djetetom i ne prekida autentičnost njihovih obiteljskih veza, stoga nema kršenja prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 346/04 od 18. siječnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/05**

Miješanje u obiteljski život

■ Objavljivanjem vijesti o tomu kako je apelant smijenjen sa radnoga mjesta i kako je nestao novac iz blagajne gdje je radio nije moglo ni doći do povrede apelantovoga prava na privatni i obiteljski život.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1031/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05**

Pojam „doma“

■ Držanje u posjedu određene nekretnine i boravak u njoj ukazuju da se ta nekretnina može smatrati domom koji se, u najširem smislu, može definirati kao mjesto gdje čovjek živi.

• **Odluka o meritumu broj AP 1049/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06**

■ Stan u kojemu je apelant živio dovoljno dugo u izvanbračnoj zajednici sa nositeljem stanarskoga prava da bi se mogao smatrati članom kućanstva, predstavlja njegov dom u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka broj U 65/01 od 25. srpnja 2003. godine, stavak 54, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/03; *prijenos stanarskoga prava na izvanbračnoga druga; utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH***

■ Može se smatrati „domom“ i stan na kojemu nije ostvareno stanarsko pravo, nego je korišten na temelju rješenja o korištenju stana jer zgrada nije bila tehnički primljena, ali postoje drugi elementi koji ukazuju na postojanje „doma“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 102/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/04; *upravni postupak i upravni spor za povrat u posjed stana na kojemu nije stečeno stanarsko pravo jer zgrada nije bila u to vrijeme tehnički primljena***

■ Obzirom da se radi o stanu u društvenome vlasništvu, koji je apelant dobio na redovitoj raspodjeli stanova sukladno normativnim aktima vlasnika stana i utvrđenoj rang-listi, nedvojbeno se radi o domu u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 26/03 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; *parnični postupak radi iseljenja bespravnoga korisnika stana***

■ Ustavni sud smatra kako je apelant legalno koristio predmetni stan, obzirom da je u njemu stanovao njegov djed, sa kojim je on imao zaključen ugovor o doživotnome uzdržavanju te se taj stan može smatrati apelantovim domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 72, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04; prijenos stanarskoga prava sa djeda na unuka; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Apelantičinim se „domom“ u smislu članka 8. smatra stan u kojemu je ona živjela sa svojom majkom do 1993. godine, a potom zbog rata izbjegla, da bi se vratila i prema Aneksu 7 ostvarila svoje pravo na povrat kao izbjeglica.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 21/03 od 22. rujna 2004. godine, st. 35. i 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04**

■ Stan u kojemu apelant živi 14 godina, u kojemu obavlja svoje uobičajene aktivnosti, i u kojemu je nastavio živjeti i nakon bakine smrti, zasnovao tu svoju obitelj i u kojemu i danas živi predstavlja apelantov „dom“ u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 323/04 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/05**

■ Stan u kojemu je apelant u dugome vremenskome razdoblju živio sa svojom bakom, te ga je nastavio koristiti i poslije njezine smrti, predstavlja njegov dom bez obzira na činjenicu što nije bio prijavljen na adresi prijepornoga stana.

• **Odluka broj U 1/02 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/04; prijenos stanarskoga prava na unuka, ugovor o doživotnome uzdržavanju; utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Pojam “dom” obuhvaća kako iznajmljen dom, tako i dom u privatnome vlasništvu, te tako i stanove u kojima se stanuje na temelju stanarskoga prava.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; prijenos stanarskoga prava na dijete; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 455/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06; povrat stana u posjed; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ „Domom“ se, u smislu članka 8. Europske konvencije, smatra i stan u koji je neka osoba uselila na temelju rješenja o dodjeli stana, čak i ukoliko nije zaključila ugovor o korištenju stana.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 455/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06; povrat stana u posjed; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Stan u kojemu se živi na temelju ugovora o zakupu je dom u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 418/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 23; povrat stana u posjed na temelju ugovora o zakupu, stan JNA; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Ustavni sud zaključuje kako se navedeni stan treba smatrati apelantičinim domom u smislu članka 8. Europske konvencije, jer je apelantica bila zakonita nositeljica stanarskoga prava na predmetnome stanu sve do 1992. godine, kada je zbog ratnih dešavanja napustila Bosnu i Hercegovinu.

• **Odluka o meritumu broj AP 1082/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/06; apelacija odbijena jer je propušten prekluzivni rok za povrat stana u posjed**

■ Poslovne prostorije u kojima apelant obavlja odvjetničku djelatnost u konkretnome se slučaju mogu smatrati apelantovim domom u značenju članka 8. Europske konvencije, a obzirom na narav apelantove djelatnosti i način na koji apelant koristi ove prostorije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 301/04 od 23. rujna 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 80/05**

■ „Dom“ je faktičko stanje koje ne zahtijeva postojanje pravne osnove.

• **Odluka o meritumu broj AP 663/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05; ostvarivanje prava na stan; utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Apelantičinim se domom smatra stan u kojemu ona živi na temelju ugovora o korištenju, iako nije ostvarila pravnu poziciju nositeljice stanarskoga prava na predmetnome stanu.

• **Odluka o meritumu broj AP 645/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06; građanski postupak, stjecanje prava na stan nakon što je nositelju stanarskoga prava otkazan ugovor o korištenju; utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Činjenica da je apelantu *ex lege* prestalo stanarsko pravo na temelju članka 5. stavak 3. Zakona o prestanku primjene ZONS-a, ne predstavlja prepreku da se prijeporni stan može smatrati njegovim domom.

• **Odluka o meritumu broj AP 964/04 od 3. prosinca 2005. godine, st. 23. i 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Obzirom na činjenice da je apelantica u dugome vremenskome razdoblju živjela sa svojim djedom u prijemnom stanu, te da ga je nastavila koristiti i poslije njegove smrti, predmetni stan predstavlja njezin „dom“ u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj U 49/03 od 27. svibnja 2006. godine, st. 33. i 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; upravni postupak za prijenos stanarskoga prava**

■ Pojam “dom” obuhvaća kako iznajmljen dom, tako i dom u privatnome vlasništvu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Gillow protiv Velike Britanije*, presuda od 24. studenoga 1986. godine, serija A, broj 109, stavak 46.f, *Kroon protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1994. godine, serija A, broj 297-C, stavak 31). Sukladno ovoj interpretaciji, Ustavni je sud proširio djelokrug članka 8. Europske konvencije na stanove u kojima se stanuje na temelju stanarskoga prava (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 8/99 od 11. svibnja 1999. godine, objavljena u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/99).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskoga prava**

■ Postojanje trajnosti življenja i stanovanja djece sa nositeljem stanarskoga prava u zajedničkom kućanstvu u vrijeme smrti roditelja je uvjet za stjecanje svojstva člana obiteljskoga kućanstva (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 1/02 od 26. rujna 2003. godine, objavljena u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04; Odluka broj U 12/01 od 25. veljače 2002. godine, objavljena u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/02 i Odluka broj U 140/03 od 21. siječnja 2004. godine, objavljena u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/04).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskoga prava**

Što se ne smatra „domom“

■ Dio stana na kojemu je postojalo sustanarstvo, u koji je uselio apelantičin muž bez suglasnosti vlasnika stana, ne može se smatrati domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka broj U 6/01 od 31. kolovoza 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 33/01**

■ Apelant ne navodi nikakvo miješanje kada je u pitanju njegov dom, već smatra da ima pravo dobiti adekvatan stan, dakle, predmet njegovoga priziva je pravo na stjecanje stana, a ne miješanje u već stečeno pravo.

• **Odluka o meritumu broj U 70/03 od 30. siječnja 2004. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/04;**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 94/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 910/04 od 15. lipnja 2005. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 73/05**

■ Predmetne se prostorije ne mogu smatrati apelantičnim „domom“ u smislu članka 8. Europske konvencije, jer apelantica nije stekla nikakvo pravo na predmetnome stanu nego je stan koristila samo uz odobrenje nositeljice stanarskoga prava do momenta kada su odnosi između apelantice i nositeljice stanarskoga prava postali nepodnošljivi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 17/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; parnični postupak za utvrđenje prava nesmetanog korištenja stana na kojem je tužena nositeljica stanarskoga prava .**

■ Obzirom da iz podataka sudbenoga spisa, koje apelant nije pobijao, proizlazi kako apelant nije bio trajno nastanjen u prijepornome stanu jer je 1980. godine, odselivši u svoju obiteljsku kuću, trajno prestao sa korištenjem predmetnoga stana kojega je do tada smatrao svojim domom, predmetni stan ne predstavlja apelantov „dom“ u smislu značenja članka 8. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 43/03 od 17. svibnja 2004. godine, st. 27. i 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; parnični postupak radi konstituiranja stanarskoga prava**

■ Odlaskom na rad u inozemstvo 1969. godine apelant je prekinuo faktičku zajednicu života sa svojom majkom, tako da stan u kojemu nije niti živio niti obavljao svoje uobičajene aktivnosti i zanimanje, odnosno ostvario dovoljno jaku vezu kako bi se taj stan mogao smatrati njegovim domom, ne predstavlja njegov dom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 142/02 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; pravo prijenosa stanarskoga prava nakon smrti nositelja; činjenica trajnoga življenja i stanovanja**

■ Ne može se smatrati apelantovim domom stan na kojemu je apelant izgubio status nositelja stanarskoga prava i pravni temelj za korištenje stana pravomoćnom presudom od 12. veljače 1991. godine, dakle prije 30. travnja 1991. godine, kao polazne točke za razrješenje svih imovinskopravnih sporova nastalih kao rezultat rata u Bosni i Hercegovini.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 85/03 od 26. kolovoza 2004. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04**

■ Ne može se smatrati apelantičnim domom stan u kojemu je apelantica povremeno živjela sa svojom sestrom a istodobno je bila nositeljicom stanarskoga prava na drugome stanu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 238/03 od 29. rujna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04**

■ Apelantica u postupku pred Ustavnim sudom nije dostavila dokaze koji na nedvojben način dokazuju kako je ona tijekom cijeloga svoga boravka u inozemstvu ostvarila dovoljno jaku vezu sa stanom svojih roditelja, kako bi se taj stan mogao smatrati njezinim domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 280/04 od 29. rujna 2004. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04**

■ Stan u koji apelantica nikada nije uselila, odnosno u kojemu ona nije živjela niti obavljala svoje uobičajene aktivnosti i zanimanje, ne može se smatrati njezinim „domom“ u značenju članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 258/03 od 29. rujna 2004. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04**

■ Apelantu prijeporni stan ne predstavlja „dom“, i pored činjenice da se neposredno nakon rata u njega pokušao vratiti, u čemu ga je onemogućila bivša supruga, jer je, još prije rastave braka, zasnovao svoj novi dom kupnjom stana u Nišu, gdje živi i radi, a što je neprijeporno utvrđeno u postupcima pred sudovima koji su odlučivali o ovome pitanju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 121/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 2/05; rastava braka, zasnivanje novoga doma i predratni stan**

■ Apelant tijekom cijeloga svoga boravka izvan Zenice nije ostvario dovoljno jaku vezu sa očevim stanom, da bi se taj stan mogao smatrati njegovim domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 342/04 od 27. svibnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 78/05**

■ Ustavni sud smatra da apelantica, u postupku pred ovim sudom, nije dostavila dokaze koji na nedvojben način dokazuju da je nakon okončanja ratnih dešavanja u Bosni i Hercegovini pa do smrti svoje majke bila spriječena, razlozima objektivne naravi ili onima na koje nije mogla utjecati, da se vrati u prijeporni stan i nastavi ga koristiti sa svojom majkom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 377/04 od 18. siječnja 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05**

■ U slučaju kada je apelant svojevrijedno iselio iz prijepornoga stana zbog zaposlenja i preseljenja u drugo mjesto prije otpočinjanja sukoba u BiH, a poslije toga nadnevka nije koristio prijeporni stan 14 godina, takav stan ne predstavlja za apelanta „dom“ u smislu značenja članka 8. stavak 1. Europske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 293/05 od 23. veljače 2005. godine, stavak 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

■ Stan ili dio stana ne može se smatrati domom u okviru značenja iz članka 8. Europske konvencije ukoliko je on „nezakonito korišten“ ili se „osoba ilegalno uselila u njega“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 418/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 21;** *povrat stana u posjed na temelju ugovora o zakupu, stan JNA; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH;*

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 455/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06;** *povrat stana u posjed; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH*

■ Stan na kojemu postoji stanarsko pravo ne može se smatrati domom člana obiteljskoga kućanstva kada on nije ostvario dovoljno jaku vezu sa svojim prijeratnim prebivalištem (u konkretnom slučaju boravkom u inozemstvu).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05;** *prijenos stanarskoga prava na dijete; nema povrede članka 8. Europske konvencije*

■ Stan za koji nikada nije zaključen ugovor o korištenju niti se apelant ikada uselio u njega ne može se smatrati domom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 477/04 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 78/05;** *građanski postupak, predaja stana u posjed; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH*

■ U slučaju kada apelant nikada nije uselio u prijedorni stan, odnosno nije stanovao u njemu i obavljao uobičajene aktivnosti, takav stan se ne može smatrati apelantovim „domom“ u smislu značenja članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 281/05 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/05**

■ Nema kršenja prava na poštovanje doma jer je pobijanom odlukom utvrđeno da apelantica ne ispunjava zakonom propisane uvjete za prijenos stanarskoga prava sa umrloga nositelja stanarskoga prava na nju, tako da prijedorni stan ne predstavlja apelantičin „dom“ u smislu značenja članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 971/04 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06;** *parnični postupak radi prijena stanarskoga prava*

■ Ne može se smatrati domom stan kod kojega je razlog za prestanak korištenja bio dobrovoljan prestanak korištenja i dobrovoljna predaja stana na raspolaganje.

• **Odluka o meritumu broj AP 818/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06;** *upravni postupak, povrat stana kojeg je apelantica napustila radi prelaska u drugi stan; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH*

■ Apelantičino pravo na dom nije povrijeđeno, jer apelantica nije ostvarila trajnu zajednicu življenja i stanovanja sa svojom majkom, nositeljicom stanarskoga prava, niti je imala u vrijeme njezine smrti pravno priznatu poziciju člana njezinoga obiteljskoga kućanstva, zbog čega se prijeporni stan ne može smatrati njezinim domom.

• **Odluka o meritumu broj AP 1036/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

■ Ne može se smatrati „domom“ stan apelanta koji je kao pravna osoba vlasnik i nositelj prava raspolaganja na predmetnome stanu, a ne osoba koje koristi predmetni stan s ciljem da u njemu stanuje.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 769/06 od 10. siječnja 2008. godine, stavak 18; apelacija je racione materiae inkompatibilna sa Ustavom**

Miješanje u pravo na dom

■ Sudbene odluke i, prethodno, upravni akti, kojima je odbijen apelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana zbog toga što nije zaključio ugovor o korištenju stana te se zato ne može smatrati nositeljem stanarskoga prava, neopravdano su onemogućile povrat u posjed stana apelantu – izbjeglici iz Bosne i Hercegovine, koji je do 30. travnja 1991. godine (nadnevak određen imovinskim zakonima) bio, na temelju rješenja o dodjeli stana, u faktičkom posjedu stana. Na taj su način povrijedile apelantovo pravo na poštovanje doma iz članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i pravo na mirno uživanje imovine iz članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije, koje garantira članak II, a posebice članak II/5. Ustava Bosne i Hercegovine („Izbjeglice i raseljena lica“).

• **Odluka U 14/00 od 4. svibnja 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 33/01**

■ Organi vlasti se mogu miješati u pravo na poštovanje doma ukoliko su ispunjena tri uvjeta: prvo, ometanje mora biti sukladno domaćem zakonu, tj. zakon mora biti dostupan i ne smije biti arbitraran, drugo, ometanje mora imati legitiman cilj, i treće, ometanje mora biti razmjerno cilju kojem se teži. Ako se, dakle, utvrdi da je ometanje ostvarivanja prava „sukladno zakonu“, sljedeći korak je ustanoviti je li ono opravdano. Određivanje takve opravdanosti vrši se pomoću testa koji se sastoji od dva dijela: a) utvrditi ima li ometanja legitimnoga cilja i b) uspostavlja li se odgovarajuća ravnoteža između interesa podnositelja prijave i interesa društva (tzv. test proporcionalnosti).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 26/03 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; parnični postupak radi iseljenja bespravnog korisnika stana**

■ Miješanje vlasti u apelantovo pravo na dom je sukladno zakonu u slučaju kada je apelant bio zakupac vojnoga stana na temelju zaključenoga ugovora o zakupu. Naime, iz navedenoga ugovora nije mogao crpiti stvarno-pravne ovlasti vlasničkoga karaktera, odnosno nije imao konstituirano stanarsko pravo na stanu, niti je imao rješenje o

korištenju stana, što bi bio minimum vlasničko-pravnih ovlasti u odnosu na prijeporni stan, a na kojima se zasniva utemeljenost zahtjeva za povratom stana u posjed.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 418/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26;** *povrat stana u posjed na temelju ugovora o zakupu, stan JNA; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH*

■ Miješanje u pravo na dom je sukladno zakonu i „nužna mjera u demokratskome društvu“ u slučaju kada je ugovor o korištenju stana *ex lege* prestao, odnosno poništen primjenom Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 455/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06;** *povrat stana u posjed; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH*

■ Propust javnih vlasti da postupe po apelantovom zahtjevu za povrat stana u razdoblju koje predstavlja „razuman rok“ iz članka 6. Europske konvencije, je „*stvorio ili barem omogućio situaciju*“ u kojoj je apelant, u dugom vremenskome razdoblju, više od sedam godina, bio spriječen uživati u svome domu, čime su prekršile i svoju pozitivnu obvezu iz članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1070/05 od 9. veljače 2006. godine, stavak 68, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06;** *postupak za vraćanje stana predratnom nositelju stanarskoga prava*

■ Iz spisa predmeta nedvosmisleno proizlazi da se apelantica iz prijepornoga stana iselila na temelju rješenja mjerodavnog općinskog tijela kojim je naloženo da se sruši zgrada u kojoj se stan nalazio. Iz ovoga proizlazi da pobijanim odlukama redovitih sudova, kojima nije usvojen apelantičin zahtjev za utvrđenje da je stekla stanarsko pravo na predmetnome stanu, ni na koji način nije izvršeno smetanje apelantice u korištenju njezinoga smještaja, odnosno doma, te da, stoga, nije bilo ni miješanja u uživanje njezinoga prava na poštivanje doma.

• **Odluka o meritumu broj AP 703/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 49, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06**

■ U postupku prijenosa stanarskoga prava sa umrloga nositelja stanarskoga prava na unuku kojoj je taj stan „dom“, primjena odredbe članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima, kojom je sužen krug mogućih članova obiteljskoga kućanstva eliminacijom unuka, nakon stupanja na snagu Zakona o ukidanju članaka u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima kojom je taj članak brisan, predstavlja proizvoljnu primjenu zakona i nije „miješanje“ na temelju zakona, te se radi o kršenju prava na poštivanje doma iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj U 49/03 od 27. svibnja 2006. godine, stavak 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07;** *upravni postupak za prijenos stanarskoga prava*

Zakornitost u kontekstu članka 8. EK

■ Ovo pokazuje da se, u kontekstu Općeg okvirnog sporazuma, cilj eliminiranja efekata i tragova etničkoga čišćenja smatra od takvoga temeljnoga značaja da u nekim slučajevima utiče na valjanost pravnih transakcija koje bi, inače, zadovoljavale pretpostavke civilnoga prava... Sud smatra razvidno ustanovljenim da je S. Z. zaključila ugovor o zamjeni pod utjecajem njezinoga ranjivoga položaja zbog etničke pripadnosti u vrijeme kada je politika etničkoga čišćenja vođena u velikom dijelu Bosne i Hercegovine, te da je razvidno kako ugovor nije sukladan onome što bi bile njezine želje pod normalnim okolnostima i mora se pretpostaviti da je B. V, barem na jedan opći način, bio svjestan razloga koji su S. Z. naveli da prihvatiti ugovor.

• **Odluka broj U 15/99 od 15. prosinca 2000. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 13/01;** *Ustavni je sud meritorno riješio predmet tako što je proglasio ništavim ugovor o zamjeni nekretnina*

■ Ustavni sud smatra da je deložiranje apelanta bilo sukladno zakonu, odnosno da je bilo utemeljeno na članku 22. stavak 3. i članku 30. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima, da je zakon pristupačan jer je objavljen u službenim glasilima koja su javnog karaktera i svaka se zainteresirana osoba može upoznati sa njegovim sadržajem.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. lipnja 2004. godine, st. 76-79, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04;** *prijenos stanarskoga prava sa djeda na unuka; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3. (f) Ustava BiH*

■ Obzirom da tijela uprave i redoviti sudovi svoje miješanje u apelantičin dom pravdaju primjenom zakonske odredbe za koju je prethodno ustanovljeno da nije trebala biti primijenjena u ovome slučaju, proizlazi da miješanje u apelantičin dom nije bilo utemeljeno na zakonu, jer se u konkretnom slučaju nije mogla primijeniti odredba članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, niti bilo koja druga odredba na temelju koje bi se apelantici mogao osporiti povrat u predmetni stan.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 979/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 49, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05;** *upravni postupak radi povrata stana u posjed*

■ Odredba Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, kojom se dopušta *ex officio* odlučivanje o statusu apelanta kao privremenoga korisnika stana za koji nije podnesen zahtjev za povrat, mjera je koja služi značajnom javnom interesu osiguravanja alternativnoga smještaja s ciljem rješavanja tisuća neriješenih imovinskih zahtjeva na najefikasniji mogući način.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2133/05 od 20. listopada 2006. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07;** *status privremenog korisnika stana za koji nije podnesen zahtjev za povrat; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3. (f) Ustava BiH*

■ Utvrđivanje po službenoj dužnosti da apelantu prestaje privremeno pravo korištenja predmetnog stana, stavljanje stana pod privremenu upravu Općine i njegovo vraćanje vlasniku predstavlja zakonito miješanje u apelantova prava koje služi legitimnom cilju, a to je omogućavanje pravedne i zakonite raspodjele stambenoga fonda u mirnodopskim uvjetima, sukladno prioritetima propisanim u članku 7. Zakona o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova i odredbama relevantnih općih akata poslodavca, odnosno davatelja stana na korištenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2133/05 od 20. listopada 2006. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07; status privremenoga korisnika stana za koji nije podnesen zahtjev za povrat; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Miješanje u pravo na dom nije bilo sukladno “zakonu” zbog toga što su postupci pripadnika SFOR-a u konkretnim slučajevima bili izvan okvira predviđenog i domaćim zakonom i normama međunarodnih dokumenata.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 93, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; lišavanje slobode od SFOR-a i pretres stana; utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Ne postoji povreda prava na dom kada apelantica, kao bivši član kućanstva nositelja stanarskoga prava, koja se prema Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima može tretirati kao „raseljena osoba“, nije pokrenula postupak povrata u stan sukladno Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, čime je izgubila pravo na „dom“, a time i pravni interes da pobija status nositelja stanarskog prava treće osobe na tom stanu. Nadalje, i da ima pravni interes, obzirom da je potpisnica sporazuma o određivanju nositelja stanarskoga prava na stanu koji je bio njezin dom, pravnu valjanost sporazuma mogla je pobijati samo sukladno rokovima propisanim Zakonom o obligacijskim odnosima, koje je propustila.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1822/06 od 27. veljače 2008. godine, st. 29-30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/08; stanarsko pravo, nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

Proporcionalnost u kontekstu članka 8. EK

■ Miješanje u apelantičin dom, koje se ogleda u gubitku određenoga apelantičinoga prava zbog propuštenoga roka (pravo da se traži iseljenje drugotužene iz prijepornoga stana), kao i pravo za drugotuženu da zbog dugogodišnjeg bespravnoga korištenja prijepornoga stana bude zaštićena od iseljenja, jer u zakonom propisanom roku nije podnijet zahtjev za njezino iseljenje, proporcionalno je zakonitom cilju kojemu se teži, a to je uvođenje pravne stege u međusobne odnose fizičkih i pravnih osoba, kao i legaliziranje dugogodišnjega faktičkoga odnosa koji nakon proteka određenoga vremenskoga roka treba postati pravni odnos.

• **Odluka o meritumu broj AP 1049/05 od 14. ožujka 2006. godine, st. 45-46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06; propuštanje roka za traženje iseljenja bespravnoga korisnika**

■ Ustavni sud smatra da bi drukčije tumačenje i primjena izmijenjenoga članka 6. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima bilo nepravilno i ne bi vodilo zakonitome cilju i imalo bi za posljedicu stavljanje apelanta, kao člana obiteljskoga kućanstva, u nejednakopravan položaj glede ostvarivanja prava na stan.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 160/03 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; prijenos stanarskoga prava na unuke u Republici Srpskoj, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3. (f) Ustava BiH**

■ Interes vlasnika stana da raspolaže svojim stanom ne može prevagnuti nad interesom izbjegle osobe koja se vratila u svoj dom da prijeporni stan nastavi koristiti kao svoj i da se vrati na stanje kakvo je apelantica ostavila kada je iz svoga doma morala izbjći zbog ratnih okolnosti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 21/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04**

■ Interes tuženoga da raspolaže prijepornim stanom kao službenim stanom za rješavanje stambenih potreba svojih uposlenika ne može prevagnuti nad apelantičinim interesom da ostvari prava na stanu koji je sa obitelji koristila osam godina (na temelju rješenja o dodjeli stana) prije nastupanja ratnih okolnosti i u koji se namjerava vratiti i u njemu stalno živjeti sa obitelji.

• **Odluka o meritumu broj AP 663/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05; ostvarivanje prava na stan; utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3. (f) Ustava BiH**

■ U slučaju kada apelant nije pravodobno podnio zahtjev za povrat stana u posjed na kojemu je prije rata imao stanarsko pravo, a nalazi se u posjedu prijepornoga stana nepune tri godine sa bolesnom suprugom, kad su u stanu sve njihove pokretne stvari i kada su prijeporni stan adaptirali, pokazana je nedvosmislena želja i namjera apelanta da nastavi živjeti sa obitelji u prijepornome stanu. Stoga, miješanje u apelantovo pravo na poštivanje njegovoga doma nije bilo proporcionalno legitimnom cilju.

• **Odluka o meritumu broj AP 964/04 od 3. prosinca 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ U slučaju kada redoviti sudovi odbiju apelantov zahtjev za konstituiranjem stanarskoga prava na stanu kojega koristi na temelju ugovora o doživotnome uzdržavanju sa preminulim nositeljem stanarskoga prava, takvo miješanje u apelantov dom je utemeljeno na zakonu i zadovoljava načelo proporcionalnosti, tj. zahtjev za pravičnim balansom između općega interesa zajednice i poštivanja prava pojedinca.

• **Odluka o meritumu broj AP 587/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06; pobijane su odluke deklarativne odluke kojima apelantici nije naloženo iseljenje iz prijepornoga stana, pa slijedom toga i nije bilo miješanja u njezin dom**

■ Odluka kojom se apelantov zahtjev za azilom odbija i kojom se nalaže napuštanje teritorija Bosne i Hercegovine na razdoblje od četiri godine nije neproporcionalna cilju koji se želio ostvariti, a to je zaštita imigracijske politike i ekonomske dobrobiti zemlje i nužna je u demokratskome društvu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1788/05 od 20. rujna 2006. godine, stavak 63, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07; protjerivanje stranca i pravo na obiteljski život, nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Postoji razumna relacija između miješanja i zakonitoga cilja u slučajevima kada se osobama koje su sudjelovale u vojskama stranih država ne dopušta povrat stana u posjed (vidi Povjerenstvo za ljudska prava, Odluku broj CH/00/5152 od 6. srpnja 2005. godine), odnosno stav da osobe koje nisu iskazale lojalnost prema svojoj državi ne mogu uživati jednaku zaštitu kao ona koja jesu (vidi Povjerenstvo za ljudska prava, Odluku broj CH/98/874 od 8. veljače 2005. godine).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2044/05 od 20. rujna 2006. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; stan JNA; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1512/06 od 3. travnja 2008 godine, stavak 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/08; stan JNA; nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Interes za ukidanje sustanarskih odnosa u novoj vlasničkoj strukturi nad cjelokupnim stambenim fondom, te interes da se tužitelj – protutuženi proširi na prijeporni stan i tako koristi stan od 117 m² nisu proporcionalni mjeri po kojoj apelantica mora napustiti prijeporni stan za koji je u dobroj vjeri zaključila ugovor o korištenju, a koji je retroaktivno poništen, i u kojemu živi sa svojom obitelji od 1989. godine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1498/05 od 12. rujna 2006. godine, stavak 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; sustanarstvo; utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

■ Donošenjem Zakona o prodaji stanova na kojim postoji stanarsko pravo („Službeni list Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 25/01, 61/01, 15/02 i 54/04) propisani su uvjeti i način prodaje stanova na kojim postoji stanarsko pravo i njihovo pretvaranje iz društvenog u privatno vlasništvo, zbog čega pitanja uporabe stambenoga prostora gube svoj javno-pravni karakter i postaju pitanja prvenstveno privatno-pravnog karaktera. Stoga, privatizacijom stanova se gubi legitiman cilj, a to je neuspostavljanje novih sustanarskih odnosa i razrješenje postojećih radi racionalnijeg korištenja stambenog prostora, kakav je on imao u vrijeme donošenja zakona. Ustavni sud, stoga, zaključuje da navedene mjere nemaju legitiman cilj i ne mogu se smatrati nužnim u demokratskome društvu za bilo koju svrhu iz članka 8. stavak 2. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1498/05 od 12. rujna 2006. godine, stavak 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; sustanarstvo; utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

Neophodna mjera u demokratskom društvu

■ Apelant još uvijek nije u mogućnosti ostvariti pravo na povrat u svoj dom, iako je situacija u kojoj je bilo opravdano privremeno dodjeljivanje stanova davno okončana. „Miješanje”, koje je u početku i moglo biti opravdano i u suglasnosti s načelom „nužnosti“, ne predstavlja, osam godina nakon završetka rata, nužno „miješanje u demokratskom društvu“ u apelantovo pravo da se vrati u svoj dom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 102/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/04; upravni postupak i upravni spor za povrat u posjed stana na kojem nije stečeno stanarsko pravo jer zgrada nije bila u to vrijeme tehnički primljena**

■ Odbijanje apelantovog prijedloga da se utvrdi kako je on nositelj stanarskoga prava na prijepornome stanu predstavlja mjeru koja nije bila „nužna u demokratskome društvu“ i, stoga, nije srazmjerno u odnosu na zakoniti cilj kojemu se težilo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 323/04 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/05**

■ Mjerodavna tijela nisu povrijedila pravo na dom apelanta kada su u provedenome postupku utvrdili da apelant nema pravo na povrat stana, jer je propustio prekluzivni zakonski rok za podnošenje zahtjeva za povrat stana, obzirom da je uplitanje bilo utemeljeno na zakonu i nužno „miješanje u demokratskome društvu“.

• **Odluka o meritumu broj AP 1082/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/06;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4/05 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 58/05**

■ Ne može imati status bespravnoga korisnika stana osoba koja je u njemu stanovala na temelju privremenoga rješenja koje joj je dodijelio nositelj prava raspolaganja stanom, te stoga nije mogla biti ni zaštićena od iseljenja iz predmetnoga stana sukladno odredbama članka 30. Zakona o stambenim odnosima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2148/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; ako nema status bespravnog korisnika stana, nema povrede članka 8. Europske konvencije i II/3.(f) Ustava BiH**

Ograničenja prava iz članka 8. – interesi iz drugog stavka

■ Ustavni sud naglašava da u konkretnom slučaju miješanje u apelantov dom ispunjava kriterij opravdanosti i nužnosti obzirom da je vlasnik predmetnog stana DD Fabrika sode Lukavac sa velikim brojem uposlenih, te je postojala potreba za rješavanjem stambenog pitanja uposlenih djelatnika, što u krajnjem cilju vodi ka „*ekonomskoj dobrobiti zemlje*“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 80, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04;**

prijenos stanarskog prava sa djeda na unuka; utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH; nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH

■ Pobjijane presude su sukladne zakonu, te se smatraju neophodnim u demokratskom društvu radi zaštite zakonitog vlasnika stana, odnosno takvo miješanje je predviđeno zakonom i nužna je mjera u demokratskom društvu radi zaštite prava i sloboda drugih.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 26/03 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; parnični postupak radi iseljenja bespravnog korisnika stana**

■ Odluke redovitih sudova kojima je odbijen apelantov tužbeni zahtjev za utvrđivanje postojanja stanarskog prava na upitnom stanu predstavljaju miješanje u apelantovo pravo na dom i ne ispunjavaju kriterij opravdanosti i neophodnosti u demokratskom društvu. Ne može se zaključiti da je u konkretnom slučaju interes vlasnika stana prioritetniji od apelantovog interesa, odnosno da je lišavanje prava apelanta da koristi prijeporni stan kao svoj dom “neophodna mjera u demokratskom društvu”, sukladno nekom od ciljeva iz članka 8. stavak 2. Europske konvencije

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 77/03 od 19. studenog 2004. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 23/05**

Članak 9. EK – sloboda misli, savjesti i vjeroispovijedi

Sloboda misli

■ Sloboda misli se može promatrati kao zaštita koja je primjenljiva na fazu prije samog izražavanja misli. Ukoliko sud utvrdi da sloboda izražavanja nije primjenljiva u konkretnom slučaju, isto se mora zaključiti i glede slobode misli.

• **Odluka broj U 39/01 od 6. travnja 2002. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 25/02; izricanje stegovne mjere zbog teže povrede radnih obveza; nema povrede članka 9. Europske konvencije i članka II/3.(g) Ustava BiH**

Ograničenja sloboda - interesi

■ Nema ograničenja apelantove slobode vjere kada u postupku pred redovitim sudovima nije primijenjeno kanonsko pravo, jer je takvo postupanje sukladno ustavnopravnom okviru kojim se regulira pravni položaj vjerskih zajednica.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 286/06 od 29. rujna 2007. godine, stavak 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/07; primjena kanonskog prava; nema povrede članka 9. Europske konvencije i članka II/3.(g) Ustava BiH**

Članak 10. EK – sloboda izražavanja

Sloboda izražavanja

■ Sloboda izražavanja nije apsolutna i ima svoja ograničenja. U demokratskim i pravnim državama, naime, gotovo nijedno ljudsko pravo i sloboda, ma koliko bili primarni ili značajni, nisu i ne mogu biti apsolutni i neograničeni. Budući da su apsolutna sloboda i apsolutno pravo *contradictio in adjecto*, presudan, a istodobno i upitan ostaje način na koji se neko utvrđeno pravno načelo tumači i praktično primjenjuje. Stoga je ključna uloga i zadaća neovisnog pravosuđa da u svakome pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja, koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 1005/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06**

■ Članak 10. Europske konvencije ne dopušta da iznošenje činjeničnih tvrdnji ili komentara prođe nekažnjeno čak i ako to rade novinari na račun političara i javnih ličnosti osim ako postoji neki dokaz koji može razumno poduprijeti tu tvrdnju, ili ako je tu tvrdnju novinar ili urednik objavio s dobrom namjerom i poduzeo razumne korake da provjeri pouzdanost dokaza onoliko koliko je to moguće.

• **Odluka o meritumu broj AP 1064/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 94/05**

■ Propust sudova da naprave pravilnu distinkciju između vrijednosnih ocjena i činjenica u načelu je mogao imati utjecaja na utvrđivanje visine štete, jer će od „opsega“ iznesene klevete ovisiti i težina posljedica po ugled neke osobe. Obzirom da redoviti sudovi, prema načelu proporcionalnosti, nisu uspostavili pravilnu ravnotežu između slobode medija i prava drugotuzitelja na ugled, takvim postupanjem su izašli izvan dopuštenog stupnja slobodne procjene.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1203/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; građanski postupak, nema pravilne ravnoteže u naknadi štete za klevetu; utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**

■ Naknada štete u građanskoj parnici dodijeljena kao naknada za štetu nanесenu nečijem dostojanstvu ili ugledu predstavlja jasno miješanje u ostvarivanje prava na slobodu izražavanja.

• **Odluka o meritumu broj AP 1064/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 94/05;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1289/05 od 9. studenog 2006. godine, stavak 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07**

■ Povrijeđeno je apelantovo pravo na slobodu izražavanja u konkretnom slučaju obzirom da redoviti sudovi nisu u dovoljnoj mjeri izvršili objektivnu analizu sadržaja apelantovog teksta. Također je i izricanje novčane kazne apelantu bez mogućnosti saslušanja značilo lišavanje apelanta ne samo mogućnosti iznošenja činjenica i dokaza u svoju korist nego i neproporcionalno uplitanje u zaštićenu slobodu izražavanja koja je Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvenciju apelantu zagantirana.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 198/03 od 20. listopada 2006. godine, stavak 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07; kazna za vrijeđanje suda**

■ Opći interes koji dopušta pokretanje pitanja o eventualnim nezakonitim ponašanjima javnih službenika ne može se braniti iznošenjem nepobitno neistinitih činjenica koje predstavljaju napad na njihov ugled i koje se, zbog toga, ne mogu smatrati kritikom koju su oni dužni tolerirati obzirom na funkciju koju obnašaju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1881/05 od 20. listopada 2006. godine, stavak 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07;**

Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1423/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; građanski postupak, iznošenje nepobitno neistinitih činjenica; nema povrede članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH

■ Ne može se govoriti o proporcionalnosti između cilja i sredstva, u ovom slučaju zaštite prava na „istinu“ tužitelja, i sredstva miješanja, u ovom slučaju naloga suda apelantima da plate odštetu nanесenu tužiteljevom ugledu, u slučaju u kojem redoviti sudovi nisu izašli izvan opsega dopuštene slobodne ocjene kada je u pitanju ocjena jesu li apelanti učinili djelo iznošenja činjenica za koje nije utvrđeno da su istinite, ali nisu utvrdili relevantne činjenice za donošenje odluke o dosuđivanju naknade za nematerijalnu štetu, okolnosti slučaja, a osobito jačinu duševnih bolova i njihovo trajanje kao pravni temelj, nego su proizvoljno zaključili da postoje šteta i odgovornost apelanata za nju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1289/05 od 9. studenog 2006. godine, st. 41-42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/07; građanski postupak, nema pravilne ravnoteže u naknadi štete za klevetu; utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**

■ Povrijeđeno je apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada je odlukom suda u građanskoj parnici naloženo apelantu da plati naknadu nematerijalne štete nanесene tužiteljevom ugledu iznošenjem i prenošenjem neistinitih činjenica, kada se nametanjem takve mjere ne uspostavlja „proporcionalnost“ između prava na slobodu izražavanja i prava na ugled, niti se razlozi dani u presudi mogu smatrati relevantnim

i dovoljnim u smislu članka 10. Europske konvencije, zbog čega bi se moglo utvrditi da je „miješanje“ bilo „neophodna mjera u demokratskom društvu“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1067/06 od 13. rujna 2007. godine, st. 33-38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/08; nema proporcionalnosti između prava slobode izražavanja i prava na ugled prigodom utvrđivanja naknade štete za klevetu; utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**

■ Povrijeđeno je apelantovo pravo na slobodu izražavanja time što su, izricanjem novčane kazne, redoviti sudovi kvalificirali apelantovo izražavanje sumnje u nepristranost suda kao vrijeđanje suda i narušavanje njegova autoriteta.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 840/06 od 25. siječnja 2008. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 23/08; nedostatak nepristranosti i objektivnosti sudova pri kvalifikaciji i ocjeni apelantovog dopisa; utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1095/06 od 14. listopada 2008. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 99/08**

Ograničenja prava iz članka 10.

■ Članak 6. Europske konvencije ne štiti državna tijela i ustanove s javnim ovlastima. Štoviše, Europskom konvencijom predviđeno je da su, u obnašanju svojih dužnosti, sve razine državnih vlasti obvezne poštivati prava i obveze navedene u njoj. U navedenom kontekstu entitetski javni radio-televizijski emiteri ne uživaju zaštitu članka 10. Europske konvencije. Dalje, konkretni slučaj ne sadrži elemente zbog kojih bi se Europska konvencija morala tumačiti na drukčiji način. Prethodni stavak se, međutim, ne odnosi i na pravo uposlenih u javnim radio-televizijskim emiterima na slobodu izražavanja i informiranja iz članka 10. Europske konvencije. U tom pogledu Ustavni sud se poziva i na stajalište Europskog suda za ljudska prava, kao, primjerice, u presudi od 26. rujna 1995. godine u predmetu *Vogt protiv Njemačke i dr.*, prema kojem su načela iz članka 10. Europske konvencije primjenljiva i na državne službenike, jer, iako je opravdano da država nametne državnim službenicima, obzirom na njihov status, dužnost diskrecije, državni službenici su pojedinci i kao takvi potpadaju pod zaštitu članka 10. Europske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 42/03 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 36/05; postupak ocjene usuglašenosti čl. 6, 7, 9, 43, 71. i 72. Zakona o osnovama Javnog radio-televizijskog sustava i Javnog radio-televizijskog servisa Bosne i Hercegovine sa Ustavom BiH**

■ Postoji povreda prava na slobodu izražavanja u slučaju kada redoviti sudovi izađu izvan dopuštenog stupnja slobodne procjene kada zakluče da upitni tekst predstavlja iznošenje činjenica, iako on u cijelosti izražava vrijednosne sudove apelanata,

čime dolazi do povrede načela proporcionalnosti u odnosu na ravnotežu između ograničavanja slobode medija i ugleda javne ličnosti.

• **Odluka o meritumu broj AP 787/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06; ograničavanje u ostvarivanju prava na slobodu izražavanja apelanata; utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada je sudbenom presudom u građanskoj parnici apelantu naloženo da plati odštetu nanесenu tužiteljevom ugledu iznošenjem i prenošenjem neistinitih činjenica jer je „miješanje“ bilo sukladno zakonu, imalo cilj „zaštiti prava drugih“ i bilo „neophodna mjera u demokratskom društvu“.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 913/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1005/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 51, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1145/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 52, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 45/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 96/05 od 2. veljače 2006. godine, stavak 49, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

Članak 11. EK – sloboda okupljanja i udruživanja - općenito

Pravo na štrajk

■ Apelanti su iskoristili svoje pravo na udruživanje, jer je sa apelantima, kao predstavnicima sindikata, potpisan kolektivni ugovor, zaključen Sporazum o utvrđivanju poslova koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka, te vođen postupak arbitraže, što dokazuje da ih Ministarstvo ničim nije ograničilo u njihovoj slobodi organiziranja i djelovanja.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 279/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/05**

Članak 13. EK – pravo na učinkovit pravni lijek

Učinkovit pravni lijek

■ Ne može se na pojedinca staviti pretjerani teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi došao do ostvarivanja svojih prava.

• **Odluka broj U 18/00 od 10. svibnja 2002. godine, stavak 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/02**

■ U slučaju kada je apelant imao na raspolaganju pravna sredstva i kada je sve pravne lijekove pred navedenim sudovima iskoristio i o njima su sudovi donijeli odgovarajuće presude, članak 13. Europske konvencije nije povrijeđen.

• **Odluka o meritumu broj U 70/03 od 30. siječnja 2004. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 11/04;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 94/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04**

■ Činjenica da rezultat pravnih lijekova nije pozitivna posljedica za apelanta sama po sebi ne predstavlja kršenje prava na učinkovit pravni lijek.

• **Odluka o meritumu broj AP 1100/05 od 17. studenog 2005. godine, stavak 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06; deložacija apelanta radi povrata stana predratnom nositelju stanarskog prava**

■ Članak 13. Europske konvencije ne obvezuje državu da osigura mogućnost priziva višem sudu da bi se ustanovilo je li došlo do povrede prava iz Europske konvencije.

• **Odluka o meritumu broj AP 68/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

■ Nema kršenja prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije u svezi sa člankom 6. Europske konvencije kada apelanti ničim nisu ograničeni u uporabi zakonom propisanih pravnih lijekova, kao i da zakonskoj regulativi u tom pravcu ne nedostaje potrebna zakonska kvaliteta u odnosu na poštivanje zahtjeva iz navedenih članaka, samo zato što zakon ne propisuje obvezno održavanje pretresa pred drugostupanjskim sudom, niti veći broj izvanrednih pravnih lijekova.

• **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 100, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06**

■ Učinkovitost pravnog lijeka ne ogleda se samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen već i da je u praksi efikasan.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 953/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 55, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/07; smjenjivanje službenih osoba od Visokog predstavnika;**

Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; lišavanje slobode od SFOR-a

■ Pravni lijekovi koji su predviđeni za zaštitu prava moraju biti fizički dostupni, ne smiju biti ometani aktima, propustima, odgađanjima ili nemarom vlasti, te moraju biti u stanju štititi predmetna prava.

• **Odluka o meritumu broj U 36/02 od 12. rujna 2006. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/04;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1431/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 51, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/07; lišavanje slobode od SFOR-a**

Domaća vlast

■ Činjenica što država nije donijela zakone koji su od velike važnosti za njezino funkcioniranje i za osiguranje sudbene zaštite za pojedince predstavlja povredu prava na učinkovit pravni lijek garantiran člankom 13. Europske konvencije.

• **Odluka broj U 18/00 od 10. i 11. svibnja 2002. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/02**

■ Postoji povreda prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije zbog toga što u postojećem pravnom sustavu Bosne i Hercegovine nema učinkovitog pravnog lijeka protiv odluka Visokog predstavnika koje se tiču prava pojedinaca, a niti je Bosna i Hercegovina u okviru svoje pozitivne obveze poduzela aktivnosti s ciljem da osigura učinkovit pravni lijek protiv navedenih odluka Visokog predstavnika.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 953/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 78, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/07; smjenjivanje službenih osoba od Visokog predstavnika**

Članak 14. EK – zabrana diskriminacije

■ Visina iznosa za izdržavanje bračnog druga, određena na temelju osobnog dohotka ostvarenog u inozemstvu, ne predstavlja diskriminaciju prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

• **Odluka broj U 11/00 od 18. i 19. kolovoza 2000. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/01**

■ Članak 14. Europske konvencije štiti osobe (uključujući i pravne osobe) koje se nalaze u „podudarnim situacijama“ od diskriminirajućih razlika u tretmanu; a u smislu članka 14. Europske konvencije, tretman se smatra diskriminirajućim ako nema „cilja i razumnog opravdanja“, tj. ako ne ide u pravcu legitimnog cilja i ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između uporabljenih sredstava i cilja koji se pokušava ostvariti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 98/03 od 27. listopada 2004. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05; redoviti sudovi su odlučili u istoj činjenično-pravnoj situaciji drugačije u odnosu na apelanta i druge djelatnike tuženog o pasivnoj legitimaciji tuženog**

■ U konkretnom slučaju, protiv apelanata je pokrenut i okončan kazneni postupak sukladno zakonskim nadležnostima javnog tužitelja i suda, a činjenica da postupak nije pokrenut i protiv druge osobe, za koju apelanti smatraju da je također odgovorna, ne daje osnovu za zaključak o njihovoj diskriminaciji.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 612/04 od 30. studenog 2004. godine, stavak 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 19/05; kazneni postupak, primanje mita; nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH**

■ Svako različito postupanje se smatra diskriminacijskim ukoliko nema razumno i objektivno opravdanje, odnosno ukoliko ne slijedi zakoniti cilj ili ako nema razumnog odnosa proporcionalnosti između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi postići.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 420/04 od 18. siječnja 2005. godine, stavak 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; radnopravni status; nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH;**

Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 43/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; parnični postupak radi konstituiranja stanarskog prava

■ Diskriminacija podrazumijeva različit tretman u uživanju prava i sloboda između pojedinaca, odnosno skupina, a ne u odnosu na samog pojedinca u više različitih situacija.

• **Odluka o meritumu broj AP 825/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06; postupak utvrđivanja obveza plaćanja zateznih kamata na novčane tražbine, različita primjena zakonskih odredaba koje se odnose na određivanje visine zateznih kamata; nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH**

Usporedive situacije

■ Da bi Ustavni sud mogao ispitati apelantove navode na temelju članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, apelant bi morao dokazati da su ga nadležne vlasti diskriminirale po osnovi radnog odnosa. Međutim, Ustavni sud nije imao dokaze koji bi upućivali na moguću diskriminaciju, te je odlučio da ovaj dio apelacije odbije kao neutemeljen.

• **Odluka broj U 23/03 od 24. listopada 2003. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/04;**

• **Odluka broj U 89/03 od 20. prosinca 2003. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/04;**

• **Odluka broj U 90/03 od 20. prosinca 2003. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 6/04; nediskriminacija u svezi sa pravom na rad iz članka 6. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;**

• **Odluka o meritumu broj AP 218/05 od 23. veljače 2006. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/06**

■ Odluku o pravnoj kvalifikaciji, krivnji i kazni sud je donio i obrazložio u odnosu na svakog apelanta, a različita kvalifikacija djela i visina kazne u odnosu na osobu koja je blaže kažnjena zbog zaključenog sporazuma o krivnji sa tužilaštvom ne predstavlja,

samo po sebi, različit tretman apelanta u smislu članka 14. Europske konvencije, već je rezultat sveukupne sudačke ocjene dokaza, kao i ponašanja i apelantovih osobnih okolnosti, o čemu su sudovi dali detaljna obrazloženja.

• **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 81, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06**

Objektivna i opravdana diskriminacija

■ Nema povrede prava na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u slučaju kada su redoviti sudovi na različit način, na temelju svojih dispozicija, primijenili relevantne propise, ali je ta različitost sukladna načelu pravne države iz članka I/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 25/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

Članak 1. Protokol broj 1 uz EK – zaštita imovine

■ Odluke sudova donesene u ovršnom postupku nisu povrijedile apelantovo pravo na imovinu po Ustavu Bosne i Hercegovine ili Europske konvencije kada je u pitanju financijski gubitak koji je mogao biti predmetom ocjene u drugim postupcima.

• **Odluka broj U 30/01 od 11. svibnja 2002. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 24/02; naknada za zdravstvenu njegu, denominacija; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava na imovinu u slučaju kada apelantica nije imala konstituirano stanarsko pravo na prijepornom stanu, niti je, u vrijeme smrti nositeljice stanarskog prava, imala pravno priznatu poziciju člana njezinog obiteljskog kućanstva, koja bi eventualno mogla predstavljati dio prava na korištenje stana.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 499/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; prijenos stanarskog prava na dijete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava na imovinu, jer se apelant ne poziva konkretno na neko od načela sadržanih u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, već tvrdi da mu je pravo na imovinu povrijeđeno zbog nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

• **Odluka o meritumu broj AP 1143/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05**

■ Nema povrede prava na imovinu u slučaju kada redoviti sudovi odbiju apelantov tužbeni zahtjev zbog promašene pasivne legitimacije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 538/04 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06; građanski postupak naplate duga na ime „ratnog poreza“, nedostatak pasivne legitimacije u odnosu na Distrikt Brčko, jer je obveza nastala prije njegovog proglašenja, pri čemu Distrikt sa entitetima nije zaključio sporazum o preuzimanju ovih obveza; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Pravo na imovinu je povrijeđeno u slučaju kada u postupku eksproprijacije činjenice predmeta ukazuju da su ispunjeni zakonski uvjeti za eksproprijaciju, osim eksproprijiranih nekretnina, i preostalih apelantovih nekretnina iako je nadležno tijelo uprave odbilo njegov zahtjev.

• **Odluka o meritumu broj AP 528/04 od 13. listopada 2005. godine, st. 27-32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; upravni postupak, zahtjev za potpunu eksproprijaciju u slučaju kada se eksproprijacijom samo jednog dijela imovine dovodi do nemogućnosti normalnog korištenja preostalog dijela imovine; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Nema povrede prava na imovinu u slučaju kada redoviti sudovi odbiju tužbeni zahtjev za uspostavu ranijeg posjedovnog stanja zbog izmijenjenih pravnih okolnosti, odnosno zbog apelantovog naknadnog gubitka privremenog prava korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta uslijed preuzimanja tog zemljišta iz njegovog posjeda.

• **Odluka o meritumu broj AP 851/04 od 17. studenog 2005. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06; spor o smetanju posjeda neizgrađenog građevinskog zemljišta, na kojem je apelant nositelj privremenog prava korištenja; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće naravi, izražava načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, odnosi se na lišavanje imovine i ograničava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavku dva ovog članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati korištenje imovine sukladno općem interesu. Ova tri pravila nisu različita, u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u okviru općeg načela izraženog u prvom pravilu (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A broj 52, stavak 61).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava;**

• **Odluka broj AP 2144/05 od 20. listopada 2006. godine, stavak 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/07**

■ Ustavni sud, osim navedenoga, poziva se na vlastiti stav iznesen povodom istoga činjeničnoga i pravnoga pitanja u odluci Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu u predmetu broj CH/01/8379 od 7. travnja 2007. godine, a koji dosljedno podržava praksu Doma za ljudska prava i Europskog povjerenstva za ljudska prava, da oduzimanje vlasništva ili nekoga drugoga stvarnoga prava predstavlja trenutnu radnju i ne rezultira nastavljenim uplitanjem u imovinsko pravo podnositelja prijave (vidi, primjerice, prijavu broj 7379/76, odluka od 10. prosinca 1976. godine, Odluke i izvješća 8, str. 211). Dakle, Ustavni sud u navedenoj odluci Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu, povodom priziva podnositelja prijave koji se, također, odnosio na arondaciju zemljišta u Kotorskom, zaključio je da su samim donošenjem rješenja o arondaciji u razdoblju od 1962. do 1965. godine predmetne nekretnine prešle u državno vlasništvo, te da nije bilo kontinuiranoga uplitanja u imovinsko pravo ranijih vlasnika predmetnih nekretnina. Ustavni sud smatra da je navedeni stav primjenjiv i u konkretnome slučaju, te zaključuje da su donošenjem rješenja o arondaciji predmetne nekretnine prešle u državno vlasništvo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 804/06 od 29. ožujka 2008. godine, stavak 71, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 46/08; upravni postupak, arondacija; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Ustavni sud smatra da postoji kontinuirano kršenje prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada sud svojom odlukom onemogućava apelantu ostvarenje prava iz kupoprodajnog ugovora na način koji je Dom za ljudska prava ranije ocijenio kao kršenje navedenog prava, obzirom da je odluka Doma za ljudska prava, koja je konačna i obvezujuća, sukladna Aneksu VI. Sporazuma.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 441/08 od 17. travnja 2008. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 46/08; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Što se smatra imovinom

■ Sporedni tužbeni zahtjev, kao što je kamata, predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka broj U 4/99 od 13. kolovoza 1999. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 16/99; podnositelj apelacije – Federalno ministarstvo obrane;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 147/02 od 26. kolovoza 2004. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04; primjena članka 3. Zakona o utvrđivanju i ostvarivanju tražbina nastalih za vrijeme ratnog stanja i izravne ratne opasnosti**

■ Zakonski opravdano očekivanje na isplatu zarađenih plaća predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 384/03 od 21. siječnja 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 13/04; Dom zdravlja Bihać – plaće**

■ Pojam „imovina“, koji se navodi u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, ne treba se tumačiti na restriktivan način, nego ga treba shvatiti tako da uključuje i stečena prava pojedinca, kao što su novčane tražbine i druge ekonomske vrijednosti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 19/03 od 17. ožujka 2004. godine, stavak 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/04**

■ Novčana tražbina po osnovi naknade štete ne smatra se imovinom ukoliko nema pravnog temelja za tu tražbinu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 46/02 od 26. ožujka 2004. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; naknada štete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Traženje naknade plaće za porodijsko odsustvo predstavlja “opravdano očekivanje”, odnosno zaštićeni posjed ukoliko se temelji na valjanoj pravnoj osnovi u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 36/03 od 19. travnja 2004. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Poslovni prostor u svezi s kojim je apelantica zaključila ugovor o izgradnji sa izvođačem radova smatra se njezinom imovinom, posebice imajući u vidu nepobitnu činjenicu da je apelantica uplatila ugovorenu vrijednost radova za njegovu izgradnju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 160/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; parnični postupak radi predaje u posjed poslovnog prostora koji je izvođač radova u međuvremenu prodao trećim osobama a za koji je apelantica isplatila kupoprodajnu cijenu**

■ Posjed i stečeno pravo privremenog korisnika na dijelu građevinske parcele na kojoj je, odlukom prvostupanjskog upravnog tijela, utvrđeno prvenstveno pravo korištenja kao trajno pravo u korist druge osobe predstavlja zakonsko pravo sa ekonomskom vrijednošću koje se može smatrati apelantovom imovinom, pa slijedi da se postupak tiče prava na mirno uživanje imovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 127/02 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; upravni postupak utvrđivanja prvenstvenog prava korištenja gradskog građevinskog zemljišta**

■ Obzirom na stanje spisa i činjenice koje su utvrdili redoviti sudovi u pogledu apelantovog ulaganja sredstava i rada u izgradnju upitnog objekta, pravo za koje apelant tvrdi da mu je uskraćeno predstavlja “posjed”, odnosno imovinu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 32/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; parnični postupak za utvrđivanje prava vlasništva na individualnom stambenom objektu**

■ Apelantov tužbeni zahtjev koji se odnosi na naknadu štete, prema ustaljenoj jurisprudenciji Ustavnog suda, predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 36/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; parnični postupak radi naknade štete zbog nesreće na radu**

■ Pravo na imovinu nije ograničeno na imovinu fizičkih dobara, nego i na ekonomski interes (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Bramelid i Malmström protiv Švedske*, odluka od 12. listopada 1982. godine, Odluke i izvješća broj 29).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 145/03 od 29. listopada 2004. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 28/05**

■ Apelantovo pravo da zahtijeva novčanu naknadu materijalne i nematerijalne štete spada u djelokrug zaštite članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obzirom da je apelant imao zakonski opravdano očekivanje da će mu šteta biti nadoknađena.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 239/03 od 30. studenog 2004. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05; parnični postupak za naknadu materijalne i nematerijalne štete zbog otpuštanja sa posla**

■ Postupak podjele bračne imovine tiče se imovine u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 222/04 od 9. prosinca 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05**

■ U konkretnom slučaju, predmet apelacije je pravo korištenja dodijeljenog gradskog građevinskog zemljišta radi građenja, koje predstavlja pravo sa ekonomskom vrijednošću i može se smatrati apelantičinom „imovinom“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te Ustavni sud smatra da je članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju primjenjiv u ovom slučaju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 113/04 od 18. ožujka 2005. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05**

■ Pravo na otpremninu uslijed završetka radnog odnosa odgovara „imovini“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 335/04 od 18. ožujka 2005. godine, stavak 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05**

■ Novčani iznos koji je apelantici dosuđen pravomoćnom sudbenom presudom predstavlja njezinu „imovinu“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 115/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/05**

■ Izrečene novčane kazne smatraju se imovinom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 498/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; plaćanje novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Pojam „imovina“, koji se navodi u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, ne treba se tumačiti na restriktivan način, nego ga treba shvatiti tako da uključuje i stečena prava pojedinaca, kao što su novčane tražbine i druge ekonomske vrijednosti.

■ (...) Pravo na otpremninu predstavlja novčanu tražbinu koja je stečena, privremenog karaktera i proizlazi iz radnog odnosa. Dakle, ovo pravo predstavlja pravo na imovinu.

• **Odluka o meritumu broj AP 741/04 od 12. travnja 2005. godine, st. 32. i 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 44/05; upravni postupak, utvrđivanje prava na otpremninu; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Dionice poduzeća predstavljaju imovinu koja uživa zaštitu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 100/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 36/05**

■ Pojam “imovina” podrazumijeva širok spektar vlasničkih interesa koji predstavljaju ekonomsku vrijednost.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; prijenos stanarskog prava na dijete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

■ Stanarsko pravo predstavlja *sui generis* vlasničke interese koji predstavljaju ekonomsku vrijednost.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; prijenos stanarskog prava na dijete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

■ Naknada štete na ime toga što apelantu nisu vraćeni traktor i traktorska prikolica koji su bili njegovo vlasništvo, za koju apelant ima opravdano očekivanje, predstavlja „imovinu“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 487/04 od 18. svibnja 2005. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; građanski postupak, naknada materijalne štete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ U konkretnom slučaju, pravo na isplatu zarađenih, a neisplaćenih plaća predstavlja imovinu koju apelant opravdano očekuje i koja uživa zaštitu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1/05 od 18. svibnja 2005. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 58/05**

■ Ekonomski interes raspolaganja, odnosno „manipuliranja“ novčanim sredstvima sa žiro računa osobe koja se bavi finansijskim poslovanjem je takvog karaktera da predstavlja „imovinu“ koja uživa zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 531/04 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; isplata novčanog iznosa na ime devizne štednje; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Pravo na naplatu novčane tražbine iz ugovora o poslovnoj suradnji koji je apelant zaključio sa tuženim i za koje tvrdi da mu je uskraćeno predstavlja zakonski utemeljenu tražbinu i opravdano očekivanu ekonomsku vrijednost, odnosno apelantovu imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 951/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 11, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06**

■ Pravo na mirovinu za određeno razdoblje predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 639/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 83/05; upravni postupak, pravo na mirovinu za određeno vremensko razdoblje; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Nekretnine koje su predmet eksproprijacije, kao i one za koje apelant smatra da bi trebale biti eksproprijirane predstavljaju ekonomsku vrijednost, odnosno imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 528/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; upravni postupak, zahtjev za potpunu eksproprijaciju u slučaju kada se eksproprijacijom samo jednog dijela imovine dovodi do nemogućnosti normalnog korištenja preostalog**

dijela imovine; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

■ Prava *in personam* iz domene socijalne politike spadaju pod pojam „imovine“ u smislu ustavne zaštite ukoliko osoba koja traži njihovu zaštitu ima konstituirano takvo pravo i ukoliko imaju novčanu vrijednost. Također, legitimna očekivanja da će se određeni uvjeti primjenjivati spadaju pod pojam „imovine“.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 1061/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 9; zahtjev za stjecanje statusa ratnog vojnog invalida, apelacija ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom**

■ Privremeno pravo korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta je izvršno pravo sa ekonomskom vrijednošću koje predstavlja „imovinu“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi, Dom za ljudska prava, broj CH/02/8655, *Sačak i Salihagić protiv Republike Srpske*, Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 4. srpnja 2003. godine, točka 116).

• **Odluka o meritumu broj AP 851/04 od 17. studenog 2005. godine, stavak 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06; spor o smetanju posjeda neizgrađenog građevinskog zemljišta, na kojem je apelant nositelj privremenog prava korištenja; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Novčane tražbine apelanata na ime naknade štete, koje su priznate pravomoćnim sudbenim presudama, a koje predstavljaju „ratnu štetu“, predstavljaju „imovinu“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 365, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/06; neizvršavanje pravomoćnih sudbenih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete“; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Zatezne kamate dosuđene pravomoćnim sudbenim presudama predstavljaju „imovinu“ podnositelja prijava u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 371, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/06; neizvršavanje pravomoćnih sudbenih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete“; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Troškovi postupka predstavljaju „imovinu“ apelanata u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 373, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/06; neizvršavanje pravomoćnih sudbenih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i**

nematerijalna šteta na ime „ratne štete“; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

■ Razlika u iznosu otpremnine dosuđene pravomoćnom presudom i one koja je dosuđena pobijanom revizijskom presudom može se smatrati apelantičinom imovinom prema članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 218/05 od 23. veljače 2006. godine, stavak 17, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/06**

■ Prema praksi Europskog suda za ljudska prava, plaće se ubrajaju u djelokrug zaštite članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi presudu Europskog suda za ljudska prava, *Smokovits i dr. protiv Grčke*, presuda od 11. travnja 2002. godine, aplikacija broj 46356/99, stavak 32). Na ovo ne utječe činjenica da apelant nije dobio plaće, jer on ima zakonski opravdano očekivanje da će one biti isplaćene.

• **Odluka o meritumu broj AP 1105/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06; parnični postupak, isplata plaća**

■ Vozilo, oduzeto zbog izrečene zaštitne mjere oduzimanja vozila u prekršajnom postupku, a za koje je isplaćena kupoprodajna suma prodavcu, predstavlja imovinu.

• **Odluka o meritumu broj AP 2078/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07**

■ Oduzimanje apelantu dijela zemljišta koje on posjeduje oko 20 godina i koje koristi za zasade voćnjaka predstavlja imovinu a pobijanim odlukama izvršeno je miješanje u imovinu i lišavanje apelanta prava na mirno uživanje i korištenje imovine.

• **Odluka o meritumu broj AP 706/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06**

■ Pravo služnosti prolaza na zemljištu je „imovina“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1292/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06**

■ Stanarsko pravo predstavlja *sui generis* vlasničke interese koji su ekonomska vrijednost (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 8/99 od 5. studenog 1999. godine, objavljena u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/99). Stanarsko pravo obuhvaća pravo članova obiteljskog kućanstva na stjecanje stanarskog prava nakon smrti nositelja stanarskog prava (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 6/98 od 24. rujna 1999. godine, objavljena u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/99), te pravo na kupovinu stana sukladno relevantnim propisima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava**

■ Pravo raspolaganja na nekretnini je imovinsko pravo u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1402/05 od 29. rujna 2006. godine, stavak 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07**

Prijenos stanarskog prava

■ Obzirom na to da apelantica nije imala status nositelja stanarskog prava, niti je u vrijeme smrti svoga djeda – nositelja stanarskog prava, imala pravnu poziciju člana obiteljskog kućanstva nositelja stanarskog prava, koji bi, eventualno, mogli predstavljati dio prava na korištenje nekretnine (stana) – ne uživa zaštitu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, a samim tim ni članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, u pogledu svog očekivanja da stekne imovinu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 49/03 od 26. kolovoza 2004. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/04;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1031/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05;**

• **Odluka o meritumu broj AP 707/05 od 13. rujna 2005. godine, stavak 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/05**

■ Stanarsko pravo obuhvaća pravo članova obiteljskog kućanstva na stjecanje stanarskog prava nakon smrti nositelja stanarskog prava, te pravo na kupovinu stana sukladno relevantnim propisima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 499/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; prijenos stanarskog prava na dijete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; prijenos stanarskog prava na dijete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

■ Nema povrede prava na imovinu kada su nadležna tijela odbila apelantov zahtjev za prijenos stanarskog prava po osnovi zaključenog ugovora o doživotnom izdržavanju sa nositeljem stanarskog prava, jer među njima nije zasnovana zajednica života. Obzirom, dakle, da apelant nikada nije imao konstituirano stanarsko pravo na upitnom stanu, niti je po zakonu mogao očekivati da će to pravo steći, on nema „imovinu“ koja je zaštićena člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine ili člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 7/05 od 15. lipnja 2005. godine, stavak 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 58/05**

Što se ne smatra imovinom

■ Prostorija koju apelant koristi u statusu prekariste (na temelju izmoljene posudbe – prekarija) u konkretnom slučaju ne smatra se imovinom.

• **Odluka broj U 11/02 od 26. lipnja 2003. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/03; *parnični postupak u svezi sa pitanjem vlasništva na zajedničkim prostorijama zgrade; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju***

■ Ne postoji „imovina“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, zato što apelantica nije stekla imovinu nasljeđivanjem, kako je redoviti sud utvrdio u parničnom postupku, pa, stoga, nije ni mogla biti lišena imovine.

• **Odluka broj U 65/02 od 26. rujna 2003. godine, stavak 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/03;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 12/03 od 26. ožujka 2004. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 18/04**

■ Prvoapelant je zaključenjem ugovora o davanju suglasnosti za jednokratno korištenje stana stekao pravo da odredi jednog svog djelatnika kojem će druga ugovorna strana kao vlasnik stana izdati rješenje o dodjeli stana na korištenje podobno za zaključenje ugovora o korištenju stana i time stjecanje stanarskog prava. Dakle, suština prava koje je stekao prvoapelant ne predstavlja ekonomsku vrijednost u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, već samo mogućnost da se odredi jedan djelatnik kojem će se kasnijom dodjelom stana od vlasnika riješiti socijalno pitanje.

• **Odluka o dopustivosti broj U 69/03 od 19. travnja 2004. godine, stavak 18**

■ Apelant nije stekao „imovinu“ u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer pravo na imovinu ne postoji do trenutka do kada osoba nema konstituirano pravo na određenu imovinu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 43/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; *parnični postupak radi konstituiranja stanarskog prava***

■ Ne može se steći stanarsko pravo nasljeđivanjem, tako da bi se apelantici mogla pružiti zaštita koju pruža ovaj članak kao da je stekla stanarsko pravo, odnosno da predmetni novčani iznos uplaćen za otkup tog stana predstavlja njezinu imovinu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 52/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04**

■ Apelantovom imovinom ne smatra se stan na kojem apelant nije stekao stanarsko pravo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 120/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04**

■ Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju štiti samo postojeće vlasništvo i imovinu, ali ne uključuje prava ili očekivanja na stjecanja imovine u budućnosti.

• **Odluka broj U 37/00, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 24/02 od 29. kolovoza 2002. godine i Odluka broj U 12/01, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 20/02 od 3. kolovoza 2002. godine**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 154/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 61/02 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; ostavinski postupak;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 203/02 od 30. lipnja 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04; naknada štete iz radnog odnosa – buduća imovina**

■ Apelant upravnim i sudbenim postupcima nije uspio dokazati da ispunjava uvjete za stjecanje stanarskog prava, tako da se u ovom slučaju apelant ne pojavljuje kao titular stanarskog prava. Prema tomu, apelant nije nositelj stanarskog prava, te, stoga, ne postoji ni imovina koja bi bila zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 84, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04; prijenos stanarskog prava sa djeda na unuka; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Ustavni sud je, na temelju dokaza u spisima, zaključio da apelant nije stekao imovinu u smislu značenja članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer pravo na imovinu ne postoji do trenutka do kada osoba nema konstituirano pravo na imovinu. Prema tomu, donošenje presuda u smislu članka 25. Zakona o vlasničkopравnim odnosima, prema tužbenom zahtjevu za utvrđivanje prava vlasništva na stanu, ne može predstavljati povredu apelantovog prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 91/02 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; stjecanje prava vlasništva na izgrađenoj stvari**

■ Apelantu ne pripada pravo da mu se vrate sredstva koja je uložio u napušteni stan koji je dobio na privremeno korištenje, jer je sâm preuzeo da „o svom trošku“ adaptira predmetni stan, te, stoga, **nije stekao imovinu** koja bi mogla biti zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju tako da taj članak nije primjenjiv na predmetni slučaj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 72/03 od 21. srpnja 2004. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/04**

■ Apelant nije stekao „imovinu“ koja je zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, tj. pravo na naplaćivanje najamnine po ugovoru o najmu, budući da je ugovor o najmu bio ništav.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 14/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/04**

■ Očekivanje člana obiteljskog kućanstva da će postati nositeljem stanarskog prava nakon smrti nositelja stanarskog prava ne može se tretirati kao imovina, te ne uživa zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 21/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 54/04;**

• **Odluka broj U 12/01 od 25. veljače 2002. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/02; - unuk - status člana obiteljskog kućanstva u Republici Srpskoj;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; prijenos stanarskog prava na dijete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

■ Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju štiti samo postojeću imovinu, ali ne uključuje prava ili očekivanja na stjecanje imovine u budućnosti, primjerice, kroz nasljedstvo.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05; prijenos stanarskog prava na dijete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju;**

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 418/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 33; povrat stana u posjed na osnovi ugovora o najmu, stan JNA; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

■ Oduzeta roba, kao predmet kaznenog djela, ne predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 393/04 od 12. travnja 2005. godine, st. 17. i 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/05**

■ Nema kršenja prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer je apelant tražio isplatu naknade za oduzetu imovinu, a u sudbenom postupku nije utvrđeno da se radi o apelantovoj imovini.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1050/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05**

■ Redoviti sudovi su u konkretnom slučaju utvrdili da apelant nikada nije bio upisan u zemljišne knjige kao korisnik upitne imovine, a nije dokazao niti da je pravni slijednik ranijeg vlasnika. Stoga, apelant nema imovinu na kojoj je konstituirano relevantno imovinsko pravo, te prijeporna imovina nije apelantova imovina u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 983/04 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 78/05**

■ U slučaju kada je pobijanom odlukom utvrđeno da je ništav ugovor o korištenju stana, pri čemu se apelant nikada nije ni uselio u predmetni stan, takav stan ne predstavlja imovinu u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 281/05 od 28. lipnja 2005. godine, st. 33. i 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/05**

■ Stan stečen na temelju ništavog ugovora ne smatra se imovinom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 497/04 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06; građanski postupak, poništenje kupoprodajnog ugovora; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

■ U konkretnom slučaju apelant se nikada nije uselio u predmetni stan, te tako nije ni stekao stanarsko pravo sukladno članku 11. Zakona o stambenim odnosima. Stoga, apelant nema konstituirano stanarsko pravo na upitnom stanu, a time ni zaštitu prema članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 995/04 od 22. srpnja 2005. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

■ Nema povrede prava na imovinu kada apelantica, iako je koristila stan na temelju ugovora o doživotnom izdržavanju, nije imala konstituirano stanarsko pravo na upitnom stanu, niti je po zakonu mogla očekivati da će to pravo steći, uslijed čega nema „imovinu“ koja je zaštićena člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine ili člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 959/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06**

■ Ne postoji imovina koja bi bila zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada apelantica u sudbenim postupcima nije uspjela dokazati da ima konstituirano pravo vlasništva.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1488/05 od 20. rujna 2006. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07; pravo služnosti**

■ U slučaju kada je apelantica izgubila posjed stana i stanarsko pravo, a stan dodijeljen na korištenje drugoj osobi, apelantica nema pravno priznatu poziciju nositelja stanarskog prava na upitnom stanu, tako da se upitni stan ne može smatrati njezinom imovinom u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 1038/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

■ Nema ni povrede apelantičinog prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer tuženi je prijeporne građevinske radove radio na vlastitom zemljištu, na kojem apelantica

nema konstituirano relevantno imovinsko pravo u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 1092/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 14/06**

■ U konkretnom slučaju, obzirom na to da apelant nije dokazao u sudbenom postupku da postoji tražbina, nema imovinu koja uživa zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 1072/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06**

■ Pravo na obiteljsku invalidninu, koje je apelant očekivao u okolnostima ovog slučaja (odbijen zahtjev za priznanje obiteljske invalidnine zbog smrti kćerke), ne može predstavljati njegovu imovinu, jer za stjecanje ovog prava apelant nije ispunio uvjete propisane zakonom.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1045/04 od 17. studenog 2005. godine, stavak 51, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Nema povrede prava na imovinu, jer se u konkretnom slučaju radi o stanu koji je nacionaliziran na temelju Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, pa se prijemni stan ne može smatrati apelantičinom imovinom u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

• **Odluka o meritumu broj AP 68/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06**

■ Nema povrede prava na imovinu, jer apelant, prema zakonskim propisima, nije mogao „opravdano očekivati“ da će za utvrđena razdoblja u kojima je bio mobiliziran ostvariti naknadu za izgublenu zaradu, pa iznos naknade za izgublenu zaradu koji je tražio podnesenim tužbenim zahtjevom ne predstavlja imovinu koja uživa zaštitu u okviru navedenog ustavnog prava.

• **Odluka o meritumu broj AP 147/05 od 2. travnja 2006. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06**

■ U sudbenim postupcima koji su rezultirali pobijanim odlukama apelantica nije uspjela dokazati da ispunjava uvjete za stjecanje stanarskog prava, iako je bila u posjedu upitnog stana dulje od tri godine, tako da se u ovom slučaju apelantica ne pojavljuje kao titular stanarskog prava. Prema tomu, apelantica nije nositeljica stanarskog prava, te, stoga, ne postoji ni imovina koja bi bila zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 587/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06**

■ Tražbina po ugovoru koji je u vrijeme zaključenja bio *ex lege* ništav ne može predstavljati „legitimno očekivanje“, pa, stoga, ni „imovinu“ zaštićenu člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1236/06 od 13. rujna 2007. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/07; tražbina po ugovoru o najmu; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1846/06 od 12. lipnja 2008. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 72/08**

■ Nema kršenja prava na imovinu u slučaju kada apelantica nije mogla, prema odredbama Obiteljskog zakona, imati „legitimno očekivanje“ da će uspjeti s dijelom zahtjeva koji se odnosi na posebnu imovinu bivšeg supruga, pa, stoga, nema ni „imovinu“ u smislu navedenog članka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2349/06 od 27. veljače 2008. godine, stavak 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine**

Devizna štednja

■ Time što nije donesen određeni okvirni zakon kojim bi se reguliralo pitanje isplate stare devizne štednje Bosna i Hercegovina je propustila učinkovito zaštititi pravo na imovinu apelanata, čime su povrijeđena prava koja proizlaze iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 494/05 od 9. veljače 2006. godine, stavak 62, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 35/06; Odluka o meritumu broj AP 498/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 7. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06**

■ Ustavni sud zaključuje da su neutemeljene predmetne apelacije, podnesene protiv Bosne i Hercegovine, u svezi sa navodima apelanata o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer donošenjem Zakona o izmirenju obveza po osnovi računa stare devizne nije došlo do neopravdanog miješanja u prava apelanata na imovinu. Također, Ustavni sud zaključuje da se Federacija Bosne i Hercegovine nije umiješala u pravo na imovinu apelanata, jer je nadležnost za rješavanje pitanja isplate tražbina po osnovi stare devizne štednje prenesena na državu.

- **Odluka o meritumu broj AP 1391/06 od 4. rujna 2008. godine, stavak 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 91/08**

Pozitivne obveze

■ Samo donošenje rješenja kojim se korisniku nalaže napuštanje dijela predmetne nekretnine, te donošenje zaključka o dozvoli izvršenja navedenog rješenja nisu dovoljni da bi se smatralo da je država putem svojih tijela ispunila svoju pozitivnu obvezu i zaštitila apelantičino pravo na mirno uživanje imovine, jer propust vlasti da okonča postupak administrativnog izvršenja predstavlja povredu pozitivnih

obveza države iz članka 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Scollo protiv Italije*, presuda od 28. rujna 1995. godine, serija A broj 315-C, str. 54, stavak 40, kao i Odluku Ustavnog suda broj AP 3255/06 od 5. travnja 2007. godine).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2498/07 od 13. prosinca 2007. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/08; upravni postupak, povrat imovine; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Mirno uživanje imovine

■ Gubitak prvenstvenog prava pripajanja prostorija dijela zajedničkih prostorija, iz zakonom utvrđenih razloga, ne može se smatrati povredom prava na imovinu.

• **Odluka broj U 3/01 od 31. kolovoza 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 5/02**

■ Nije bilo proizvoljne primjene zakona u postupku u kojem je utvrđivana valjanost ugovora o kupoprodaji stana nakon smrti nositelja stanarskog prava prije nego što je pravobraniteljstvo ovjerilo ugovor i zahtjev odbijen, zbog čega je zaključeno da nema povrede prava na imovinu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 83/02 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/04; valjanost ugovora o kupoprodaji stana na kojem postoji stanarsko pravo nakon smrti nositelja stanarskog prava a prije nego što je pravobraniteljstvo ovjerilo ugovor**

■ Nema miješanja u apelantično pravo na uživanje imovine obzirom da pobijanim rješenjima nije na drugačiji način riješeno o apelantičnom pravu da joj dužnik isplati određeni novčani iznos od načina kako je dosuđeno u presudi koja predstavlja izvršni naslov.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 115/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/05**

■ Ustavni sud je zaključio da se u konkretnom slučaju oduzimanjem jednih, a neoduzimanjem drugih nekretnina (u svezi sa kojim apelantovo imovinsko pravo stječe određena ograničenja) radi o miješanju u pravo na mirno uživanje apelantovih nekretnina koje nisu ekspropirane.

• **Odluka o meritumu broj AP 528/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06; upravni postupak, zahtjev za potpunu eksproprijaciju u slučaju kada se eksproprijacijom samo jednog dijela imovine dovodi do nemogućnosti normalnog korištenja preostalog dijela imovine; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Sudovi su utvrdili da je apelantica bila posljednji posjednik i da je tuženi izvršio smetanje posjeda, ali su, ipak, odbili apelantičin zahtjev za povrat u posjed. Takvo

postupanje predstavlja proizvoljnu i pogrešnu primjenu zakona i povredu apelantičinog prava na imovinu koje je zaštićeno načelom zakonitosti prema članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, a koji jasno propisuje da „nitko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom“.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 148/05 od 29. rujna 2006. godine, stavak 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/07**

■ U slučaju apelanata nadležno općinsko tijelo je, kao i CRPC, u okviru pozitivne obveze provedbe efektivnih mjera s ciljem zaštite prava na mirno uživanje imovine, provelo postupak i utvrdilo da prijeporno zemljište, u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, predstavlja imovinu apelanata koja im se, sukladno važećim imovinskim zakonima, mora vratiti u posjed. Međutim, Ustavni sud zaključuje da **deklarativno donošenje navedenih odluka bez njihove provedbe i predaje imovine u posjed predstavlja miješanje u pravo apelanata na mirno uživanje imovine**. Evidentno je da Općina Sanski Most nije pravodobno poduzela mjere s ciljem izvršenja odluka o povratu imovine u posjed apelanata i time prekinula da se kontinuirano povređuje pravo apelanata na mirno uživanje imovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1471/06 od 13. svibnja 2008. godine, stavak 65, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 70/08**

Lišavanje imovine

■ Ustavni sud, dakle, nalazi da lišavanje apelanta dijela novčane tražbine naknade štete iz osnove osiguranja od automobilske odgovornosti za iznos kamata na naknadu materijalne štete do prestanka neposredne ratne opasnosti zadovoljava zahtjeve članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka broj U 44/02 od 23. srpnja 2003. godine, stavak 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/03; naknada štete po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti za štetu nanesenu trećim osobama; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Ustavni sud konstatira da je Rješenjem Vrhovnog suda broj Rev-165/99 od 6. travnja 2000. godine, uz pogrešnu primjenu načela *res iudicata*, apelanatu uskraćena mogućnost da se meritorno odluči o njegovom zahtjevu. To je lišilo apelanta suštine njegovih interesa koje štiti članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka broj U 2/01 od 24. listopada 2003. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/04**

■ Lišavanje apelanatice mogućnosti uživanja u svojoj imovini donošenjem pobijanih presuda nije predviđeno zakonom u obliku kako je to rezultiralo pobijanim presudama obzirom na povredu članka 36. stavak 1. Zakona o vlasničkopравnim odnosima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 160/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04;**

parnični postupak radi predaje u posjed poslovnog prostora koji je izvođač radova u međuvremenu prodao trećim osobama a za koji je apelantica isplatila kupoprodajnu cijenu

■ Lišavanje imovine bez naknade, u konkretnom slučaju, ne uspostavlja pravičnu ravnotežu između korištenih sredstava i cilja kojem se teži, pa je miješanje u apelantova imovinska prava bilo neproporcionalno čime je povrijeđeno njegovo pravo na imovinu.

• **Odluka broj U 11/03 od 28. svibnja 2004. godine, stavak 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04**

■ Apelant je lišen svoje imovine u slučaju kada su redoviti sudovi proizvoljnom primjenom materijalnog prava odbili njegov tužbeni zahtjev radi naknade štete zbog nezgode koju je pretrpio na radu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 36/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/04; parnični postupak radi naknade štete zbog nezgode na radu**

■ Izricanje novčanih kazni se može definirati kao „lišavanje“ imovine u smislu druge rečenice prvog stavka članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te, prema tomu, ono mora ispunjavati uvjete iz navedenog članka.

• **Odluka broj U 65/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/04; prekršajni postupak radi počinjenog carinskog prekršaja**

■ Nema lišavanja imovine u konkretnom postupku u kojem je apelantica tražila predaju u posjed nekretnine obzirom da se u tome postupku uopće nije odlučivalo o apelantičinom pravu na imovinu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 267/03 od 30. studenog 2004. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05; parnični postupak za predaju u posjed nekretnine koji je prekinut do rješavanja prethodnog pitanja**

■ Izricanje novčanih kazni se može definirati kao “lišavanje” imovine u smislu druge rečenice stavka 1. članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te, prema tomu, ono mora ispunjavati uvjete iz navedenog članka.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 498/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; plaćanje novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Lišavanje imovine postoji u slučaju kada se pobijanim presudama redovitih sudova apelant lišava prava na naplatu duga u traženom iznosu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 538/04 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/06;**

građanski postupak naplate duga na ime „ratnog poreza“, nedostatak pasivne legitimacije u odnosu na Distrikt Brčko, jer je obveza nastala prije njegovog proglašenja, pri čemu Distrikt sa entitetima nije zaključio sporazum o preuzimanju ovih obveza; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

■ Dugotrajna nemogućnost da vlasnici izuzete imovine dođu do realizacije svoga prava na imovinu, tj. da naplate iznose nematerijalne i materijalne štete koja im je dosuđena, iako posjeduju pravomoćne sudbene presude, sporazume o naknadi zaključene sa nadležnim tijelima uprave, ugovore i druge pravne akte donesene na temelju odredaba relevantnih zakona, uključujući pripadajuće zatezne kamate, s jedne strane, te dugo odgađanje definiranja „novih prava“, s druge strane, predstavlja *de facto* lišavanje imovine.

• **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 382, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/06; neizvršavanje pravomoćnih sudbenih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete“; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Zakonski utvrđena nemogućnost naplate pravomoćno dosuđenih zateznih kamata na iznose utvrđene materijalne i nematerijalne štete, na bilo koji način i bilo kada, pokreće pitanje „lišavanja“ podnositelja prijave prava na imovinu.

• **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 385, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/06; neizvršavanje pravomoćnih sudbenih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete“; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Nemogućnost nadovjere zaključenog ugovora o korištenju upitnog stana sukladno relevantnim zakonskim odredbama i nalog apelantu, nakon toga, da se iseli iz upitnog stana ne predstavljaju lišavanje apelanta postojeće imovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava**

Miješanje u imovinu

■ Monetarne promjene (inflacija i promjena valute) koje su se desile poslije presude suda ne spadaju pod zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka broj U 11/01 od 25. veljače 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/02**

■ U slučaju zakonitog postavljanja privremenog poslovnog objekta na gradskom građevinskom zemljištu izuzetom iz posjeda apelantičinog muža, kao ranijeg korisnika, nije došlo do miješanja u apelantičino pravo na mirno uživanje imovine,

pa nije povrijeđeno pravo na mirno uživanje imovine iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o meritumu broj AP 1066/04 od 13. rujna 2005. godine, st. 29. i 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 22/06**

■ Ustavni sud zaključuje da je time što nije donesen određeni okvirni zakon kojim bi se reguliralo pitanje isplate stare devizne štednje Bosna i Hercegovina propustila učinkovito zaštititi pravo na imovinu apelantata, čime su povrijeđena prava koja proizlaze iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 130/04 od 2. prosinca 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 9/06; devizna štednja**

■ Opravdano miješanje se ne može nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava kriterij „zakonitosti“ i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos „proporcionalnosti“ između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji imovinskih prava ne smiju biti podvrgnuti proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret da bi bio ostvaren legitiman cilj.

• **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 376, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/06; neizvršavanje pravomoćnih sudbenih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete“; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Nije bilo miješanja u apelantovu imovinu zaštićenu člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obzirom da je utvrđeno da apelant nije uspio dokazati da kod tuženog postoji građanskopravna legitimacija temeljem koje se tuženi tereti određenom obvezom, a apelant ima ovlast da zahtijeva ispunjenje takve obveze.

• **Odluka o meritumu broj AP 1231/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 61/06; građanski postupak, pasivna legitimacija**

■ Rješenja Vrhovnog suda i carinskih tijela, kojim je izrečena mjera oduzimanja vozila za koje je apelant prodavcu isplatio kupoprodajni iznos i koje je apelantovo vlasništvo, nedvojbeno predstavljaju miješanje u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine i lišavanje apelanta imovine.

• **Odluka o meritumu broj AP 2078/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; oduzimanje vozila zbog carinskog prekršaja**

■ Pobijana sudbena odluka kojom je odbačena apelantova tužba radi smetanja posjeda zbog apsolutne nenadležnosti suda ne predstavlja miješanje u apelantovu

imovinu, te nema povrede njegovog ustavnog prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Oduka o meritumu broj AP 570/05 od 9. svibnja 2006. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06**

■ Pobijana sudbena rješenja kojima se apelantu nalaže uzdržavanje od ometanja i omogućavanje tužitelju da koristi pravo služnosti prolaza preko zemljišta koje je apelantovo vlasništvo nedvojbeno predstavljaju miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje svoje imovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1292/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; pravo služnosti**

■ Presuda Vrhovnog suda, kojom se apelantima pobija pravo na isplatu novčanog duga uslijed monetarnih i zakonskih promjena koje su nastupile poslije zaključivanja ugovora, odnosno u vrijeme kada je oročeni dinarski depozit, sukladno zaključenom ugovoru, trebalo vratiti, nedvojbeno predstavlja miješanje u imovinu i lišavanje prava apelanata na mirno uživanje njihove imovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2158/05 od 21. prosinca 2006. godine, stavak 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; neispaćivanje novčanog duga uslijed monetarnih i zakonskih promjena koje su nastupile poslije zaključivanja ugovora, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Javni interes

■ Lišavanje apelanta dijela novčane tražbine naknade štete iz osnove osiguranja od automobilske odgovornosti za iznos kamata na naknadu materijalne štete do prestanka neposredne ratne opasnosti zadovoljava zahtjeve članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obzirom da bi se lišavanje imovine, koje proizlazi iz retroaktivnog zakonodavstva, pod ovakvim okolnostima moglo smatrati razmjernom mjerom u javnom interesu.

• **Odluka broj U 44/02 od 23. srpnja 2003. godine, stavak 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/03; naknada štete po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti za štetu nanесenu trećim osobama; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Propisivanje zakonskih rokova predstavlja javni interes koji se ogleda u efikasnom funkcioniranju pravnog sustava i pravnoj sigurnosti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 239/03 od 30. studenog 2004. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05; parnični postupak za naknadu materijalne i nematerijalne štete zbog otpuštanja sa posla**

■ Pobjinam odlukama nije narušen javni interes koji nalaže da se, radi pravne sigurnosti i ostvarenja načela jednakopravnosti svih pojedinaca pred zakonom, a sukladno pravilima izraženim u temeljnim zakonskim aktima kojim se u cijelosti regulira način stjecanja, prijenosa, održavanja i sudbene i druge zaštite imovinskih prava, razriješi svako prijeporno pitanje i pravo utvrdi na zakonit način.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 99/04 od 17. veljače 2005. godine, stavak 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 36/05; parnični postupak radi utvrđivanja prava vlasništva**

■ Javni interes u konkretnom slučaju je dodjela gradskog građevinskog zemljišta građanima radi privođenja krajnjoj namjeni, a to je izgradnja stambenog objekta. Ukoliko osoba kojoj je to pravo dodijeljeno taj interes ne ostvari u određenom razumnom vremenu, javni interes nalaže da se ta osoba liši dodijeljenog prava kako bi se zemljištem moglo dalje raspolagati u javnom interesu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 113/04 od 18. ožujka 2005. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05**

■ Zakonsko uređenje javnog prijevoza u cestovnom prometu nedvojbeno je u javnom interesu. Država ima određenu slobodu odlučivanja prigodom stvaranja okvira i organizacije javnog prijevoza – kao što je pravo na izricanje kazni – da bi se osiguralo poštivanje zakonom propisanih uvjeta i načina obavljanja javnog prijevoza. U tome slučaju, Ustavni sud prihvaća da je sprečavanje kršenja zakonom propisanih uvjeta i načina obavljanja prijevoza osoba i stvari u javnom prijevozu legitiman cilj koji je u javnom interesu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 498/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/05; plaćanje novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Tri godine su sasvim dovoljan rok da se ostvare prava na isplatu plaća djelatnika javnih institucija.

• **Odluka o meritumu broj AP 1105/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06; parnični postupak, isplata plaća**

■ U javnom je interesu lišavanje imovine na temelju odredbe članka 21. stavak 1. Zakona o carinskim prekršajima koji propisuje obvezno izricanje zaštitne mjere oduzimanja robe koja je predmet carinskog prekršaja osobi koja je počinila prekršaj iz članka 19. Zakona o carinskim prekršajima robom čiji je vlasnik i za koju je znala da pri unošenju preko granične linije nije prijavljena carinskim tijelima, odnosno da je predmet carinskog prekršaja. Cilj ove odredbe je sprečavanje osoba da robu unose u domaće carinsko područje bez plaćanja carine, kao i sprečavanje osoba da robom unesenom na domaće carinsko područje na takav način dalje prometuju, da je prodaju, kupuju, primaju na dar, čuvaju.

• **Odluka o meritumu broj AP 2078/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 7/07; oduzimanje vozila zbog carinskog prekršaja**

■ Postoji javni interes glede ograničenja prava propisivanjem određenih rokova, koji se ogleda u efikasnom sankcioniranju pravnog sustava i pravnoj sigurnosti, te je apelantovo propuštanje rokova predviđenih zakonom onemogućilo redovite sudove da meritorno rasprave o njegovom tužbenom zahtjevu.

• **Odluka o meritumu broj AP 1105/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 59/06; parnični postupak, isplata plaća**

■ Odluke redovitih sudova kojima je utvrđeno da je apelant na svom zemljištu ometao pravo stvarne služnosti prolaza tužitelja koji se bavi poljoprivredom i kojem je taj prolaz, koji uživa neometano dulje od 20 godina, neophodan prigodom obavljanja svakodnevnih poslova donesene su s ciljem zadovoljenja javnog interesa.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1292/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; pravo služnosti**

■ Apelantovo pravo na imovinu zaštićeno člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, nije povrijeđeno ako je miješanje u apelantovu imovinu, odnosno obvezu povrata apelantovih deponiranih dinarskih sredstava, izvršeno sukladno zakonu radi postizanja legitimnih socijalnih i ekonomskih ciljeva u javnom interesu i poštivanju načela razmjernosti između apelantovog prava na imovinu i javnog interesa.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1109/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; parnični postupak, monetarni nominalizam**

■ Propisivanje članka 17. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi mirovinskog i invalidskog osiguranja, prema kojem se propuštanjem roka od šest mjeseci za podnošenje zahtjeva za ostvarenje mirovine to pravo gubi, nije imalo legitiman cilj u javnom interesu i, stoga, miješanje u apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju nije bilo opravdano, čime je došlo do povrede ovog apelantovog prava. U okolnostima kada je člankom 17. Sporazuma došlo do uplitanja u apelantovo pravo na imovinu, upravna tijela i redoviti sud su, imajući u vidu supremaciju Europske konvencije, u smislu članka II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, i Ustavom zaštićeno pravo na imovinu, trebali primijeniti zakonsku odredbu prema kojoj pravo na mirovinu ne zastarijeva.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2213/06 od 10. siječnja 2008. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 27/08; upravni postupak, ostvarivanje prava na razmjerni dio mirovine; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Propisano zakonom

■ Ne postoji povreda apelantovog prava na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju ukoliko je nametanje poreznih obveza imalo osnovu u zakonu, koji regulira pitanja iz oblasti javnog prava i ukoliko njegova primjena nije izazvala prekomjeran i disproporcionalan teret za pojedinca ili pravni subjekt.

• **Odluka broj U 27/01 od 28. rujna 2001. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/02; upravni spor, naplata javnih prihoda; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Lišavanje imovine nije zakonito u situaciji kada nadležni sud primijeni zakon koji u vrijeme donošenja presude nije mogao biti primijenjen, odnosno prestao je važiti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 36/03 od 19. travnja 2004. godine, st. 28-29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; utvrđena povreda prava na imovinu u svezi sa pravom na porodijsku naknadu**

■ Miješanje u imovinu nije predviđeno zakonom u slučaju kada su redoviti sudovi odbacili apelantovu tužbu, jer je o istom tužbenom zahtjevu, navodno, već pravomoćno odlučeno iako ne postoji objektivni identitet tužbenih zahtjeva iz ranije tužbe i tužbe koja je rezultirala pobijanim odlukama.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 32/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 25. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 40/04; parnični postupak za utvrđivanje prava vlasništva na individualnom stambenom objektu**

■ U slučaju kada redoviti sudovi odbiju tužbeni zahtjev za isplatu neisplaćenih plaća, jer je vlasništvo tužene nalogom supervizora preneseno na Distrikt Brčko BiH, postoji kršenje prava na imovinu, jer miješanje u apelantovu imovinu nije sukladno zakonu, te kada je do takvog miješanja u imovinu došlo proizvoljnim tumačenjem Konačne odluke Arbitražnog tribunala i naloga supervizora za Distrikt Brčko.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1/05 od 18. svibnja 2005. godine, stavak 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 58/05**

■ Redoviti sudovi su pravilno utvrdili da u postupku koji se tiče isplate stare devizne štednje nije mogao biti primijenjen članak 3. Zakona o utvrđivanju i ostvarivanju tražbina građana, donesenog u 1997. godini, kada je apelant na isplatu „stare devizne štednje tuženima“ obvezan pravomoćnom sudbenom presudom iz 1993. godine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 531/04 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; isplata novčanog iznosa na ime devizne štednje; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Postoji povreda apelantovog prava na imovinu, kao rezultat pogrešne primjene zakona, u slučaju kada je u parničnom postupku odlučeno o pravnoj stvari koja se ubraja u izvršni postupak.

• **Odluka o meritumu broj AP 740/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06; isplata neisplaćenih mirovina, pogrešna primjena zakona; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Povrijeđeno je pravo na imovinu u slučaju kada redoviti sud nije na prijeporni odnos primijenio relevantni međunarodnopravni bilateralni ugovor koji se u konkretnom slučaju morao primijeniti.

• **Odluka o meritumu broj AP 625/04 od 23. rujna 2005. godine, st. 38. i 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 83/05; naknada štete (troškova liječenja) u slučaju kada postoji element inozemnosti, primjena međunarodnih bilateralnih ugovora; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Miješanje u pravo na apelantovu imovinu nije slijedilo načelo zakonitosti u slučaju kada nije proveden postupak eksproprijacije, a tužena je ušla u apelantov posjed.

• **Odluka o meritumu broj AP 1048/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

■ Primjena odredbe članka 69. stavak 10. Zakona o izvršnom postupku, prema kojoj se dopušta mogućnost izvršenja na nekretninama koje su u zajedničkom vlasništvu, u konkretnom slučaju na stanu koji je u knjizi položenih ugovora uknjižen kao apelantovo vlasništvo sa dijelom 1/1, zbog obveze koja nije obveza za koju bračni drugovi odgovaraju solidarno, predstavlja miješanje u apelantovu imovinu kojim se ne postiže pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg interesa i zahtjeva za zaštitu ustavnog prava na apelantovu imovinu i koje nije sukladno načelu pravne sigurnosti, čime se krši apelantovo ustavno pravo na imovinu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1086/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/06**

■ Miješanje u imovinu sukladno je zakonu ukoliko se temelji na pravomoćnoj sudbenoj presudi, koja se, u biti, zasniva na internim pravilima poduzeća koja u odnosu na apelanta imaju djelovanje „zakona“ i koja su sukladna standardima iz Europske konvencije (transparentnost i jasnost).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 559/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06; isplata plaće za rad u inozemstvu, Drittwirkung efekt; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Usvajanjem načela zastare tražbina se osigurava načelo pravne sigurnosti. Naime, država ima interes da se zadrže pravni odnosi koji su trajali određeno razdoblje, kao i da se zakonom propišu rokovi u okviru kojih je moguće tražiti sudbenu zaštitu za povredu imovinskih i drugih prava.

• **Odluka o meritumu broj AP 1380/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 68/06; zastara tražbina**

■ Ograničavanje apelantovog prava na imovinu kao posljedica stvarne služnosti prolaza preko njegovog zemljišta u korist tužitelja sukladno zakonu i javnom interesu i proporcionalno cilju racionalnog korištenja zemljišta u odvijanju gospodarskih djelatnosti, te da u konkretnom slučaju ne predstavlja preveliki teret za apelanta.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1292/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 87/06; pravo služnosti**

■ Lišavanje apelanata njihove imovine koje se ogleda u neisplaćivanju novčanog duga uslijed monetarnih i zakonskih promjena koje su nastupile poslije zaključenja ugovora bilo je sukladno zakonu. Pri tomu, apelanti nisu dovedeni u drukčiji položaj od ostalih sudionika u obligacijskim odnosima čija su dinarska sredstva u relevantnom razdoblju bila izložena nepovoljnim djelovanjima hiperinflacije i denominacije, odnosno na njih u konkretnom slučaju nije stavljen osobni i pretjeran teret.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2158/05 od 21. prosinca 2006. godine, st. 42-43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/07; neisplaćivanje novčanog duga uslijed monetarnih i zakonskih promjena koje su nastupile poslije zaključivanja ugovora, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Stajalište sudova koje se temelji na relevantnim propisima o denominaciji i konverziji koji se moraju primijeniti u svim tražbinama izraženim u YU dinarima, pa i u konkretnom slučaju, ne može se smatrati proizvoljnim, budući da je Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine određeno da je konvertibilna marka zakonito sredstvo plaćanja u Bosni i Hercegovini, a pošto su tužbe podnesene 1990. godine, da bi se utvrdila visina tražbina apelanata, neophodno je bilo uzeti u obzir sve promjene valute i njihove denominacije.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 271/07 od 26. lipnja 2007. godine, stavak 12, apelacija očigledno neutemeljena**

■ U suprotnosti sa zakonom su zaključci Kantonalnog suda da se prijeporni članak ne može smatrati autorskim djelom, jer mu nedostaju „originalnost i individualnost“, te zato što je rađen na poticaj naručitelja posla i zato što je apelant u istraživanju koristio od ranije poznate metode istraživanja. Prije svega, „originalnost i individualnost“ nisu, kako to Kantonalni sud pogrešno zaključuje, „osnovni elementi“ koji jedno djelo čine autorskim djelom, zato što zakon ove kriterije i ne predviđa kao uvjet da se neko djelo smatra autorskim djelom, niti se daje ovlast sudu da samostalno procjenjuje „originalnost i individualnost“ nekog stručnog rada iz znanstvene oblasti koja sudu nije poznata, kao što je u konkretnom slučaju šumarstvo. Što se tiče toga da istraživanje koje je rezultiralo prijepornim člankom u stručnom časopisu i njegovom skraćenom verzijom u Reviziji nije apelantova ideja, već da je rađeno u timu i na poticaj naručitelja, Kantonalni sud je u potpunosti zanemario odredbe članka 28. Zakona koje reguliraju upravo tu situaciju, odnosno odlučio je oprečno toj odredbi.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1223/06 od 13. rujna 2007. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 86/07;**

autorsko pravo; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

■ Postoji povreda prava na imovinu u slučaju kada se utvrdi da je, zbog nerazumnog i dugog trajanja parničnog postupka, došlo do potpunog obezvređivanja vrijednosti apelantove tražbine. Na taj način dovedeno je u pitanje načelo pravne sigurnosti koje podrazumijeva i donošenje sudbenih odluka u razumnom roku tako da ne dođe do povrede same suštine nekog prava, zbog čega miješanje u apelantovo pravo na imovinu nije zadovoljilo uvjet zakonitosti.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2310/06 od 27. veljače 2008. godine, stavak 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/08; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Oprečno stajalištu Vrhovnog suda, Ustavni sud smatra da apelantičin zahtjev za naknadu nije zahtjev za naknadu štete uslijed rušenja zgrade, već zahtjev za protuvrijednost činidbe, koja se sastojala u obvezi tužene da apelantici osigura minimalne stambene uvjete u smislu Zakona o stambenim odnosima i Zakona o prostornom uređenju. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je pobijanim odlukama apelantica lišena imovine za koju je imala legitimno očekivanje da će joj biti dodijeljena na temelju navedenih relevantnih zakonskih odredaba, a da joj je pobijanim presudama ova naknada onemogućena. Imajući ovo u vidu, Ustavni sud smatra da lišavanje imovine apelantice na ovakav način nije bilo sukladno zakonu. Osim toga, Ustavni sud podsjeća da Europski sud za ljudska prava smatra da lišavanje imovine bez ikakve naknade nije sukladno Europskoj konvenciji (vidi, Europski sud za ljudska prava, *James protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. veljače 1986. godine, serija A broj 98, stavak 54).

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1000/06 od 11. ožujka 2008. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 32/08; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Povrijeđeno je apelantovo pravo na imovinu donošenjem presuda kojima mu se pobija pravo na otkup stana, za koji je utvrđeno da nije službeni, jer su sudbene odluke kojima je to pravo pobijeno donesene proizvoljnom primjenom materijalnog prava obzirom da upravna tijela davatelja stana na korištenje nisu nikad donijela formalnu odluku da se stan proglašeni službenim, sukladno članku 4. stavak 3. Zakona o stambenim odnosima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1255/06 od 3. travnja 2008. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 44/08; stanarsko pravo, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Ustavni sud konstatira da je u konkretnom slučaju, zbog arbitrarne primjene prava od redovitog suda koji je nedostatak pratećih propisa protumačio na način da se zbog toga gubi pravo utemeljeno na zakonu, povrijeđeno načelo „zakonitosti“ pobijane

odluke zbog čega je došlo do povrede apelantovog prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2609/06 od 17. travnja 2008. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/08; regres sudaca; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Proporcionalnost

■ Interes javne vlasti da privremeno riješi problem izbjeglih i raseljenih osoba koji je bio aktualan i neophodan u to vrijeme ne može, osam godina po okončanju rata, prevagnuti nad apelantovim interesom da ostvari svoje pravo na povratak u svoj dom koje je i temeljni cilj Općeg okvirnog sporazuma. Prema tomu, miješanje u apelantovo pravo na imovinu nije bilo proporcionalno opravdanom cilju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 102/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 30/04; upravni postupak i upravni spor za povrat u posjed stana**

■ Na apelanticu je prenesen prevelik teret, te, stoga, miješanje u njezino pravo na imovinu nije zadovoljilo uvjet proporcionalnosti, na temelju činjenice što ne egzistiraju relevantni registri nekretnina u koje bi trebala upisati svoje pravo vlasništva na predmetnom poslovnom prostoru da bi uživala vlasničkopravnu zaštitu. Uspostava registra nekretnina, njihovo održavanje i ažuriranje je obveza države, tako da odgovornost za njihovo nepostojanje ne može biti prenesena na apelantičin teret.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 160/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; parnični postupak radi predaje u posjed poslovnog prostora koji je izvođač radova u međuvremenu prodao trećim osobama a za koji je apelantica isplatila kupoprodajnu cijenu**

■ Utvrđeno pravo vlasnika zgrade, koja je na temelju rješenja nadležnog tijela uprave uklonjena zbog dotrajalosti ili srušena uslijed više sile, da ima prvenstveno pravo korištenja zemljišta radi građenja pod danim urbanističkim uvjetima, proporcionalno cilju koji se želi postići, a to je omogućavanje vlasniku ponovne izgradnje imovine. Ovo ne može predstavljati pretjeran teret za drugu stranu tim prije što se ovo pravo utvrđuje u postupku pred tijelom uprave, odnosno sudom, pa objema stranama na raspolaganju stoje adekvatna pravna sredstva i proceduralne garancije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 127/02 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; upravni postupak utvrđivanja prvenstvenog prava korištenja gradskog građevinskog zemljišta**

■ Ustavni sud zaključuje da je uspostavljena pravična ravnoteža između zaštite imovine i zahtjeva općeg interesa. Slijedi da novčana kazna nije proizvoljna i da nije povrijeđeno pravo apelanata na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka broj U 65/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 60/04; prekršajni postupak zbog počinjenog carinskog prekršaja**

■ Nema povrede prava na imovinu vlasnika kuće u kojoj je jedan od stanova opterećen stanarskim pravom kada vlasnici nisu ograničeni u mogućnosti da koriste svoju imovinu do te mjere da bi postojao nepravičan odnos između zahtjeva da se zaštiti to njihovo pravo i općeg interesa da se zaštiti zakoniti korisnik dijela te imovine, sve dok postoji valjan pravni temelj za to korištenje.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 647/04 od 29. rujna 2004. godine, stavak 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 8/05; građanski postupak koji se tiče zahtjeva vlasnika za iseljenje iz dijela kuće osoba koje u njemu žive na temelju ugovora o korištenju; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Nije proporcionalno miješanje u apelantovo pravo na imovinu obzirom na odluku Vrhovnog suda kojom su poništene nižestupanjske odluke kojima je udovoljeno apelantovom tužbenom zahtjevu da mu se na osnovi financiranja izgradnje prizna pravo vlasništva na dijelu imovine.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 230/03 od 30. studenog 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 15/05; parnični postupak za utvrđivanje prava vlasništva na dijelu kuće u čiju je izgradnju apelant ulagao materijalna sredstva; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Zakonska odredba prema kojoj osiguranici koji su ostvarili pravo na razmjerni dio mirovine po međunarodnim sporazumima ostvaruju svoja prava sukladno tim sporazumima i nisu obuhvaćeni odredbama zakona o utvrđivanju minimalnih primanja, razmjerna je cilju poštivanja tih sporazuma i opsega na temelju njih stečenih prava, te u konkretnom slučaju ne predstavlja prevelik teret za apelanta u usporedbi sa ostalim umirovljenicima.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 830/04 od 28. siječnja 2005. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 48/05; postupak utvrđivanja razmjernog dijela prijevremene starosne mirovine na temelju ukupnog mirovinskog staža ostvarenog u inozemstvu, sukladno međunarodnom ugovoru; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Ustavni sud smatra da odredba članka 30. Zakona o stambenim odnosima, koju su sudovi primijenili prigodom donošenja pobijanih presuda, ima cilj uspostavu pravne sigurnosti kako bi se faktično stanje protekom određenog vremena priznalo kao pravno stanje. Stoga, Ustavni sud smatra da pobijanim presudama nije stavljen pretjeran teret na apelanta, ako se uzme u obzir da apelant dulje od osam godina nije poduzimao nikakve radnje s ciljem ostvarivanja svoga prava.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 221/04 od 12. travnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/05; apelant nije**

pokrenuo postupak za iseljenje bespravnog korisnika u smislu članka 30. Zakona o stambenim odnosima

■ Ne postoji povreda prava na imovinu u slučaju kada redoviti sudovi, pravilnom primjenom relevantnih odredaba materijalnog prava, odbiju apelantov zahtjev zbog zastare njegove tražbine... Ovakva ograničenja su u ovoj i sličnim situacijama potrebna radi pravne sigurnosti i ispravnog funkcioniranja pravnog sustava. Ova ograničenja su opravdana i proporcionalna cilju koji se želi postići.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 487/04 od 18. svibnja 2005. godine, st. 27-29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; građanski postupak, naknada materijalne štete; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Odluka redovitog suda da apelant preda prijeporno zemljište vlasnicima ne stavlja pretjerani pojedinačni teret na apelanta u usporedbi sa javnim interesom koji se želi ostvariti (omogućavanje vlasnicima, *in abstracto*, korištenja prava i ovlaštenja u odnosu na stvari, sukladno javnom poretku), čime je postignuta pravična ravnoteža između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva za zaštitu temeljnih prava pojedinca. Zato, ovo uplitanje u apelantova imovinska prava je opravdano i sukladno članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 523/04 od 18. svibnja 2005. godine, stavak 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 67/05; predaja nekretnina u posjed vlasnicima; nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Odbijanje apelantovog zahtjeva da mu se isplati ugovoreni iznos rezultat je uzajamne uvjetovanosti obveze jedne i druge ugovorne strane, pa ako nije došlo do zastupanja, ispunjenja obveze jedne strane, nije nastala niti obveza za ispunjenje druge strane. Odredba članka 99. stavak 1. Zakona o obligacijskim odnosima ne stavlja na apelanta „poseban i pretjeran“ teret, u odnosu na drugog sudionika u postupku, tim prije što je apelant odvjetnik, dakle, osoba koja je stručna i koja je upoznata sa Zakonom, te da je primjena ovakve mjere proporcionalna legitimnom cilju koji se želi postići ovim zakonom, kao i da je uspostavljena pravična ravnoteža između zaštite apelantovog prava na imovinu i općeg interesa.

• **Odluka o meritumu broj AP 951/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06; parnični postupak radi naplate naknade po ugovoru o poslovnoj suradnji**

■ U slučaju kada je apelantici ostavljena mogućnost da koristi predmetni put na isti način na koji ga koristi i tuženi, to jeste otključavanjem i zaključavanjem mobilnog stupa, te kada ima mogućnost koristiti i drugi prilaz, nije narušena pravična ravnoteža između apelantičinog interesa, s jedne strane, i interesa tuženog i javnog interesa Općine Tuzla, s druge strane.

• **Odluka o meritumu broj AP 1039/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 4/06**

■ Nema povrede prava na imovinu kada je apelant, zbog propusta da tužbu povuče odmah nakon izvansudbene isplate štete tuženog, obvezan tuženom platiti sudbene troškove nastale nakon isplate, budući da je miješanje u njegovo pravo na imovinu propisano zakonom, da ima legitiman cilj od općeg interesa, te da je pobijanom odlukom postignuta pravična ravnoteža između zaštite apelantovog prava i općeg interesa.

• **Odluka o meritumu broj AP 950/05 od 16. rujna 2005. godine, stavak 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/06**

■ Zakonska odredba, prema kojoj je osoba u čiju se korist zahtijeva upis promjene korisnika u katastarskom operatu dužna priložiti ispravu u kojoj zemljište mora biti označeno prema podacima iz premjera i katastra zemljišta, razmjerna je cilju vođenja jednoobrazne evidencije po jedinstvenom sustavu katastra zemljišta, te u konkretnom slučaju ne predstavlja prevelik teret za apelanta u usporedbi sa ostalim osobama koje zahtijevaju upis promjene korisnika u katastarskom operatu.

• **Odluka o meritumu broj AP 956/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 20/03; upravni postupak radi uknjižbe prava na nekretninama u zemljišnim knjigama**

■ Kada se Zakonom o odgađanju od izvršenja sudbenih odluka na teret proračuna Republike Srpske odgađa izvršenje pravomoćnih presuda, postoji kršenje prava na imovinu iako odgađanje izvršenja ima legitiman cilj od javnog interesa, ali uporabljena sredstva nisu proporcionalna tome cilju, odnosno nije uspostavljena „pravična ravnoteža“ između zahtjeva od općeg ili javnog interesa i zahtjeva da se zaštititi pravo pojedinca na imovinu.

• **Odluka o meritumu broj AP 487/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 412, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 39/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 557/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 192. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06;**

• **Odluka o meritumu broj AP 704/05 od 9. svibnja 2006. godine, stavak 743, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 47/06**

■ Donošenjem presude o podjeli zajedničke imovine na apelanticu nije prenesen neprimjereno opsežan teret u odnosu na drugog sudionika u postupku. Sasvim neutemeljeno i potpuno nepravično bi bilo očekivati da apelantica uživa šira imovinska prava od drugog sudionika u postupku zbog razloga na koje se poziva u apelaciji.

• **Odluka o meritumu broj AP 803/05 od 9. veljače 2006. godine, stavak 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 41/06**

■ Nema povrede prava na imovinu kada prigodom realizacije novčanih tražbina sudbenim putem nastupi zastara tražbina, jer su apelanti propustili poštivati zakonom propisane rokove.

• **Odluka o meritumu broj AP 951/05 od 9. veljače 2006. godine, stavak 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 43/06**

■ Ne postoji povreda prava na imovinu u slučaju kada redoviti sudovi, pravilnom primjenom relevantnih odredaba materijalnog prava, utvrde da je apelantica priznanjem duga prekinula zastaru tražbine, koju je tužitelj u sudbenom postupku potraživao od apelantice, jer je takvo lišavanje imovine u javnom interesu ostvarivanja pravne sigurnosti i ispravnog funkcioniranja pravnog sustava, a ova ograničenja imovinskih prava su opravdana i proporcionalna cilju koji se želi postići.

- **Odluka o meritumu broj AP 288/05 od 9. veljače 2006. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 37/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 325/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 562/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06**

■ Miješanje u apelantovu imovinu je bilo proporcionalno i postoji fer balans između zahtjeva za opći interes zajednice i apelantovog interesa obzirom da je apelant svojevrijem pristao da predmetni pravni posao bude osiguran bezuvjetnom garancijom iz članka 1087. Zakona o obligacijskim odnosima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 912/04 od 1. travnja 2006. godine, stavak 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06**

■ Odluke kojim se nalaže apelantu da napusti uzurpirano državno zemljište donesene su u javnom interesu i načelo proporcionalnosti je zadovoljeno, jer je apelant svojim ponašanjem prouzročio radnju oduzimanja uzurpiranog zemljišta od države, zbog čega se ne može izvesti zaključak da je država stavila neprimjeren teret gubitka imovine bez naknade na samog apelanta.

- **Odluka o meritumu broj AP 706/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 57/06**

■ Obustava izvanparničnog postupka za određivanje naknade za oduzetu imovinu, pokrenutog po zahtjevu apelanata, kako je to određeno posebnim zakonom Visokog predstavnika za BiH, ne stavlja na apelante „poseban i pretjeran“ teret, te je primjena ovakve mjere proporcionalna legitimnom cilju koji se želi postići ovim zakonom. Stoga, u konkretnom slučaju uspostavljena je pravična ravnoteža između zaštite prava apelanata na imovinu i općeg interesa, odnosno u ovoj situaciji nije na apelante prenesen neprimjeren teret radi ostvarenja zakonitog cilja.

- **Odluka o meritumu broj AP 805/05 od 9. svibnja 2006. godine, stavak 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 77/06**

■ Postoji povreda prava na imovinu kada je presudom suda, na temelju primjene zakonske odredbe o ograničenom vremenskom roku u kojem se može podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava, na apelanticu prenesen nerazmjerno velik teret potpunog gubitka invalidnine, koju je kao civilna žrtva rata i trajni invalid već stekla i uživala dulje razdoblje, čime je na njezinu štetu poremećen pravičan proporcionalan odnos između javnog interesa koji se želi postići i zaštite temeljnih prava pojedinca.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 450/06 od 5. travnja 2007. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 70/07; gubitak invalidnine zbog primjene zakonskih odredaba o vremenskom roku za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ Gubitak apelantičinog već stečenog prava zbog neispunjavanja uvjeta, odnosno propuštanja roka koji je tek naknadno propisan i koji je nakon njegovog zakonskog propisivanja praktično nemoguće ispuniti, svakako predstavlja pretjeran i neproporcionalan teret za apelanticu u odnosu na javni interes koji štiti navedena zakonska odredba, što uključuje i narušavanje pravne sigurnosti kao elementa ustavnog načela vladavine prava o čemu su trebali voditi računa Federalno ministarstvo i Kantonalni sud prigodom odlučivanja o apelantičinom zahtjevu.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 133/06 od 13. rujna 2007. godine, stavak 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 12/08; pravo na obiteljsku invalidninu; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

■ U konkretnom slučaju došlo je do miješanja u apelantovo pravo na imovinu, u smislu njegovog lišavanja, a na temelju članka 5. stavka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju odluka Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica („Službeni glasnik RS“ broj 65/01), prema kojem se zahtjev za izvršenje odluke Povjerenstva, kojom se potvrđuje stanarsko pravo i dodjeljuje pravo na povrat stana, mora podnijeti u roku od osamnaest mjeseci od dana donošenja odluke Povjerenstva. Ustavni sud smatra da se radi o zakonskoj odredbi koja ne ispunjava uvjet proporcionalnosti javnog interesa i interesa osoba koje se nalaze u situaciji kao što je apelantova, pa postoji povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1524/06 od 11. studenog 2007. godine, stavak 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 49/08; izvršenje odluka CRPC-a, kvaliteta zakona; utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Kontrola korištenja

■ U situaciji kada redoviti sudovi svojim odlukama apelantu, kao tuženom u parnici, nalože da se uzdrži od uznemiravanja tužiteljice u posjedu dijela puta radi prolaza, ne radi se o lišavanju, nego o kontroli korištenja imovine u smislu značenja stavka 2. članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Obzirom da je kontrola korištenja utemeljena na zakonu, da nije protivna javnom interesu i da je proporcionalna cilju kojem se teži, nema povrede prava na imovinu.

• **Odluka broj U 74/03 od 24. listopada 2003. godine, st. 35. i 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 3/04**

■ U okviru načela kontrole korištenja imovine iz stavka 2. članka 1. Protokola broj 1, razmatrano je pitanje zastare tražbine pri čemu se Ustavni sud pozvao na praksu Europskog povjerenstva za ljudska prava (aplikacija broj 13674/88 od 14. travnja 1989, u predmetu *Cyril Albert Warner v. VB*), prema kojoj, u okviru ograničenja glede ostvarivanja građanskih prava, spada i mogućnost prigovora zastare tužbenih zahtjeva. Zaključeno je da nije bilo povrede ovog prava obzirom da su sudovi pravilno računali rok zastare.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1/03 od 15. lipnja 2004. godine, st. 23-31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 34/04; naplata komunalnih usluga**

■ Faktične statusne promjene nisu praćene adekvatnim pravnim postupcima sukladno važećem zakonu kojim se uređuje ta materija, pa se tuženi ne može osloboditi obveze da plati osiguravajući iznos apelantu. Takav zakon mora biti sukladan standardima članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i nitko se ne može osloboditi svojih obveza samo zbog toga što faktične promjene za koje je odgovoran nisu pravno regulirane, a što je bilo obvezno, između ostalog, radi sigurnosti zainteresiranih trećih osoba.

• **Odluka o meritumu broj AP 1115/04 od 17. studenog 2005. godine, st. 32. i 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 25/06**

Osiguravanje plaćanja poreza, doprinosa i kazni

■ Utvrđeni porez na promet sa kaznenom kamatom koji apelant mora platiti predstavlja apelantovu imovinu, a pobijanim odlukama nije povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu, jer utvrđeni porez na promet sa kaznenom kamatom ima zakonsku osnovu, propisan je i utvrđen u javnom interesu, te nije narušeno načelo proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja kojem se teži.

• **Odluka o meritumu broj AP 1131/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 17/06**

Члан 3 Протокола број 1 уз ЕК **– Право на слободне изборе – уопштено/обим заштите**

■ Члан 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију не примјењује се само на директне изборе већ и на индиректне, тј. посредне изборе за законодавни орган... односно не искључује посредне изборе, те да људи могу слободно да изражавају своје мишљење о коначном саставу законодавних органа и путем посредних избора. Такође, Уставни суд сматра да Европски суд за људска права, ни у једној својој одлуци, није показао намјеру да искључи систем индиректних избора из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 35/03 од 28. јануара 2005. године, став 46, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 30/05**

■ Кажњавање апеланта за повреду правила у изборном процесу није имало утицаја на остваривање апелантовог права на избор за законодавне органе.

• **Одлука о меритуму број АП 952/05 од 8. јула 2006. године, став 30, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 87/06; прекршајни поступак против политичке партије због повреде правила изборног процеса**

Ограничења права

■ Нема повреде члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када се апелант жали, у суштини, на одређени изборни систем због ког нису његови кандидати изабрани у законодавни орган.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 35/03 од 28. јануара 2005. године, ст. 47-51, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 30/05**

Члан 1 Протокола број 4 уз ЕК **– забрана дужничког затвора**

■ Нема кршења права из члана 1 Протокола број 4 уз Европску конвенцију када је апелант осуђен на казну затвора због извршења кривичног дјела које је у вези са неком његовом уговорном обавезом, а не због неиспуњења уговорне обавезе као такве.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 954/06 од 5. априла 2007. године, став 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 70/07; нема повреде члана 1 Протокола број 4 уз Европску конвенцију**

Члан 2 Протокола број 7 уз ЕК **– право на жалбу у кривичним стварима**

Осуда након ослобађајуће пресуде у 1. инстанци

■ Према члану 2 став 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију, као изузетак од општег правила да у кривичним стварима осуђени морају да имају право жалбе, предвиђена је могућност изрицања осуђујуће пресуде без права на жалбу осуђеног уколико је осуђујућу пресуду донио у првом степену највиши суд или на основу жалбе на ослобађајућу пресуду. Како се у конкретном случају ради, управо, о доношењу осуђујуће пресуде којом је, на основу изјављене жалбе Тужилаштва БиХ, укинута ранија ослобађајућа пресуда, те како се ради о Суду БиХ који је, с обзиром на стварну надлежност у конкретном случају, највиши суд у Босни и Херцеговини, Уставни суд закључује да апеланткињина немогућност подношења жалбе против такве пресуде у овом случају није противна принципу Европске конвенције с обзиром на изузетак предвиђен чланом 2 став 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију.

• Одлука о допустивости и меритуму број АП 2281/05 од 6. јула 2007. године, став 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 79/07

Члан 3 Протокола број 7 уз ЕК **– накнада за погрешну пресуду**

■ Нема повреде права на накнаду за погрешну осуду из члана 3 Протокола број 7 уз Европску конвенцију у случају када је апеланту, након доношења ослобађајуће пресуде у кривичном поступку, посебним рјешењем, примјеном принципа слободне процјене, одобрена накнада за трошкове тог кривичног поступка.

• Одлука о меритуму број АП 807/04 од 13. септембра 2005. године, став 31, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 3/06; *накнада трошкова одбране, накнада за погрешну осуду; нема повреде члана 3 Протокола број 7 уз Европску конвенцију*

Члан 4 Протокола број 7 уз ЕК **– право да се не буде суђено или кажњено двапут по истом предмету**

■ Није прекршен принцип *ne bis in idem* у случају када се раније пресуде у поступку супсидијарних тужилаца у својству осумњичених и оспорене осуђујуће пресуде против апеланта не односе на исто лице.

• **Одлука о допуствости и меритуму број АП 1828/06 од 4. октобра 2008. године, став 33, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 99/08; кривични поступак; произвољност, *ne bis in idem*; нема повреде члана 4 Протокола број 7 уз Европску конвенцију**

Допуствост

Изузетна допуствост

■ Израз „пресуда“, у контексту апелационе надлежности Уставног суда из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, мора да се широко тумачи. Тај израз не треба само да укључује све врсте одлука и рјешења већ и недостатак доношења одлуке када се за такав недостатак утврди да је неуставан.

• **Одлука број У 23/00 од 2. фебруара 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 10/01; Одлука о меритуму број АП 1404/05 од 9. маја 2006. године, став 19, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 68/06; управни поступак, враћање стана у посјед**

■ Имунитет је важно претходно питање које се разматра посебно од цјелокупног кривичног поступка, с обзиром на то да је из одредби Закона о имунитету видљиво да, уколико се истакне приговор имунитета, надлежни судови прво треба да донесу одлуку о том питању. Када се једном ријешити питање имунитета, оно више не може да се поставља у одређеном кривичном поступку. Стога, Уставни суд сматра да се стандарди права на правичан поступак односе и на поступак у ком се одлучује о праву на имунитет, јер уколико се одбије приговор имунитета и настави са кривичним поступком, питање имунитета више не може да се истиче. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су предметне апелације допустиве, иако још увијек није донесена коначна одлука о питању кривице апеланата у односним кривичним предметима ..... Имајући у виду наведено, те посебно новонасталу правну ситуацију, Уставни суд закључује да се предметне апелације не могу да ријеше у складу са праксом из одлука Уставног суда у предметима бр. У 59/01, У 60/01 и У 61/01.

• **Одлука о допуствости и меритуму број АП 58/03 од 29. октобра 2004. године, став 26, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“**

број 11/05; питање допустивости у вези са одлучивањем о имунитетима, промјена правног става у вези са допустивости

■ Уставни суд може изузетно да разматра апелацију и када нема одлуке надлежног суда уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода које штити Устав Босне и Херцеговине или међународна документа која се примјењују у Босни и Херцеговини.

• **Одлука о меритуму број АП 542/04 од 13. октобра 2005. године, став 33, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/06;** дужина трајања поступка поништења уговора о поклону; утврђена повреда члана 6 Европске конвенције и члана II/3е) Устава БиХ

■ Уставни суд није надлежан да преиспитује појединачне одлуке Високог представника, али је, у границама своје надлежности које произилазе из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, надлежан да размотри да ли су апеланти против одлука Високог представника имали на располагању дјелотворан правни лијек којим би оспорили наведене одлуке, а у смислу члана 13 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 953/05 од 8. јула 2006. године, став 40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 20/07;** смјењивање званичника од Високог представника

***Prima facie* (очигледно) неоснована**

■ Право на амнестију није обухваћено „пописом“ права у члану II/3 Устава Босне и Херцеговине, која су гарантована свим лицима у Босни и Херцеговини, нити је одлучивање о амнестији обухваћено одредбама члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине о „праву на правично суђење“. Право на амнестију као такво није предвиђено ни Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима.

• **Рјешење број У 44/03 од 23. септембра 2003. године, став 14, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 39/03**

■ У конкретном случају, апелант није презентовао, нити навео нити један доказ о томе у чему се огледа наводна повреда уставних права коју су учинили нижестепени судови, осим што се на њих паушално позвао. Уставни суд не испитује повреде уставних права *ex officio*.

• **Одлука о допустивости број АП 589/03 од 11. фебруара 2004. године**

■ Апелација је очигледно неоснована ако не садржи било који *prima facie* основ о повреди Уставом Босне и Херцеговине заштићеног права или слобода. То је случај ако, на примјер, апелант није доставио доказе на којима се заснива апелација, или ако из чињеничног стања апелације јасно произилази да није дошло до повреде.

• **Одлука о допустивости број У 9/03 од 23. априла 2004. године, став 13, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 38/04**

■ Апелација је очигледно (*prima facie*) неоснована када се наводи о дискриминацији не односе на апеланта, него на друга лица.

• **Одлука о допуствости и меритуму број АП 531/04 од 27. маја 2005. године, став 21, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 67/05; девизна штедња**

■ Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањка доказа који довољно јасно показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа, те ако није довољно поткријепљена и ако нема изгледа на успјех.

• **Одлука о допуствости број АП 700/04 од 15. јуна 2005. године, став 13; апеланткиња се жали на повреду члана 3 Европске конвенције у вези са одлуком ВСТС о престанку мандата судије**

■ Закључено је да је апелација *prima facie* неоснована у поступку у ком суштина уставноправног спора лежи у одговору на питање да ли се у конкретном случају, у рјешавању питања постојања, односно укидања имунитета апеланту, могао да примијени Закон о Високом судском и тужилачком савјету Федерације Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 68/03 од 22. јула 2005. године**

■ У конкретном случају апелант оспорава рјешење о продужењу притвора и позива се на право из члана 13 Европске конвенције у вези са правом из члана 5 Европске конвенције, истичући да му је оспореним рјешењем „ускраћено право на правни лијек“. Међутим, апелант је пропустио да изјави жалбу на првостепено рјешење које оспорава, што значи да је у закону предвиђено правно средство за испитивање законитости притвора, али да га апелант, иако је о томе био поучен, није користио. Због тога, Уставни суд је апелантове наводе о кршењу права на ефективан правни лијек из члана 13 Европске конвенције одбацио као очигледно (*prima facie*) неосноване.

• **Одлука о допуствости број АП 1346/05 од 13. јула 2005. године, став 5**

■ Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањкају *prima facie* докази који довољно јасно показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа (види, Европски суд, *Vanek против Словачке*, пресуда од 31. маја 2005. године, апликација број 53363/99, и Уставни суд, Одлука број АП 156/05 од 18. маја 2005. године), ако чињенице у односу на које се подноси апелација очигледно не представљају кршење права које апелант наводи, тј. ако апелант нема „оправдан захтјев“ (види, Европски суд, *Mezőtúr-Tiszazugi Vízgazdálkodási Társulat* против Маџарске, пресуда од 26. јула 2005. године, апликација број 5503/02), као и кад се утврди да апелант није „жртва“ кршења Уставом заштићених права.

• **Одлука о допуствости број АП 808/04 од 17. новембра 2005. године, став 10; апелант се позива на повреду права из члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на процедуру која се тиче преузимања истраге; апелација очигледно неоснована**

■ Апелант нема „оправдан захтјев“ у односу на члан 6 став 1 Европске конвенције уколико се позива на повреду процедуре у којој није утврђивана основаност кривичне оптужбе против њега.

• **Одлука о допустивости број АП 808/04 од 17. новембра 2005. године, став 12;** апелант се позива на повреду права из члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на процедуру која се тиче преузимања истраге; апелација очигледно неоснована

■ У конкретном случају одлука коју је оспорио апелант нема карактер управног акта против ког може да се покрене управни спор, а којим би државни орган у вршењу јавних овлашћења ријешило о извјесном праву или обавези одређеног појединца у каквој управној ствари. Стога, оспорена одлука очигледно не представља кршење права које апелант наводи, односно да апелант нема „оправдан захтјев“.

• **Одлука о допустивости број АП 2099/05 од 17. новембра 2005. године, став 8**

■ У случају када апелант, осим паушалног навода, не понуди нити један аргуменат или доказ да се у конкретном случају ради о повреди права на забрану дискриминације, а из апелације и достављаних докумената није очигледно да постоји нешто што указује да апелант има „оправдан захтјев“ који покреће питање повреде наведеног права, произилази да су апелантови наводи о кршењу права из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине очигледно (*prima facie*) неосновани.

• **Одлука о меритуму број АП 257/05 од 20. децембра 2005. године, став 17, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 37/06**

■ Апсолутно је немогуће ограничити слободу мисли у смислу члана 9 Европске конвенције и, према томе, начинити повреду овога права у случају прекорачења ових ограничења. С друге стране, када су мисли изражене, односно када су напустиле човјеков интерни свијет, могуће је ограничити право на слободу мисли. У том случају, према томе, долази до ограничавања права на слободу изражавања које је заштићено чланом 10 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 913/04 од 20. децембра 2005. године, ст. 21 и 23, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 41/06**

■ У конкретном случају апелант оспорава утврђено чињенично стање, примјену материјалног права и сугерише закључке супротне од оних за које се суд определијелио. Међутим, апелант не нуди доказе или чињенице из којих би довољно јасно произашао закључак да су повреде права које наводи и стварно могуће, па, стога, те повреде не изгледају вјероватне због чега је апелација очигледно неоснована.

• **Одлука о допустивости број АП 1114/05 од 9. фебруара 2006. године, став 13;**

• **Одлука о допустивости број АП 1079/05 од 13. јуна 2006. године, став 8;**

• **Одлука о допустивости број АП 1138/05 од 27. јуна 2006. године, ст. 11 и 12;**

• **Одлука о допустивости број АП 1126/05 од 12. септембра 2006. године, ст. 10 и 11**

■ Имајући у виду да је неспорно да у предметном стану апелант никад није живио, односно да он није био његов дом, нити његова имовина, апелант нема „оправдан захтјев“ да се позива на повреду права на повратак избјеглица и расељених лица у односу на онемогућавање да се усели у предметни стан и да закључи уговор о његовом коришћењу, с обзиром на то да Устав Босне и Херцеговине то право гарантује само оним избјеглим и расељеним лицима која се враћају у своје домове, односно која траже поврат своје имовине.

• **Одлука о допуствости број АП 1035/05 од 12. априла 2006. године, став 14**

■ У конкретном случају неспорно је да апелант није поступио по налогу Основног суда, те уредио предметну тужбу у складу са одредбама члана 53 Закона о парничном поступку, што је представљало предуслов за даље вођење поступка. Стога, апелант нема „оправдан захтјев“ да се позива на повреду права на имовину с обзиром на то да је својим пропустом, да уреди предметну тужбу у складу са релевантним одредбама Закона о парничном поступку, узроковао да Основни суд донесе рјешење којим се сматра да је његова тужба повучена.

• **Одлука о допуствости број АП 1063/05 од 12. априла 2006. године, став 7**

■ Када апелант не нуди чињенице и доказе који би могли да опрадају тврдњу да постоји повреда уставних права на које се позива, због чега нема елемената који *prima facie* указују да је кршење уставних права и права из Европске конвенције могуће, те да би било потребно мериторно испитивање, апелацију треба одбацити као очигледно неосновану.

• **Одлука о допуствости број АП 949/05 од 9. маја 2006. године, став 17;**

• **Одлука о допуствости број АП 1067/05 од 20. октобра 2006. године, став 10;**

• **Одлука о допуствости број АП 1918/05 од 13. октобра 2005. године, став 10**

■ Приговори у погледу кршења уставних права се морају бар у својој суштинској форми покренути у претходним фазама поступка, уколико се такви приговори желе са успјехом користити пред Уставним судом. С обзиром на то да у конкретном случају апелант наведене приговоре први пут истиче у апелацији пред Уставним судом, такви приговори су очигледно *prima facie* неосновани, те се неће улазити у њихово даље испитивање.

• **Одлука о допуствости број АП 1244/05 од 9. маја 2006. године, став 8**

■ Поводом наведеног кршења права на имовину апеланткиња се не позива ни на један од принципа из ових чланова, нити наводи у чему се састоји повреда права на имовину. Паушалне изјаве да се ради о повреди права на имовину нису ни на који начин поткријељене чињеницама или доказима и на тај начин учињене вјероватним, па је апелација у односу на ове наводе очигледно неоснована.

• **Одлука о допуствости број АП 1048/05 од 9. маја 2006. године, став 12;**

• **Одлука о допуствости број АП 968/05 од 13. јуна 2006. године, став 9;**

• **Одлука о допуствости број АП 1055/05 од 20. септембра 2006. године, став 12;**

• **Одлука о допуствости број АП 1130/05 од 9. маја 2006. године, ст. 7 и 8**

■ Период од једанаест мјесеци у ком Основни суд није донио одлуку о апелантовој тужби, поготову што се не ради о предмету који је по закону хитан, није неразумно дуг период, тако да апелант у овом случају нема „оправдан захтјев“, јер не постоји кршење Уставом заштићеног права на суђење у разумном року.

- **Одлука о допуствости број АП 1081/05 од 27. јуна 2006. године, став 11;**
- **Одлука о допуствости број АП 1120/05 од 9. маја 2006. године, став 9;**
- **Одлука о допуствости број АП 1553/05 од 12. априла 2006. године, став 7;**
- **Одлука о допуствости број АП 1997/05 од 16. јануара 2007. године, став 8**

■ Заступање апеланта у својству оштећеног у кривичном поступку, ког заступа изабрани пуномоћник, искључиво је била његова диспозиција, а никако обавеза, због чега не постоји обавеза редовног суда да захтјев у погледу трошкова који нису нужни издаци уноси у изреку рјешења. Суд је о њима расправио у образложењу рјешења, навео разлоге због којих трошкови у виду награде апелантовом пуномоћнику нису досуђени, а тиме није умањен значај поднесеног захтјева, јер је о њему ријешено судском одлуком. Стога, нема ништа што би у конкретном случају указало на то да су материјалноправни прописи произвољно или неправично примјењени на апелантову штету, те су очигледно (*prima facie*) неосновани.

- **Одлука о допуствости број АП 1110/05 од 13. јуна 2006. године, ст. 9 и 10**

■ Неподношењем предлога за извршење у складу са чланом 36 Закона о извршном поступку (уз предлог није достављена извршна исправа, предлог није поднесен у довољном броју примјерака и предлог није садржавао начин наплате дуга од извршеника), апеланткиња је допринијела да предметно извршење још увијек није окончано према стању списка апелације. Стога, апеланткиња нема „оправдан захтјев“, односно није учинила вјероватним на било који начин да је Општински суд одбијао да поступи по њеном предлогу за извршење и да није у могућности да изврши правоснажну пресуду којом су утврђена њена грађанска права, те је, зато, и њена апелација очигледно (*prima facie*) неоснована у дијелу који се односи на неизвршење пресуде.

- **Одлука о допуствости број АП 1344/05 од 12. септембра 2006. године, ст. 11 и 12**

■ У конкретном случају не постоји ништа што показује да су затворске власти пропустиле да спроведу рутинско надгледање затвора и стања затвореника. Ништа у овом предмету не указује да су затворске власти знале да постоји ризик за живот затвореника и да га је, према томе, требало надгледати више него друге затворенике. Исто тако, ништа није указивало да затвореник има менталне проблеме који могу да ескалирају до тога да узима превелике дозе лијекова што ће довести до затвореникове коме и, најзад, до његове смрти. Коначно, затворске власти су хитно реаговале кад су се ти ризици испољили и показали, па су га упутили у одговарајућу здравствену установу. И, најзад, све ове чињенице

указују да сродници именованог, дакле апелант, нису навели друкчије доказе и наводе који оповргавају ове налазе до којих је дошао Уставни суд.

• **Одлука о допустивости број АП 2171/05 од 21. децембра 2006. године, став 11**

■ Из апелације и оспорених пресуда несумњиво произилази да је апелант у конкретној правној ствари био у улози тужиоца, који је тражио заштиту од наводне клевете, што значи да тужбени захтјев није био управљен против апеланта због неког његовог изражавања. Како члан 10 Европске конвенције штити слободу изражавања, а став 2 овог члана регулише у којим случајевима та слобода може да буде ограничена, Уставни суд сматра да апелант није био „жртва“ кршења члана 10 Европске конвенције због чега је и у овом дијелу апелација очигледно (*prima facie*) неоснована.

• **Одлука о допустивости број АП 95/06 од 6. марта 2007. године, став 21**

■ У конкретном случају апелант је пропустио да покрене парнични поступак пред надлежним судовима у вези са поништењем извршене трансакције вриједносним папирима. Комисија за вриједносне папире и Врховни суд нису надлежни за ово питање. Другим ријечима, Комисија и Врховни суд нису арбитрарним тумачењем прописа ускратили апеланту могућност да дође до мериторне одлуке, којом би се поништила спорна трансакција вриједносним папирима. Сходно томе, апелант није дошао до „коначне“ мериторне одлуке у смислу принципа исцрпљивања правних лијекова.

• **Одлука о допустивости број АП 989/06 од 27. фебруара 2008. године, став 18;** *тумачење релевантних прописа; апелација је разматрана у односу на апелантове наводе и одбачена као очигледно неоснована иако се чини да је ријеч о недопустивој апелацији због неисцрпљивања правних лијекова*

■ Апелант нема „оправдан захтјев“ који покреће питања из Устава БиХ у случају када је пропустио у року предвиђеном Царинским законом да тражи остварење права на поврат плаћене посебне таксе.

• **Одлука о допустивости број АП 59/07 од 11. марта 2008. године, ст. 11-12;** *поврат посебних такси; апелација очигледно неоснована*

■ Уставни суд констатује да у поступању Општинског суда није дошло до злоупотребе или произвољне примјене материјалног права, нити да су постојали други елементи који би указивали да је поступак био неправичан. Напротив, Општински суд је поступао у складу са позитивноправним прописима, а тумачење тих прописа, према мишљењу Уставног суда, не може да се сматра произвољним и не представља кршење уставних права апеланата. Наиме, одредбом члана 1 став 2 ЗИП-а је прописано да се одредбе тог закона не примјењују на поступак извршења прописан посебним законом. С обзиром на то да се Законом о стечајном поступку уређују „услови за отварање стечајног поступка, стечајни поступак, правне посљедице његовог отварања и спровођења“, те „реорганизација стечајног дужника неспособног за плаћање на основу стечајног плана“ (члан 1 Закона), неспорно је да тај закон, у смислу

члана 1 став 2 ЗИП-а, представља „посебан закон“, односно *lex specialis*. Дакле, у ситуацији када је суд утврдио да је над извршеником отворен стечајни поступак, неспорно је да се на апелантова потраживања примјењују одредбе Закона о стечајном поступку, а с циљем намирења његовог потраживања равномјерно са осталим повјериоцима, јер је равномјерно намирење повјерилаца легитиман циљ који се жели постићи, уско повезан са принципом правичности. Дакле, апелантово грађанско право, правоснажно утврђено у судском поступку, биће реализовано у складу са Законом о стечајном поступку.

• **Одлука о допуствости број АП 316/06 од 13. маја 2008. године, став 5; прекид извршног поступка према извршенику због покретања стечајног поступка**

Ненадлежност за одлучивање

■ Одлуке Високог представника о смјени функционера са јавних функција нису “пресуде” у смислу члана VI/36) Устава БиХ, те, стога, Уставни суд нема овлаштења да преиспитује такве одлуке.

• **Рјешење број У 37/01 од 3. новембра 2001. године, став III2**

■ Уставни суд није надлежан да преиспитује одлуке Дома за људска права за Босну и Херцеговину.

• **Одлука број У 13/01 од 31. августа 2001. године**

■ Уставни суд није надлежан за преиспитивање одлука ЦРПЦ-а. Осим тога, Уставни суд не види разлог зашто би овај предмет другачије третирао него у складу са својом досадашњом праксом. Такође, Уставни суд наглашава да је у конкретном случају Федерално министарство одбране поднијело ЦРПЦ-у захтјев за поновно преиспитивање предметне одлуке, о ком ЦРПЦ још није одлучио, као и да не постоји закључак о деложацији који је издао надлежни стамбени орган, којим се апеланту налаже да мора напустити предметни стан.

• **Одлука о допуствости број АП 223/04 од 17. марта 2004. године**

■ У конкретном случају Уставни суд сматра да није надлежан да одлучује о апелацији која је изјављена против информације органа управе, јер она нема својство пресуде бар не у оној мјери да ју је донио „*било који суд у Босни и Херцеговини*“, односно нема својство одлуке у смислу члана 15 став 3 Пословника Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број АП 141/04 од 29. септембра 2004. године**

■ Уставни суд није надлежан да одлучује у предмету у ком је из стања списка и апелантових навода јасно да апелантова намјера није била подношење апелације Уставном суду, већ изјављивање жалбе против одлуке о приговору имунитета у смислу надлежности утврђене одредбама Устава Федерације Босне и Херцеговине и Закона о имунитету Федерације Босне и Херцеговине, али је она, због погрешне правне поуке суда, погрешно упућена Уставном суду.

• **Одлука о допуствости број АП 617/04 од 29. септембра 2004. године, ст. 8 и 9**

■ Уставни суд није надлежан да одлучује о апелацији која је изјављена против јавног огласа, јер он нема својство пресуде, бар не у оној мјери да ју је донио „било који суд у Босни и Херцеговини“, односно нема својство одлуке у смислу члана 15 став 3 Пословника Уставног суда.

• **Одлука о допустивости број АП 704/04 од 14. октобра 2004. године, став 4**

■ Уставни суд нема надлежност за преиспитивање одлука Комисије за имовинске захтјеве с циљем разјашњавања правне позиције релевантне за те одлуке.

• **Одлука о допустивости број АП 1206/05 од 15. јуна 2005. године, став 4;**

• **Одлука о допустивости број АП 1524/05 од 14. марта 2006. године, став 8;**

• **Одлука о допустивости број АП 1827/05 од 20. октобра 2006. године, став 8**

■ Уставни суд није надлежан да одлучује о апелацији која је изјављена против аката који немају својство пресуде бар не у оној мјери да их је донио „било који суд у Босни и Херцеговини“, односно немају својство одлуке у смислу члана 15 став 3 Пословника Уставног суда.

• **Одлука о допустивости број АП 624/04 од 28. јуна 2005. године, став 5;**
управни спор који се тицао промјене намјене пољопривредног земљишта; апелација недопустива због ненадлежности Суда за одлучивање, протекла рока, неисцрпљивања правних лијекова, ratione materiae инкомпатибилности са Уставом

■ Уставни суд нема надлежност да у апелационом поступку разматра да ли неки закон, односно општи акт сам по себи крши нека од уставних права апеланата.

• **Одлука о допустивости број АП 666/04 од 13. септембра 2005. године, став 4;**
апеланти су поднијели апелацију против чл. 1 и 3 Закона о измјенама и допунама Закона о приватизацији државних станова, јер сматрају да они крше њихова права на забрану дискриминације; апелација је недопустива због ненадлежности за одлучивање;

• **Одлука о допустивости број АП 905/08 од 4. септембра 2008. године, став 4**

■ Уставни суд није надлежан да преиспитује одлуке Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица из Анекса 7 Дејтонског мировног споразума, јер Комисија не може да се сматра судом у Босни и Херцеговини зато што врши своје функције ван стандардне судске структуре Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 736/04 од 17. новембра 2005. године, став 6**

■ У конкретном случају Уставни суд није надлежан да одлучује о апелацији којом се не оспорава никаква пресуда суда у Босни и Херцеговини, односно одлука у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда, већ се апелација односи на захтјев за пружање помоћи за изградњу породичне куће порушене у рату.

• **Одлука о допустивости број АП 2077/05 од 17. новембра 2005. године, став 4**

■ Имајући у виду да апелант у апелацији није навео да оспорава наведене пресуде редовних судова, као ни конкретна уставна права за која сматра да су му повријеђена, већ је навео своје незадовољство поступањем послодавца и истакао молбу ради исплате отпремнине, Уставни суд је ову апелацију протумачио на начин да се апелант обраћа директно Уставном суду тражећи да му помогне да му ранији послодавац исплати отпремнину. С тим у вези, наглашава се да, према члану VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд није надлежан за пружање овакве врсте помоћи. Наиме, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

• **Одлука о допуствости број АП 1076/05 од 12. априла 2006. године, став 4**

■ Уставни суд има, између осталог, надлежност из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине према којој „Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини“. У конкретном случају Уставни суд закључује да није надлежан да одлучује о апелацији којом се не оспорава никаква конкретна пресуда суда у Босни и Херцеговини, односно одлука у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број АП 1165/05 од 9. маја 2006. године, став 6;**

• **Одлука о допуствости број АП 1337/05 од 12. септембра 2006. године, став 7;**

• **Одлука о допуствости број АП 1356/05 од 27. јуна 2006. године, став 6;**

• **Одлука о допуствости број АП 1362/05 од 20. септембра 2006. године, став 30**

■ Уставни суд подсјећа на своју надлежаност из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине према којој „Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини“. У конкретном случају Уставни суд сматра да није надлежан да одлучује о жалби на рад тржишних инспектора, јер не постоји пресуда или одлука коју је донио „*било који суд у Босни и Херцеговини*“ да би се онда она могла да оспорава апелацијом.

• **Одлука о допуствости број АП 2243/05 од 20. септембра 2006. године, став 3**

■ Имајући у виду да се у конкретном случају оспорава одлука ЦРПЦ-а донесена након Споразума од 20. маја 2004. године, као што је био случај и у ранијој наведеној Одлуци Уставног суда број АП 2633/05 од 12. априла 2006. године, Уставни суд, у складу са својом ранијом праксом и образложењем из цитиране одлуке, сматра да није надлежан за одлучивање.

• **Одлука о допуствости број АП 1440/05 од 12. септембра 2006. године, став 7;**

• **Одлука о допуствости број АП 1604/05 од 20. септембра 2006. године, ст. 8 и 9;**

• **Одлука о допуствости број АП 1882/05 од 13. октобра 2005. године, ст. 7 и 8**

■ Будући да су одлуке ЦРПЦ-а коначне и обавезујуће, а да, према Споразуму, имају исту правну снагу као и одлуке претходног ЦРПЦ-а, произилази да је уставноправни положај овог ЦРПЦ-а након 20. маја 2004. године остао непромијењен, то је орган *sui generis*, који не може да се сматра судом у Босни и Херцеговини, па, стога, Уставни суд није надлежан да преиспитује његове одлуке, јер ЦРПЦ врши своје функције ван стандардне судске структуре Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости АП 2346/07 од 13. септембра 2007. године, став 14**

■ У случају у ком апелант наводи само повреду одредби Устава Федерације Босне и Херцеговине, Уставни суд није надлежан за одлучивање о поднесеној апелацији, јер она, у смислу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, не покреће питања „која су садржана у овом уставу“.

• **Одлука о допуствости број АП 1006/06 од 13. децембра 2007. године, став 10**

■ Уставни суд је у својој сталној пракси наглашавао да нема надлежност да преиспитује одлуке Дома и Комисије за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине. Овај правни став може да се усвоји и у вези са одлукама Уставног суда које је донио у предметима изворно запримљеним код бившег Дома (означених као „СН“). .... Иако се формалноправно ради о одлукама Уставног суда, ове одлуке се утолико разликују од „убичајених“ предмета и одлука Уставног суда зато што се оне третирају по Анексу 6 уз Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини, што Уставни суд поступа по посебним Правилима процедуре, те зато што за њих важи иста пракса Уставног суда као да се ради о одлукама Дома, тј. Комисије за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2479/07 од 25. јануара 2008. године, став 12**

Одустанак од апелације

■ У случају када апелант одустане од поднесене апелације, апелација ће се одбацити као недопуштена.

• **Одлука о допуствости број У 48/03 од 30. јуна 2004. године, став 13**

Протек рока

■ Коришћењем захтјева за ванредно ублажавање казне и захтјева за понављање поступка, као неефективних правних лијекова, апелант је поднио апелацију након што је протекао рок за подношење апелације предвиђен Пословником Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број У 20/03 од 17. марта 2004. године, став 9 и даље;**

• **Одлука о допуствости број АП 1053/05 од 28. јуна 2005. године, ст. 6 и 7;**

• **Одлука о допуствости број АП 1091/05 од 14. марта 2006. године, ст. 8 и 9**

■ Одлука којом је правни лијек одбачен зато што апелант није испоштовао формалне захтјеве правног лијека (рок, плаћање такси, форма или испуњење других законских услова) не може да се сматра коначном. Коришћење таквог правног лијека не прекида рок од 60 дана прописан чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 407/04 од 23. јула 2004. године, став 14, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 43/04**

■ Коришћење неефективног правног лијека не прекида рок од 60 дана за подношење апелације Уставном суду.

• **Одлука о допустивости број АП 532/04 од 23. јула 2004. године, став 12**

■ Захтјеви за понављање правоснажно окончаног поступка не представљају ефективне правне лијекове све док немају успјеха и не резултирају поновним отварањем поступка. Самим тим, ови захтјеви не заустављају рок од 60 дана за подношење апелације Уставном суду, прописан чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда (види, Уставни суд, Одлука број АП 49/03 од 17. марта 2004. године, и бивша Европска комисија за људска права, пресуда *G. v. the Federal Republic of Germany*, апликација број Е 10431/83 од 16. децембра 1983. године, Одлуке и извјештаји (ОИ), број 35).

• **Одлука о допустивости број АП 723/04 од 15. јуна 2005. године, став 10**

■ Правило исцрпљивања правних лијекова захтјева да апелант дође до коначне одлуке. Коначна одлука представља одговор на посљедњи правни лијек који је ефективан и адекватан да испита нижестепену одлуку како у чињеничном, тако и у правном погледу. Одлука којом је правни лијек одбачен из разлога што апелант није испоштовао формалне захтјеве правног лијека (рок, плаћање такси, форма или испуњење законских услова) не може да се сматра коначном. Коришћењем таквог правног лијека се не прекида рачунање рока од 60 дана прописаног чланом 11 став 3 Пословника Уставног суда. У конкретном случају, ревизија апеланата је одбачена као недозвољена, па је представљала неефективан правни лијек. Дакле, коначна одлука је била пресуда Кантоналног суда. Коришћењем ревизије која је одбачена апелант је пропустио да поднесе апелацију у року који је предвиђен Правилима Уставног суда.

• **Одлука о допустивости број АП 910/05 од 28. јуна 2005. године, ст. 7, 8 и 9;**

• **Одлука о допустивости број АП 1050/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6;**

• **Одлука о допустивости број АП 1051/05 од 9. фебруара 2006. године, ст. 7 и 8;**

• **Одлука о допустивости број АП 1068/05 од 12. априла 2006. године, ст. 7 и 8**

■ У конкретном случају захтјев за обнављање поступка не представља ефективни правни лијек, који прекида рок од 60 дана за подношење апелације и који апелант није био дужан да исцрпи прије подношења апелације. Коришћењем овог захтјева апелант је пропустио да поднесе апелацију у року који је предвиђен Правилима Уставног суда.

• **Одлука о допустивости број АП 904/05 од 9. фебруара 2006. године, ст. 9 и 10**

■ Члан 16 став 1 Правила Уставног суда као услов допустивости апелације прописује обавезу да се апелација поднесе у року од 60 дана од дана када је апелант примио одлуку о посљедњем ефективном правном лијеку који је користио. Овај рок од 60 дана нужно се односи и на подношење допуне апелације, те се само изузетно може да прихвати допуна апелације поднесена ван тог рока уколико се односи на нове правне околности које су настале након протека наведеног рока. Могућност подношења допуне апелације никако не може да се тако широко тумачи да се под тим подразумијева право да апеланти могу у односу на исто чињенично стање и исте оспорене одлуке апелацију допуњавати све вријеме док траје поступак поводом апелације пред Уставним судом, а ван рока од 60 дана.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1426/05 од 9. новембра 2006. године, став 49, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 11/07**

■ У вријеме подношења апелације била је донесена правоснажна пресуда поводом апеланткињине тужбе. Иако је поступак поводом ревизије туженог-противтужиоца у току, Уставни суд ће размотрити апеланткињине наводе о недоношењу одлуке у разумном року у односу на поступак поводом њене тужбе који је правоснажно окончан пресудом Кантоналног суда, с обзиром на то да се апеланткиња жали само на тај дио поступка. У ситуацији када се апелант жали због повреде права на правично суђење због недоношења одлуке у разумном року, а прије подношења апелације Уставном суду је донесена и уручена правоснажна судска одлука, апелација може да се сматра благовременом само ако је поднесена у року из члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допустивости број АП 1839/05 од 21. децембра 2006. године, став 6**

■ Сваки формални супарничар самостално диспонира својим тужбеним захтјевом, а надлежни суд може различито да одлучи за поједине формалне супарничаре. Према томе, формално супарничарство је правни институт, који има циљ, прије свега, да се поступак води на што економичнији начин. Та чињеница, међутим, не би смјела да се злоупотреби у погледу коришћења правних лијекова, те да се заобиђе забрана изјављивања ревизије уколико једна или више странака не испуњава имовински законски цензус од 10.000 КМ. Другим ријечима, ни тужиоци, ни тужени не смију да злоупотребе чињеницу да у конкретном случају наступају једном тужбом као формални супарничари, тј. да су против туженог формални супарничари покренули једну парницу. Да су тужиоци наступали појединачно, што је процесно било могуће, ни поједини тужиоци, ни тужени не би имали право на изјављивање ревизије.

• **Одлука о допустивости број АП 2683/07 од 14. фебруара 2008. године, став 7**

■ Ревизија у парничном поступку је дјелотворан правни лијек уколико у конкретном случају апелант испуни све законом прописане услове (Одлука Уставног суда број АП 1121/04 од 13. октобра 2005. године, тачка 21). У том случају, рок од 60 дана за подношење апелације тече од дана примања ревизионе

одлуке. *A contrario*, уколико ревизија није дозвољена, апелант је дужан да се обрати Уставном суду у року од 60 дана од дана примања другостепене, тј. правоснажне судске одлуке (Одлука Уставног суда број АП 2684/06 од 5. јуна 2007. године, тачка 10). С обзиром на изузетак предвиђен у члану 237 став 3 Закона о парничном поступку, према ком Врховни суд Републике Српске може да допусти ревизију у свим предметима, чак и у оним у којим није испуњен услов имовинског цензуса, апелант има могућност да се обрати Уставном суду апелацијом у року од 60 дана од дана примања другостепене, тј. правоснажне судске одлуке, али може истовремено да изјави ревизију с тим што је обавезан да обавијести о томе Уставни суд. Уставни суд ће одбацити апелацију, као преурањену, јер би доношењем своје одлуке прије доношења одлуке Врховног суда о изјављеној ревизији прејудуцирао ово питање. Међутим, након доношења одлуке о ревизији, без обзира на врсту и разлоге те одлуке, апелант има могућност да поново поднесе апелацију у којој је, у смислу члана 19 став 3 Правила Уставног суда, дужан на прописаном обрасцу апелације, под тачком 8а) остале одлуке, навести и ову одлуку Уставног суда (Одлука Уставног суда број АП 106/06 од 23. фебруара 2006. године, тачка 9).

- **Одлука о допустивости број АП 2579/06 од 3. априла 2008. године, став 6**

Неовлашћено лице

■ Апелацију је поднијело неовлашћено лице уколико су је поднијела лица која нису учествовала у поступку који је окончан пресудом која се оспорава пред Уставним судом.

- **Одлука о допустивости број АП 624/04 од 28. јуна 2005. године, став 10;** *управни спор који се тичао промјене намјене пољопривредног земљишта; апелација недопустива због ненадлежности суда за одлучивање, протекла рока, неисцрпљивања правних лијекова, ratione materiae инкомпатибилности са Уставом*

■ У конкретном случају апелант оспорава пресуду Основног суда донесену у кривичном предмету против оптуженог Т.Б. због кривичног дјела прања новца из члана 280 став 3 и кривичног дјела фалсификовања исправе из члана 377 став 1 Кривичног закона Републике Српске. Дакле, оспореним пресудама није окончан поступак „утврђивања кривичне оптужбе“ против апеланта, већ против другог лица, те се апелација одбацује као недопуштена, јер ју је поднијело неовлашћено лице.

- **Одлука о допустивости број АП 1215/05 од 9. фебруара 2006. године, став 10**

■ Из документације достављене уз апелацију произилази да се предметни извршни поступак водио поводом предлога Л.Б., Е.К. и Е.М., као тражилаца извршења, те да апеланткиња није имала својство странке, нити је учествовала у извршном поступку, који је окончан рјешењем Општинског суда, а које се оспорава овом апелацијом. Имајући у виду наведене чињенице, неспорно је да

апеланткиња није лице које би могло да оспорава наведену одлуку, будући да њоме није одлучивано о њеним правима нити обавезама.

- **Одлука о допустивости број АП 1191/05 од 27. јуна 2006. године, став 5**

Питање о ком је Уставни суд већ одлучивао

■ Уставни суд је својим одлукама бр. АП 624/04 од 28. јуна 2005. године и АП 1617/05 од 20. октобра 2006. године ријешии апелације у којима је апелант оспорио исте одлуке које оспорава у овој апелацији. Уставни суд је закључио да се ради о истим питањима о којима је Уставни суд већ одлучивао, а из навода и доказа изнесених у апелацији не произилази да има основа за поновно одлучивање.

- **Одлука о допустивости број АП 1384/07 од 12. јуна 2008. године**

Злоупотреба права на подношење апелације

■ Имајући у виду да су апеланти пропустили да против Рјешења Управе царина 02/1-2 број П/П-134/03 од 25. јуна 2003. године уложе захтјев за судску заштиту Врховном суду, иако су, према достављеној Одлуци Уставног суда број У 19/00, имали сазнање да је то ефективан правни лијек и да постоји обавеза Врховног суда да о њему одлучује у складу са одлуком Уставног суда, без обзира на одговарајуће одредбе Закона о прекршајима, Уставни суд је закључио да су апеланти у околностима овог случаја злоупотребили право на подношење апелације.

- **Одлука о допустивости број У 157/03 од 30. новембра 2004. године, став 18**

■ Апелант је поднио апелацију 3. октобра 2005. године, дакле, након што је 28. априла 2005. године примио наведену одлуку Комисије за људска права за Босну и Херцеговину, којом је расправљано о његовом захтјеву за исплату старе девизне штедње. Оспорене пресуде редовних судова о истом питању не мијењају саму суштину ствари и у конкретном случају се ради о истовјетним поступцима. Дакле, Комисија је већ расправљала о повреди апелантових наведених права и у том правцу донијела одлуку о прихватљивости и меритуму, утврдила повреду апелантовог права на мирно уживање имовине из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и повреду права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције. Стога, апелант је злоупотребио право на подношење апелације.

- **Одлука о допустивости број АП 2060/05 од 20. септембра 2006. године, ст. 10 и 11**

■ У конкретном случају апелант је, након доношења пресуде Врховног суда, уговором о поклону пренио право својине на предметној непокретности на свог оца, чиме је настојао и успио да отежа извршење пресуде Врховног суда, јер је Уставни суд на основу чињеница које је апелант злонамјерно прећутио донио Одлуку о привременој мјери којом је одложио извршење оспорене пресуде. Стога, произилази да су смисао и циљ подношења апелације одуговлачење поступака

пред не само Уставним него и Основним судом у извршном поступку, а не да се оспори уставност оспорене пресуде Врховног суда и заштите апелантова уставна права, што, свакако, представља злоупотребу права на подношење апелације. Имајући то у виду, Уставни суд подсећа да његов задатак није да мериторно разматра апелације којима је злоупотријебљено право на њихово подношење, стварајући тиме непотребан посао који је инкомпатибилан са његовом стварном функцијом (види, *mutatis mutandis*, одлука о допуствости бивше Европске комисије за људска права у предмету *М. против Уједињеног Краљевства*, апликација број 13284/87 од 15. октобра 1987. године).

• **Одлука о допуствости број АП 1001/06 од 13. септембра 2007. године, ст. 12 - 14**

Измијењене правне околности

■ У чињеници да је, у међувремену, донесена Одлука Уставног суда број У 68/02 којом су проглашене неуставним наведене одредбе Закона о акцизама и порезу на промет, Уставни суд налази измијењене правне околности у односу на правну ситуацију у вријеме подношења апелације. Имајући у виду наведену одлуку Уставног суда, те одредбе чл. 67 и 68 Пословника Уставног суда, апелант је имао могућност да се обрати органу управе, као доносиоцу оспореног рјешења, захтјевом да измијени свој акт који је донесен на основу процедуре из одредби закона које су проглашене неуставним, при чему је надлежни орган обавезан да понови поступак и усклади акт са одлуком Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број АП 376/04 од 12. априла 2005. године**

■ Стога, Уставни суд закључује да су у међувремену измијењене правне околности с обзиром на то да је Кантонална комисија донијела рјешење којим је апеланту успостављен статус запосленика на чекању, које је уручено апеланту 17. јуна 2004. године, тако да се више не ради о истој правној ситуацији која је важила у вријеме подношења апелације, када се апелант жалио да Кантонална комисија не доноси рјешење о његовој жалби.

• **Одлука о допуствости број АП 411/04 од 18. маја 2005. године**

■ У међувремену, од подношења апелације Комисија је донијела одлуку због чијег недоношења је апелант и поднио апелацију, па су на тај начин наступиле измијењене правне околности у односу на ситуацију у моменту подношења апелације.

• **Одлука о допуствости број АП 946/05 од 9. маја 2006. године, став 5**

■ Апеланткиња се обратила Уставном суду због недоношења одлуке Кантоналне комисије којом би се ријешило њен радноправни статус. С обзиром на то да је Кантонална комисија, у међувремену, донијела рјешење којим је наложено апеланткињином послодавцу да јој успостави радноправни статус у складу са чланом 143 Закона о раду, дошло је до измијењених правних околности због којих је беспредметно даље разматрање апеланткињиних навода из апелације.

• **Одлука о допуствости број АП 1186/05 од 9. маја 2006. године, став 6**

Апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом

■ Суштина права које је стекао првоапелант не представља економску вриједност у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, већ само могућност да се одреди један радник коме ће се каснијом додјелом стана од сопственика ријешити социјално питање.

• **Одлука о допустивости број У 69/03 од 19. априла 2004. године, став 18**

■ У случају када се апелант позива на наводну повреду Устава Републике Српске, а при томе не наводи ниједну одредбу Устава Босне и Херцеговине, нити се позива на било коју одредбу Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, за које сматра да су повријеђене, апелација ће се одбацити као недопуштена, јер је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број У 73/03 од 23. априла 2004. године, став 8;**

• **Одлука о допустивости број АП 1264/06 од 11. марта 2008. године, став 17;**

• **Одлука о допустивости број АП 2001/06 од 14. јула 2008. године, став 14**

■ С обзиром на чињеницу да је првостепеном пресудом апелантов тужбени захтјев усвојен и да је жалба туженог против првостепене пресуде оспореном – другостепеном пресудом одбијена као неоснована и првостепена пресуда потврђена, очигледно је да апелантов одговор на жалбу туженог није био потребан ради заштите и остваривања његових права у конкретном спору и да, према томе, његов захтјев за накнаду трошкова подношења одговара на жалбу није заштићен одредбама члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

• **Одлука о допустивости број У 76/03 од 28. априла 2004. године, став 9**

■ Текст члана 6 Европске конвенције и релевантна судска пракса Европског суда за људска права гарантују, између осталог, право на приступ суду, али не и могућност подношења жалбе вишем суду након што независни и непристрасни суд одлучи о правној ствари. Према томе, члан 13 Европске конвенције не обавезује државу да обезбиједи могућност жалбе вишем суду да би се установило да ли је дошло до повреде права из Европске конвенције (види, бивша Европска комисија за људска права, Одлука о допустивости број 10153/82 од 13. октобра 1986. године, Одлуке и извјештаји 49, 67). У таквим случајевима члан 13 Европске конвенције не пружа додатну заштиту у односу на ону коју предвиђа члан 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 547/03 од 26. августа 2004. године**

■ Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом када се апелант позива на повреду права на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у случају када је наметање пореских обавеза имало основу у закону који регулише питања из области јавног права.

• **Одлука о допустивости број АП 829/04 од 27. октобра 2004. године, став 9;**

• **Одлука о допустивости број АП 768/04 од 18. јануара 2005. године, став 5**

■ Поступак за упис у земљишну књигу сам по себи нема карактер “спора” у смислу члана 6 Европске конвенције.

• **Одлука о меритуму број АП 854/04 од 9. децембра 2004. године, став 15, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 34/05;**

■ Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом када је предмет апелације право на стицање стана, а не мијешање у већ стечено право.

• **Одлука о допуствости број АП 803/04 од 23. марта 2005. године, став 6**

■ Из овог произилази да Уставни суд нема надлежност да испитује наводне повреде члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције у поступку у ком се апеланткиња као вршилац јавне функције жали на одлуку Савјета о престанку мандата. Слиједи да су апеланткињини наводи *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 121/04 од 22. априла 2005. године**

■ Према томе, спор између органа јавне власти и запослених који раде на мјестима која укључују учествовање у извршавању овлашћења производних из јавног права не повлачи за собом примјену члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допуствости број АП 422/04 од 18. маја 2005. године, став 12;**

• **Одлука о допуствости број АП 354/04 од 15. јуна 2005. године, став 10;**

• **Одлука о допуствости АП 423/04 од 15. јуна 2005. године, став 9; одлука ВСТС о одбијању реизбора судије, одлука ВСТС о прекиду мандата судије**

■ Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом у случају када се апелант као вршилац јавне функције жали на одлуку ВСТС о престанку мандата.

• **Одлука о допуствости број АП 700/04 од 15. јуна 2005. године, став 8**

■ У конкретном предмету апелант је очекивао да ће путем наслеђства постати сопственик имовине, те, стога, слиједи да је апелација у односу на рјешење оставинског суда у вези са кршењем права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број АП 1113/04 од 13. септембра 2005. године, став 14, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/06;**

• **Одлука о допуствости број АП 2250/05 од 9. новембра 2006. године, став 8;**

• **Одлука о допуствости број АП 2259/05 од 20. октобра 2006. године, став 13**

■ Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом у случају када се апеланткиња жали на повреду права на дом у односу на стан у ком апеланткиња никада није живјела.

• **Одлука о допуствости број АП 690/04 од 13. октобра 2005. године, став 8**

■ У случају када је апелант одлуком Високог представника за БиХ разријешен дужности посланика и забрањено му обављање свих јавних и партијских

функција, па Суд БиХ одбаци као недозвољену његову жалбу против такве одлуке Централне изборне комисије о разрјешењу, такав спор између органа јавне власти и запослених који раде на мјестима која укључују учествовање у извршавању овлашћења произашлих из јавног права не повлачи за собом примјену члана 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допуствости број АП 947/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6**

■ У случају када се апеланти жале на немогућност стицања имовине путем наслеђивања, јер према Закону о наслеђивању не спадају у круг законских наследника, те да им оспорене одлуке утичу на немогућност стицања имовине у будућности, имовина која је била предмет оставинског поступка иза оставиоца не представља имовину апеланата у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

• **Одлука о допуствости број АП 1082/05 од 9. фебруара 2006. године, став 9;**

• **Одлука о допуствости број АП 1770/05 од 20. октобра 2006. године, став 16**

■ Не постоји никакво мијешање у апелантово право на поштивање дома, јер се апелант жали на немогућност остварења права на алтернативни смјештај након деложације из стана на ком је имао статус привременог корисника. У околностима овог случаја члан 8 Европске конвенције није примјењив, јер наведена одредба овога члана, уопштено, штити право на поштивање дома ког апелант у конкретном случају нема у смислу члана 8 Европске конвенције.

• **Одлука о меритуму број АП 899/05 од 14. марта 2006. године, став 29, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/06**

■ С обзиром на то да је апелантов захтјев за алтернативни смјештај одбијен, јер не испуњава релевантне законом прописане услове, апелант није могао да има „леgitимна“ очекивања да ће остварити жељено право, јер је у конкретном случају утврђено да не испуњава релевантним законом прописане услове за алтернативни смјештај. Због тога, у конкретном случају није ни могло доћи до повреде права на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, па су апелантови наводи у овом дијелу апелације *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број АП 899/05 од 14. марта 2006. године, ст. 30 и 31, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/06**

■ У случају када се апелант није уселио у стан који му је додијељен рјешењем сопственика стана и када није закључио уговор о коришћењу тог стана, а стан накнадно буде додијељен другом лицу, предмет спора пред редовним судовима није била апелантова имовина, с обзиром на то да апелант није био носилац станарског права на предметном стану. Стога, у конкретном случају не може да се примјени члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине, као ни члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

• **Одлука о допуствости број АП 1035/05 од 12. априла 2006. године, став 8**

■ Предмет спора пред редовним судовима је поништење одлуке туженог о усвајању коначне ранг-листе за додјелу станова. Стан који би евентуално требало да буде додијељен апеланту на коришћење не представља имовину апеланта. Такав стан може евентуално да представља будућу имовину, јер би апелант могао да стекне право на додјелу стана примјеном релевантног Правилника тужене. Међутим, право на стицање стана додјелјивањем носиоца права располагања није заштићено Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом, јер се наведеном одредбом не штити будућа имовина, па је апелација у овом дијелу *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1419/05 од 27. јуна 2006. године, став 16**

■ Издавање дозволе за рад странцу је не само у директној вези са правом боравка странаца у Босни и Херцеговини него се то питање, такође, рјешава у административном поступку на основу дискреционе оцјене државног органа и у складу са посебним Законом о запошљавању странаца. Према наведеном, наводи из апелације о кршењу права на правично суђење су *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1427/05 од 27. јуна 2006. године, ст. 9 и 10;**
Одлука о допуствости број АП 1428/05 од 12. септембра 2006. године, став 9

■ У конкретном случају не може да се закључи да постоји мијешање у апелантов дом, јер он дом није ни конституисао, већ је поднио захтјев за доношење рјешења о праву на надзиђивање објекта колективног становања, који би тек требало, евентуално, да постане његов дом, односно имовина, па су његови наводи о повреди права на имовину и права на дом *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2129/05 од 20. септембра 2006. године, став 11**

■ Апелантов навод о повреди права на имовину због одбијања суда да му досуди трошкове таксе на жалбу коју није ни платио је *ratione materiae* инкомпатибилан са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2178/05 од 20. октобра 2006. године, став 11**

■ Оспореним одлукама апеланткињи није удовољено захтјеву за поврат стана у посјед, јер се у спорни стан никад није уселила, нити је закључила уговор о коришћењу стана. Дакле, предмет конкретног управног поступка и управног спора није била апеланткињина имовина, зато што апеланткиња није била носитељка станарског права на спорном стану, па се тај стан и не може да сматра њеном „имовином“ у смислу члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, због чега не може да ужива заштиту коју наведени чланови пружају.

• **Одлука о допуствости број АП 1785/05 од 21. децембра 2006. године, став 10**

■ Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом БиХ у вези са наводима о повреди члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8

Европске конвенције, јер се апеланткиња никада у спорни стан није уселила, а ову су чињеницу неспорно утврдили и управни органи и редовни судови. Стога је очигледно да се одредбе члана 8 Европске конвенције не могу да примијене на овај случај, јер апеланткиња никад није живјела у спорном стану, нити је он икада био апеланткињин „дом“ у смислу члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

- **Одлука о допуствости број АП 1785/05 од 21. децембра 2006. године, став 9;**
- **Одлука о допуствости број АП 1825/05 од 21. децембра 2006. године, став 11**

■ Апелант се позвао на одредбе Устава Федерације Босне и Херцеговине, а при томе није навео одредбе Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, за које сматра да су повријеђене оспореном одлуком Уставног суда Федерације. Универзална декларација о правима човјека није правно обавезујући уговор, те нема уставноправни статус у Босни и Херцеговини. Слиједи да Универзална декларација о правима човјека, као ни одредбе Устава Федерације Босне и Херцеговине на које се позвао апелант, нису примјењиве у конкретном случају. Стога, конкретна апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број АП 1931/05 од 16. јануара 2007. године, став 6**

■ Спор који покрену јавни службеници чији посао указује на специфичне активности јавних служби и ако су ти службеници одговорни за заштиту општих интереса државе или других јавних власти (припадници оружаних снага, полиције и других снага за одржавање реда, носиоци правосудних функција, царински службеници, дипломатско особље и др.) искључен је из дјелокруга члана 6 став 1 Европске конвенције.

- **Одлука о допуствости број АП 1766/05 од 16. јануара 2007. године, став 6**

■ Чланови Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције примјењиви су само на поступке који имају као предмет спора имовину, а не на поступке у којима апелант настоји себи да обезбиједи право на стицање имовине. У конкретном случају, предмет спора пред редовним судовима је накнада нематеријалне штете, дакле, будућа имовина. Стога, у конкретном случају не може да се примијени члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине, као ни члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију из чега произилази закључак да је апелација у овом дијелу *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број АП 969/05 од 16. јануара 2007. године, став 16**

■ У конкретном случају предмет спора пред редовним судовима је мање досуђени износ накнаде апеланткињи на име трошкова заступања од очекиваног износа. С тим у вези, Уставни суд истиче да члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију штите само постојећу имовину, а не и право на стицање имовине (види, Европски суд за људска права, *Marckx*, пресуда од 13. јуна 1979. године, серија А-31). Уставни суд подсјећа и на став Европске

комисије за људска права према ком се захтјев у вези са тарифом нотара може да сматра „имовином“ једино ако до таквог захтјева дође у конкретном случају на основу услуга које су стварно дате и на основу постојећих прописа о тарифама (види, Европска комисија за људска права, *X против Савезне Републике Њемачке*, 1979. година). У конкретном случају, апеланткиња није у судском поступку доказала да је њен захтјев заснован на основу важеће Адвокатске тарифе. Стога, Уставни суд сматра да у конкретном случају не може да се примијени члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине, као ни члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију из чега произилази закључак да је апелација у овом дијелу *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 926/06 од 9. маја 2007. године, став 18**

■ Поступак у ком се апелант појавио у улози тужиоца који је тражио заштиту од наводне клевете, што значи да тужбени захтјев није био управљен против апеланта због неког његовог изражавања, не тиче се апелантовог права на слободу изражавања, па се апелантови наводи у вези с повредом члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције морају да одбаце као *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број АП 90/06 од 6. јула 2007. године, став 18, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 77/07**

■ Уставни суд запажа да се поступак у конкретном случају односио на оставински поступак, а не на било који аспект неког од Уставом Босне и Херцеговине заштићеног права. Стога, имајући у виду већ наведено, чињенице које апеланти у апелацији наводе не улазе „у обим“ заштите тих уставних права, тако да не могу да се примијене члан II/4 Устава Босне и Херцеговине и члан 14 Европске конвенције. На основу тога, Уставни суд закључује да се наводи о кршењу права на недискриминацију, такође, морају да одбаце пошто нису компатибилни *ratione materiae* са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 3235/06 од 13. децембра 2007. године, став 11**

■ Уставни суд сматра да апеланткињино увјерење да ће успјети са захтјевом за поврат национализоване имовине, упркос томе што одлука о национализацији спорног земљишта никада није као појединачни акт поништена одлуком надлежног органа, не представља „леgitимно очекивање“ у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, будући да „леgitимно очекивање“ мора да буде много конкретније од саме наде у реституцију и мора да буде засновано на законској одредби или на одређеном правном акту. Стога, Уставни суд закључује да апеланткиња није показала да има „оствариво потраживање“ које би представљало „имовину“ у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (*op. cit.*, одлука *Gratzinger*, став 74), због чега апеланткињини наводи о кршењу права на имовину не улазе у оквир наведеног члана, већ су *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2361/06 од 10. јануара 2008. године, став 10;**

• **Одлука о допуствости број АП 2655/06 од 11. марта 2008. године, став 10**

■ Уставни суд констатује да, према одредбама важећих прописа, осуде на казну затвора више од три године не могу бити предмет поступка брисања осуде (члан 125 став 7 КЗФБиХ). Стога се апелантови наводи да му је у предметном поступку повријеђено право на правично суђење морају да одбаце као *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине. Дакле, пошто се у конкретном случају не ради о „утврђивању грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе“, слиједи да су апелантови наводи о повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, у поступку брисања осуде из кривичне евиденције, *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине. Такође, произилази, а у вези са апелантовим наводима да му је поступањем редовних судова повријеђено право на слободу кретања и пребивалишта, да се у предметном поступку брисања осуде из кривичне евиденције није одлучивало о апелантовом праву на слободу кретања и пребивалишта, те слиједи да је предметна апелација и у односу на наводне повреде из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 2258/06 од 3. априла 2008. године, ст. 10 и 11**

■ Оспореним рјешењима Врховног суда, којима је одбачен као недозвољен, односно неблагоприятан апелантов предлог за саслушање заштићеног свједока, није се одлучивало о законитости лишавања слободе, односно основаности притварања апеланта, него о процесној допустивости наведеног апелантовог предлога, те да се предметни акцесорни поступак у оквиру кривичног поступка не односи на права која гарантују члан II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члан 5 Европске конвенције. Стога се и ови апелантови наводи морају да одбаце као *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 615/08 од 3. априла 2008. године, став 9**

■ Апелант, Привредна комора Републике Српске, као организација формирана *ex lege*, не ужива заштиту члана 11 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 1435/06 од 12. јуна 2008. године, став 8**

■ С обзиром на то да се апелант није позвао на повреду права на дјелотворан правни лијек у вези са неким од права, нити је доставио доказе или указао на чињенице на основу којих би могло да се утврди да предмет потпада под обим неког од чланова Европске конвенције, Уставни суд закључује да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине (види, Уставни суд, нпр. АП 1047/07 од 26. јуна 2007. године, тачка 26).

• **Одлука о допустивости број АП 1652/08 од 4. септембра 2008. године, став 9**

■ Чланом 179 став 3 Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине прописано је да се „*управни спор [...] не може да води против акта који се односи на [...] престанак службе професионалног војног лица*“. Дакле, с обзиром на то да је у конкретном случају војним лицима изричито искључен приступ суду, те

да је држава, уређујући ово питање, искористила своје „дискреционо право“ приликом реформе одбране, у конкретном случају испуњена су оба цитирана услова за искључивање апеланата, као државних службеника, из заштите предвиђене чланом 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 1765/08 од 17. септембра 2008. године, став 10**

■ **поступци у којима се нису утврђивала „грађанска права и обавезе“ у контексту члана 6 Европске конвенције**

■ Стога, у складу са изнесеним ставовима, поступак у ком је апелант обавезан да плати царинске и друге увозне дажбине не потпада под оквир заштите права на правичан поступак у смислу члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Слиједи да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 382/04 од 23. марта 2005. године, став 6**

■ Поступак плаћања обавеза које произилазе из пореског (јавног) права не спада у дјелокруг права загарантованих чланом 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 529/04 од 12. априла 2005. године, став 6;** *обавеза уплате јавних прихода; апелација ratione materiae инкомпатибилна са Уставом БиХ*

■ Поступак који се тиче уновчавања имовине дужника ради намирења повјерилаца ни на који начин се не тиче „грађанских права и обавеза“ апеланата као повјерилаца, будући да су они пријавом на јавно надметање покушали да стекну право на имовину, што није „грађанско право или обавеза“, па, стога, не улази у дјелокруг члана 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 914/04 од 12. априла 2005. године, став 12;** *стечајни поступак*

■ Оставински поступак не представља „спор“ у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, јер се нужно не одлучује о грађанским правима и обавезама, па је апелација у односу на Рјешење оставинског суда, којим је прекинут оставински поступак и апелант упућен на парницу, у вези са кршењем права на правично суђење *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број АП 1113/04 од 13. септембра 2005. године, ст. 16 и 17, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/06**

Одлучивање о кретању и боравку странаца искључива је надлежност државних органа и не може да се подведе под концепт „грађанских права и обавеза“ заштићен чланом 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 244/05 од 9. фебруара 2006. године, став 7**

■ Одлука Општинског вијећа да, у складу са постојећим критеријумима, непосредном нагодбом ради проширења дворишта додијели грађевинско земљиште апелантовом сусједу, који и, иначе, на основу закупа исто земљиште несметано користи дуже од десет година, представља акт располагања. Стога, у конкретном случају се не ради о утврђивању апелантових грађанских права и обавеза и он против оспорене пресуде којом је оспоравао наведену одлуку о додјели земљишта сусједу не ужива заштиту у смислу наведеног уставног права, па слиједи да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1038/05 од 14. марта 2006. године, ст. 6 и 7**

■ Ванпарнични поступак диобе имовине не представља поступак који је обухваћен заштитом у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, а ни члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине у том случају не пружа ширу заштиту.

• **Одлука о допуствости број АП 1176/05 од 12. априла 2006. године, став 8;**

• **Одлука о допуствости број АП 1285/05 од 9. маја 2006. године, став 5;**

• **Одлука о допуствости број АП 1930/05 од 6. марта 2007. године, ст. 10 и 11**

■ Право странца да се настани у одређеној земљи, према ставовима Европског суда за људска права, спада у домен јавног права сваке земље. Ако је одређена земља ускратила право боравка, па и привременог, страном лицу из разлога прописаних законом, то се сматра актом државе који припада њеном јавноправном домену и не ужива заштиту члана 6 Европске конвенције као „грађанско право или обавеза“. Сходно томе, мада таква одлука може да има одређени утицај на апелантова грађанска права и обавезе, од државе се не захтијева да у таквим случајевима обезбјеђује јавно саслушање, нити друге захтјеве из члана 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допуствости број АП 1189/05 од 12. априла 2006. године, став 8**

■ Оспореним рјешењем Основног суда којим је дозвољена забиљежба предлога експропријације приватног земљишта у земљишне књиге се не утврђују грађанска права и обавезе апеланата, него ће се грађанска права и обавезе апеланата утврђивати у поступку експропријације, који још није завршен. Слиједи да је апелација у овом дијелу *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1362/05 од 20. септембра 2006. године, став 34;**

• **Одлука о допуствости број АП 1383/05 од 20. октобра 2006. године, став 21;**

• **Одлука о допуствости број АП 1489/05 од 9. маја 2006. године, став 11 и даље**

■ Поступак у ком је апеланту, као државном органу, наложено да поново спроведе конкурс ради избора на радно мјесто, а након што је претходни незаконити конкурс поништен, није поступак у ком су утврђивана нека апелантова грађанска права и обавезе. Стога, у конкретном случају није примјењив члан II/3е) Устава

Босне и Херцеговине, па је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1929/05 од 12. септембра 2006. године, став 6**

■ У процедури која се односи на чињеницу да ли постоје технички услови за упис права у земљишну књигу не утврђују се грађанска права и обавезе. У складу с наведеним, исход такве процедуре није одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза, па члан 6 став 1 Европске конвенције није примјењив у конкретном случају.

• **Одлука о допуствости број АП 1509/05 од 20. септембра 2006. године, став 8**

■ У процедури која се односи на руковођење главном расправом не утврђују се грађанска права и обавезе. У складу с наведеним, исход такве процедуре није одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза. Стога, члан 6 став 1 Европске конвенције није примјењив у конкретном случају, па се апелација одбацује као недопуштена, јер је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2160/05 од 20. октобра 2006. године, ст. 9 и 10**

■ У конкретном случају поступак укњижбе права својине са продавца на купца није поступак у ком би апелант уживао заштиту према члану II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члану 6 Европске конвенције, па се његови наводи о кршењу права на правично суђење морају да одбаце као *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2151/05 од 9. новембра 2006. године, став 6**

■ Апелант се у апелацији жали на повреду члана 6 Европске конвенције, јер сматра да се о поништавању апелантове одлуке о именовању кандидата на послове ватрогасца требало одлучивати у управном спору, а не у парничном поступку. Будући да члан 6 Европске конвенције гарантује да „свако током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама [...] има право на правичну и јавну расправу [...]“, у конкретном случају права на чију повреду се апелант жали не потпадају под „грађанска права и обавезе“ у оквиру значења члана 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допуствости број АП 2104/05 од 9. новембра 2006. године, став 17**

■ У околностима када оспореним рјешењем нису утврђена нова ни посебна апелантова грађанска права, поступак уређења међа не улази у обим заштите права на правично суђење у смислу члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, па произилази да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1460/06 од 10. јануара 2008. године, став 11**

■ У процедури издавања докумената из збирке исправа земљишних књига не утврђују се грађанска права и обавезе.

• **Одлука о допуствости број АП 299/07 од 3. априла 2008. године, став 6**

■ Уставни суд сматра да се у поступку у ком су редовни судови одлучивали о апелантовом предлогу за укидање клаузуле правоснажности није одлучивало о апелантовим грађанским правима и обавезама у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције. Наиме, у предметном поступку редовни судови су само рјешавали о процесним питањима која се тичу испуњења услова за укидање клаузуле правоснажности, те, стога, исход такве процедуре не може бити одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза.

• **Одлука о допуствости број АП 459/08 од 12. јуна 2008. године, став 8**

■ Уставни суд закључује да у предметном поступку, који има карактеристике спора произашлог из изборног процеса, није одлучивано о апелантовим грађанским правима и обавезама, него о његовим политичким правима. Будући да гаранције из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције нису примјењиве на предметни поступак, Уставни суд закључује да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 3593/08 од 18. децембра 2008. године, став 10**

■ **извршни поступак**

■ Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом када се оспорена одлука донесена у извршном поступку не односи на ново и посебно одређивање грађанских права у односу на одлуку донесену у парничном поступку.

• **Одлука о допуствости број АП 939/04 од 13. октобра 2005. године, став 12**

■ Одлуке које донесе суд у поступку извршења правоснажне пресуде не односе се на ново и посебно одређивање грађанских права у случају да апелант пропусти да изнесе у парничном поступку релевантну чињеницу чије би изношење можда утицало на другачији исход тог парничног поступка, јер изношење те чињенице у извршном поступку није довело и није могло ни да доведе до новог и посебног одређивања апелантових грађанских права у односу на парнични поступак.

• **Одлука о допуствости број АП 1075/04 од 17. новембра 2005. године, став 7;**
извршни поступак; апелација ratione materiae инкомпатибилна са Уставом БиХ

■ Оспорено рјешење о извршењу донесено је на основу наредбе о поврату ствари, па се ради о акту суда који није донесен као резултат „утврђивања основаности кривичне оптужбе“ против апеланта у *кривичном* поступку, будући да је тај поступак обустављен 8 година прије доношења наведене наредбе. Такође, наредба о поврату ствари није резултат ни неког поступка у којем би била утврђивана апелантова „грађанска права и обавезе“ у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције. Стога, рјешење о извршењу које је донесено на основу

наредбе која није резултат ни кривичног ни грађанског поступка не улази у оквир члана 6 став 1 Европске конвенције.

- Одлука о допустивости број АП 895/05 од 9. фебруара 2006. године, ст. 16 и 18;
- Одлука о допустивости број АП 1135/05 од 27. јуна 2006. године, став 9;
- Одлука о допустивости број АП 1236/05 од 13. јуна 2006. године, став 10;
- Одлука о допустивости број АП 1336/05 од 20. октобра 2006. године, став 9

■ понављање поступка

■ Заштита уставних права а, прије свега, процесних права, каква су она из члана 6 Европске конвенције, не може да се гарантује у поступцима у којима апеланти користе недјелотворне правне лијекове, јер ови поступци не рјешавају дјелотворно питања из материјалноправног домена појединих уставних права.

- Одлука о меритуму број АП 945/04 од 20. децембра 2005. године, став 27, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 43/06;
- Одлука о допустивости број АП 1517/05 од 14. марта 2006. године, став 8;
- Одлука о допустивости број АП 1159/05 од 12. априла 2006. године, ст. 7 и 8;
- Одлука о допустивости број АП 1480/05 од 9. новембра 2006. године, став 9

■ одређивање привремене мјере / мјере обезбјеђења

■ Привремена мјера не прејудицира главну одлуку. Привремена мјера престаје бити на снази кад се донесе главна одлука. Она регулише апелантов привремени законски положај до завршетка главног поступка. Сходно томе, поступком доношења рјешења о привременој мјери се не утврђују апелантова грађанска права у смислу члана 6 Европске конвенције. Узевши ово у обзир, овај дио апелације, у ком се од Уставног суда тражи да оцијени уставност рјешења, мора да се одбаци као недопустив, јер је *ratione materiae* инкомпатибилан са Европском конвенцијом.

- Одлука о допустивости и меритуму број АП 207/02 од 26. августа 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 48/04;
- Одлука о меритуму број АП 743/04 од 17. новембра 2005. године, став 40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/06

■ У конкретном случају, у ком апелант оспорава рјешење суда којим је одлучивано о основаности одређивања привремене мјере обезбјеђења коју је поднио апелант, нису утврђена нова ни посебна апелантова грађанска права, те је суштина апелације поднесене против наведеног рјешења *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

- Одлука о допустивости број АП 1918/05 од 13. октобра 2005. године, став 13;
- Одлука о допустивости број АП 2087/05 од 17. новембра 2005. године, став 8

■ поврат у пређашње стање (*restitutio in integrum*)

■ Поступак поврата у пређашње стање не потпада у оквир члана 6 Европске конвенције, јер се не ради о поступку у ком се утврђују грађанска права и обавезе, него се само одлучује о томе да ли су испуњени формални услови да се дозволи поврат у пређашње стање. Стога је овај дио апелације *ratione materiae* инкомпатибилан са Уставом Босне и Херцеговине.

- Одлука о допуствости број АП 1954/05 од 16. јануара 2007. године, став 7

■ поступак уписа у судски регистар

■ У предметном поступку брисања коначног уписа у судски регистар приступања друштву страних оснивача, повећање основног капитала, брисање појединих дјелатности у унутрашњем пословању друштва и упис лица овлашћеног за заступање, те свих накнадних уписа промјена у судском регистру које се заснивају на брисаном упису није одлучивано о грађанским правима и обавезама апеланата, односно тај поступак није био одлучујући за њихова приватна права и обавезе.

- Одлука о допуствости број АП 2460/08 од 14. октобра 2008. године, став 11

■ покретање кривичног поступка против трећих лица

■ Уставни суд примјеђује да Закон о кривичном поступку предвиђа за оштећеног право да учествује у поступку као оштећена страна, јер је он „лице чије је какво лично или имовинско право кривичним дјелом повријеђено или угрожено (члан 139 став 1 тачка 6). Међутим, ово право није обухваћено заштитом из члана 6 Европске конвенције. У складу са наведеним, Уставни суд закључује да је у овом дијелу апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине, па је, имајући у виду одредбе члана 16 став 2 тачка 9 Пословника Уставног суда, у том дијелу апелација недопустива.

- Одлука о допуствости и меритуму број АП 12/02 од 19. априла 2004. године, ст. 21, 22 и 23, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 40/04

■ Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом уколико се апелант жали на доношење судске одлуке у разумном року у поступку у ком апелант учествује у својству оштећеног, а не окривљеног.

- Одлука о допуствости број АП 688/04 од 17. фебруара 2005. године, став 10

■ Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом уколико се апелант жали на одлуке судова којима је одлучено о апелантовим оптужбама против трећих лица, односно уколико се апелант не жали на судске одлуке о његовој кривици.

- Одлука о допуствости број АП 560/04 од 28. јуна 2005. године, став 14; покретање кривичног поступка против трећих лица због повреда права из радног односа

■ Обрнуто тумачење члана 6 Европске конвенције, према ком би се право на правичан поступак гарантовало и некое ко тражи утврђивање основаности кривичне оптужбе против другог лица, превазилазило би језичке оквире тумачења члана 6 Европске конвенције.

- Одлука о меритуму број АП 949/04 од 17. новембра 2005. године, ст. 47 и 48; Одлука о допуствости број АП 1221/05 од 9. фебруара 2006. године, ст. 11 и 12;
- Одлука о допуствости број АП 1104/05 од 12. априла 2006. године, став 7;
- Одлука о допуствости број АП 1304/05 од 27. јуна 2006. године, став 12

■ није кривична оптужба

■ Оспореним рјешењима је Суд Босне и Херцеговине по службеној дужности преузео од Окружног суда у Требињу кривични предмет против апеланта и одлучио да се кривични поступак против њега настави у складу са Законом о кривичном поступку Босне и Херцеговине. Дакле, неспорно је да се у овој фази поступка оспореним одлукама није утврђивала основаност кривичне оптужбе против апеланта у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, те тај члан у конкретном случају није примјењив, па се апелација одбацује као *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

- Одлука о допуствости број АП 2094/05 од 17. новембра 2005. године, став 6

■ Апелантови наводи у вези са поступком за одлагање извршења кривичне санкције се не односе на утврђивање основаности било какве кривичне оптужбе против њега, у ком случају би испитивање наводних повреда права на које се апелант позива спадало у дјелокруг члана 6 Европске конвенције. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине, у овом случају, не пружа шири обим заштите. Слиједи да су ови апелантови жалбени наводи у вези са повредом права на правично суђење *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

- Одлука о допуствости број АП 2054/05 од 17. новембра 2005. године, став 7

■ Поступак упућивања у самицу, као дисциплинска мјера, није поступак у ком се утврђује кривична оптужба у смислу члана 6 Европске конвенције, због чега је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

- Одлука о допуствости број АП 2076/05 од 9. новембра 2006. године, став 13

■ не ужива заштиту коју пружају Устав БиХ и Европска конвенција

■ Право на „слободан рад и бављење својом професијом у оквиру прописаном законом“ не постоји у Уставу Босне и Херцеговине, као ни у Европској конвенцији.

- Одлука о допуствости број АП 750/04 од 9. децембра 2004. године, став 4

■ Право на рад није загарантовано Уставом Босне и Херцеговине, нити Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода која се, према члану II/2 Устава Босне и Херцеговине, директно примјењује у Босни и Херцеговини. [...] Уколико апелант не наводи да је дискриминисан у уживању права на рад или других сличних права, а таква дискриминација није очигледна из чињеница које је предочио апелант, апелација у односу на жалбене наводе о повреди права на рад је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

- Одлука о допустивости број АП 1677/05 од 21. децембра 2006. године, став 10;
- Одлука о допустивости број АП 1718/05 од 21. децембра 2006. године, ст. 11 и 12;
- Одлука о допустивости број АП 2039/05 од 16. јануара 2007. године, ст. 17 и 18;
- Одлука о допустивости и меритуму број АП 2405/05 од 16. јануара 2007. године, став 21, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 70/07

■ поступак признавања стране судске одлуке

■ Поступак у ком се само одлучује да ли постоје законски услови за признање стране судске одлуке или не, без одлуке о меритуму предмета, не потпада у оквир члана 6 Европске конвенције, нити у оквир члана 1 Протокола број 1 уз ову конвенцију.

- Одлука број У 16/03 од 17. марта 2004. године, став 16;
- Одлука о допустивости број АП 1199/05 од 9. маја 2006. године, став 8

■ оставински поступак

■ Уставни суд понавља, у складу са својом досадашњом праксом, да оставински поступак, сам по себи, не представља „спор“, те да се ради о поступку у ком се не утврђује постојање или непостојање неке спорне чињенице од које зависе нека грађанска права и обавезе (види Одлуку Уставног суда број У 65/02, „Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 43/03). Уставни суд закључује да је апелантова жалба која се односи на повреду члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

- Одлука о допустивости број АП 84/04 од 23. марта 2005. године, став 7

■ развод брака

■ Права и слободе предвиђени у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима се директно примјењују у Босни и Херцеговини. У тачки 3 члана II Устава Босне и Херцеговине дат је каталог права за сва лица на територији Босне и Херцеговине у ком се, у смислу ове уставне одредбе, не налази право на развод брака.

- Одлука о допустивости број АП 136/02 од 15. јуна 2004. године, став 5

■ прекидање поступка

■ Уставни суд сматра да се у процедури која се односи на прекид поступка не утврђују грађанска права и обавезе. У складу с наведеним, исход такве процедуре није одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза. Наведени став Уставни суд заснива на чињеници да се у процедури поводом захтјева за прекид поступка рјешавају процесне ствари, тј. одлучује се да ли су испуњени законски услови за прекидање поступка. У таквој процедури не утврђују се грађанска права и обавезе, већ се само рјешава о процесним питањима која се тичу испуњења законских услова за прекид поступка, те, стога, исход такве процедуре не може бити одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза.

• **Одлука о допуствости број АП 291/03 од 23. јула 2004. године, став 26**

Апелација *ratione personae* инкомпатибилна са Уставом

■ Супротно дотадашњој пракси да се ради о апелацијама које су *ratione personae* инкомпатибилне са Уставом БиХ, закључено је да Европска конвенција пружа минимум заштите у погледу људских права и основних слобода, а Устав Босне и Херцеговине даје ширу заштиту. У складу с наведеним, а имајући у виду да Устав Босне и Херцеговине не садржи прецизне одредбе о функционисању државних органа, Уставни суд сматра да је потребно да измијени своју досадашњу праксу и да дозволи државним органима подношење апелација, у складу са Пословником Уставног суда.

• **Одлука о допуствости и меритуму број АП 39/03 од 27. фебруара 2004. године, ст. 12-15, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 19/04**

■ Босна и Херцеговина није одговорна *ratione personae* у вези са исплатом старе девизне штедње у односу на Љубљанску банку д.д. Љубљана, Главна филијала Сарајево, и Инвестбанку Београд, те се Босна и Херцеговина не може да сматра одговорном за обавезу исплате старе девизне штедње апелантима, јер су оне настале на територији других држава. Слиједи да су апелације инкомпатибилне *ratione personae* са одредбама члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број АП 164/04 од 1. априла 2006. године, став 68, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 49/06; стара девизна штедња**

■ Нема одговорности Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине у погледу исплате старе девизне штедње депоноване код Инвестбанке Београд и Југословенске извозне и кредитне банке Београд због тога што је апелација *ratione personae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број АП 498/05 од 27. јуна 2006. године, став 10, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 77/06**

■ Апелација је *ratione personae* инкомпатибилна са Уставом ако се као апелант појави Кантонално јавно правобранилаштво, а чињенице конкретног предмета указују да се не ради о апелантовој својини, већ о државном капиталу.

• **Одлука о допуствости број АП 929/06 од 17. априла 2008. године, став 8;** поступак за утврђивање ништавости уговора о откупу стана за који апелант као заступник Кантона тврди да је својина Републике Босне и Херцеговине (државни капитал)

■ Уставни суд нема надлежност да испитује одлуке судова ван Босне и Херцеговине. Према томе, апелација поднесена против одлуке Европског суда је *ratione personae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2815/07 од 14. јула 2008. године, став 7**

Апелација *ratione temporis* инкомпатибилна са Уставом

■ Уставни суд није надлежан да разматра питања која су се десила прије ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине. Међутим, Уставни суд има надлежност да размотри чињенице у вези са догађајима који су се десили прије ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине у сврху добијања додатних информација.

• **Одлука о допуствости и меритуму број АП 752/04 од 18. јануара 2005. године, став 20, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 44/05; исплата „ратних“ плата**

■ У складу са надлежностима Уставног суда, *ratione temporis* је инкомпатибилно да одлучује да ли су догађаји који су се десили прије ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине, 14. децембра 1995. године, повриједили људска права. Спорно рјешење, на које се апелант жали, донијето је 1. марта 1994. године, дакле, односи се на догађај који се десио прије 14. децембра 1994. године. Из овога произилази да је апелација која се односи на наведено рјешење о престанку радног односа *ratione temporis* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 147/04 од 23. марта 2005. године, став 6**

■ Уставни суд нема надлежност *ratione temporis* да испитује наводе у вези с национализацијом која је спроведена прије ступања Устава Босне и Херцеговине на правну снагу, 14. децембра 1995. године (види, Европски суд, *Jasiūniēnē против Литваније*, Пресуда од 6. марта 2003. године, апликација број 41510/98, став 38).

• **Одлука о допуствости број АП 2361/06 од 10. јануара 2008. године, став 9**

■ У конкретном случају апеланти траже да се спроведе службена истрага којом ће се утврдити околности смрти и ко је одговоран за смрт члана њихове породице, те да се кривци казне у складу са законом. Таква истрага до сада није покренута. Наводне повреде су, стога, повреде које и даље трају, па Уставни суд има надлежност *ratione temporis* да у том погледу разматра ову апелацију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1107/06 од 27. фебруара 2008. године, став 22, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 27/08; пропуст власти да спроведу истрагу о околностима смрти апелантовог сина**

Покренут истовјетан поступак пред Домом

■ У конкретном случају апелант је поднио апелацију Уставном суду са захтјевом да му се накнади штета причињена његовој породици у току Другог свјетског рата. У вези с тим, Уставни суд запажа да се апелант о истом питању претходно обратио Дому/Комисији о ком је одлучено коначном и обавезујућом Одлуком о прихватљивости број СН/03/14198 од 4. октобра 2004. године. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да је предметна апелација недопустива, јер је апелант претходно покренуо истовјетан поступак пред Домом, односно Комисијом.

- **Одлука о допустивости број АП 408/08 од 13. маја 2008. године, став 4**

Није допуњена/прецизирана апелација

■ У одговору на тражење Уставног суда да допуни/прецизира апелацију апелантов пуномоћник је поновио уопштене наводе из апелације, не наводећи која апелантова права из Устава Босне и Херцеговине сматра да су повријеђена, нити је доставио доказе на којим се заснива апелација.

- **Одлука број У 7/03 од 23. априла 2004. године, став 6**

■ У конкретном случају апелација није садржавала неопходне елементе из члана 19 став 2 тач. 1 и 2 Правила Уставног суда, а у остављеном року апеланти нису допунили/прецизирали апелацију због чега је одбачена као недопуштена.

- **Одлука о допустивости број АП 902/05 од 12. априла 2006. године, ст. 5 и 6;**
- **Одлука о допустивости број АП 964/05 од 12. априла 2006. године, став 4**

Апелација преурањена

■ Апелација је преурањена у случају кад је поднесена против одлуке донесене у извршном поступку, а пред надлежним Општинским судом тече поступак о допустивости извршења.

- **Одлука о допустивости број У 28/03 од 17. маја 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 41/04, став 7**

■ Према Закону о парничном поступку (члан 364), иако је према домаћем законодавству ревизија сврстана у ванредне правне лијекове, ефекти које она може да произведе за странке уколико је допуштена стврставају је у исту раван као и редовне правне лијекове. Сходно томе, а с циљем испуњавања формалних услова из члана 15 став 3 и члана 16 став 2 Пословника Уставног суда, неопходно је исцрпити и овај правни лијек. У конкретном случају поступак о предмету је

у току пред Врховним судом Федерације Босне и Херцеговине поводом захтјева за ревизију.

- **Одлука о допустивости број У 78/03 од 25. јуна 2004. године, став 13;**
- **Одлука о допустивости број АП 1134/05 од 18. маја 2005. године, ст. 8 и 9;**
- **Одлука о допустивости број АП 969/05 од 28. јуна 2005. године, став 6**

■ Апелација је преурађена уколико се апелант жали на судске одлуке којима су изречене мјере забране напуштања боравишта уз привремено одузимање путне исправе, јер се ради само о једној од фаза у кривичном поступку и оне не могу да се узму као коначне на основу којих би суд оцијенио евентуалне повреде апелантових уставних права. ... Наводна повреда уставних права може да се оцјењује тек када поступак у одређеном предмету буде окончан.

- **Одлука о допустивости број АП 568/04 од 26. августа 2004. године, став 6**

■ Апелација је преурађена уколико апелант није покушао да оспори Одлуку Високог представника којом је смијењен са функције члана Општинског одбора СДС-а, Нови Град, пред надлежним судовима, који, сходно Уставу Босне и Херцеговине, морају директно да примјењују Европску конвенцију и да пруже заштиту гарантованих права и слобода, него се директно обратио Уставном суду.

- **Одлуке о допустивости број АП 777/04 и АП 778/04 од 29. септембра 2004. године, став 10**

■ Апелација је преурађена уколико је апелантов предмет након поступка по жалби пред Врховним судом враћен првостепеном суду на поновни поступак.

- **Одлука о допустивости број АП 616/04 од 9. децембра 2004. године, став 7**

■ Апелација је преурађена уколико је предмет оспоравања апелацијом рјешење које не представља „коначно одлучивање о апелантовим грађанским правима и обавезама“, односно не представља коначну одлуку о апелантовом тужбеном захтјеву.

- **Одлука о допустивости број АП 650/04 од 28. јуна 2005. године, став 6**

■ У односу на апелантове жалбене наводе који се тичу права на правично суђење, предметна апелација је преурађена с обзиром на то да рјешење Суда БиХ о продужењу притвора апеланту, које се оспорава апелацијом, није одлука која би представљала резултат цјелокупног кривичног поступка против апеланта а који је тренутно у фази поновног извођења доказа и који, дакле, још није окончан.

- **Одлука о меритуму број АП 252/05 од 12. априла 2006. године, став 25, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 49/06;**
- **Одлука о меритуму број АП 542/05 од 14. марта 2006. године, став 24, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 57/06;**
- **Одлука о допустивости број АП 2162/05 од 17. новембра 2005. године, став 14**

■ У конкретном случају апелација је преурањена, јер је поднесена прије одлуке Врховног суда о ревизији. Након доношења одлуке о ревизији, без обзира на врсту и разлоге те одлуке, апелант има могућност да поново поднесе апелацију у којој је, у смислу члана 19 став 3 Правила Уставног суда, дужан на прописаном обрасцу апелације, под тачком 8а) остале одлуке, навести и ову одлуку Уставног суда.

- **Одлука о допустивости број АП 909/05 од 12. априла 2006. године, став 9;**
- **Одлука о допустивости број АП 1277/05 од 27. јуна 2006. године, став 10**

■ У конкретном случају против оспореног рјешења Управе апелант је изјавио жалбу Кантоналном министарству стамбених послова у Сарајеву. Према наводима из апелације, Кантонално министарство стамбених послова у Сарајеву још није донијело одлуку о жалби. Слиједи да је апелација преурањена.

- **Одлука о допустивости број АП 1077/05 од 18. маја 2005. године, став 8**

■ У конкретном случају поступак поводом предмета апелације против апеланта, по предлогу Установе за одузимање родитељског права апеланту, у току је пред Општинским судом, па слиједи да је апелација преурањена.

- **Одлука о допустивости број АП 1278/05 од 13. јула 2005. године, став 7**

■ У конкретном случају поступак по предмету апелације је у току пред Кантоналним судом ком је поднесена тужба у управном спору, па слиједи да је предметна апелација преурањена.

- **Одлука о допустивости број АП 1302/05 од 13. септембра 2005. године, став 6;**
- **Одлука о допустивости број АП 2075/05 од 12. септембра 2006. године, став 10**

■ У конкретном случају апеланти нису покренули никакав поступак у ком би дошли до коначне пресуде, односно одлуке која би могла бити предмет преиспитивања од Уставног суда, па слиједи да је апелација преурањена.

- **Одлука о допустивости број АП 2106/05 од 17. новембра 2005. године, став 6**

Неисцрпљивање правних лијекова

■ С обзиром на то да је жалба изјављена на првостепено рјешење била неблаговремена, за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих ефективних правних лијекова могућих према закону.

- **Одлука о допустивости број У 21/03 од 23. марта 2004. године, став 4;**
- **Одлука о допустивости број АП 1181/05 од 13. јуна 2006. године, ст. 7 и 8**

■ У случају када су редовни судови одбацили тужбу као неблаговремену и нису одлучивали о меритуму, не постоје правне претпоставке за разматрање апелације, јер апелант, у складу са правилима о исцрпљивању правних лијекова, није дошао до одлуке која може да се сматра коначном и против које може да се поднесе апелација Уставном суду.

- **Одлука о допустивости број У 92/03 од 17. марта 2004. године, став 8;**
- **Одлука о допустивости број АП 1247/05 од 20. децембра 2005. године, ст. 10 и 11;**
- **Одлука о допустивости број АП 1295/05 од 27. јуна 2006. године, став 6;**
- **Одлука о допустивости број АП 1473/05 од 12. септембра 2006. године, став 9**

■ Апеланткиња је пропустила да искористи законску могућност улагања ревизије против оспорене пресуде Кантоналног суда, у складу са чланом 26 Закона о ванпарничном поступку. Дакле, апеланткиња је могла да уложи ревизију али то није учинила, па, сходно томе, за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих ефективних правних лијекова могућих по закону.

- **Одлука о допустивости број У 29/03 од 19. априла 2004. године, став 12;** *ванпарнични поступак за одређивање носиоца станарског права;*
- **Одлука о допустивости број АП 1141/05 од 9. маја 2006. године, став 6**

■ Неизјављивањем приговора у редовном прекршајном поступку апелант је пропустио да исцрпи ефективне правне лијекове могуће по закону.

- **Одлука о допустивости број АП 687/04 од 29. септембра 2004. године, став 8**

■ Апелација не испуњава услов исцрпљивања правних лијекова могућих по закону уколико апеланти нису испоштовали рок за подношење жалбе против рјешења првостепеног органа управе, те да након рјешења другостепеног органа управе против тих рјешења нису покренули управни спор. ... Тужба у управном спору против коначних рјешења органа управе се сматра ефективним правним лијеком и он мора да се исцрпи прије подношења апелације.

- **Одлука о допустивости број АП 565/04 од 9. децембра 2004. године, став 7**

■ У конкретном случају апелантов предлог за извршење је одбијен као неуредан, што значи да није испуњавао формалне услове тог правног лијека, па се оспорено рјешење не може да сматра коначном одлуком, односно апелант није исцрпио правне лијекове могуће по закону.

- **Одлука о допустивости број АП 355/04 од 23. марта 2005. године**

■ Услов исцрпљивања правних лијекова није испуњен уколико је апеланткиња пропустила да, због недоношења одлуке о жалби у законом прописаном року, покрене управни спор.

- **Одлука о допустивости број АП 683/04 од 23. марта 2005. године, став 6**

■ У конкретном случају, слиједећи погрешну правну поуку, апелант је поднио тужбу Суду Босне и Херцеговине против наведеног рјешења као коначног управног акта. Међутим, ефективни правни лијек који је апеланту био на располагању је тужба надлежном редовном суду ради покретања радног спора. Апелант не треба да сноси посљедице погрешне правне поуке, дате у наведеном рјешењу, али ни чињеница да је таква поука дата не може да успостави стварну надлежност Суда Босне и Херцеговине за рјешавање у конкретном случају.

У правилу, у случају погрешно дате правне поуке у одлукама које могу да се оспоравају неким од прописаних правних лијекова, заинтересоване странке су обавезне да користе прописане правне лијекове, а не оне који су наведени у погрешној поуци. Према томе, апелант је био дужан да поднесе тужбу надлежном редовном суду ради покретања радног спора.

• **Одлука о допустивости број АП 309/04 од 12. априла 2005. године, став 12**

■ У конкретном случају апелант оспорава рјешење Федералне комисије за имплементацију члана 143 Закона о раду против ког је могао да поднесе тужбу надлежном општинском суду, како је наведено и у правној поуци оспореног рјешења. Међутим, ово правно средство апелант није користио, па произилази да за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

• **Одлука о допустивости број АП 970/05 од 18. маја 2005. године, став 7**

■ У конкретном случају апеланткиња оспорава рјешење Управе против ког је било могуће изјавити жалбу другостепеном органу управе - Кантоналном министарству. С обзиром на то да апеланткиња није дошла до коначне одлуке у свом случају, која би могла бити предмет преиспитивања пред Уставним судом, већ је апелацију поднијела против првостепеног рјешења, слиједи да за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

• **Одлука о допустивости број АП 1071/05 од 18. маја 2005. године, став 8;**

• **Одлука о допустивости број АП 1287/05 од 20. октобра 2006. године, став 6**

■ Апеланти су у апелацији навели да им је онемогућен повратак у њихове непокретности, јер су, усљед ратних дејстава, уништене, те им је тако нанесена и материјална и нематеријална штета. Из навода апелације и приложене документације произилази да апеланти нису покренули никакав поступак ради накнаде штете, у складу са позитивним прописима, како би дошли до коначне одлуке, која би била предмет оспоравања пред Уставним судом, односно нису исцрпили ефективне правне лијекове у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допустивости број АП 1303/05 од 13. септембра 2005. године, став 4;**

• **Одлука о допустивости број АП 965/05 од 12. априла 2006. године, став 5;**

• **Одлука о допустивости број АП 1254/05 од 27. јуна 2006. године, став 4;**

• **Одлука о допустивости број АП 1633/05 од 12. септембра 2006. године, став 6**

■ Апеланткињин захтјев за заштиту слобода и права појединаца у вези са рјешењем Министарства од 1. јула 2005. године одбачен је оспореним рјешењем уз образложење да је апеланткињи била обезбијеђена судска заштита у виду покретања управног спора који апеланткиња није покренула. Дакле, апеланткиња, у смислу принципа наведеног у претходном ставу ове одлуке, није испоштовала формалне захтјеве овог правног лијека и није дошла до коначне одлуке која би могла бити предмет испитивања Уставног суда. С обзиром на наведено, у односу на овај дио апеланткињиних навода,

апеланткиња је пропустила да исцрпи дјелотворан правни лијек у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допустивости број АП 2111/05 од 16. јануара 2006. године, став 8**

■ У конкретном случају апеланткиња против рјешења Федералне комисије није тужбом покренула управни спор према одредбама Закона о управним споровима, те тако покушала да исходује мериторну судску одлуку с циљем заштите својих права. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација не може да се разматра.

• **Одлука о допустивости број АП 1475/05 од 9. фебруара 2006. године, став 5;**

• **Одлука о допустивости број АП 898/05 од 12. априла 2006. године, став 5**

■ У конкретном случају апелант се, у суштини, жали на неизвршење одлуке Комисије за имплементацију члана 143 Закона о раду. Међутим, апелант није поднио предлог за извршење ове одлуке иако је имао ту могућност у складу са чланом 215 Закона о извршном поступку. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација не може да се разматра.

• **Одлука о допустивости број АП 1339/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6;**

• **Одлука о допустивости број АП 1418/05 од 12. септембра 2006. године, став 6**

■ Уколико апеланти сматрају да имају одређено новчано потраживање према „Сарајево- осигурању“ д.д. Сарајево због неисплаћивања дивиденди, имају могућност да своја потраживања остваре у одговарајућем судском поступку, а што апеланти нису учинили. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација не може да се разматра.

• **Одлука о допустивости број АП 1351/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6;**

• **Одлука о допустивости број АП 1885/05 од 14. марта 2006. године, став 9**

■ У конкретном случају поступак у апелантовом предмету није завршен, јер надлежни орган није одлучио о његовом захтјеву. Међутим, апелант није поднио жалбу надлежном другостепеном органу, односно није поднио жалбу другостепеном органу као да је његов захтјев одбијен, иако је такву могућност имао сходно одредби члана 216 став 3 Закона о управном поступку Федерације БиХ. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација не може да се разматра.

• **Одлука о допустивости број АП 1101/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6**

■ Када апелант против рјешења о одређивању и продужавању притвора, против којих је имао право да уложи жалбу, дјелотворни правни лијек, и о томе праву је био поучен, није улагао жалбу, слиједи да нису исцрпљени правни лијекови могући према закону.

• **Одлука о меритуму број АП 263/05 од 14. марта 2006. године, став 17, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 49/06;**

• **Одлука о допустивости број АП 1346/05 од 13. јула 2005. године, став 9**

■ Апеланти сами наводе да нису покретали никакву тужбу за заштиту уставног права на имовину. С обзиром на то да члан 16 став 1 Правила Уставног суда предвиђа да Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону из чега произилази да је неопходан услов за оцјену да ли су повријеђена нечија уставна права постојање пресуде или одлуке надлежних органа, односно судова. У конкретном случају апеланти нису покренули ни парнични ни управни поступак ради утврђивања повреде њихових сопственичких права пред надлежним органима. Према томе, за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

• **Одлука о допустивости број АП 1139/05 од 14. марта 2006. године, ст. 5 и 6**

■ Пошто одредбама Закона о кретању и боравку странаца и азилу није експлицитно одређено да се против другостепеног рјешења којим је одбијен апеланткињин захтјев за одобрење привременог боравка у Босни и Херцеговини не може да покрене управни спор, произилази да апеланткиња прије подношења апелације Уставном суду није исцрпила све расположиве правне лијекове могуће по закону.

• **Одлука о допустивости број АП 893/05 од 12. априла 2006. године, став 7**

■ Апеланткиња није предочила било какав доказ којим би поткријепила своје наводе да је поднијела тужбу надлежном суду против Одлуке Комисије за приговоре послодавца, те покушала да исходује мериторну одлуку с циљем заштите својих права у складу са чланом 83 Закона о основним правима из радног односа. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација не може да се разматра.

• **Одлука о допустивости број АП 911/05 од 12. априла 2006. године, ст. 6 и 7**

■ У конкретном случају апеланткиња је пропустила да искористи расположиви дјелотворни правни лијек, односно да против оспореног рјешења Основног суда изјави жалбу Окружном суду, због чега апеланткиња није исцрпила све правне лијекове који су могући по закону. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација не може да се разматра.

• **Одлука о допустивости број АП 1142/05 од 9. маја 2006. године, став 6;**

• **Одлука о допустивости број АП 1217/05 од 9. маја 2006. године, став 7;**

• **Одлука о допустивости број АП 1227/05 од 9. фебруара 2006. године, став 13;**

• **Одлука о допустивости број АП 1480/05 од 9. новембра 2006. године, став 13**

■ Очигледно је да се у околностима овог случаја апелантов тужбени захтјев односио на правна и процесна питања која се тичу управног поступка и која нису могла бити расправљена у парничном поступку пред редовним судовима. У таквој ситуацији апелант је морао да поднесе предметни захтјев надлежном органу управе, или оправда немогућност подношења захтјева стварно

надлежном органу, тј. исцрпљивања правних лијекова. Према томе, за мериторно разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

- **Одлука о допустивости број АП 1153/05 од 9. маја 2006. године, став 15;**
- **Одлука о допустивости број АП 1772/05 од 27. јуна 2006. године, став 8**

■ У конкретном случају апелант није доставио никакав доказ да се жалио, односно подносио притужбу на повреду својих права руководиоцу КПЗ Фоча и Министарству правде, па за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

- **Одлука о допустивости број АП 1237/05 од 9. маја 2006. године, став 6;**
- **Одлука о допустивости број АП 1719/05 од 20. септембра 2006. године, ст. 22 и 23**

■ Пошто је апеланткиња пропустила да изјави жалбу због недоношења одлуке Кантоналне комисије за имплементацију члана 143 Закона о раду, њена апелација поднесена Уставном суду мора да буде одбачена као недопустива, јер за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

- **Одлука о допустивости број АП 1354/05 од 9. маја 2006. године, став 8**

■ У конкретном случају апеланткиња ради утврђивања висине износа породичне пензије и исплате разлике неисплаћених пензија у готовом новцу, умјесто сертификата, није покренула никакав поступак пред надлежним Федералним заводом за пензионо-инвалидско осигурање у складу са позитивноправним прописима, односно захтијевала доношење одлуке и исцрпила остале расположиве правне лијекове како би дошла до коначне и мериторне одлуке, која би могла бити предмет испитивања Уставног суда. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону, апелација не може да се разматра.

- **Одлука о допустивости број АП 2146/05 од 9. маја 2006. године, став 4**

■ У конкретном случају апеланти нису дошли до коначне и мериторне одлуке која би могла бити предмет испитивања пред Уставним судом. Стога, апеланти подношењем тужбе Кантоналном суду против тужене, која није пасивно легитимисана, нису ефективно исцрпили правне лијекове, већ су само формално поднијели тужбу на основу које редовни судови нису могли мериторно да одлучују, јер она није испуњавала формалне услове тог правног лијека. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација не може да се разматра.

- **Одлука о допустивости број АП 1256/05 од 27. јуна 2006. године, став 9**

■ Апелант у поступку извршења правоснажне пресуде, као тражилац извршења, има могућност да од Општинског суда тражи доношење рјешења којим ће туженима суд изрећи новчану казну због неизвршења и тако их обавезати да

изврше пресуду, односно апеланта врате на посао. Затим, у вези са апелантовим захтјевом Уставном суду да му се призна радни стаж, апелант има могућност да, у смислу члана 53 Закона о парничном поступку, против послодавца покрене парнични поступак ради уплате доприноса и тако дође до коначне одлуке која би могла бити предмет испитивања Уставног суда. Дакле, апелант није исцрпио дјелотворне правне лијекове могуће по закону, у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда, те тако није испуњен један од основних формалних услова за разматрање апелације пред Уставним судом.

- **Одлука о допуствости број АП 1338/05 од 27. јуна 2006. године, ст. 7 и 9;**
- **Одлука о допуствости број АП 1388/05 од 27. јуна 2006. године, став 4**

■ Стога, неблаговременим подношењем жалбе надлежном управном органу апелант није ефективно исцрпио правне лијекове, већ је само формално ван рока поднио жалбу на основу које управни и судски органи нису могли мериторно да одлучују, јер она није испуњавала формалне услове тог правног лијека.

- **Одлука о допуствости број АП 1842/05 од 13. јуна 2006. године, став 6**

■ У конкретном случају апеланткиња је могла тужбом код надлежног редовног суда у парничном поступку да оспорава Споразум о исплати дуга који је потписала са Владом РС, односно да тражи раскид наведеног споразума, јер је своју изјаву о одрицању права на исплату камате дала усљед мана воље, односно у заблуди, под принудом или преваром, те након тога да тражи исплату законске затезне камате.

- **Одлука о допуствости број АП 2040/05 од 20. октобра 2006. године, став 7**

■ У документацији списка пред Уставним судом нема доказа да је апеланткиња покренула парнични поступак пред надлежним судом ради несталих покретних ствари из њеног стана. Према томе, пошто апеланткиња није покренула парнични поступак против оптужене ради намирења свога потраживања, како је и упућена од кривичног суда, Уставни суд констатује да није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, у односу на члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости број АП 2057/05 од 20. октобра 2006. године, став 10**

Апеланткиња је пропустила да тражи понављање управног поступка у коме је донесено коначно спорно првостепено рјешење, а који би се поновио и била би донесена нова одлука да је поднесен предлог у том смислу. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација не може да се разматра.

- **Одлука о допуствости број АП 2177/05 од 9. новембра 2006. године, став 11**

Привремена мјера - усвојена

■ Апеланткиња је Уставном суду предочила довољно доказа о наводном кршењу њених права, а који би могли бити основ за усвајање привремене мјере. Она је,

исто тако, дала Уставном суду довољно чињеница које оправдавају њену бојазан да би извршењем наведених пресуда могле да наступе неотклоњиве штетне посљедице с обзиром на најављени убрзани процес приватизације у Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине.

• **Одлука о привременој мјери број АП 214/03 од 19. априла 2004. године, став 13; пренос права располагања на непокретностима - Привредна банка у Брчком**

■ Уставни суд сматра да је очигледно да околности ових случајева, у вези са оба апеланта, покрећу питање из члана 7 став 1 Европске конвенције, а у вези са чланом 6 став 1 Европске конвенције. Овакав закључак односи се на приговоре апеланата да им је недопуштеном примјеном кривичног законодавства ускраћено Уставом Федерације Босне и Херцеговине конституисано право на имунитет од кривичног гоњења у кривичним поступцима који се против њих воде код Кантоналног суда.

• **Одлука о привременој мјери број АП 72/04 од 19. априла 2004. године, став 6**

■ Евентуално омогућавање откупа предметног стана привременом кориснику, а да се није одлучило мериторно и коначно о апелантовом праву на поврат предметног стана у његов посјед, правно и фактички погађа апеланта и пријети да доведе до неотклоњиве штете. С друге стране, остваривање права, као и њихово одузимање, у управном поступку не смије да буде на штету права других лица, јер би то водило ка правној анархији. Из ових разлога, због неблаговремености доношења одлуке о поврату стана у посјед, могле би да наступе неотклоњиве штетне посљедице за апеланта. С друге стране, не постоји блажа мјера којом би се постигао исти циљ. Ово су довољни разлози да Уставни суд оцијени да су испуњени услови да, до доношења мериторне одлуке, донесе привремену мјеру којом се привременом кориснику привремено забрањује откуп спорног стана.

• **Одлука о привременој мјери број АП 1404/05 од 13. септембра 2005. године, став 14**

■ Остваривање права, као и њихово одузимање, у судском поступку мора да буде у складу са законом и не смије да буде на штету права других лица, јер би то водило ка правној анархији. Из ових разлога, због фактичке немогућности приступа суду и неблаговремености доношења одлуке о апелантовом тужбеном захтјеву за поништење спорног купопродајног уговора, а омогућавањем туженом да располаже спорним непокретностима, могле би да наступе неотклоњиве штетне посљедице за апеланта. Уставни суд не види блажу мјеру којом би се постигао исти циљ спречавања или ограничавања будуће штете.

• **Одлука о привременој мјери број АП 1925/05 од 13. октобра 2005. године, став 14**

■ У околностима конкретног случаја, када чињенице предмета указују *prima facie* на постојање одређених пропуста у поступку који су могли да имају одлучујући значај на исход поступка, потребно је усвојити привремену мјеру.

• **Одлука о привременој мјери број АП 1926/05 од 23. марта 2006. године, став 11**

Привремена мјера - одбијена

■ Основаност апелације се испитује одвојено од основаности захтјева за доношење привремене мјере. Дакле, разлози којима се руководи Уставни суд приликом усвајања или неусвајања захтјева за доношење привремене мјере различити су од разлога којима се Уставни суд руководи приликом одлучивања о апелацији. Разлози и докази које су апеланти навели у погледу наводних кршења уставних права оспореном пресудом не могу аналогно да се применију приликом одлучивања о основаности захтјева за доношење привремене мјере. Стога, слиједи да апеланти морају посебно да образложе и докажу зашто траже доношење привремене мјере. У конкретном случају апеланти нису понудили никакве доказе, нити конкретне наводе који иду у прилог томе да се усвоји њихов захтјев за доношење привремене мјере због наступања неотклоњивих штетних посљедица. На основу изложеног, захтјев апеланата је неоснован.

- Одлука о привременој мјери број АП 901/05 од 26. априла 2005. године, ст. 8 и 9;
- Одлука о привременој мјери број АП 966/05 од 18. маја 2005. године, ст. 7 и 8;
- Одлука о привременој мјери број АП 1057/05 од 18. маја 2005. године, ст. 11 и 12

■ Право на слободу личности и друга права која из њега произилазе заштићено је чланом 5 Европске конвенције и представља једно од најважнијих права сваког лица. Међутим, надлежни органи, у току поступка, имају право да, у складу са позитивноправним прописима, лише лице овог права. У таквим околностима Уставни суд може да преиспитује оправданост лишавања овог права уколико апелант, у поступку пред Уставним судом, докаже да је до лишавања дошло супротно Уставу Босне и Херцеговине и Европској конвенцији, о чему апелант мора да пружи доказе за своје тврдње. Међутим, лице које се без ваљаног основа позива на ово право, са захтјевом да се обустави извршење кривичне санкције изречене у законитом поступку, не може да тражи обуставу извршења те кривичне санкције. У конкретном случају апелант није навео никакве чињенице и разлоге, нити доставио доказе у погледу могућности наступања неотклоњивих штетних посљедица, које су у супротности са законитим циљем који жели да се постигне. У недостатку оваквих навода, који би били поткријепљени адекватним доказима, Уставни суд је одлучио да одбије захтјев за доношење привремене мјере.

- Одлука о привременој мјери број АП 1065/05 од 18. маја 2005. године, ст. 7 и 10

Захтјев за преиспитивање – усвојен

■ Након доношења одлуке чије се преиспитивање тражи, Уставни суд је у својим каснијим одлукама бр. У 1/02 од 19. новембра 2004. године (тачка 36) и У 77/03 од 19. новембра 2004. године (тач. 27 и 28), у погледу утврђивања да

ли се у конкретним случајевима радило о „дому“ апеланата, у смислу члана 8 Европске конвенције, усвојио став који би одлучно могао да утиче на исход конкретног спора. Осим тога, у одлуци чије се преиспитивање тражи (тачка 36) Уставни суд се позвао на свој ранији став из Одлуке број У 1/02 од 26. септембра 2003. године, која је објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 8/04 од 24. марта 2004. године. Међутим, Уставни суд је након тога донио Рјешење број У 1/02 од 29. октобра 2004. године о преиспитивању наведене одлуке и, затим, нову Одлуку број У 1/02 од 19. новембра 2004. године.

- **Рјешење број У 49/03 од 22. јула 2005. године, став 10**

Остало

■ Уставни суд Федерације БиХ је „суд у Босни и Херцеговини“ у смислу члана VI/3 Устава БиХ. Није противно Уставу БиХ ако Уставни суд Федерације БиХ тумачи релевантне одредбе федералног устава на начин да одреди да мандат судија суда почиње одржавањем прве сједнице суда. Није противно ни Европској конвенције, нити Уставу БиХ ако Уставни суд Федерације БиХ оцијени да називи владиних органа и јединица у Уставу Херцеговачко-неретванског кантона, који се разликују од назива таквих органа и јединица у Уставу Федерације, нису у складу са посљедњим.

- **Одлука број У 39/00 од 4. маја 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 24/01**

■ Иако је апелант током цијелог поступка пред управним органима и судовима имао могућност да износи доказе с циљем утврђивања чињеничног стања одлучног за доношење одлуке, органи управе и Врховни суд су пропустили да дају тежину доказима према којима је апелант на адреси спорног стана живио све до 1992. године и да је, усљед ратних сукоба у Босни и Херцеговини, напустио спорни стан, због чега је дошло до кршења члана II/5 Устава Босне и Херцеговине. Из наведеног слиједи да није било довољне заштите судова или управних органа у односу на апелантово право да се врати тамо гдје он тврди да је његов дом.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 2275/05 од 26. јануара 2007. године, став 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 55/07; утврђена повреда права на повратак из члана II/5 Устава Босне и Херцеговине**

Предмети из надлежности члана VI/3а) Устава БиХ

Дјелимичне одлуке У 5/98

■ I дјелимична одлука У 5/98

од 29. јануара 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 11/00 – утврђено је да је ријеч “граница” у члану 2 став 2; ријечи “или екстрадиран” у члану 6 став 2; члан 44 став 2; члан 98 и члан 76 став 2 измијењен Амандманом XXXVIII и члан 138 измијењен амандманима LI и LXV Устава Републике Српске неуставни, те у Уставу Федерације БиХ у члану IV.Б.7.а) (I) ријечи “шефова дипломатских мисија” и члану IV.Б.8. ријечи “шефове дипломатских мисија” неуставни.

Устав Републике Српске

Члан 2 став 2

■ Одредба Устава РС која говори о „граници“ између РС и ФБиХ није у складу са Уставом БиХ (члан III Општег оквирног споразума за мир у БиХ говори о „разграничењима“ између двају ентитета, док се у члану X термин граница користи у смислу граница између држава).

Члан 6 став 2

■ Неуставне су одредбе Устава РС којим се прописује да грађанин РС не може бити екстрадиран, јер је то материја која потпада под надлежност институција БиХ.

Члан 44 став 2

■ Одредба члана 44 став 2 Устава РС је неуставна, јер према Уставу БиХ (члан III/1ф)) политика и регулисање азила је у надлежности институција БиХ, те, према томе, ентитети немају овлашћења да регулишу политику азила.

Члан 98 и члан 76 став 2

■ Упркос чињеници да Народна банка РС више не постоји, Народна скупштина РС те одредбе Устава РС није укинула и оне су заиста и даље на снази.

■ Према члану VII Устава БиХ, Централној банци БиХ повјерена је искључива надлежност за издавање новца и за монетарну политику у цијелој БиХ, тако да ентитетима, према члану III/3 Устава, у том погледу нису преостала никаква овлашћења.

■ Пошто оспорене одредбе члана 98 Устава РС чине прописивање статуса и пословања Народне банке РС надлежношћу законодавства РС без дужног поштивања ограничења датих у члану VII Устава БиХ, не могу се стога тумачити на начин сагласан Уставу БиХ, те се проглашавају неуставним.

■ Централна банка, према члану VII Устава БиХ, јесте једини орган за монетарну политику у цијелој БиХ, што укључује и законске предлоге у том смислу. Стога је неуставна оспорена одредба Устава РС која прописује да и Народна банка РС има право да предлаже законе, друге прописе и општа акта из области монетарног, девизног и кредитног система.

Члан 138 (измијењен амандманима LI и LXV)

■ Неуставна је одредба члана 138 Устава РС која овлашћује органе РС да доносе акте и предузимају мјере за заштиту права интереса РС против аката институција БиХ или ФБиХ, јер, према члану VI/3а) Устава БиХ, Уставни суд БиХ има искључиву надлежност да служи као заштитни механизам у случају „било ког спора ове врсте“ и с обзиром на то да је, према Пословнику Уставног суда БиХ (члан 75), предвиђена могућност доношења привремене мјере.

Устав Федерације Босне и Херцеговине

Члан IV.Б.7.а. (I) и члан IV.Б.8.

■ Неуставне су одредбе Устава ФБиХ према којима је председник Федерације надлежан за именовање шефова дипломатских мисија, јер је, према члану V/3б) Устава БиХ, Председништво БиХ надлежно за именовање амбасадора, без ограничења у његовом праву одлучивања.

■ II дјелимична одлука У 5/98

од 18. фебруара 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/00 – проглашен је неуставним члан 59 ст. 1, 2 и 3 Устава Републике Српске. Закључено је да проглашавање природних богатстава, градског грађевинског земљишта, непокретности и добара од општег интереса државном имовином *ex constitutione* нарушава саму “природу” приватне имовине као појединачног права и као институционалног гаранта. Уставом гарантовано право на приватну имовину, као институционални гарант у цијелој БиХ, захтијева оквирно законодавство на нивоу државе БиХ ради спецификације стандарда који су неопходни да би се испуниле претходно елаборисане позитивне обавезе Устава. Такво оквирно законодавство БиХ, дакле, требало би да одреди разне облике имовине, носиоце тих права, те опште принципе за њихово извршавање у смислу имовинског права које обично представља елеменат законика грађанског права у демократским државама. Даље, члан III Устава БиХ не предвиђа ексклузивну расподјелу надлежности између институција БиХ и ентитета, него захтијева да се узимају, због нужне кооперације у једној држави, иманентне надлежности (*implied powers*) и институција БиХ и органа ентитета у обзир.

■ Ш дјелимична одлука У 5/98

од 1. јула 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 23/00 – утврђено је да су неуставни ст. 1, 2, 3 и 5 Преамбуле, допуњене амандманима XXVI и LIV и ријечи “држава српског народа и” члана 1, допуњеног Амандманом XLIV, а у погледу Устава Федерације БиХ неуставним су проглашене ријечи “Бошњаци и Хрвати као конститутивни народи, заједно са осталима, и”, као и “остварујући своја суверена права” члана I.1(1), замијењеног Амандманом III.

Устав Републике Српске

Ст. 1, 2, 3 и 5 Преамбуле

■ Навођење суверенитета, државне самосталности, стварање државе, те свестраног и тијесног повезивања Републике Српске са другим државама српског народа у ст. 1, 2, 3 и 5 Преамбуле Устава РС крше члан I/1 у вези са чланом I/3, чланом III/2а) и 5 Устава БиХ, који гарантују суверенитет, територијални интегритет, политичку независност и међународни суверенитет БиХ.

Члан 1 допуњен Амандманом 44

■ Преамбула Устава БиХ јасно означава Бошњаке, Хрвате и Србе као конститутивне народе, тј. као народе.

■ Елементи демократске државе и друштва и претпоставке у позадини – плурализам, правичне процедуре, мирољубиви односи који слиједе из Устава – морају да служе као смјерница за даље елаборисање питања како је БиХ конструисана као демократска мултинационална држава.

■ Територијални распоред (ентитета) не смије да служи као инструмент етничке сегрегације, већ – баш напротив – мора да угађа етничким групама очувањем лингвистичког плурализма и мира ради доприношења интеграцији државе и друштва као таквих.

■ Уставни принцип колективне једнакости конститутивних народа, који произилази из означавања Бошњака, Хрвата и Срба као конститутивних народа, забрањује било какве посебне привилегије за један или два од тих народа, сваку доминацију у структурама власти и сваку етничку хомогенизацију сегрегацијом заснованом на територијалном раздвајању.

■ Упркос територијалном распореду БиХ успостављањем двају ентитета, овај територијални распоред не може да служи као уставна легитимација за етничку доминацију, националну хомогенизацију или право на одржавање ефеката етничког чишћења.

■ Означавање у Преамбули Устава БиХ Бошњака, Хрвата и Срба као конститутивних мора бити схваћено као један наткровљујући принцип Устава БиХ којим се ентитети морају у потпуности да повинују према члану III/3б) Устава БиХ.

■ Уставни суд закључује да одредба члана 1 Устава РС крши уставни статус Бошњака и Хрвата који им је додијељен посљедњом алинејом Преамбуле Устава БиХ, који не само да садрже индивидуална људска права и слободе него исто и позитивне обавезе ентитета да јемче уживање тих права и слобода.

Устав Федерације Босне и Херцеговине

Члан I/1.(1)

■ Означавање Бошњака и Хрвата као конститутивних народа у члану I/1.(1) Устава ФБиХ има дискриминациони ефекат и крши право на слободу кретања и пребивалишта и право на имовину гарантоване чланом II ст. 3 и 4 а у вези са ставом 5 Устава БиХ. Ова одредба, такође, крши члан 5(ц) Конвенције о уклањању свих облика расне дискриминације и право на колективну једнакост, што слиједи из Устава БиХ.

■ Исто тако, не постоји само јасна уставна обавеза да се не крше појединачна права на дискриминациони начин, која слиједе из члана II/3 и 4 Устава БиХ, већ, такође, и уставна обавеза недискриминације у смислу права група ако, нпр., један или два конститутивна народа имају специјални повлашћени третман кроз правни систем ентитета.

■ Даље, сви јавни органи у БиХ не морају се само да суздржавају од било ког дјела дискриминације у уживању појединачних права и слобода, у првом реду на основу националног поријекла, већ, такође, имају и позитивну обавезу заштите од дискриминације појединаца и, у погледу избјеглица и расељених лица, да створе неопходне политичке, социјалне и економске услове за њихову хармоничну реинтеграцију.

■ IV дјелимична одлука У 5/98

од 18. августа 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 36/00 - Уставни суд проглашава сљедеће одредбе неуставним: члан 68 тачка 16 измијењен Амандманом XXXII, члан 7 став 1 и члан 28 став 4 Устава Републике Српске и члан I.6.(1) Устава Федерације БиХ.

Устав Републике Српске

Члан 68 тачка 16

■ Тачка 16 члан 68 Устава РС, према којој “РС уређује и обезбјеђује сарадњу са српским народом ван Републике”, ствара преференцију која не може бити легитимисана према члану I став 4 Конвенције о уклањању свих облика расне дискриминације, крши обавезе установљене чланом 2 став 1 тачка (ц)

Конвенције о уклањању свих облика расне дискриминације. Иста обавеза слиједи и из члана 1 став 3 подстав (а) и члана II став 1 Анекса VII, а у вези са чланом II став 5 и чланом III став 2 подстав (ц) Устава БиХ.

Члан 7 став 1

■ Широки обим значења “службене употребе” српског језика и ћириличног писма и територијална рестрикција службене употребе других језика у члану 7 Устава РС, међутим, иду много даље од *per se* легитимног циља регулисања коришћења језика утолико што те одредбе имају ефекат спречавања уживања у правима из члана II/3м) и 5 Устава БиХ. Оне су, такође, и у супротности са чланом I/4 Устава БиХ.

■ Прописивање језика од ентитета је један легитиман циљ *per se*, али би могао да повриједи права појединаца и позитивних обавеза из Устава које служе као институционални гарант “плуралистичког друштва” и “тржишне економије” према Преамбули Устава БиХ. Због јасне присутне опасности коју прописи без ограничења о службеним језицима кроз ентитете стварају у погледу ових основних нормативних принципа и институционалних гараната Устава БиХ, постоји имплицитна али неопходна одговорност државе БиХ да обезбиједи минимум стандарда за употребу језика кроз оквирно законодавство. При томе законодавство БиХ мора да узме у обзир ефективну могућност једнаког коришћења босанског, хрватског и српског језика не само пред институцијама БиХ већ, такође, и на нивоу ентитета и свих њихових административних јединица, при законодавним, извршним и судским властима, као и у јавном животу. Највиши стандарди чл. 8 до 13 Европске повеље за регионалне језике и језике мањина би требали да служе као смјерница за поменути три језика. Нижи стандарди наведени у Европској повељи би могли – узимајући у обзир одговарајуће услове – бити довољни само за остале језике.

Члан 28 став 4

■ Одредба члана 28 став 4 Устава РС даје Православној цркви важан утицај на стварање система вриједности и вјеровању, мора да се гледа као уставни основ који дозвољава властима да “стварају јавну атмосферу која спречава слободно испољавање вјероисповијести”.

■ У погледу материјалне помоћи Православној цркви, она је овом уставном одредбом добила привилегију која не може да се легитимише уставним терминима, те је, стога, инхерентно дискриминационог карактера.

Устав Федерације Босне и Херцеговине

Члан I.6.(1)

■ Оспорена одредба је озбиљна препрека за уживање у правима зајемченим чл. II/3н) и II/5 Устава БиХ, те крши позитивне обавезе из Оквирне конвенције за

заштиту националних мањина, Конвенције о расној дискриминацији, као и члан II/4 Устава БиХ, те је, стога, Уставни суд прогласио неуставном ову одредбу која гласи: „Службени језици Федерације су босански језик и хрватски језик. Службено писмо је латиница.“

Остали предмети из надлежности члана VI/3а) Устава БиХ

■ Чл. 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 19, 20, 21 тачка 3, чл. 22, 24, 25, 26, 27, 28 и 29 Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине и министарствима Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 4/97) нису у складу са Уставом Босне и Херцеговине. Ове одредбе које успостављају копредседавајуће и потпредседавајућег Савјета министара нису у складу са Уставом Босне и Херцеговине, јер је Устав на јасан начин успоставио функцију мандатара овлашћеног да именује министре у складу са чланом V/4 Устава.

• Одлука број У 1/99 од 14. августа 1999. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 16/99

■ Закон о државној граничној служби Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 2/00) у складу је са Уставом Босне и Херцеговине. Чињеница да је Закон о државној граничној служби донио Високи представник, а не Парламентарна скупштина, не мијења његов статус закона, ни у његовој форми, будући да је овај закон објављен као такав у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине” 26. јануара 2000. године (“Службени гласник” број 2/2000), као ни у његовој суштини, која се, био он или не у сагласности са Уставом, тиче сфере која потпада под законодавну надлежност Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине према члану IV/4а) Устава Босне и Херцеговине. Парламентарна скупштина је слободна да мијења цијели текст или дио текста овог закона у будућности под претпоставком да се испоштује одговарајућа процедура.

• Одлука број У 9/00 од 3. новембра 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 1/01

■ Члан 8а став 1 Закона о продаји станова на којима постоји станарско право (“Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” бр. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99 и 7/00) у складу је са Уставом Босне и Херцеговине. С циљем обезбјеђења повратка избјеглица и расељених лица (члан II/5 Устава) и обезбјеђења адекватног одређивања цијена, захтјев државе да лице у стану проведе двије године прије него што му/јој дозволи да стекне потпуну својину над тим станом, а у случају када је то лице претходно било само носилац станарског права, не представља кршење права на недискриминацију (члан II/4 Устава, члан 14 Европске конвенције), нити права на имовину (члан II/3к) Устава, члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције).

• Одлука број У 16/00 од 2. фебруара 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 13/01

■ **Одлука о измјенама и допунама Закона о путним исправама Босне и Херцеговине** (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 27/00) у складу је са Уставом Босне и Херцеговине. Уставни суд нема надлежност да оцјењује овлашћења Високог представника која проистичу из Анекса 10 Дејтонског мировног споразума, као ни примјену тих овлашћења. Међутим, Суд може да испита уставност закона или законских амандмана које Високи представник прогласи умјесто Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Питања која нису изричито набројана у члану III/1 Устава БиХ као надлежност институција БиХ нису нужно у искључивој надлежности ентитета. Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине је према Уставу надлежна да одлучује о изворима и износу средстава за функционисање институција БиХ. Закони који нису уставног ранга не могу да служе као стандард контроле Уставног суда.

• **Одлука број У 25/00 од 23. марта 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/01**

■ **Споразум о успостављању специјалних паралелних односа између Савезне Републике Југославије и Републике Српске од 5. марта 2001. године** („Службени гласник Републике Српске“ број 26/01) у складу је са чланом III/2а) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број У 42/01 од 26. марта 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 22/04**

■ **Дио члана 11 Закона о територијалној организацији и локалној самоуправи** (“Службени гласник Републике Српске” бр. 11/94, 6/95, 26/95, 15/96, 17/96, 19/96 и 6/97) и **назив и чл. 1 и 2 Закона о Граду Српско Сарајево** (“Службени гласник Републике Српске” бр. 25/93, 8/96, 27/96 и 33/97) у односу на називе: Град Српско Сарајево, Српски Дрвар, Српски Сански Мост, Српски Мостар, Српско Горажде, Србиње, Српски Кључ, Српска Костајница, Српски Брод, Српска Илиџа, Српско Ново Сарајево, Српски Стари Град и Српско Орашје није у складу са чланом II/4 у вези са чл. II/3 и II/5 Устава Босне и Херцеговине. Оспорене законске одредбе нису у сагласности са уставним принципом о равноправности конститутивних народа Босне и Херцеговине и дискриминишућег су карактера, у смислу члана II/4 у вези са чл. II/5 Устава Босне и Херцеговине. **Члан 11а Закона о територијалној организацији и локалној самоуправи** у складу је са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број У 44/01 од 27. фебруара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 18/04**

■ **Члан 19.8 став 3 Изборног закона Босне и Херцеговине** (“Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02 и 25/02) у складу је са Уставом Босне и Херцеговине. Прописивање ове одредбе која право гласања на изборима, односно мјесто гласања везује за статус корисника туђе имовине има легитиман циљ, као и разумно оправдање и као таква не успоставља дискриминацију, нити повреду права на слободно кретање и пребивалиште.

• **Одлука о меритуму број У 14/02 од 30. јануара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 18/04**

■ **Одлука о амандманима на Устав Републике Српске** („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 13/02 и „Службени гласник Републике Српске“ број 31/02) у складу је са чланом III Устава Босне и Херцеговине. Одлуком о амандманима се уређују питања која се односе на правосудни систем Републике Српске, укључујући и оснивање Високог судског и тужилачког савјета Републике Српске. Дакле, ради се о питањима која су у надлежности ентитета, надлежностима које Одлуком о амандманима нису пренесене са ентитета на Босну и Херцеговину. Према томе, измјене и допуне Устава Републике Српске о овим питањима, које је донио Високи представник, супституишући Народну скупштину Републике Српске, не крше члан III/3а) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број У 56/02 од 30. јануара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 19/04**

■ **Влада Републике Босне и Херцеговине**, у вријеме када је функционисала према Анексу II/4 Устава Босне и Херцеговине, није била надлежна за ратификацију међународних уговора Босне и Херцеговине, стога, **Уредба о ратификацији Уговора о царинској сарадњи између Владе Републике Босне и Херцеговине, Владе Федерације Босне и Херцеговине и Владе Републике Хрватске** (“Службени лист РБиХ” број 7/96) и **Уредба о ратификацији Уговора о привредној сарадњи, закљученог између Владе Републике и Федерације Босне и Херцеговине и Владе Републике Хрватске**, (“Службени лист РБиХ” број 10/96) нису у складу са Уставом Босне и Херцеговине и престају да важе *ex tunc* од дана доношења ове одлуке.

• **Одлука број У 12/98 од 7. јуна 1999. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 11/99**

■ **Одредбе Закона о Савјету министара**, које успостављају копредседавајуће и потпредседавајућег Савјета министара, нису у складу са Уставом Босне и Херцеговине. Устав је на јасан начин успоставио функцију мандатара овлашћеног да именује министре у складу са чланом V/4 Устава.

• **Одлука број У 1/99 од 14. августа 1999. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 16/99**

■ **Закон о државној граничној служби Босне и Херцеговине проглашава се сагласним са Уставом Босне и Херцеговине** када Високи представник дејствује као власт Босне и Херцеговине, а такав закон има природу домаћег закона, те мора да се сматра законом Босне и Херцеговине, чија је сагласност са Уставом Босне и Херцеговине подложна контроли Уставног суда, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука број У 9/00 од 3. новембра 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 1/01**

■ С циљем обезбјеђења повратка избјеглица и расељених лица (члан II/5 Устава) и обезбјеђења адекватног одређивања цијена, захтјев државе да лице

у стану проведе двије године прије него што му/јој дозволи да стекне потпуну својину над тим станом, а у случају када је то лице претходно било само носилац станарског права, не представља кршење права на недискриминацију (члан II/4 Устава, члан 14 Европске конвенције), нити права на имовину (члан II/3к) Устава, члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције).

• **Одлука број У 16/00 од 2. фебруара 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 13/01**

■ Уставни суд нема надлежности да оцјењује овлашћења Високог представника која проистичу из Анекса 10 Дејтонског мировног споразума, као ни примјену тих овлашћења. Међутим, Суд може да испита уставност закона или законских амандмана које Високи представник прогласи умјесто Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

• **Одлука број У 25/00 од 23. марта 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 17/01**

■ Захтјев за оцјену уставности члана 5 ст. 2 и 6, члана 7 став 2, члана 46 став 3, члана 49 став 3 и члана 51 ст. 2, 4 и 5 **Закона о оснивању Компаније за пренос електричне енергије** („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 35/04) је неоснован с обзиром на то да се суштина његових навода заснива на томе да оспорене одредбе Закона о оснивању Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини нису у сагласности са Споразумом којим су ентитети, тј. владе Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, пренијели надлежност о наведеном питању на државу Босну и Херцеговину с обзиром на то да Споразум не може бити основ за испитивање уставности закона, а неспорно је да је сам Закон о оснивању Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини донијет након постигнутог споразума у смислу члана III/56) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број У 17/05 од 26. маја 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 87/06**

■ С обзиром на то да се ради о називу мјеста Томислав Град, који има историјски значај, назив сам по себи није у супротности са принципима утврђеним у Уставу Босне и Херцеговине. Даље, Уставни суд истиче да чињеница да се у оспореном закону не налази изричита одредба о недискриминацији не представља само по себи дискриминацију све док закон није сам по себи дискриминациони и док може да се спроведе без дискриминације. Стога, **Закон о промјени назива насељеног мјеста Дувно и општине Дувно у Томислав Град** („Службени лист СРБиХ“ број 33/90 од 8. новембра 1990. године) није у супротности са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 3/04 од 27. маја 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 58/05**

■ **Чл. 1 и 2 Закона о грбу и застави Федерације Босне и Херцеговине** („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 21/96 и 26/96), **чл. 2 и 3 Уставног**

закона о застави, грбу и химни Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 19/92), **члан 2 Закона о употреби заставе, грба и химне** („Службени гласник Републике Српске“ број 4/93), у дијелу у ком је прописано да се заставом, грбом и химном Републике Српске „**представља државност Републике Српске**“, и **члан 3 Закона о употреби заставе, грба и химне** („Службени гласник Републике Српске“ број 4/93), у дијелу у ком је прописано да се симболи Републике Српске употребљавају „у складу са моралним нормама српског народа“, нису у складу са чл. 1.1 и 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације из Анекса I на Устав Босне и Херцеговине. Уставни суд је, *inter alia*, закључио, имајући у виду принципе наведене у овој одлуци, ослањајући се на наведене принципе из своје Одлуке број У 5/98 о конститутивности народа, те наведени политички и временски контекст у ком су донесени оспорени закони Федерације БиХ и Републике Српске, да су оспорене одредбе дискриминишућег карактера, у супротности са уставним принципом о равноправности конститутивних народа, грађана и „осталих“. Такође, закључено је да је легитимно право бошњачког и хрватског народа у Федерацији Босне и Херцеговине, односно српског народа у Републици Српској, да путем законодавних механизма очувају своју традицију, културу и идентитет, али једнако право мора да се да српском народу у Федерацији БиХ, односно бошњачком и хрватском народу у Републици Српској, као и осталим грађанима Босне и Херцеговине.

• **Дјелимична одлука о меритуму број У 4/04 од 31. марта 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 47/06**

■ **Чл. 1 и 2 Закона о славама и светковинама** („Службени гласник Републике Српске“ број 19/92) нису у складу с чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чл. 1.1 и 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације из Анекса I на Устав Босне и Херцеговине, а да је **члан 1 Уставног закона о застави, грбу и химни Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“ број 19/92) у складу с чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине и чл. 1.1 и 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације из Анекса I на Устав Босне и Херцеговине. Уставни суд је закључио да су оспореним одредбама Закона о славама и светковинама Републике Српске обухваћени празници који одражавају и величају само српску историју, традицију, обичаје и вјерски и национални идентитет и у исто вријеме те вриједности се намећу припадницима осталих конститутивних народа, другим грађанима и осталим на подручју Републике Српске.

• **Дјелимична одлука о меритуму број У 4/04 од 18. новембра 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 24/07**

■ **Чл. 1 и 2 Закона о измјенама Закона о порезу на промет производа и услуга** („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ број 39/04) и одредбе **чл. 1 и 2 Закона о измјенама и допунама Закона о посебном порезу на безалкохолна пића** („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ број 39/04) нису у складу са чл. I/4, III/3б) и III/5а) Устава Босне и Херцеговине.

Доношењем закона Федерација БиХ је *de facto* преузела овлашћења која је претходно, Споразумом од 5. децембра 2003. године, пренијела на ниво државе Босне и Херцеговине, противно члану III/36) Устава БиХ. Усвајањем оспорених закона без одобрења Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Парламенат Федерације БиХ је прекршио и одредбу члана III/5а) Устава Босне и Херцеговине с обзиром на то да је тиме ушао у оквир надлежности које је претходно Федерација БиХ споразумом пренијела у надлежност државе Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 14/04 од 29. октобра 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 23/05**

■ Одредба члана 21 став 3 Статута Града Сарајева („Службене новине Кантона Сарајево“ бр. 12/98 и 14/98) није у складу са посљедњом алинејом Преамбуле Устава Босне и Херцеговине, чланом I/2 и чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 5 став 1 тачка ц) Конвенције о елиминисању свих облика расне дискриминације и Одлуком о конститутивности народа Уставног суда број У 5/98, због тога што оспорена одредба не наводи Србе као конститутиван народ, те што се Србима не дају исте гаранције као што се дају Бошњацима, Хрватима и групи „осталих“ да ће имати минимум од 20% мјеста у Градском вијећу Града Сарајева без обзира на изборне резултате.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 4/05 од 22. априла 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 32/05**

■ Сви закони ФБиХ објављени у „Сл. новинама ФБиХ“ број 19/03 до 78/04 донесени су у складу са чланом II/1 у вези са чл. II/2 и II/4 Устава Босне и Херцеговине. Осим закључка који је сам подносилац захтјева извео тумачењем постојећег стања у Дому народа у свјетлу релевантних уставних одредби, у погледу немогућности заштите виталног националног интереса српског народа у Дому народа, у захтјеву нису наведени никакви аргументи да је делегатима из реда српског народа у тренутно постојећем броју у Дому народа, у било ком случају и у било којој процедури, оспорено право на формирање националног клуба и уживање права која из тога проистичу, међу којима је и право на покретање механизма за заштиту виталног националног интереса, због чега мора да се закључи да су сви федерални закони које је подносилац оспорио у складу са Уставом БиХ.

• **Одлука о меритуму број У 5/05 од 27. јануара 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 45/06**

■ Статут Града Источно Сарајево („Службене новине Града Источно Сарајево“ бр. 10/00 и 1/02) и Статут Града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ број 4/00) су у складу са Уставом Босне и Херцеговине. Непрописивањем одредби о гарантованој минималној заступљености конститутивних народа, Бошњаци и Хрвати нису дискриминисани у уживању својих политичких права с обзиром на то да им оспореним статутима није онемогућена једнакост у уживању политичких права из члана 5 став 1ц) Међународне конвенције о

укидању свих облика расне дискриминације. Наиме, Бошњаци и Хрвати, као и Срби, под једнаким условима имају право гласа и кандидатуре, те право учешћа на изборима, од чијег исхода касније зависи учествовање у власти. Непрописивање одредби о гарантованој минималној заступљености може потенцијално да доведе до тога да било који од конститутивних народа буде у апсолутној већини на градском нивоу власти, али то би увијек зависило од исхода изборних резултата.

• **Одлука о меритуму број У 7/05 од 2. децембра 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 45/06**

■ **Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине** („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/04), **Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“ број 63/04) и **Закон о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине** („Службени гласник Дистрикта Брчко БиХ“ број 27/04) нису у складу са чланом III Устава Босне и Херцеговине. Босна и Херцеговина није могла да се ослободи обавезе да гарантује поштивање конституишућих имовинских права ималаца девизне штедње без претходног обезбјеђења довољно гаранција за адекватно рјешавање овог проблема доношењем законодавног оквира за рјешавање питања старе девизне штедње, и то на јединствен начин за све грађане Босне и Херцеговине, у складу са, између осталог, стандардима из члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

• **Одлука о меритуму број У 14/05 од 2. децембра 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 2/06**

■ **Одредбе чл. 41 и 48 Закона о акцизама и порезу на промет** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 25/02, 60/03 и 96/03) нису у складу са чланом I/4 Устава Босне и Херцеговине. Успостављање административних баријера, којима се отежава приступ цјелокупном тржишту у Босни и Херцеговини, јер не омогућава свим учесницима на тржишту једнаке услове у тржишној утакмици, а што представља један од битних услова јединственог тржишта, није у складу са чланом I/4 Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број У 68/02 од 25. јуна 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 38/04**

■ Утврђује се да су **чл. 6, 7, 9, 43, 71 и 72 Закона о основима Јавног радио-телевизијског система и Јавног радио-телевизијског сервиса Босне и Херцеговине** („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 29/02) у складу са Уставом Босне и Херцеговине. Босна и Херцеговина, функционишући као демократска држава, овлашћена је да у областима из своје надлежности, у које спада и успостављање и функционисање заједничких и међународних комуникационих средстава (члан III/1 Устава), осим Уставом Босне и Херцеговине изричито предвиђених, успостави и друге механизме и додатне институције које су јој неопходне за вршење њених надлежности, укључујући

и Јавни радио-телевизијски сервис Босне и Херцеговине који са ентитетским радио-телевизијским емитерима сачињава систем јавног радио-телевизијског емитовања у Босни и Херцеговини; као и заједничка корпорација коју ће основати ови јавни емитери, као посебан правни субјекат за управљање емисионим системом за пренос програма.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 42/03 од 17. децембра 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 36/05**

■ **Члан 3а) Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима** је у складу са Уставом БиХ. Оба става оспореног члана 3а) Закона, а који су оцијењени у апстрактном смислу, може се рећи да успостављају законски циљ и да се не мијешају у права на начин који је произвољан или који ставља превелик терет на појединце у погледу права и интереса других појединаца и општег јавног интереса. Члан 3а) Закона се мијеша у право одређених група људи на мирно уживање имовине, односно на мирно уживање станарског права у односу на станове у Босни и Херцеговини, али се мијешање може да оправда тренутним околностима у Босни и Херцеговини и у складу је са законом и пропорционално снажним и легитимним јавним интересима.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 83/03 од 22. септембра 2004. године, став 73, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 60/04**

■ **Члан 6 став 2, члан 7 став 2 и члан 8 Закона о имунитету Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 37/03), те члан 6 став 3, члан 7 став 2 и члан 8 Закона о имунитету Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ број 19/03)** у складу су са Уставом Босне и Херцеговине. Према Закону о имунитету БиХ и Закону о имунитету ФБиХ, појединци који то желе могу да се позову на имунитет пред надлежним судом. Против одлука суда о имунитету може да се поднесе апелација Уставном суду, односно жалба Уставном суду Федерације БиХ, тако да одредбе наведених закона омогућују да се Уставни суд, односно Уставни суд Федерације БиХ, баве суштином релевантне жалбе против одлука о имунитету. Стога, оспорене одредбе предметних закона сагласне су Уставу Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 24/03 од 22. септембра 2004. године, ст. 44 и 45, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 5/05**

■ Уставни суд Босне и Херцеговине надлежан је да испитује да ли је пресуда (одлука) уставног суда ентитета у сагласности са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука број У 5/99 од 3. децембра 1999. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 3/00**

■ Босна и Херцеговина, функционишући као демократска држава, овлашћена је да у областима из њене надлежности, осим Уставом изричито предвиђених, успостави и друге механизме и додатне институције које су јој потребне за извршење њених надлежности, укључујући и успостављање суда за јачање правне заштите њених грађана и обезбјеђење поштивања принципа Европске конвенције о људским правима. У вези с тим, Уставни суд се позива на члан IV/4а) Устава који предвиђа да Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине доноси законе који су јој потребни за спровођење одлука Предсједништва или за вршење функција Скупштине по овом уставу. Иако задатак Уставног суда није да изражава мишљење о томе да ли неки закон треба бити донесен, Суд, ипак, запажа да се успостављањем Суда Босне и Херцеговине може да очекује већи допринос јачању владавине права, што је један од основних принципа за функционисање демократске државе. Уставни суд закључује да **Закон о Суду Босне и Херцеговине** („Службени гласник БиХ” број 29/00) није противан Уставу Босне и Херцеговине.

• **Одлука број У 26/01 од 28. септембра 2001. године, ст. 26 и 27, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 4/02**

■ **Члан 11 став 6 Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине** („Службени гласник БиХ“ број 61/04) у дијелу у ком се односи на потпуну немогућност реализације расхода државе уколико буџет не буде усвојен до 31. марта није сагласан члану VIII/2 Устава Босне и Херцеговине. Уставни суд сматра да законодавац има овлашћење да, с циљем ефикасног функционисања државе, одреди рок у ком мора да се донесе буџет и у ком може да траје привремено финансирање, али да мјере које пропише у случају да тај рок не буде испоштован не смију у потпуности да онемогућавају извршавање надлежности државних институција, јер би то било супротно наведеном циљу и сврхи и духу Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 1/08 од 25. јануара 2008. године, став 22, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 27/08**

■ У односу на наводе о неусклађености **члана 4 Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње** (објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ бр. 28/06, 76/06 и 72/07) са правом на имовину, Уставни суд је закључио да наведена одредба којом је прописан отпис камата задовољава принцип законитости, служи легитимном циљу и одражава разуман однос „пропорционалности“ између употребијених средстава и циља који жели да се постигне и да је, стога, у складу са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Уставни суд је оцијенио и да је **члан 28** оспореног закона у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, јер ограничењем права на приступ суду у оспореној одредби није нарушена сама суштина имовинских права подносилаца захтјева, односно успостављена је правилна равнотежа између легитимног циља и имовинских права ималаца девизне штедње.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 13/06 од 28. марта 2008. године, став 38, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 46/08**

■ **Чл. 22 и 23 Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 28/06, 76/06 и 72/07)** у складу су са Уставом Босне и Херцеговине, јер је Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, која, иначе, у складу са чланом VII Устава Босне и Херцеговине, има ту надлежност, путем Закона о Централној банци Босне и Херцеговине одредила да Централна банка Босне и Херцеговине може да буде фискални агент Босне и Херцеговине у вези са измирењем „старе девизне штедње“ путем обвезница. **Чл. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 16 Закона о условима и начину измирења обавеза по основу рачуна старе девизне штедње емисијом обвезница у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“ број 1/08)** у складу су са Уставом Босне и Херцеговине. Уставни суд је утврдио да су на пољу заштите људских права и слобода, укључујући питање исплате „старе девизне штедње“, надлежни и држава Босна и Херцеговина и ентитети. Стога, Република Српска, предвиђајући боље услове за исплату „старе девизне штедње“, није повриједила Устав Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 3/08 од 4. октобра 2008. године, ст. 78 и 79, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 99/08**

■ **Закон о јавним набавкама Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06 и 70/06)** у складу је са чланом IV/4 Устава Босне и Херцеговине. Уставни суд сматра да се под овлашћењима, у смислу члана III став 3 тачка а) Устава БиХ, не подразумевају само изричите надлежности институција Босне и Херцеговине предвиђене чланом III став 1 Устава БиХ него и остале надлежности и овлашћења која су прописана у Уставу БиХ као цјелини. С обзиром на овлашћење Парламентарне скупштине да доноси законе који су потребни за вршење њених функција, међу којима је и одлучивање о средствима за рад институција БиХ, Уставни суд сматра да Парламентарна скупштина у вршењу ове функције није ограничена само на одлучивање о изворима средстава за рад и њиховом износу него и надзору над трошењем јавних средстава, тако да оно буде ефикасно, одговорно и транспарентно. Пошто је оспорени закон донесен с циљем извршења контролне функције Парламентарне скупштине, Уставни суд је закључио да је у складу са чланом IV/4 Устава БиХ.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 6/07 од 4. октобра 2008. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 91/08**

■ **Закон о статистици Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 26/04 и 42/04)** у складу је са чланом IV/4 Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 9/07 од 4. октобра 2008. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 20/09**

■ Утврђивање општег интереса за подручје општине на коме она остварује своју функцију као јединица локалне самоуправе искључиво је у њеној надлежности

када реализује своја уставна овлашћења у домену планирања и изградње. Ово уставно право исказано је и Законом о грађевинском земљишту и Законом о уређењу простора. На основу тих закона и Закона о експропријацији општина преузима општи интерес кроз регулационе планове или урбанистичке пројекте у којима је већ утврђен општи интерес. Наводе подносилаца захтјева да се у конкретном случају не ради о општем интересу, већ о групном интересу, Уставни суд сматра неоснованим. Одредбе члана 3 став 2, члана 15 став 2 и чл. 47, 48, 49, 50, 51 и 52 **Закона о експропријацији Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“ бр. 112/06 и 37/07), саме по себи, не крше уставна права на имовину, те, стога, нису несагласне са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 15/07 од 4. октобра 2008. године, став 40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 99/08**

Надлежности из члана VI/3ц) Устава БиХ

■ Суд не може да се изјасни о питању које му је прослиједио нижестепени суд ако то питање не потпада под члан VI/3ц) Устава БиХ чак и у случају ако је то питање садржано у Уставу БиХ.

• **Рјешење број У 10/01 од 4. маја 2001. године**

■ Уставни суд је закључио да чл. **152-157 Закона о прекршајима којима се повређују федерални прописи** („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ бр. 9/96 и 29/00) нису сагласни са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, јер прописују само формалну могућност изјављивања ванредног правног лијека – захтјева за судску заштиту, али не и ефективан судски поступак према овом правном лијеку. На тај начин је нарушен принцип правне сигурности, а такође је и онемогућено остварење права на приступ суду, као једног од основних права из члана 6 став 1 Европске конвенције, имајући у виду да се у поступцима који се воде према оспореном закону тек коришћењем захтјева за судску заштиту омогућава „утврђивање кривичне оптужбе“ од суда у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 17/06 од 29. септембра 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 14/07**

■ **Члан 37 Закона о измјенама и допунама Закона о осигурању имовине и лица Федерације Босне и Херцеговине** (“Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” број 6/98) није у сагласности са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Чињеница је да законодавац, у овом случају Парламент Федерације Босне и Херцеговине, не наводи аргументе који оправдавају доношење члана 37 којим се, очито, задире у индивидуална имовинска права, јер је прописано да „на износ накнаде штете (главница),

одређене извршним исправама (судске пресуде и судска поравнања) и вансудска поравнања из осигурања не обрачунавају се камате за читав период рата, односно непосредне ратне опасности у Босни и Херцеговини“. С обзиром на то да није утврђен законит циљ мијешања, утврђена је повреда права на имовину.

• **Одлука о меритуму број У 50/01 од 30. јануара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 24/04**

■ **Члан 20 Закона о стамбеним односима – Пречишћени текст** („Службени лист СРБиХ“ бр. 14/84, 12/87 и 36/89 и „Службени гласник Републике Српске“ бр. 19/93 и 22/93) у сагласности је са чланом П/3ф) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, те чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Овим чланом се регулише поступак одређивања носиоца станарског права на стану након развода брака.

• **Одлука број У 55/02 од 26. септембра 2003. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 3/04**

■ **Члан 54 Закона о измјенама и допунама Закона о раду** (“Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” број 32/2000) је у складу са Уставом Босне и Херцеговине. Знатно смањење отпремнина у случају престанка радног односа запосленика на чекању посла неће представљати кршење права на мирно уживање имовине, нити права на недискриминацију ако је законодавац био принуђен на смањење услед екстремних економских услова.

• **Одлука број У 26/00 од 21. децембра 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 8/02**

Надлежност из члана IV/3ф) Устава БиХ

■ **Предлог Оквирног закона о високом образовању у Босни и Херцеговини** у ком се предвиђа могућност употребе једног или више језика конститутивних народа и начин доношења статута високошколских установа деструктиван је по витални интерес хрватског народа. Уставни суд сматра да су начин на који је Оквирним законом, у чл. 13, 18 и 35, прописана могућност употребе само једног или два службена језика конститутивних народа у високошколским установама и, с тим у вези, процес доношења статута високошколске установе деструктивни по витални интерес конститутивних народа, у конкретном случају хрватског народа, јер не обезбјеђују могућност да сва три конститутивна народа у Босни и Херцеговини једнако користе службене језике.

• **Одлука о допустивости и меритуму број У 8/04 од 25. јуна 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 40/04**

■ Изјава Клуба делегата хрватског народа у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине о деструктивности по витални интерес

хрватског народа у Босни и Херцеговини **Предлога закона о Јавном радио-телевизијском систему Босне и Херцеговине** не испуњава услове процедуралне исправности, зато што Предлог закона о Јавном радио-телевизијском систему Босне и Херцеговине није деструктиван по витални интерес хрватског народа у Босни и Херцеговини. Нема основа за закључак да се предложеним законом припадници хрватског народа дискриминишу у односу на друга два конститутивна народа, те, стога, предложени закон није деструктиван по виталне интересе хрватског народа у Босни и Херцеговини у односу на дискриминацију заступљености њиховог језика, културе и традицијске баштине у програмима јавних РТВ сервиса. Такође, у Закону није било неопходно нормирати састав Одбора Система у погледу заступљености конститутивних народа и „осталих“.

• **Одлука о допустивости и меритуму број У 10/05 од 22. јула 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 64/05**

■ Изјава Клуба делегата бошњачког народа у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине о деструктивности по виталне интересе бошњачког народа тачке 3 Предлога Закључка делегата Дома народа Парламентарне скупштине БиХ Илије Филиповића не испуњава услов процедуралне исправности, јер предложени закључак не представља одлуку за чије би испитивање био надлежан Уставни суд, у смислу члана IV/3ф) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука број У 9/08 од 8. јула 2008. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 91/08**

Допустивости – „Апстрактни“

Ненадлежност за одлучивање

■ Уставни суд није надлежан да оцјењује уставност Дејтонског мировног споразума у односу на Устав Републике Босне и Херцеговине, јер је Уставни суд установљен према Уставу Босне и Херцеговине са искључивим задатком да подржава устав.

• **Одлука број У 1/03 од 25. јула 2003. године, став 10, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 38/03**

■ Узимајући у обзир да право на имунитет не произилази из одредби Устава Босне и Херцеговине, питање имунитета носилаца функција у законодавним и извршним органима ентитета и њиховим административним јединицама нису питања из Устава Босне и Херцеговине, нити су у надлежности Уставног суда.

• **Одлука број У 2/03 од 26. септембра 2003. године, став 7, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 39/03**

■ С обзиром на то да Уставни суд није надлежан да одлучује о сагласности одредби Устава Западнохерцеговачког кантона са одредбама Устава Федерације

Босне и Херцеговине, разматрање питања овлашћења предсједника Скупштине Западнохерцеговачког кантона за подношење таквог захтјева нема сврхе.

• **Одлука о допуствости број У 5/03 од 25. јула 2003. године, став 7, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 38/03**

■ Уставни суд није надлежан да одлучује о сагласности одредби Устава кантона с Уставом Федерације Босне и Херцеговине.

• **Одлука број У 5/03 од 25. јула 2003. године, став 6, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 38/03**

Неовлашћени подносилац

■ Спор пред Уставним судом могу да покрену само овлашћени субјекти из члана VI/3а). Из текста поменутог члана произилази да Федерално министарство није овлашћени субјекат који може да покрене спор пред Уставним судом у складу са чланом VI/3а).

• **Одлука о допуствости број У 66/02 од 30. јануара 2004. године, став 9, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 11/04**

■ Из одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине произилази да удружење није субјекат који може да покрене спор за оцјену уставности закона пред Уставним судом.

• **Одлука број У 67/02 од 27. јуна 2003. године, став 4, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 30/03;**

• **Одлука број У 69/02 од 25. јула 2003. године, став 5, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 39/03;**

• **Одлука број У 71/02 од 27. јуна 2003. године, став 4, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 25/03;**

• **Одлука број У 6/03 од 24. октобра 2003. године, став 9, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 8/04**